

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego 2023

Report on the socio-economic situation of Świętokrzyskie Voivodship 2023

Urząd Statystyczny w Kielcach Statistical Office in Kielce

Kielce 2023

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Kielcach. Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Kielce. Świętokrzyskie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by

Ewy Tomczyk

Zespół autorski

Editorial team

Magdalena Baran-Wojtachnio, Iwona Boksza-Nowak, Roksana Czaja, Rafał Młynik, Ewa Morąg, Mateusz Orzechowski,
Aldona Paliwoda, Ireneusz Rusak, Magdalena Szczepanek, Olga Szymocha, Sylwia Świtoń

Prace redakcyjne

Editorial work

Iwona Boksza-Nowak, Aneta Królik, Mateusz Orzechowski, Olga Szymocha

Tłumaczenie

Translation

Mateusz Orzechowski, Olga Szymocha

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Tomasz Bochenek, Dominik Górski, Aneta Łyżwa

ISSN 2084-7092

Publikacja dostępna na stronie internetowej:
Publication available on website:

<http://kielce.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.
When publishing Statistical Office data please indicate the source.

Przedmowa

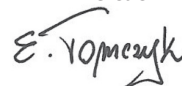
Urząd Statystyczny w Kielcach przekazuje Państwu kolejne wydanie „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego”. Publikacja ta jest kompleksowym opracowaniem analitycznym odnoszącym się do wyzwań rozwojowych kraju i województw zawartych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Układ tematyczny publikacji pozwala na skuteczną identyfikację potrzeb rozwojowych województwa świętokrzyskiego i stanowi wsparcie przy monitorowaniu realizacji założeń polityk publicznych. Analizy dokonano w różnych przekrojach terytorialnych, co umożliwiło przedstawienie zróżnicowania rozwoju społecznego i gospodarczego województwa. Tekst analityczny opracowania wzbogacono tablicami oraz prezentacją graficzną w postaci map i wykresów.

Zaprezentowane w Raporcie dane dotyczą roku 2022 lub ostatniego dostępnego. W celu zilustrowania zmian w czasie niektóre zagadnienia przedstawiono w retrospekcji wieloletniej. Dla większości tematów prezentacja zjawisk sięga 2015 r. Wybrane dane odniesiono do przeciętnych wielkości dla kraju.

Mam nadzieję, że publikacja dostarczy wielu interesujących informacji o województwie świętokrzyskim i będzie przydatnym źródłem wiedzy dla wszystkich osób realizujących zadania długookresowych strategii rozwoju.

p.o. Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Kielcach

Ewa Tomczyk

Kielce, kwiecień 2023 r.

Preface

Statistical Office in Kielce presents You the next edition of publication "Report on the socio-economic situation of Świętokrzyskie Voivodship". It is the complex analytical elaboration referring to development challenges of the country and voivodships included in the National Strategy of Regional Development 2030.

The thematic layout of the publication allows for the effective identification of development needs of the Świętokrzyskie Voivodship and provides support in monitoring of the realization of public policies' assumptions. The analysis was made in different territorial cross-sections which allowed for the presentation of social and economic development differentiation of the voivodship. The analytical text was enriched by the tables and graphical presentation in the form of maps and charts.

Data presented in the Report refer to 2022 or the last accessible year. To illustrate the changes in time selected issues were shown in the multi-year retrospection. The presentation reaches 2015 for the majority of issues. Selected data were referred to the average magnitudes in Poland.

I hope that this publication will provide wide range of interesting information of Świętokrzyskie Voivodship and will be the useful source of knowledge for all persons performing the tasks of long range development strategies.

Acting Director
of the Statistical Office
in Kielce

Ewa Tomczyk

Kielce, April 2023

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	7
List of tables.	7
Spis wykresów	10
List of charts.	10
Spis map	14
List of maps	14
Objaśnienia znaków umownych	17
Symbols	17
Ważniejsze skróty	17
Major abbreviations.	17
Skróty i pełne nazwy sekcji PKD stosowane w publikacji	18
Abbreviations and full names NACE Rev. 2 sections used in the publication	18
Synteza	19
Executive summary	28
Województwo na tle kraju.	37
Voivodship against the background of the country.	37
Województwo na tle pozostałych województw	40
Voivodship against the background of other voivodships.	40
Powierzchnia i podział terytorialny województwa	48
Area and territorial division of voivodship	48
Rozdział 4. Środowisko	50
Chapter 4. Environment	50
4.1. Powierzchnia	50
4.1. Ground	50
4.2. Zużycie wody. Ścieki przemysłowe i komunalne	52
4.2. Water consumption. Industrial and municipal wastewater	52
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	58
4.3. Pollution and protection of air.	58
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	60
4.4. Nature protection. Forests	60
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	64
4.5. Industrial and municipal waste	64
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	68
4.6. Economic aspects of environmental protection.	68
Rozdział 5. Społeczeństwo	71
Chapter 5. Society	71
5.1. Kapitał ludzki.	71
5.1. Human capital	71

	Str. Page
Demografia	71
Demography	71
Edukacja	82
Education	82
Zasoby pracy	92
Labour resources	92
5.2. Jakość życia	101
5.2. Quality of life	101
Zamożność mieszkańców	101
Inhabitant's wealth	101
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	109
Social assistance and family support	109
Warunki mieszkaniowe	119
Housing conditions	119
Ochrona zdrowia	126
Health care	126
Kultura	137
Culture	137
Bezpieczeństwo publiczne	143
Public safety	143
Społeczeństwo informacyjne	147
Information society	147
Aktywność społeczna	149
Social activity	149
Rozdział 6. Gospodarka	153
Chapter 6. Economy	153
6.1. Produkt krajowy brutto	153
6.1. Gross domestic product	153
6.2. Przedsiębiorczość	158
6.2. Entrepreneurship	158
Podmioty gospodarki narodowej	158
Entities of the national economy	158
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	163
Research and development as well as innovation activity	163
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	172
Using of information and communication technologies in enterprises	172
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	175
Financial results of non-financial enterprises	175
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	180
Investment outlays of enterprises	180
6.3. Produkcja i usługi	184
6.3. Production and services	184
Rolnictwo	184
Agriculture	184
Przemysł	191
Industry	191

	Str. Page
Budownictwo	197
Construction	197
Rynek wewnętrzny	204
Internal market.	204
Transport	206
Transport	206
Energia	212
Energy	212
Rozdział 7. Zarządzanie rozwojem	216
Chapter 7. Development management.	216
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	216
7.1. Revenue of local government units.	216
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego.	222
7.2. Expenditure of local government units	222
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	225
7.3. Result of budgets of local government units.	225
7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich	227
7.4. Projects co-financed by the European funds	227
7.5. Planowanie przestrzenne i rewitalizacja.	232
7.5. Spatial planning and revitalisation	232
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim	240
Chapter 8. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship	240
Rozdział 9. Wybrane dane o Kielcach	246
Chapter 9. Selected data on Kielce.	246

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Województwo na tle kraju	37
Table 1. Voivodship against the background of the country	37
Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	51
Table 2. Geodetic area by land use.	51
Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	53
Table 3. Water consumption of water by needs during the year	53
Tablica 4. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	55
Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	55
Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	58
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	58
Tablica 6. Odpady przemysłowe	65
Table 6. Industrial waste	65

	Str. Page
Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	67
Table 7. Municipal waste collected separately during the year	67
Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015-2021	69
Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in 2015-2021	69
Tablica 9. Ludność	72
Table 9. Population	72
Tablica 10. Wychowanie przedszkolne	83
Table 10. Pre-primary education	83
Tablica 11. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny	90
Table 11. Persons who took or passed matriculation exam	90
Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL	98
Table 12. Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS	98
Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	105
Table 13. Average monthly wages and salaries in enterprise sector	105
Tablica 14. Świadczenia społeczne	106
Table 14. Social benefits	106
Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	107
Table 15. Average monthly available income	107
Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej	110
Table 16. Social assistance benefits	110
Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	111
Table 17. Beneficiaries of social assistance at domicile	111
Tablica 18. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+”	114
Table 18. „FAMILY 500+” child-support benefit	114
Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny	115
Table 19. Benefits to the family	115
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce	117
Table 20. Nurseries and children’s clubs	117
Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe	120
Table 21. Dwelling stocks	120
Tablica 22. Wodociągi	122
Table 22. Water supply system	122
Tablica 23. Kanalizacja	123
Table 23. Sewage system	123
Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	125
Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	125
Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej	128
Table 25. Health care facilities	128
Tablica 26. Instytucje kultury	138
Table 26. Culture institutions	138
Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki	146
Table 27. Road accidents and their results	146
Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu	148
Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users	148

	Str. Page
Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	150
Table 29. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register	150
Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	158
Table 30. Entities of the national economy in the REGON register	158
Tablica 31. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według źródeł finansowania (ceny bieżące)	164
Table 31. Intramural expenditure on R&D by source of funds (current prices)	164
Tablica 32. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)	166
Table 32. Intramural expenditures on R&D by origin of funds (current prices)	166
Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji	169
Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations	169
Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	179
Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	179
Tablica 35. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)	183
Table 35. Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)	183
Tablica 36. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	186
Table 36. Yields of selected agricultural crops	186
Tablica 37. Przemysł	194
Table 37. Industry	194
Tablica 38. Budownictwo	197
Table 38. Construction	197
Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe	201
Table 39. Residential construction	201
Tablica 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	205
Table 40. Indices of retail sales of goods (current prices)	205
Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	207
Table 41. Public roads by type of surface	207
Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni	208
Table 42. Hard surface public roads	208
Tablica 43. Komunikacja miejska	212
Table 43. Urban transport	212
Tablica 44. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	214
Table 44. Consumers and consumption of electricity in households	214
Tablica 45. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	217
Table 45. Revenue of budgets of local government units	217
Tablica 46. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	223
Table 46. Expenditure of budgets of local government units	223
Tablica 47. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	226
Table 47. Result of budgets of local government units	226
Tablica 48. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca czerwca 2022 r.	228
Table 48. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of June 2022.	228
Tablica 49. Obszary zdegradowane w gminach	235
Table 49. Degraded area in gminas	235

	Str. Page
Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim	240
Table 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship	240
Tablica 51. Wybrane dane o Kielcach	246
Table 51. Selected data on Kielce.	246

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2021 r.	40
Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2021	40
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r..	41
Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2022	41
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.	41
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2022.	41
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2022 r.	46
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2022	46
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)	46
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2021 (current prices)	46
Wykres 6. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	52
Chart 6. Land reclaimed and managed during the year	52
Wykres 7. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi	56
Chart 7. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	56
Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r.	62
Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2021	62
Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	66
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita.	66
Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	67
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita	67
Wykres 11. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015-2021 (ceny bieżące)	70
Chart 11. Outlays on fixed assets by source of financing in 2015-2021 (current prices)	70
Wykres 12. Liczba ludności w latach 2015-2022	73
Chart 12. Population in 2015-2022	73
Wykres 13. Indeks starości	76
Chart 13. Ageing index	76
Wykres 14. Mediana wieku ludności	76
Chart 14. Median age of population	76
Wykres 15. Małżeństwa zawarte	77
Chart 15. Marriages contracted	77

	Str. Page
Wykres 16. Ruch naturalny ludności	79
Chart 16. Vital statistics of population	79
Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały	80
Chart 17. Net migration of population for permanent residence	80
Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek.	83
Chart 18. Children in pre-primary establishments by type of establishments	83
Wykres 19. Ludność według poziomu wykształcenia według BAEL.	85
Chart 19. Structure of population by level of educational attainment by LFS	85
Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych	86
Chart 20. Pupils and graduates of primary schools	86
Wykres 21. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2021/2022	88
Chart 21. Students of post-primary schools by types of schools in the 2021/2022 school year	88
Wykres 22. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2020/2021	89
Chart 22. Structure of graduates of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2020/2021 school year	89
Wykres 23. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2020/2021	91
Chart 23. Structure of graduates by broad fields of education in the 2020/2021 academic year	91
Wykres 24. Pracujący w gospodarce narodowej w 2021 r.	93
Chart 24. Employed persons in national economy in 2021.	93
Wykres 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2020-2022	95
Chart 25. Registered unemployment rate in 2020-2022	95
Wykres 26. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	100
Chart 26. Activity rate by quarters	100
Wykres 27. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw.	105
Chart 27. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	105
Wykres 28. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2021 r.	108
Chart 28. Subjective evaluation of material situation of household in 2021.	108
Wykres 29. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn	113
Chart 29. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons	113
Wykres 30. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	119
Chart 30. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	119
Wykres 31. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	132
Chart 31. Doctors and nurses per 10 thousand population	132
Wykres 32. Lekarze specjaliści według wybranych specjalizacji	133
Chart 32. Medical specialists by selected specialisation	133
Wykres 33. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć	135
Chart 33. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms	135
Wykres 34. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2021 r..	141
Chart 34. Events organised by culture institutions and event participants in 2021	141

	Str. Page
Wykres 35. Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	148
Chart 35. Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months	148
Wykres 36. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy	149
Chart 36. Individuals using e-government services during the last 12 months	149
Wykres 37. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)	154
Chart 37. Indices of gross domestic product (current prices)	154
Wykres 38. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące) Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	155
Chart 38. Gross domestic product per capita by subregions (current prices)	155
Wykres 39. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	156
Chart 39. Gross value added by kind of activity (current prices)	156
Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)	157
Chart 40. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)	157
Wykres 41. Podmioty gospodarki narodowej	159
Chart 41. Entities of the national economy	159
Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD	161
Chart 42. Entities of the national economy by selected PKD sections	161
Wykres 43. Spółki handlowe według rodzaju kapitału (w %)	162
Chart 43. Commercial companies by type of capital (in %)	162
Wykres 44. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	165
Chart 44. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D	165
Wykres 45. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca	165
Chart 45. Intramural expenditure on R&D per capita	165
Wykres 46. Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	167
Chart 46. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons	167
Wykres 47. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	170
Chart 47. Share of revenues of industrial enterprises from sale of new or improved products in total revenues from sales	170
Wykres 48. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców	171
Chart 48. Patent applications filed by domestic entities per million inhabitants	171
Wykres 49. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu	173
Chart 49. Enterprises with Internet access	173
Wykres 50. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	174
Chart 50. Enterprises receiving orders via computer networks	174
Wykres 51. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem.	176
Chart 51. Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials	176
Wykres 52. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych.	177
Chart 52. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	177
Wykres 53. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)	182
Chart 53. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)	182

	Str. Page
Wykres 54. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemio­płodów rolnych i ogrodnich w 2022 r.	186
Chart 54. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2022	186
Wykres 55. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych.	187
Chart 55. Cattle density per 100 ha of agricultural land.	187
Wykres 56. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych.	188
Chart 56. Pigs density per 100 ha of agricultural land.	188
Wykres 57. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)	189
Chart 57. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)	189
Wykres 58. Dynamika skupu mleka	189
Chart 58. Indices of procurement of cows' milk.	189
Wykres 59. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)	194
Chart 59. Indices of sold production of industry (constant prices)	194
Wykres 60. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)	195
Chart 60. Sold production of industry by PKD sections (current prices)	195
Wykres 61. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.	196
Chart 61. Indices of average paid employment in industry	196
Wykres 62. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD	196
Chart 62. Average paid employment in industry by PKD sections	196
Wykres 63. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	198
Chart 63. Indices of sold production of construction (current prices)	198
Wykres 64. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	199
Chart 64. Indices of construction and assembly production (current prices)	199
Wykres 65. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)	199
Chart 65. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices).	199
Wykres 66. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie.	200
Chart 66. Indices of average employment in construction.	200
Wykres 67. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	201
Chart 67. Indices of the number of dwellings completed.	201
Wykres 68. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa	202
Chart 68. Dwellings completed by forms of construction	202
Wykres 69. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	205
Chart 69. Indices of retail sales of goods (current prices)	205
Wykres 70. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	208
Chart 70. Structure of hard surface public roads	208
Wykres 71. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2021 r..	211
Chart 71. National lines of scheduled bus transport in 2021.	211
Wykres 72. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	213
Chart 72. Structure of electricity consumption by economy sectors	213
Wykres 73. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2021 r.	225
Chart 73. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2021	225
Wykres 74. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2021 r..	227
Chart 74. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2021	227

	Str. Page
Wykres 75. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich	229
Chart 75. Grants received by local government units for the implementation of European projects	229
Wykres 76. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2021 r.	239
Chart 76. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR/PR by intervention areas in % in 2021	239

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2021 r.	40
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM _{2,5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2021.	40
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r.	42
Map 2. Employment rate by LFS in 2022	42
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r.	42
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2022	42
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r.	43
Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2021.	43
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r.	43
Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2021	43
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2021 r.	44
Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2021	44
Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r.	44
Map 7. Out-patient health care units in 2021	44
Mapa 8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2021 r.	45
Map 8. Gross domestic product per capita in 2021	45
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r.	45
Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022	45
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r.	47
Map 10. Hard surface public road per 100 km ² of total area in 2021	47
Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 r.	47
Map 11. Energy from renewable sources in 2021	47
Mapa 12. Podział administracyjny województwa w 2022 r.	48
Map 12. Administrative division of voivodship in 2022	48
Mapa 13. Podział województwa według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r.	49
Map 13. Division of voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022	49
Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2021 r.	54
Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2021	54
Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2021 r.	57
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2021.	57

	Str. Page
Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r.	61
Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2021	61
Mapa 17. Lesistość w 2021 r.	64
Map 17. Forest cover in 2021.	64
Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2021 r.	68
Map 18. Municipal waste collected in 2021	68
Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015-2022.	74
Map 19. Population changes in 2015-2022	74
Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2022 r.	78
Map 20. Natural increase in 2022.	78
Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2022 r..	81
Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2022	81
Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2021/2022	84
Map 22. Pre-primary education in the 2021/2022 school year	84
Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2021/2022	87
Map 23. Pupils in primary schools in the 2021/2022 school year	87
Mapa 24. Pracujący w 2021 r.	94
Map 24. Employed persons in 2021	94
Mapa 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r.	96
Map 25. Registered unemployment rate in 2022.	96
Mapa 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2021 r..	103
Map 26. Average monthly gross wages and salaries in 2021	103
Mapa 27. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r.	112
Map 27. Scope of use of social assistance at domicile in 2021	112
Mapa 28. Żłobki i kluby dziecięce w 2021 r.	118
Map 28. Nurseries and children clubs in 2021	118
Mapa 29. Warunki mieszkaniowe ludności w 2021 r.	121
Map 29. Housing conditions of population in 2021	121
Mapa 30. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2021 r..	122
Map 30. Consumption of water from water supply systems in households in 2021	122
Mapa 31. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2021 r..	124
Map 31. Population using sewage system in 2021	124
Mapa 32. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2021 r..	126
Map 32. Population connected to the gas supply system in 2021	126
Mapa 33. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2021 r.	129
Map 33. Out-patient health care in 2021	129
Mapa 34. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2021 r.	137
Map 34. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2021	137
Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2021 r.	142
Map 35. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2021	142
Mapa 36. Zagrożenie przestępczością w 2022 r.	145
Map 36. Crime risk in 2022	145
Mapa 37. Bezpieczeństwo na drogach w 2022 r.	147
Map 37. Road safety in 2022	147

	Str. Page
Mapa 38. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2022 r.	151
Map 38. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2022	151
Mapa 39. Podmioty gospodarki narodowej w 2022 r.	160
Map 39. Entities of the national economy in 2022	160
Mapa 40. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)	181
Map 40. Investment outlays in enterprises per capita in 2021 (current prices)	181
Mapa 41. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2021 r.	192
Map 41. Sold production of industry (current prices) in 2021	192
Mapa 42. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2021 r.	193
Map 42. Average employment in industry in 2021.	193
Mapa 43. Mieszkania oddane do użytkowania w 2022 r.	203
Map 43. Dwellings completed in 2022	203
Mapa 44. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2021 r.	209
Map 44. Improved hard surface communal and district roads in 2021	209
Mapa 45. Ścieżki rowerowe w 2021 r.	210
Map 45. Cycle paths in 2021	210
Mapa 46. Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych w 2021 r.	215
Map 46. Consumption of electricity in households per consumer in 2021	215
Mapa 47. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	219
Map 47. Own revenue of budgets of gminas per capita in 2021	219
Mapa 48. Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	221
Map 48. Grants for gminas per capita in 2021	221
Mapa 49. Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	224
Map 49. Investment expenditure of gminas per capita in 2021.	224
Mapa 50. Dotacje otrzymane przez gminy na realizację projektów europejskich w 2021 r.	230
Map 50. Grants received by gminas for the implementation of European project in 2021.	230
Mapa 51. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2021 r.	231
Map 51. Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2021	231
Mapa 52. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2021 r.	232
Map 52. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2021	232
Mapa 53. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2021 r.	234
Map 53. Activity of the gminas in the field of revitalization in 2021	234
Mapa 54. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.	236
Map 54. Share of area of degraded area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021	236
Mapa 55. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.	237
Map 55. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021	237

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak (Δ)	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł PLN	złoty zloty
tys. thousand	tysiąc thousand
mln	milion million
mld bn	miliard billion
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
dt	decytona deciton
l	litr litre
ha	hektar hectare
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
kWh	kilowatogodzina kilowatt hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt hour
GUGIK	Główny Urząd Geodezji i Kartografii Head Office of Land Surveying and Cartography
wol. vol	wolumin volume
szt. pcs	sztuka piece
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
r/r y/y	rok do roku year on year
dok. cont.	dokończenie continued

Skróty i pełne nazwy sekcji PKD stosowane w publikacji

Abbreviations and full names NACE Rev. 2 sections used in the publication

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych Electricity, gas, steam and conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości Real estate activities
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca Administrative and support service activities

Synteza

Powierzchnia w 2021 r.

grunty zrekultywowane	+207,7% r/r	Znacznie większa niż w roku poprzednim była powierzchnia gruntów zrekultywowanych i zagospodarowanych.
grunty zagospodarowane	+7-krotnie r/r	

Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe w 2021 r.

zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	+20,0% r/r	W 2021 r. znacznie zwiększyło się zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, przy czym do wzrostu przyczynił się przede wszystkim przemysł, który stanowił 91,5% całkowitego zużycia w województwie.
do wód i do ziemi odprowadzono 1204,9 hm ³ ścieków	+21,6% r/r	Odnotowano znaczny wzrost ilości ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi, co przełożyło się na większą ilość ścieków wymagających oczyszczenia. W dalszym ciągu największą część ścieków oczyszczana była z podwyższonym usuwaniem biogenów (35,7%), przy czym odsetek ten zmniejszył się w stosunku do roku poprzedniego. Odmiennie niż w latach poprzednich odnotowano wzrost ilości ścieków nieoczyszczanych.
liczba oczyszczalni:		W latach 2015-2021 liczba oczyszczalni przemysłowych zmniejszyła się o 5. Nie zmieniła się w tym okresie natomiast liczba oczyszczalni komunalnych. Kolejny rok z rzędu zwiększył się udział osób korzystających z oczyszczalni ścieków komunalnych. W 2021 r. było to 66,7% ogółu mieszkańców województwa.
przemysłowych	34	
komunalnych	115	

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza w 2021 r.

emisja zanieczyszczeń pyłowych	-4,3% r/r	W 2021 r. wypuszczono do atmosfery 1,3 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 5,9% krajowej emisji pyłów. Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wyniosła 66,6 tys. ton.
emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla)	6,0% r/r	Spośród 82 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza - 66 wyposażonych było w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych. Większość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (58,1% ogólnej emisji pyłów w województwie), natomiast głównym rodzajem zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) był tlenek węgla - 53,9%. W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano 99,9% pyłów i 44,9% gazów.

Ochrona przyrody. Lasy w 2021 r.

udział powierzchni prawnie chronionej w powierzchni ogółem	64,9%	Na koniec 2021 r. powierzchnia prawnie chroniona była o 0,2% mniejsza niż w 2015 r. W ciągu sześciu lat wzrosła powierzchnia rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Odpady przemysłowe i komunalne w 2021 r.

zbiór odpadów komunalnych	+4,2% r/r	W 2021 r. zebrano więcej odpadów komunalnych ogółem w porównaniu do 2020 r. W przeciągu roku zebrano więcej odpadów zmieszanych oraz zbieranych selektywnie.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2021 r.

nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	-20,3% r/r	W 2021 r. spadły nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska, w tym nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód. Mniejsze niż w 2020 r. były nakłady na gospodarkę wodną, w tym na ujęcia i doprowadzenia wody oraz na stacje pomp.

Ludność w 2022 r.

liczba ludności na koniec grudnia	1178,2 tys.	W latach 2015-2022 obserwowano coroczny spadek liczby mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Na koniec 2022 r. liczba ludności była o 6,3% mniejsza niż w 2015 r.
przyrost naturalny na 1000 ludności	-6,5	Utrzymujący się ubytek rzeczywisty ludności był wynikiem niekorzystnych tendencji w zakresie ruchu naturalnego i migracyjnego.
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności	-1,9	Pogłębiały się negatywne zmiany w strukturze ludności według wieku, świadczące o postępującym procesie starzenia się mieszkańców województwa.

Edukacja w roku szkolnym 2021/2022

liczba uczniów szkół dla dzieci i młodzieży:		
wychowanie przedszkolne	+4,4% r/r	W roku szkolnym 2021/2022 (po spadku w roku poprzednim) wystąpił wzrost liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Wśród nich dominowały dzieci uczęszczające do przedszkoli, a ich udział wzrósł do 71,2%.
szkoły podstawowe	+0,2% r/r	Nieznacznie zwiększyła się grupa kształcących się w szkołach podstawowych. Wzrost dotyczył również uczniów szkół ponadpodstawowych. Większa liczba uczniów szkół tego typu była przede wszystkim efektem przyrostu liczby kształcących się w szkołach policealnych i technicach. Zmniejszyła się natomiast m.in. grupa osób kształcących się liceach ogólnokształcących i branżowych szkołach I stopnia.
szkoły ponadpodstawowe	+2,0% r/r	
liczba studentów	-0,1% r/r	Kolejny rok z rządu zmniejszyła się liczba studentów. Spadek odnotowano jedynie na uczelniach publicznych.

Zasoby pracy

liczba pracujących w 2021 r.	401,4 tys.	Liczba pracujących wzrosła w relacji do 2020 r. o 0,5%. Pracujący w województwie świętokrzyskim stanowili 2,7% tej populacji w kraju.
stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r.	7,7%	W końcu 2022 r. stopa bezrobocia rejestrowanego była niższa o 1,0 p.proc. w stosunku do obserwowanej rok wcześniej.
współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 4 kw. 2022 r.	56,6%	Wyniki BAEL wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem 2021 r., zwiększyła się aktywność zawodowa badanej subpopulacji, odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia. Nadal wyższą aktywnością zawodową charakteryzowali się mężczyźni i mieszkańcy wsi.
wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 4 kw. 2022 r.	54,2%	Zmniejszyła się liczebność subpopulacji biernych zawodowo. Stopa bezrobocia wzrosła o 0,5 p.proc. w porównaniu do tego samego okresu roku ubiegłego.
stopa bezrobocia według BAEL w 4 kw. 2022 r.	4,0%	

Zamożność mieszkańców

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w 2021 r.	+9,6% r/r	W podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2021 r. wzrosło do 5262,19 zł.

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2022 r.	+12,4% r/r	Pomimo wzrostu płace w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim pozostały jednymi z najniższych w kraju. W 2021 r. przeciętne wynagrodzenie w województwie świętokrzyskim stanowiło 87,7% średniej krajowej, podczas gdy przed rokiem – 86,9%, a w 2015 r. – 86,3%. W 2021 r. mniej zarabiano jedynie w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim. W 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosło do 5458,30 zł. W skali roku wzrost wynagrodzeń odnotowano zarówno w sferze produkcyjnej, jak również w sekcjach sektora usług (poza pozostałą działalnością usługową).
przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w 2022 r.	-0,5% r/r	Pomimo wzrostu płace w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim pozostały niskie. W 2022 r. przeciętne wynagrodzenie w województwie świętokrzyskim stanowiło 82,0% średniej krajowej, podczas gdy przed rokiem – 82,4%. W 2022 r. niższe płace niż w województwie świętokrzyskim odnotowano jedynie w warmińsko-mazurskim. W 2022 r. odnotowano wzrost w skali roku przeciętnej liczby świadczeniobiorców ZUS (o 0,1% do 254,1 tys. osób), natomiast spadek – przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń (o 4,0% do 54,0 tys. osób).
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacona w 2022 r. przez:		Przeciętne emerytury i renty wypłacane w 2022 r. były wyższe niż w roku poprzednim, przy czym świadczenia wypłacane przez ZUS były nadal wyższe niż świadczenia rolników indywidualnych (2510,86 zł wobec 1489,80 zł).
ZUS	+9,1% r/r	
KRUS	+4,8% r/r	
dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w 2021 r.	+8,0% r/r	W 2021 r. dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym wzrósł do 1864,63 zł, w tym dochód do dyspozycji do 1830,59 zł. Choć poprawiła się sytuacja dochodowa, to przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę odnotowany w województwie świętokrzyskim był jednym z najniższych w kraju. W 2021 r. niższe wartości odnotowano w województwach: opolskim, podkarpackim oraz pomorskim.
w tym dochód do dyspozycji	+7,9% r/r	
odsetek gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną w 2021 r. jako:		Wzrost dochodów wpłynął na pozytywne postrzeżenie subiektywnej sytuacji materialnej gospodarstw domowych. W 2021 r. 47,9% gospodarstw oceniło swoją sytuację materialną jako raczej dobrą lub dobrą, podczas gdy 4,1% postrzeżało swoją sytuację jako raczej złą albo złą.
dobrą	+4,9 p.proc. r/r	
raczej dobrą	+0,7 p.proc. r/r	
przeciętną	-4,8 p.proc. r/r	
raczej złą	-0,9 p.proc. r/r	
złą	+0,1 p.proc. r/r	
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny w 2021 r.		
rzeczywista liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej	-14,6% r/r	W 2021 r. był kolejnym rokiem, w którym odnotowano spadek rzeczywistej liczby osób, którym świadczenia społeczne w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano na podstawie decyzji (bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania). W 2021 r. skorzystało z tej formy wsparcia 39,3 tys. osób.

osoby, którym decyzją przyznano świadczenia	-12,3% r/r	Zmniejszyła się również liczba osób, którym przyznano decyzją poszczególne rodzaje świadczeń. W 2021 r. świadczenia w formie pieniężnej przyznano na podstawie decyzji 36,5 tys. osób, natomiast w formie niepieniężnej otrzymało je 18,2 tys. osób.
w tym		
pieniężne	-8,2% r/r	
niepieniężne	-19,4% r/r	
udzielone świadczenia pomocy społecznej w tys. zł	-2,9% r/r	W skali roku odnotowano spadek kwot udzielonych świadczeń, niezależnie od formy w jakiej zostały przyznane. W efekcie w 2021 r. kwota świadczeń ogółem wyniosła 148081 tys. zł, w tym w formie pieniężnej 85900 tys. zł, a niepieniężnej 62181 tys. zł.
w tym		
pomoc pieniężna	-2,2% r/r	
pomoc niepieniężna	-4,0% r/r	
gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	-9,6% r/r	Kolejny rok z rządu środowiskowa pomoc społeczna została skierowana do mniejszej liczby gospodarstw domowych, jak również zmniejszyła się liczba jej beneficjentów. W efekcie w 2021 r. z pomocy korzystało 30,2 tys. gospodarstw, przy czym liczba beneficjentów wyniosła 59,7 tys. osób.
beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	-13,5% r/r	
zasięg korzystania z pomocy społecznej	-0,7 p.proc. r/r	W 2021 r. zasięg korzystania z pomocy społecznej zmniejszył się do 5,0%. Pomimo tego województwo świętokrzyskie obok: podlaskiego (5,0%), kujawsko-pomorskiego (5,6%) oraz warmińsko-mazurskiego (6,5%) pozostało w grupie województw o największym zasięgu wsparcia z pomocy społecznej.
udzielone świadczenia rodzinne w tys. zł	+6,2% r/r	Kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych ogółem wyniosła w 2021 r. 457517 tys. zł.
w tym		
zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	-14,2% r/r	Wśród wydatków na świadczenia rodzinne podstawowe znaczenie miały wydatki na pomoc skierowaną do rodzin z dziećmi. W 2021 r. kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami zmniejszyła się do 113346 tys. zł. W 2021 r. po raz kolejny odnotowano spadek liczby rodzin pobierających to świadczenie, jak również liczebności dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek. Pomimo tego odsetek dzieci w wieku 17 lat i młodszych, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (25,0%), wyższy był jedynie w województwie lubelskim (25,7%).
wydatki na świadczenia wychowawcze „Rodzina 500 plus” na rzecz dzieci w rodzinach naturalnych	-1,4% r/r	Świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie w 2021 r. objęto przeciętnie 180,7 tys. dzieci w wieku do 18 lat, które przebywały w rodzinach naturalnych. W 2021 r. w ramach programu „Rodzina 500 plus” uruchomiono w województwie świętokrzyskim 1133,0 mln zł, co w skali kraju stanowiło 2,8%.
Warunki mieszkaniowe w 2021 r.		
liczba mieszkań w województwie	455,2 tys.	Według stanu na 31 grudnia 2021 r. mieszkania w województwie stanowiły 3,0% zasobów mieszkaniowych kraju. Warunki mieszkaniowe systematycznie się poprawiały.
przeciętna powierzchnia mieszkania	77,3 m ²	
korzystający z sieci:		Na przestrzeni lat 2015-2021 na terenie województwa rozwinęła się także infrastruktura komunalna. W 2021 r. sieć wodociągowa była rozwinięta bardziej niż sieć kanalizacyjna, jednak ta druga miała większą dynamikę wzrostu w analizowanym okresie.
wodociągowej	91,7%	
kanalizacyjnej	60,4%	
gazowej	40,4%	Najmniej rozwinięta w województwie była sieć gazowa, która wykazała się najwyższą dynamiką wzrostu w ostatnim roku.

Ochrona zdrowia w 2021 r.

przychodnie	-2 placówek r/r	W ciągu 2021 r. odnotowano spadek liczby placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, natomiast więcej było udzielonych porad. Według stanu na koniec 2021 r. działało 797 podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (632 przychodnie i 165 praktyk lekarskich). Liczba udzielonych w nich porad była większa niż przed rokiem i wyniosła w 2021 r. 9137,6 tys.
praktyki lekarskie	-9 placówek r/r	
udzielone porady w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej	+9,2% r/r	
szpitale ogólne (stacjonarne)	-1 placówka r/r	Według stanu na koniec 2021 r. działały 23 stacjonarne szpitale ogólne udzielające świadczeń w trybie stacjonarnym i dziennym.
szpitale dzienne	bez zmian r/r	Według stanu na koniec 2021 r. działało 11 szpitali udzielających świadczeń w trybie wyłącznie dziennym (tzw. szpitali jednego dnia).
leczeni w trybie stacjonarnym	+19,5% r/r	W stacjonarnej opiece zdrowotnej (bez ruchu międzyoddziałowego) odnotowano wzrost hospitalizacji (w 2021 r. leczono 234,1 tys. osób).
leczeni w ramach opieki dziennej	+12,6% r/r	Więcej osób leczono w ramach opieki dziennej (z ruchem międzyoddziałowym) realizowanej w szpitalach ogólnych stacjonarnych i dziennych (w 2021 r. 29,9 tys. osób).
łóżka na 10 tys. mieszkańców	+1,3 r/r	W skali roku wzrosła zarówno dostępność łóżek szpitalnych (do 46,3 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców), jak i stopień ich wykorzystania (do 63,7%).
wykorzystanie łóżek	+7,4 p.proc. r/r	

Kultura w 2021 r.

liczba placówek bibliotecznych	-3,3% r/r	Spośród podmiotów działających w obszarze kultury większość stanowiły placówki biblioteczne. Świętokrzyskie placówki stanowiły 3,0% ogółu podmiotów prowadzących działalność w Polsce.
liczba osób na 1 placówkę kultury	10,7 tys.	W 2021 r. liczba placówek bibliotecznych była niższa niż przed rokiem. Mniej było także klubów i świetlic. W 2021 r. na 1 placówkę kultury (centrum kultury, dom kultury, ośrodek kultury, klub, świetlicę) przypadało przeciętnie 10,7 tys. mieszkańców województwa świętokrzyskiego (o 1,4 tys. więcej niż w 2015 r.).

Bezpieczeństwo publiczne w 2022 r.

przestępstwa stwierdzone	3,9% r/r	Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była wyższa niż w 2021 r. Zmniejszył się wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw do 75,5%. Na drogach województwa Policja odnotowała mniej wypadków.
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw	-2,0 p.proc. r/r	
wypadki drogowe	-16,8% r/r	

Społeczeństwo informacyjne w 2022 r.

gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu	89,7%	Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu był o 3,2 p.proc. wyższy niż w 2021 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o 3,6 p.proc. odsetek osób korzystających z usług administracji publicznej.
osoby w wieku 16-74 lata korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu	45,2%	

Aktywność społeczna w 2022 r.

fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	+3,2% r/r	W 2022 r. utrzymał się wzrost w skali roku liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Na przestrzeni lat 2015-2022 ich liczba zwiększyła się o 19,4%.

Produkt krajowy brutto w 2021 r.

wstępny szacunek	+11,2 r/r	Według wstępnego szacunku w 2021 r. kolejny rok z rządu notowano wzrost produktu krajowego brutto (PKB). Jego dynamika znacznie zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego.
PKB na 1 mieszkańca	50301 zł	Wartość PKB na 1 mieszkańca (podobnie jak przed rokiem) lokowała świętokrzyskie na 13. miejscu w Polsce. W relacji do średniej krajowej była mniejsza niż w roku poprzednim oraz w 2015 r.

W latach 2015-2021 odnotowano wzrost PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w stosunku do średniego poziomu w Unii Europejskiej. Na koniec tego okresu relacja ta wyniosła 55%

Podmioty gospodarki narodowej w 2022 r.

podmioty wpisane do rejestru REGON	+2,3% r/r	W 2022 r. utrzymał się wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. W ich strukturze w dalszym ciągu dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 76,6%. Na przestrzeni lat 2015-2022 w strukturze podmiotów wzrósł odsetek spółek handlowych i fundacji. Zmalał natomiast udział spółek cywilnych oraz spółdzielni.
podmioty nowo zarejestrowane	-3,8% r/r	W 2022 r. odnotowano spadek liczby nowo zarejestrowanych podmiotów.
podmioty wykreślone	+10,9% r/r	Znacznie więcej niż przed rokiem było wykreślonych z rejestru REGON. Pomimo ogólnego wzrostu wyrejestrowanych podmiotów o ponad 9% zmalała liczba wykreślonych spółek handlowych.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna w 2021 r.

nakłady wewnętrzne na działalność B+R	+4,3% r/r	W 2021 r. odnotowano wzrost nakładów wewnętrznych na B+R do 285,2 mln zł. Nakłady te stanowiły 0,8% ogółu nakładów przeznaczonych na tę działalność w Polsce. Równie niski udział odnotowano w województwie opolskim, a niższy jedynie w lubuskim (0,5%).
intensywność prac B+R województwa	0,48% PKB	Struktura poniesionych nakładów nie uległa zasadniczym zmianom. W nakładach według rodzajów kosztów dominowały nakłady bieżące. Z kolei według rodzajów prowadzonych badań, podobnie jak w latach poprzednich, w 2021 r. najwięcej środków finansowych zostało przeznaczonych na prace rozwojowe, a w dalszej kolejności na pozostałe rodzaje badań.
odsetek przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie w okresie 2019-2021:	24,4% przemysłowych	Na przestrzeni lat 2015-2021 zaangażowanie przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego w działalność badawczą i rozwojową oraz innowacyjną pozostawało na jednym z najniższych poziomów w kraju. W 2021 r. niższą intensywność prac B+R, mierzoną udziałem nakładów na działalność B+R w PKB województwa, niż w województwie świętokrzyskim odnotowano jedynie w lubuskim.
	9,9% usługowych	W latach 2019-2021, podobnie jak w okresach wcześniejszych, aktywność innowacyjna przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim kształtowała się poniżej średniej krajowej.
odsetek przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje w okresie 2019-2021:	19,0% przemysłowych	O ile w latach 2019-2021 niższe niż w województwie świętokrzyskim udziały aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano w czterech województwach, to mniej aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw usługowych było w dwóch województwach.
	9,4% usługowych	

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w 2022 r.

przedsiębiorstwa z dostępem do Internetu	98,1%	W 2022 r. zatrzymał się obserwowany w ostatnich latach w województwie świętokrzyskim wzrost udziału przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu. Kolejny rok widoczny jest trend zmiany prędkości Internetu na wyższą.
przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż elektroniczną	12,9%	Przedsiębiorstwa coraz chętniej prowadzą sprzedaż elektroniczną oraz korzystają z otwartych danych publicznych. W województwie świętokrzyskim jest najwyższy udział przedsiębiorstw wykorzystujących roboty przemysłowe.
przedsiębiorstwa korzystające z otwartych danych publicznych	17,8%	

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2022 r.

wynik finansowy netto	-6,1% r/r	Wyniki finansowe uzyskane w 2022 r. przez badane przedsiębiorstwa w województwie świętokrzyskim (o liczbie pracujących powyżej 49 osób, prowadzące księgi rachunkowe, z wyjątkiem przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych) były słabsze niż uzyskane w roku poprzednim. W skali roku odnotowano spadek wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych. Skala wzrostu wyniku na sprzedaży produktów, towarów i materiałów nie pozwoliła na wypracowanie wyższego niż przed rokiem wyniku finansowego netto. W efekcie wynik finansowy netto zmniejszył się do 2786,5 mln zł.
wskaźnik poziomu kosztów	+1,5 p.proc. r/r	W 2022 r. przychody rosły wolniej niż koszty działalności. W efekcie spadła rentowność badanych przedsiębiorstw (brutto do 5,3%, a netto do 4,3%), wzrósł natomiast poziom kosztów (do 94,7%). Pogorszyła się płynność finansowa (I stopnia do 37,8%, a II stopnia do 99,3%).
wskaźnik rentowności obrotu:		
brutto	-1,5 p.proc. r/r	
netto	-1,3 p.proc. r/r	Zmniejszył się zarówno odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto (do 82,9%), jak i udział przychodów tych przedsiębiorstw w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności (do 78,2%).
wskaźnik płynności finansowej:		
I stopnia	-4,0 p.proc. r/r	
II stopnia	-0,4 p.proc. r/r	
odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto	-1,3 p.proc. r/r	

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

nakłady inwestycyjne zrealizowane w województwie świętokrzyskim w 2021 r.	+9,8% r/r	Kolejny rok z rzędu wzrosły nakłady inwestycyjne zrealizowane w województwie świętokrzyskim, tj. klasyfikowane według lokalizacji inwestycji, przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osiągając w 2021 r. wartość 3372,7 mln zł (w cenach bieżących).

nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w 2022 r.	-3,1% r/r	W 2022 r. zmniejszyły się nakłady inwestycyjne poniesione przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa świętokrzyskiego (o liczbie pracujących powyżej 49 osób, prowadzące księgi rachunkowe, z wyjątkiem przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych). Nakłady (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2022 r., wyniosły 1903,0 mln zł (w cenach bieżących).
w tym		
budynki i budowlę	-19,6% r/r	Mniej wydatковано na budynki i budowlę, natomiast więcej przeznaczono na zakupy. Największym inwestorem pozostały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przemysłu, a przede wszystkim firmy przetwórstwa przemysłowego, które w 2022 r. poniosły 69,2% ogółu nakładów w województwie.
zakupy	+6,1% r/r	
Rolnictwo w 2022 r.		
zbiory zbóż podstawowych z mieszankami	+10,7% r/r	W 2022 r. w wyniku lepszego plonowania zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi uzyskano większe zbiory niż przed rokiem. Wzrost produkcji odnotowano także w przypadku pszenicy, żyta oraz rzepaku i rzepiku, a spadła produkcja ziemniaków i buraków cukrowych.
pogłowie bydła	-3,3% r/r	W 2022 r. w odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszyło się pogłowie bydła, trzody chlewnej i owiec.
pogłowie trzody chlewnej	-19,0% r/r	
Przemysł w 2022 r.		
produkcja sprzedana przemysłu	+13,3% r/r	W 2022 r. drugi rok z rzędu odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych), przy czym w stosunku do roku poprzedniego uległ on przyspieszeniu. Sprzedaż rosła w dalszym ciągu zarówno w przetwórstwie przemysłowym, jak i w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji. Zwiększyła się wydajność pracy w przemyśle.
Budownictwo w 2022 r.		
produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące)	+73,1% r/r	W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa. Zwiększyła się wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.
produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	+46,6% r/r	Wyższa niż przed rokiem była również produkcja budowlano-montażowa. Było to rezultatem przede wszystkim wyższej produkcji w przedsiębiorstwach wykonujących roboty budowlane specjalistyczne.
liczba mieszkań oddanych do użytkowania	-2,6% r/r	
wydane pozwolenia na budowę lub dokonane zgłoszenia z projektem budowlanym	-3,7% r/r	Oddano do użytkowania mniej mieszkań niż rok wcześniej, a prawie 1/4 efektów rzeczowych budownictwa mieszkaniowego, uzyskanych w województwie, koncentrowała się w m. Kielce. Zmniejszyła się również przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania i w 2022 r. wyniosła 109,9 m ² .
liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto	-12,8% r/r	W skali roku o 4% zmniejszyła się liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Spadek wystąpił także w obszarze mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Rynek wewnętrzny w 2022 r.

sprzedaż detaliczna	+23,4% r/r	W 2022 r. w skali roku zanotowano wzrost wartości sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących). Wzrost odnotowano w większości grup, przy czym największy wśród podmiotów handlujących paliwami (o 79,0%).
sprzedaż hurtowa	+4,0% r/r	

Wyższa w skali roku była również sprzedaż hurtowa, zarówno w jednostkach handlowych, jak i hurtowych (odpowiednio o 1,9% i 4,6%).

Transport w 2021 r.

długość dróg publiczne o nawierzchni twardej ulepszonej	+0,6% r/r	Rok 2021 był kolejnym, w którym zwiększyła się długość dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej. Pod względem gęstości sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni województwo świętokrzyskie zajmowało jedną z czołowych lokat w kraju (3. miejsce).
liczba pasażerów regularnej komunikacji autobusowej	+16,5% r/r	
liczba pasażerów komunikacji miejskiej	-2,1% r/r	Zwiększyła się w skali roku liczba pasażerów regularnej komunikacji autobusowej. Z kolei mniej osób niż przed rokiem skorzystało z komunikacji miejskiej.

Energia w 2021 r.

produkcja energii elektrycznej	+24,6% r/r	W 2021 r. w województwie świętokrzyskim, w relacji do roku ubiegłego, zwiększyła się moc zainstalowana i osiągalna elektrowni. Znacznie zwiększyła się również produkcja energii elektrycznej.
zużycie energii elektrycznej w sektorze gospodarstw domowych	+0,7% r/r	

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2021 r. było wyższe niż w roku poprzednim. Zwiększyła się również, w ujęciu rocznym, liczba odbiorców energii elektrycznej. Wzrosło zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.

dochody ogółem JST	+4,4% r/r	W latach 2015-2021 dochody jednostek samorządu terytorialnego rosły. W skali roku wzrosły zarówno dochody ogółem, jak i dochody własne. Więcej środków budżety JST otrzymały także z tytułu subwencji ogólnej. Niższe niż przed rokiem były natomiast dotacje ogółem oraz dotacje otrzymane na realizację projektów europejskich. W 2021 r. na 1 mieszkańca województwa przypadało przeciętnie 8163 zł dochodów ogółem JST.
dochody własne	+0,3% r/r	
dochody ogółem na 1 mieszkańca	+5,4% r/r	

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.

wydatki JST	+3,1% r/r	W 2021 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego wzrosły zarówno w porównaniu z 2020 r., jak również z 2015 r. W 2021 r. na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 7693 zł wydatków JST. Wydatki inwestycyjne w latach 2015-2021 ulegały znacznym wahaniom i w 2021 r. stanowiły 14,8% wydatków ogółem. W 2021 r. na 1 mieszkańca województwa przypadało przeciętnie 1138 zł wydatków inwestycyjnych.
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	14,8%	

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.

nadwyżka budżetów JST	561,0 mln zł	W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego ogółem zamknęły rok budżetowy nadwyżką. W skali roku zmniejszyła się liczba jednostek z deficytem budżetowym, a wyniki finansowe większości jednostek samorządu terytorialnego były korzystniejsze w relacji do roku poprzedniego.
relacja nadwyżki budżetowej JST do dochodów ogółem	5,8%	

Executive summary

Area in 2021

land reclaimed	+207.7% y/y	The area of reclaimed and managed land was much bigger than in the previous year.
land managed	+7 times y/y	

Water consumption. Municipal and industrial wastewater in 2021

water consumption for needs of the national economy and population	+20.0% y/y	In 2021 water consumption for needs of the national economy and population significantly increased, however rise was caused mainly by industry which amounted to 91.5% of total consumption in voivodship.

into the waters or into the ground 1204.9 hm ³ of wastewater was discharged	+21.6% y/y	Increase of wastewater discharged into the waters or into the ground was noted which resulted in the rise of wastewater requiring treatment. The biggest part of wastewater was still treated with the use of increased biogene removal (35.7%). However, this share decreased in relation to the previous year. Contrary to the previous years the rise of untreated wastewater grew.

number of wastewater treatment plants:

industrial	34	In the years 2015-2021 number of industrial wastewater treatment plants decreased by 5. However, number of municipal wastewater treatment plants did not change. Next year in a row, the share of population connected to municipal wastewater treatment plants increased. In 2021, it was 66.7% of total population of the voivodship.
municipal	115	

Pollution and protection of air in 2021

emission of particulates	-4,3% y/y	In 2021, 1.3 thousand tonnes of particulates was emitted to the atmosphere, which accounted for 5.9% national emission of particulates. Emission of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide) amounted to 66.6 thousand tonnes.
emission of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide)	6,0% y/y	

Among 82 plants of significant nuisance to air quality – 66 possessed systems to reduce emission of particulates.

The majority of particulates was from combustion of fuels (58.1% of total emission of particulates in the voivodship), while the main kind of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide) was carbon oxide – 53.9%.

In systems to reduce air pollutants 99.9% of particulates and 44.9% of gases were retained.

Environmental protection. Forests in 2021

share of area under legal protection in total area	64.9%	As of end of 2021 area under legal protection was by 0.2% smaller than in 2015. During six years area of nature reserves, landscape parks and nature and landscape complexes has increased.

Industrial and municipal waste in 2021

municipal waste collection	+4.2% y/y	In 2021, more municipal waste was collected in comparison to 2020. Within a year more mixed waste as well as waste collected separately was collected.

Economic aspects of environmental protection in 2021

outlays on fixed assets for environmental protection	-20.3% y/y	In 2021, outlays on fixed assets for environmental protection, including outlays on wastewater management and protection of waters, decreased. Smaller than in 2020 were outlays on water management, including outlays on water intakes and systems as well as pump stations.

Population in 2022

population as of end of December	1178.2 thousand	In the years 2015-2022 the decrease in number of population in świętokrzyskie voivodship was observed every year. As of end of 2022 number of population was by 6.3% fewer than in 2015.
natural increase per 1000 population	-6.5	The continuing real loss in of population was the result of unfavorable trends in vital statistics and migration. Negative changes in the structure of the population by age deepened, confirming the progressing aging process of the inhabitants of voivodeship.
net internal and international migration per 1000 population	-1.9	

Education in 2021/2022 school year

number of pupils and students in schools for children and youth:		In 2021/2022 school year (after the drop of in the previous year) the increase in number of children attending pre-primary education occurred. Among them predominated children attending nursery schools and their share grew to 71.2%.
pre-primary education	+4.4% y/y	
primary	+0.2% y/y	The group of pupils learning in primary schools increased slightly. The increase concerned also post-primary students. The bigger number of students in these types of schools was mainly the effect of the growth in the group of persons learning in post-secondary as well as technical secondary schools. However, the drop occurred in number of students i.e. in general secondary as well as stage I sectoral vocational schools.
post-primary	+2.0% y/y	
number of students	-0.1% y/y	Number of students decreased next year in a row. The drop was noted only in public schools.

Labour resources

number of employed persons in 2021	401.4 thousand	Number of employed persons increased in relation to 2020 by 0.5%. Employed persons in świętokrzyskie voivodship accounted for 2.7% of this population in Poland.
registered unemployment rate in 2022	7.7%	As of end of 2022 registered unemployment rate was lower by 1.0 pp in relation to the one observed the year before.
activity rate by LFS in quarter 4 in 2022	56.6%	LFS results indicate that in comparison to the corresponding period of 2021, economic activity of the surveyed population increased, growth of employment rate and growth of unemployment rate. Higher economic activity still characterized men and residents of rural areas. The subpopulation of economically inactive persons decreased.
employment rate by LFS in quarter 4 in 2022	54.2%	
unemployment rate by LFS in quarter 4 in 2022	4.0%	The unemployment rate increased by 0.5 pp in comparison with the same period of last year.

Inhabitant's wealth

average monthly gross wages and salaries in national economy in 2021	+9.6% y/y	In entities of the national economy employing more than 9 persons and entities of the budgetary sphere, regardless of the number of employed persons, average monthly gross wages and salaries in 2021 increased to PLN 5,262.19. Despite the increase, wages and salaries in the national economy in świętokrzyskie voivodship remained among the lowest in the country. In 2021, the average monthly gross wages and salaries in świętokrzyskie voivodeship accounted for 87.7% of the national average, while the year before – 86.9%, and in 2015 – 86.3%. In 2021 only in podkarpackie and warmińsko-mazurskie voivodships the average gross monthly wages and salaries were lower.

average monthly gross wages and salaries in enterprise sector in 2022	+12.4% y/y	In 2022 average monthly gross wages and salaries in enterprise sector increased to PLN 5,458.30 zł. Over the year, an increase in average monthly gross wages and salaries was recorded both in the manufacturing sector as well as in sections of the service sector (excluding other service activities). Despite the increase, wages and salaries in the enterprise sector in świętokrzyskie voivodship remained low. In 2022, the average monthly wages and salaries in the świętokrzyskie voivodship accounted for 82.0% of the national average, while the year before – 82.4%. In 2022, lower wages and salaries than in świętokrzyskie voivodship were recorded only in warmińsko-mazurskie voivodship.
average monthly number of retirees and pensioners in 2022	-0.5% y/y	In 2022, the average number of Social Insurance Institution beneficiaries increased annually (by 0.1% to 254.1 thousand persons), while the average number of retirees and pensioners receiving benefits from the Agricultural Social Insurance system decreased (by 4.0% to 54.0 thousand persons).
average monthly gross retirement and other pension paid in 2022 by:		Average monthly gross retirement and other pension paid in 2022 were higher than the year before. However, benefits paid by Social Insurance Institution were still higher than benefits of farmers (PLN 2,510.86 compared to PLN 1,489.80).
Social Insurance Institution	+9.1% y/y	
Agricultural Social Insurance	+4.8% y/y	
average monthly available income per capita in household in 2021	+8.0% y/y	In 2021 average monthly available income per capita increased to PLN 1,864.63, of which disposable income increased to PLN 1,830.59. Although the income situation has improved, the average disposable income per capita recorded in świętokrzyskie voivodehip was one of the lowest in the country. In 2021, lower values were recorded in the opolskie, podkarpackie and pomorskie voivodships.
of which disposable income	+7.9% y/y	
share of households assessing their financial situation in 2021 as:		The increase in income had a positive impact on the positive perception of the subjective financial situation of households. In 2021, 47.9% of households assessed their financial situation as rather good or good, while 4.1% perceived their situation as rather bad or bad.
good	+4.9 pp y/y	
rather good	+0.7 pp y/y	
average	-4.8 pp y/y	
rather bad	-0.9 pp y/y	
bad	+0.1 pp y/y	
Social assistance and family support in 2021		
beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	-14.6% y/y	2021 was another year in which the real number of persons who received social benefits on the basis of a decision as part of their own tasks and tasks commissioned to local government units (regardless of the number of benefits received, their type, form and source of financing) decreased. In 2021, 39.3 thousand persons benefited from this form of support.
beneficiaries granted by the decisions	-12.3% y/y	The number of persons who were granted particular types of benefits by the decision also decreased.
of which financial assistance	-8.2% y/y	In 2021, financial assistance were granted pursuant to the decision of 36.5 thousand persons, while 18.2 thousand received them in non-financial form.
non-financial assistance	-19.4% y/y	

benefits granted in thousand PLN	-2.9% y/y	Over the year, there was a decrease in the amounts of benefits provided, regardless of the form in which they were granted. As a result, in 2021 the total amount of benefits was PLN 148,081 thousand, of which financial amounted to PLN 85,900 thousand, and non-financial reached PLN 62,181 thousand.
of which financial assistance	-2.2% y/y	
non-financial assistance	-4.0% y/y	
households benefiting from social assistance at domicile	-9.6% y/y	For another year in a row, social assistance at domicile was directed to a smaller number of households, and the number of its beneficiaries decreased as well. As a result, in 2021, 30.2 thousand households benefited from the assistance, and the number of beneficiaries amounted 59.7 thousand persons.
beneficiaries of social assistance at domicile	-13.5% y/y	
scope of use of social assistance at domicile	-0.7 pp y/y	In 2021, scope of use of social assistance at domicile decreased to 5.0%. Despite this, świętokrzyskie voivodship, along with: podlaskie (5.0%), kujawsko-pomorskie (5.6%) and warmińsko-mazurskie (6.5%) remained in the group of voivodships with the largest scope of use of social assistance at domicile.
family benefits granted in thousand PLN	+6.2% y/y	The total amount of family benefits paid in 2021 amounted to PLN 457,517 thousand.
of which family allowances including appendices	-14.2% y/y	Among the expenses for family benefits, the most important were expenses for assistance aimed at families with children. In 2021, the amount of disbursed family benefits including appendices decreased to PLN 113,346 thousand. In 2021, there was another decline in the number of families receiving this benefit, as well as the number of children for whom parents receive the benefit. Despite this, the percentage of children aged 17 and younger for whom parents receive family allowance in the total number of children at that age (25.0%) was higher only in lubelskie voivodship (25.7%).
child-raising benefit payments „Family 500 plus” in natural families	-1.4% y/y	In 2021, the child-raising benefit in the amount of PLN 500 per month covered, on average, 180.7 thousand children aged up to 18 who lived in natural families. In 2021, PLN 1,133.0 million was disbursed under the „Family 500 plus” program in świętokrzyskie voivodship, which constituted 2.8% in the country.

Housing conditions in 2021

number of dwellings in voivodship	455.2 thousand	As of 31 December 2021 dwellings in the voivodship accounted for 3.0% of dwelling resources in Poland. Housing conditions are constantly improving.
average dwelling area	77.3 m ²	
population using:		In the years 2015-2021, in the area of the voivodship municipal infrastructure also developed. In 2021, water supply system was more developed than sewage system but the second one had higher dynamics of growth in the analysed period. The least developed in the voivodship was gas supply system, which showed the highest dynamics of growth last year.
water supply system	91.7%	
sewage system	60.4%	
gas supply system	40.4%	

Health care in 2021

out-patient departments	-2 units y/y	In 2021, the number of out-patient health care facilities decreased, while more consultations was provided. As at the end of 2021, there were 797 out-patient health care entities (632 out-patient departments and 165 medical practices). The number of consultations provided in out-patient health care was higher than in the previous year and amounted to 9,137.6 thousand in 2021.
medical practices	-9 units y/y	
consultations provided in out-patient health care	+9.2% y/y	

general hospitals (in-patient)	-1 unit y/y	As of end of 2021, there were 23 general hospitals (in-patient) providing in-patient and day care services.
day care hospitals	without changes y/y	As of end of 2021, there were 11 hospitals providing day care (the so-called one-day hospitals).
in-patients	+19.5% y/y	In in-patient health care (excluding inter-ward transfer), an increase in hospitalization was recorded (234.1 thousand persons were treated in 2021).
in-patients treated in daily care	+12.6% y/y	There was increase in the number of persons treated in day care mode (with inter-ward transfer) provided in in-patient hospitals and day care hospitals (29.9 thousand persons were treated in 2021).
hospital beds per 10 thousand inhabitants	+1.3 y/y	
usage of beds	+7.4 pp y/y	Over the year, both the availability of hospital beds increased (up to 46,3 per 10 thousand inhabitants) and the degree of their usage (up to 63.7%).
Culture in 2021		
number of library establishments	-3.3% y/y	Among entities functioning in the sphere of culture the majority were library establishments. Cultural establishments in świętokrzyskie voivodship accounted for 3.0% of total entities conducting activity in Poland.
number of persons per cultural establishment	10.7 thousand	In 2021, the number of library facilities was lower than the year before. There were also fewer clubs and community centres. In 2021, there were, on average, 10.7 inhabitants of the świętokrzyskie voivodship per 1 cultural institution (cultural centre, community centre, cultural centre, club, community center) (1.4 thousand more than in 2015).
Public safety in 2022		
ascertained crimes	3.9% y/y	Number of ascertained crimes in completed preparatory proceedings was higher than in 2021. The rate of detectability of delinquents decreased to 75.5%. The Police noted fewer accidents on the roads.
rate of detectability of delinquents	-2.0 pp y/y	
road accidents	-16.8% y/y	
Information society in 2022		
households with the access to Internet	89.7%	The share of households with access to Internet at home was by 3.2 pp higher than in 2021. In comparison to the previous year the share of persons using services of public administration increased by 3.6 pp.
persons aged 16-74 using services of public administration with the help of Internet	45.2%	
Social activity in 2022		
foundations, societies and social organisations entered into REGON register	+3.2% y/y	In 2022, the increase in annual terms in number of foundations, societies and social organisations maintained. During the years 2015-2022 their number grew by 19.4%.
Gross domestic product in 2021		
preliminary estimate	+11.2 y/y	According to preliminary estimate in 2021 next year in a row there was growth of gross domestic product (GDP). Its dynamics significantly increased in comparison to the year before.

GDP per capita	PLN 50,301	Value of GDP per capita (similarly to the previous year) situated świętokrzyskie at 13 position in Poland. In relation to national average it was lower than the year before as well as in 2015.

In the years 2015-2021 growth of GDP at purchasing power parity was noted in comparison to the average level in European Union. As of end of this period this relation amounted to 55%.

Entities of the national economy in 2022

entities entered into REGON register	+2.3% y/y	In 2022, growth of number of entities of the national economy maintained. In their structure still predominated natural persons conducting economic activity which share in total number of entities amounted to 76.6%. In the years 2015-2022 the percentage of commercial companies and foundations increased in the structure of entities. However, the share of civil law partnerships and cooperatives decreased.

newly registered entities	-3.8% y/y	In 2022, the decrease in number of newly registered entities was noted.

entities removed	+10.9% y/y	Number of deregistered entities was significantly higher than the year before. Despite the general increase in number of deregistered entities, the number of deregistered commercial companies decreased by over 9%.

Research and development as well as innovation activity in 2021

internal outlays on R&D activity	+4.3% y/y	In 2021, there was a decrease in internal outlays on R&D activity to PLN 285.2 million. These outlays accounted for 0.8% of the total outlays allocated to this activity in Poland. An equally low share was recorded only in the opolskie voivodship, and lower in lubuskie (0.5%).

The structure of the incurred outlays has not changed significantly. Current outlays dominated in outlays by type of costs. On the other hand, according to the types of research conducted, as in the previous years, in 2021 the most funds were allocated to development works, and then to other types of research.

intensity of R&D works in 2021	0.48% GDP of the voivodship	During the years 2015-2021 participation of enterprises of świętokrzyskie voivodship in research and development as well as innovation activity remained at one of the lowest levels in Poland. In 2021, a lower intensity of R&D works, measured by the share of outlays on R&D activity in GDP of the voivodship, than in świętokrzyskie voivodship, was recorded only in lubuskie voivodship.

share of innovation active enterprises in the period 2019-2021	24.4% industrial 9.9% services	In 2019-2021, as in the previous periods, the innovative activity of enterprises in świętokrzyskie voivodship was below the national average. While in the years 2019-2021 the shares of innovation active industrial enterprises were lower than in świętokrzyskie voivodship in only four voivodships, there were fewer innovation active service enterprises in two voivodships.
share of enterprises which introduced innovations in the period 2019-2021	19.0% industrial 9.4% services	

Using information and communication technologies in enterprises in 2022

enterprises with Internet access	98.1%	In 2022, the increase in the share of enterprises with broadband Internet access, observed in recent years in the Świętokrzyskie Voivodship, stopped. For another year, the trend of changing the Internet speed to a higher one has been visible.
enterprises conducting sales within the frames of e-commerce	12.9%	Enterprises more and more willingly conduct sales within the frames of e-commerce and use open public data. The świętokrzyskie Voivodship has the highest share of enterprises using industrial robots.
enterprises using open public data	17.8%	

Financial results of non-financial enterprises in 2022

net financial result	-6.1% y/y	Financial results obtained in 2022 by the surveyed enterprises in świętokrzyskie voivodship (employing more than 49 people, keeping books of account, excluding enterprises of agriculture, forestry and fishing, financial and insurance activities as well as higher education institutions; independent public health care institutions; cultural institutions with legal personality and trade unions, religious and political organizations) were weaker than those obtained in the previous year.
		Over the year, the result on other operating activities and the result on financial operations decreased. The scale of the increase in the result on the sale of products, goods and materials did not allow for a higher net financial result than in the previous year. As a result, the net financial result decreased to PLN 2,786.5 million.
cost level indicator	+1.5 pp y/y	In 2022, revenues grew slower than costs. As a result, profitability of the surveyed enterprises decreased (gross to 5.3% and net to 4.3%) and cost level indicator increased (to 94.7%). The financial liquidity deteriorated (1st degree to 37.8%, and 2nd degree to 99.3%).
turnover profitability indicator:		
gross	-1.5 pp y/y	Both the percentage of enterprises with net profit (to 82.9%) and the share of these enterprises' revenues in the total amount of revenues from total activity (to 78.2%) decreased.
net	-1.3 pp y/y	
financial liquidity indicator:		
first degree	-4.0 pp y/y	
second degree	-0.4 pp y/y	
percentage of enterprises with net profit	-1.3 pp y/y	

Investment outlays of enterprises

investment outlays in świętokrzyskie voivodship in 2021	+9.8% y/y	Another year in a row, there was an increase in investment outlays in świętokrzyskie voivodship, i.e. classified in accordance with the localization of investments, by enterprises employing more than 9 people, reaching in 2021 the value of PLN 3,372.7 million (in current prices).
investment outlays of non-financial enterprises in 2022	-3.1% y/y	In 2022, investment outlays incurred by enterprises with a seat in świętokrzyskie voivodship (employing more than 49 people, keeping books of account, excluding enterprises of agriculture, forestry and fishing, financial and insurance activities as well as higher education institutions; independent public health care institutions; cultural institutions with legal personality and trade unions, religious and political organisations) decreased. Outlays (in current prices) on new property and improvement of the existing items, incurred in 2022, amounted to PLN 1,903.0 million.
of which		Less was spent on buildings and structures, while more was spent on purchases. The largest investor remained enterprises operating in the field of industry, and above all enterprises of manufacturing, which in 2022 incurred 69.2% of the total outlays in the voivodship.
buildings and structures purchases	-19.6% y/y +6.1% y/y	

Agriculture in 2022

production of basic cereals with mixtures	+10.7% y/y	In 2022, as a result of the better yield of basic cereals and cereal mixtures bigger production than the year before was obtained. Growth of production was also noted in wheat, rye as well as rape and turnip rape while production of potatoes and sugar beets declined.
cattle livestock	-3.3% y/y	In 2022, cattle, pigs as well as sheep livestock decreased in comparison to the previous year.
pigs livestock	-19.0% y/y	

Industry in 2022

sold production of industry	+13.3% y/y	In 2022, second year in a row growth of sold production of industry (in constant prices) was noted. However, in comparison to the previous year the growth accelerated. The sale still rose in both manufacturing as well as water supply; sewerage, waste management and remediation activities. Work efficiency in industry increased.

Construction in 2022

sold production of construction (current prices)	+73.1% y/y	In the annual terms, an increase in sold production of construction was recorded. Labour productivity in construction, measured by the value of sold production per 1 employee, increased, with a simultaneous increase in average employment.
construction and assembly production (current prices)	+46.6% y/y	Construction and assembly production was also higher than the year before. It was mainly the result of higher production in enterprises performing specialised construction activities.
number of dwellings completed	-2.6% y/y	Number of dwellings completed was lower than the year before and almost 1/4 of the housing construction effects obtained in the voivodship was concentrated in city of Kielce. The average useful floor area of dwelling completed also decreased and in 2022 amounted to 109,9 m ² . Number of dwellings on which building permit was granted or registration with a construction project was made decreased by 4% in annual terms. There was also a decrease in the sphere of dwellings in which construction has started.
building permits granted or registrations with a construction project	-3.7% y/y	
number of dwellings in which construction has started	-12.8% y/y	

Internal market in w 2022

retail sales	+23.4% y/y	In 2022, an increase in the value of retail sales (in current prices) was noted in annual terms. The increase was noted in the majority of groups, with the highest among entities trading in fuels (by 79.0%). Wholesale sales, both in commercial and wholesale units were also higher year-on-year (by 1.9% and 4.6%, respectively).
wholesale	+4.0% y/y	

Transport in 2021

length of improved hard surface public roads	+0.6% y/y	2021 was the next year in which the length of improved hard surface public roads increased. In terms of density of hard surface public road network świętokrzyskie voivodship occupied one of the top positions in Poland (third place).
number of passengers in regular bus transport	+16.5% y/y	
number of passengers in urban transport	-2.1% y/y	The number of passengers in regular bus transport increased in annual terms. However, fewer people than a year ago used urban transport.

Energy in 2021

electricity production	+24.6% y/y
electricity consumption in household sector	+0.7% y/y

In 2021, in świętokrzyskie voivodship in relation to the previous year the power installed as well as generating capacity of the power plants increased. Electricity production also increased significantly.

Electricity consumption in household sector in 2021 was higher than in the previous year. Number of electricity consumers also increased in annual terms. Electricity consumption per consumer increased.

Revenue of local government units in 2021

total revenue of local government units	+4.4% y/y
own revenue	+0.3% y/y
total revenue per capita	+5.4% y/y

In the years 2015-2021, total revenue of local government units increased. Both total income and own revenue increased over the year. Local government units also received more funds from the general subvention. However, total grants and grants received for the implementation of European projects were lower than in the previous year. In 2021 total revenue per capita was 8163 PLN.

Expenditure of local government units in 2021

expenditure of local government units	+3.1% y/y
share of investment expenditure in total expenditure	14.8%

In 2021, total expenditure of local government units increased in comparison to 2020 as well as 2015. In 2021, it amounted to 7693 PLN per capita. Investment expenditure in the years 2015-2021 fluctuated significantly and in 2021 accounted for 14.8% of total expenditure. In 2021, investment expenditure per capita amounted to 1138 PLN.

Result of local government units in 2021

surplus of local govern- ment units	PLN 561.0 million
relation of budgetary surplus of local go- vernment units to total revenue	5.8%

In 2021, local government units closed budgetary year with a surplus. The number of units with a budget deficit decreased in annual terms and the financial results of the majority of local government units were more favourable in relation to the previous year.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Województwo na tle kraju
Table 1. Voivodship against the background of the country

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2021 (as of 31 December) in %	0,2	0,3
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2021 r. (w hm ³) Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2021 (in hm ³)	8845,0	1241,5
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2021 r. (w hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2021 (w hm ³)	7769,3	1204,9
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2021 r. (w dam ³) Total municipal wastewater treated in 2021 (in dam ³)	1355953	35057
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2021 r. (tony/rok): Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2021 (tonnes/year):		
gazowych gaseous	209490154	14700527
pyłowych particulates	22168	1310
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2021 r. (w %) Total area under legal protection in total area in 2021 (in %)	32,3	64,9
Lesistość w 2021 r. (w %) Forest cover in 2021 (in %)	29,6	28,3
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2022 (as of 31 December)	121	101
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r. Natural increase per 1000 population in 2022	-3,8	-6,5
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2022	0,1	-1,9
Przeciętne trwanie życia w 2021 r. (w latach) Life expectancy in 2021 (in years)		
mężczyźni males	71,8	71,6
kobiety females	79,7	80,0
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w 2021 r. Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^a per 1000 children in 2021	904	880

a Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Województwo na tle kraju (cd.)
Table 1. Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w 2022 r. (w %) Employment rate by LFS ^a w 2022 r. (in %)	56,3	54,3
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w 2022 r. (w %) Activity rate by LFS ^a in 2022 (in %)	58,0	56,5
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w 2022 r. (w %) Unemployment rate by LFS ^a in 2022 (in %)	2,9	3,8
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2022 r. Registered unemployed persons per 1 job offer in 2022	18	29
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w 2022 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in 2022 (in PLN)	6653,67	5458,30
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2022 r. (w zł) Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2022 (in PLN)	2869,01	2510,86
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2021 (in PLN)	2061,93	1864,63
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w 2021 r. (w %) At-risk-of-poverty rate after social transfers in 2021 (in %)	14,8	13,4
Współczynnik Giniego w 2021 r. (w %) Gini coefficient in 2021 (in %)	26,8	22,6
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r. (w %) Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2021 (in %)	3,7	5,0
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2021 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2021 (in thousand PLN)	3451528,1	148080,8
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2021 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in 2021	155,2	115,9
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r. Population per out-patient health care unit in 2021	1474	1490
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2021 r.: Medical personnel per 10 thousand population in 2021:		
lekarze doctors	34,3	30,1
pielęgniarki nurses	56,6	68,3
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2021 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2021	44,4	46,3
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca ^c w 2021 r. (w zł) Gross domestic product (current prices) per capita ^c in 2021 (in PLN)	69069	50301

a Przeciętne w roku. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Wstępny szacunek.
a Annual averages. b Data concern economic entities employing more than 9 persons. c Preliminary estimate.

Tablica 1.
Table 1.

Województwo na tle kraju (dok.)

Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)	1323	1077 ^a
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)	23	5 ^a
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^b w 2021 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^b in 2021	9,0	2,4
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^c w 2022 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^c in 2022 (in %)	83,2	83,2
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w 2022 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^c in 2022 (in %)	94,0	94,7
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^c w 2022 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^c in 2022 (previous year=100; current prices)	118,2	96,9
Obsada bydła ^d na 100 ha użytków rolnych w 2022 r. (w szt.) Cattle density ^d per 100 ha of agricultural land in 2022 (in heads)	43,1	29,0
Obsada trzody chlewnej ^d na 100 ha użytków rolnych w 2022 r. (w szt.) Pigs density ^d per 100 ha of agricultural land in 2022 (in heads)	64,3	27,8
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^e w 2022 r. (w zł) Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^e in 2022 (in PLN)	895324	686029
Produkcja sprzedana budownictwa ^e (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2022 r. (w zł) Sold production of construction ^e (current prices) per 1 average employed person in construction in 2022 (in PLN)	908593	789324
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2022 r. Dwellings completed per 1000 population in 2022	6,3	3,7
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r. w km (stan w dniu 31 grudnia) Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2021 in km (as of 31 December)	100,9	126,2
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2021 r. w km (stan w dniu 31 grudnia) Length of railway lines operated per 100 km ² in 2021 in km (as of 31 December)	6,2	6,2
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2021 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2021 (in %)	17,0	25,8

a Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. b Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. d Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2022 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register. b Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. c Data concern economic entities employing more than 49 persons. d As of 1 June. The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2022. e Data concern economic entities employing more than 9 persons.

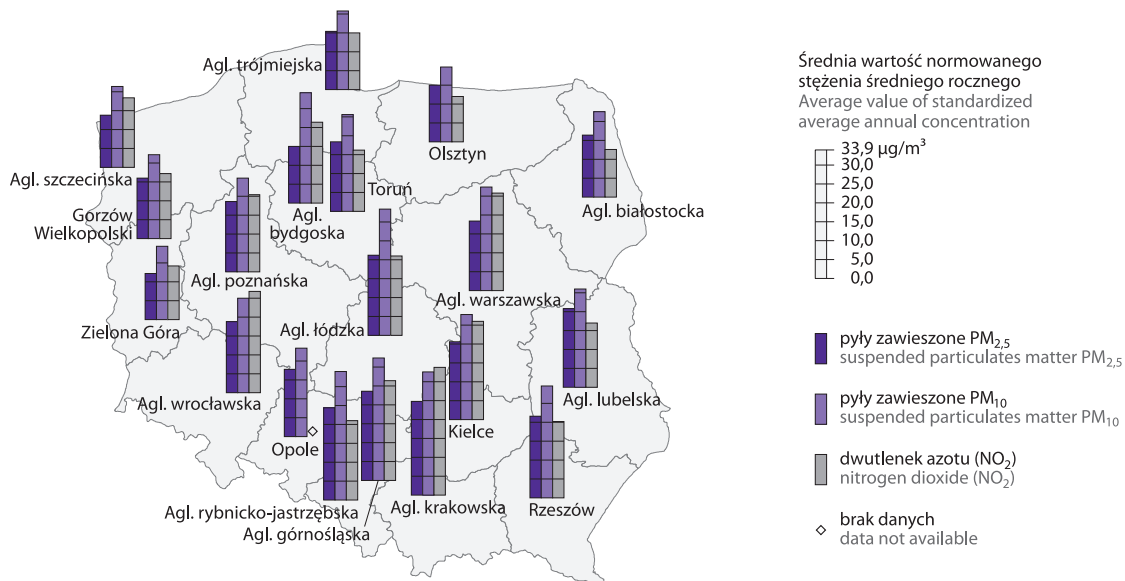
Rozdział 2

Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

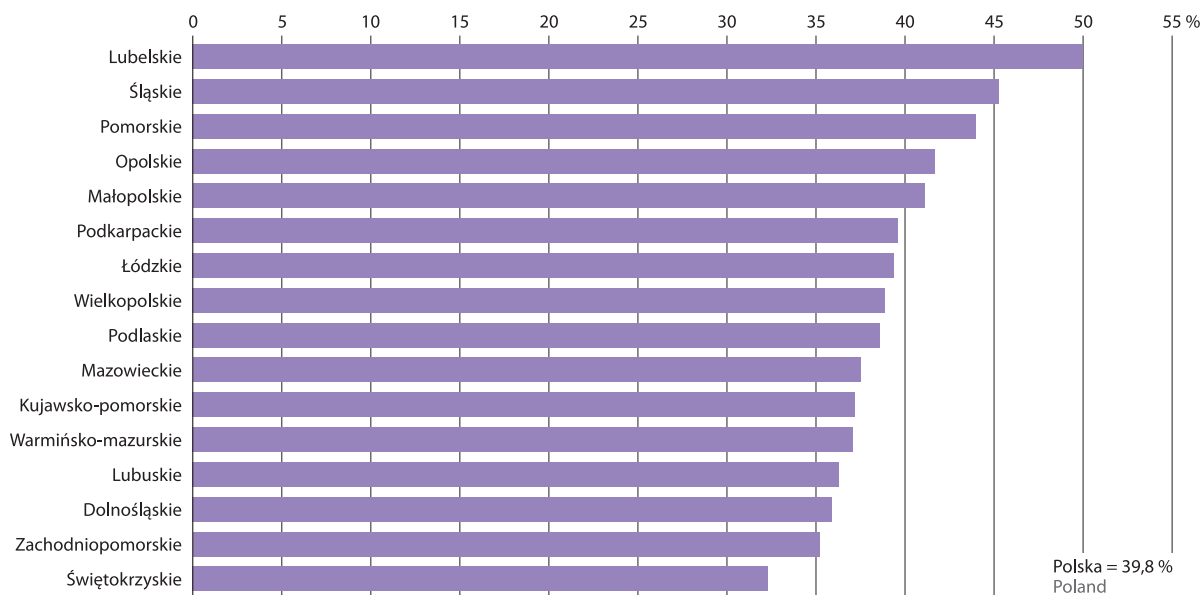
Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2021 r.
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2021

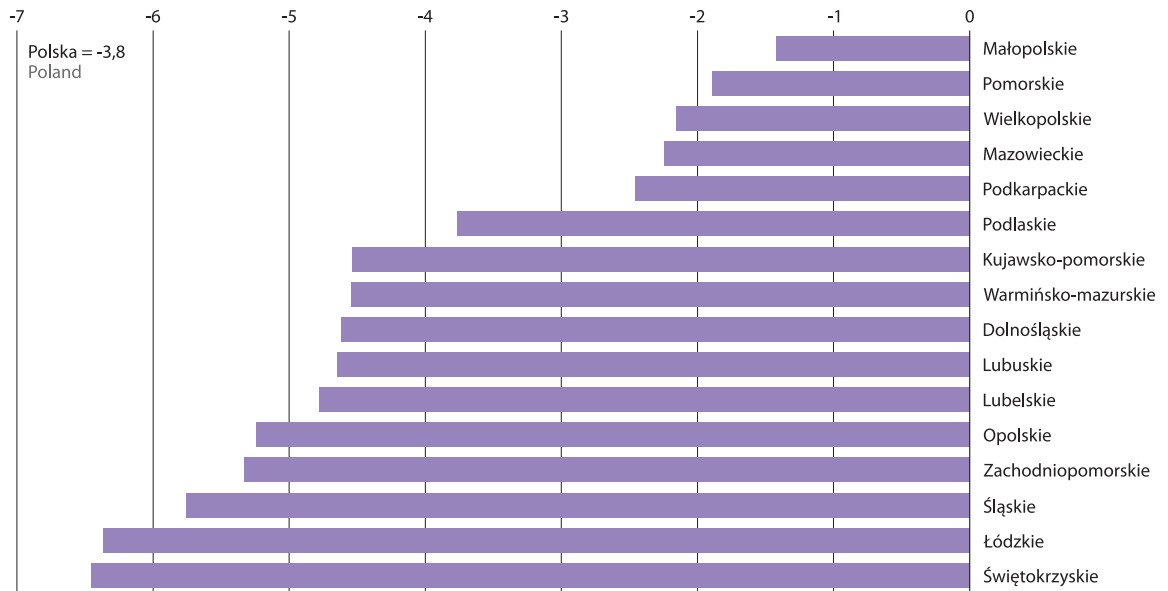

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2021 r.

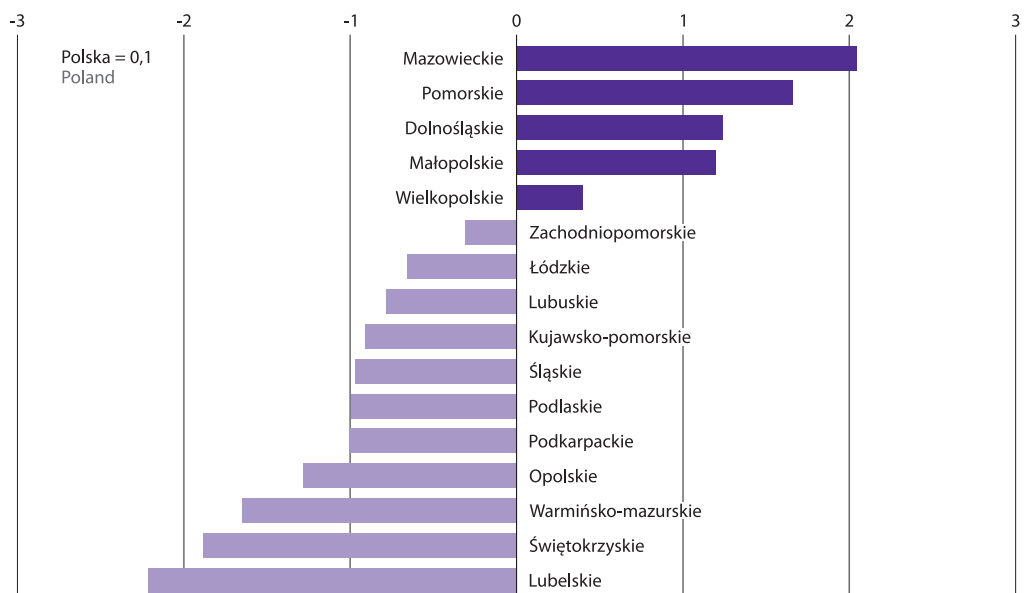
Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2021

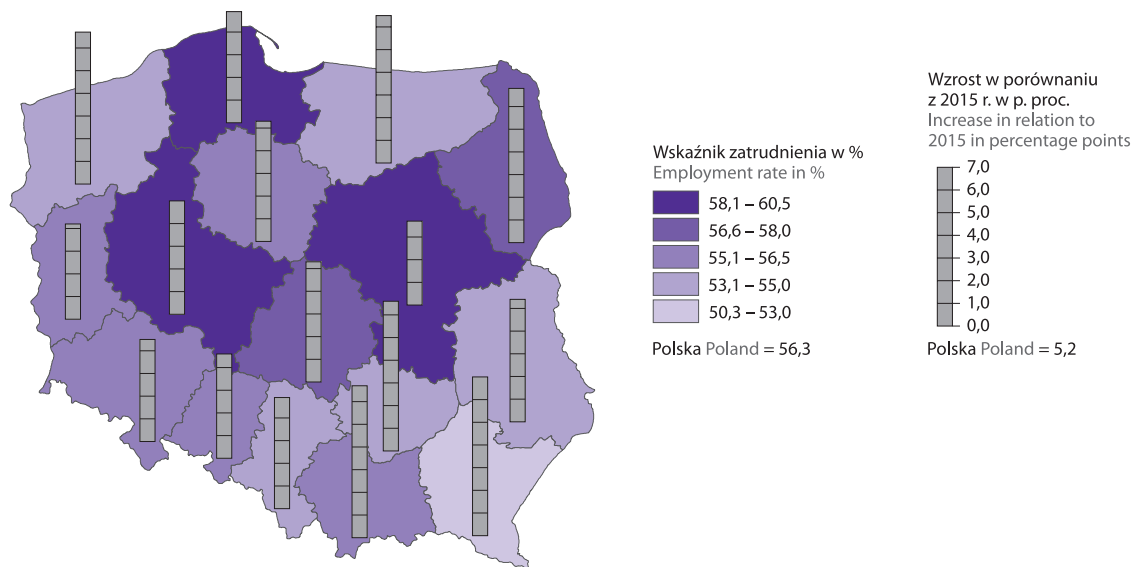
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.
 Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2022

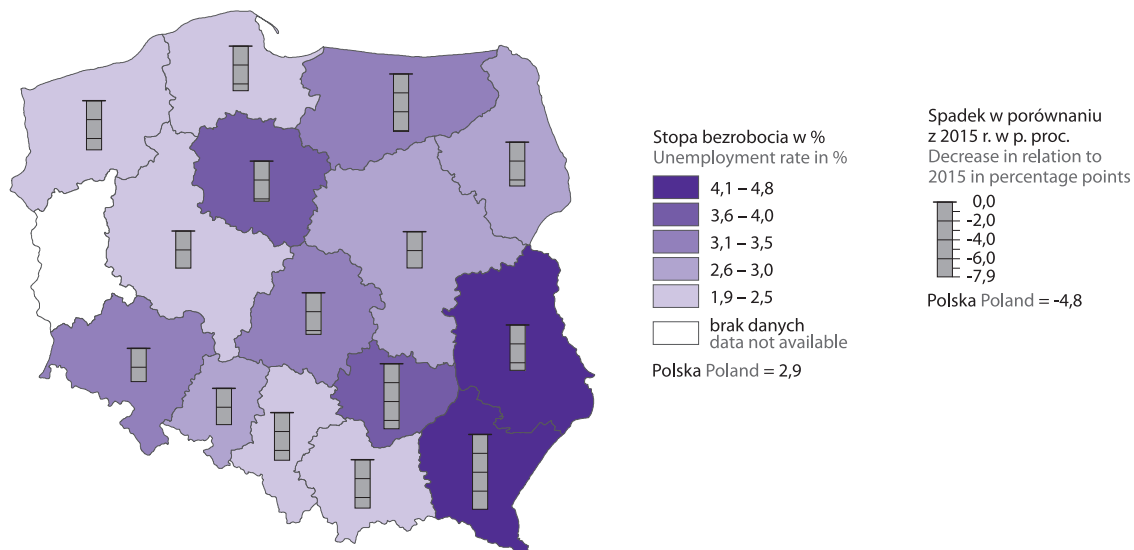
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.
 Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2022

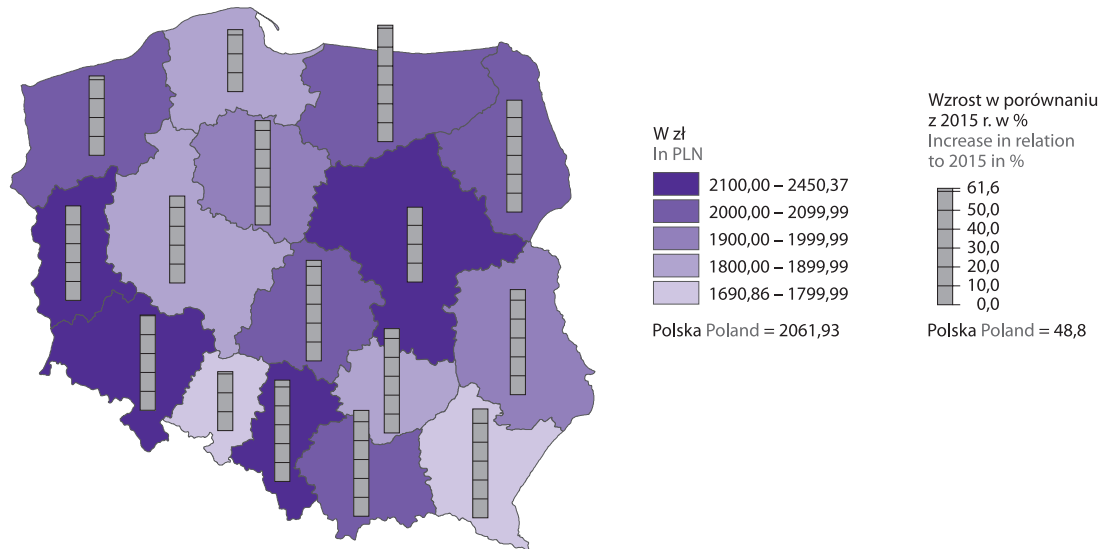
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2022 (annual average)

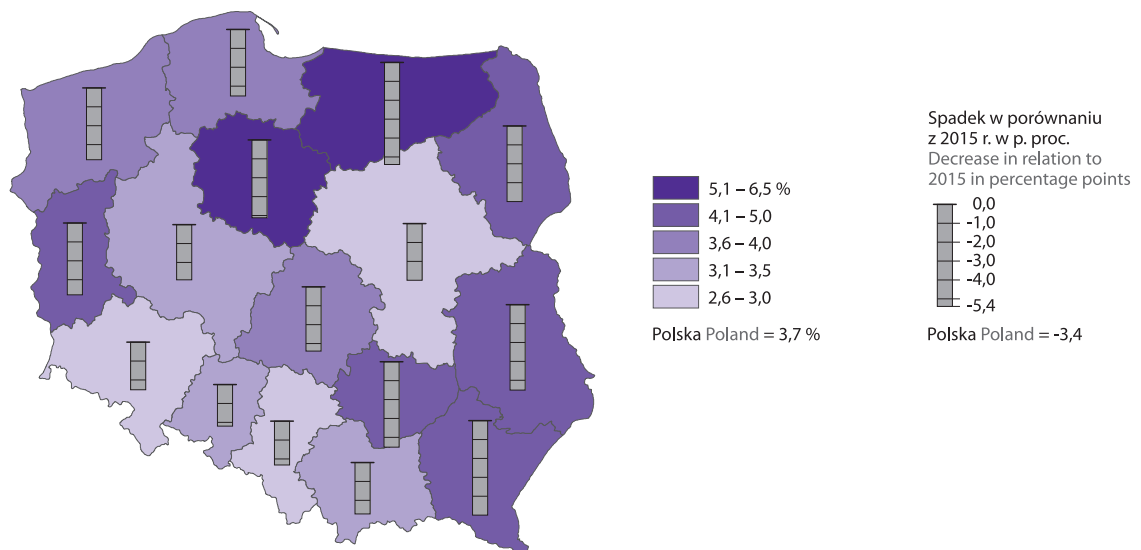
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2022 (annual average)

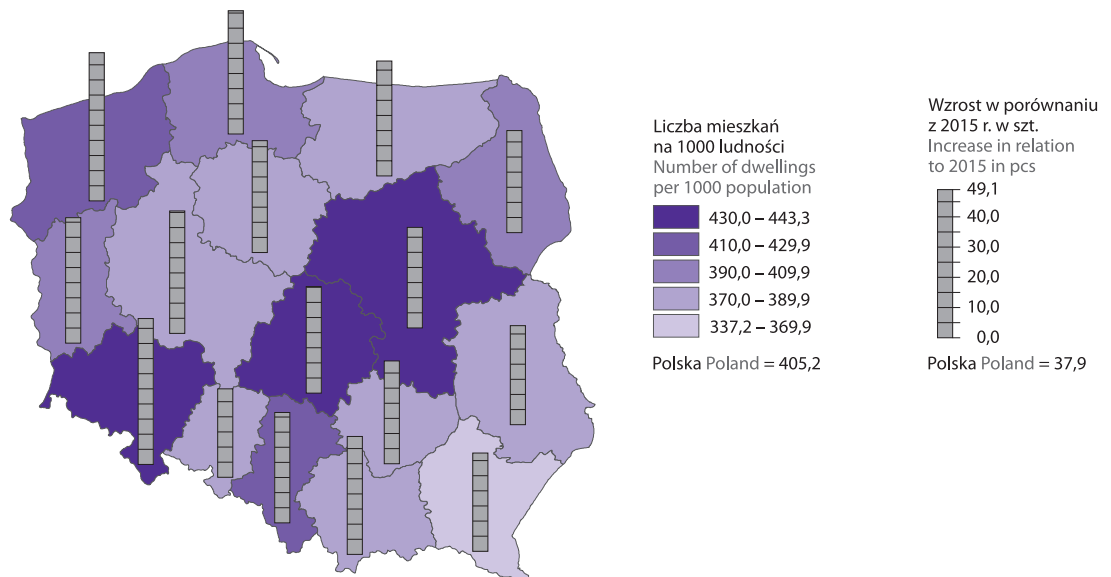
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2021

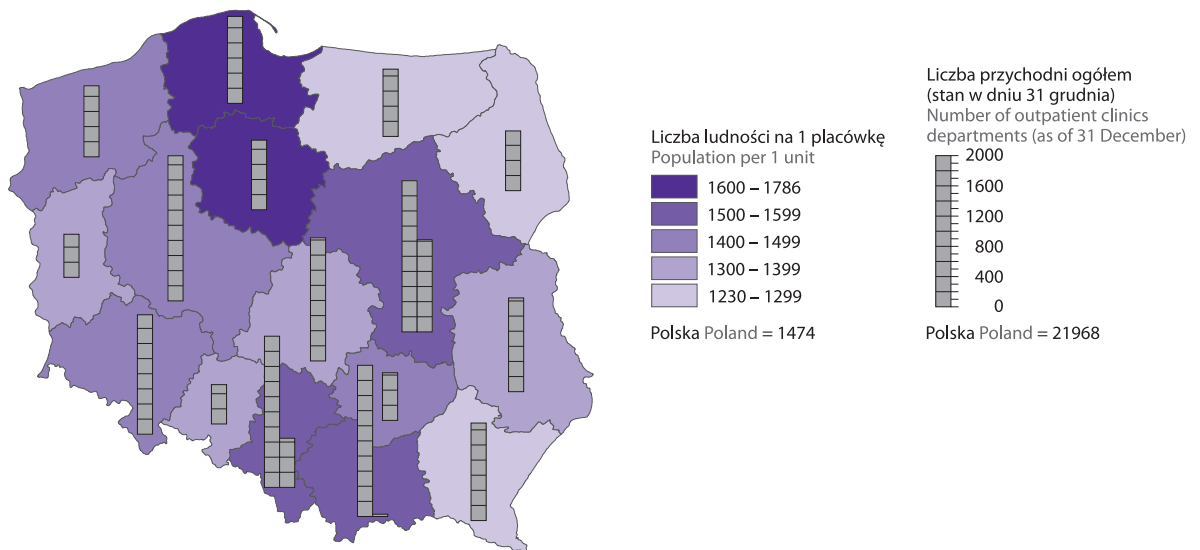
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r.
 Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2021

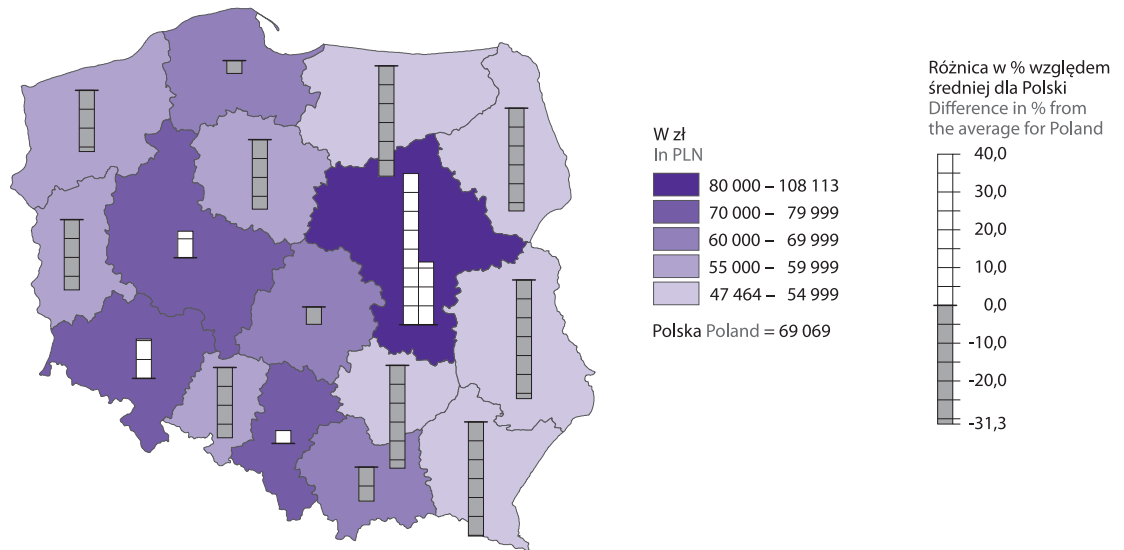
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2021 (as of 31 December)

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r.
 Map 7. Out-patient health care units in 2021

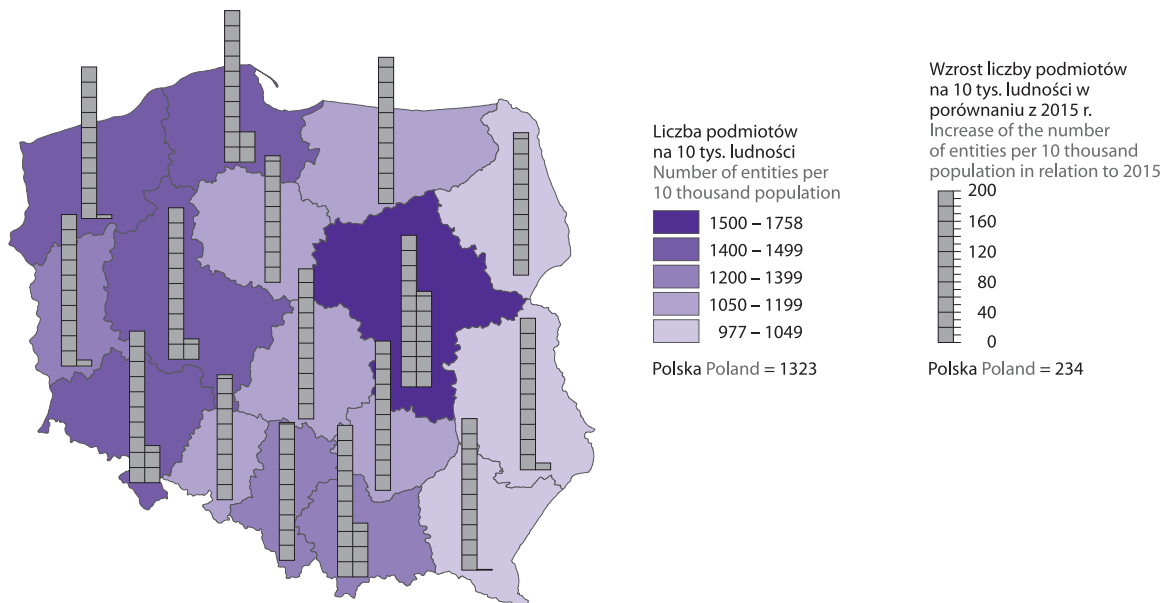

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2021 (current prices)

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)

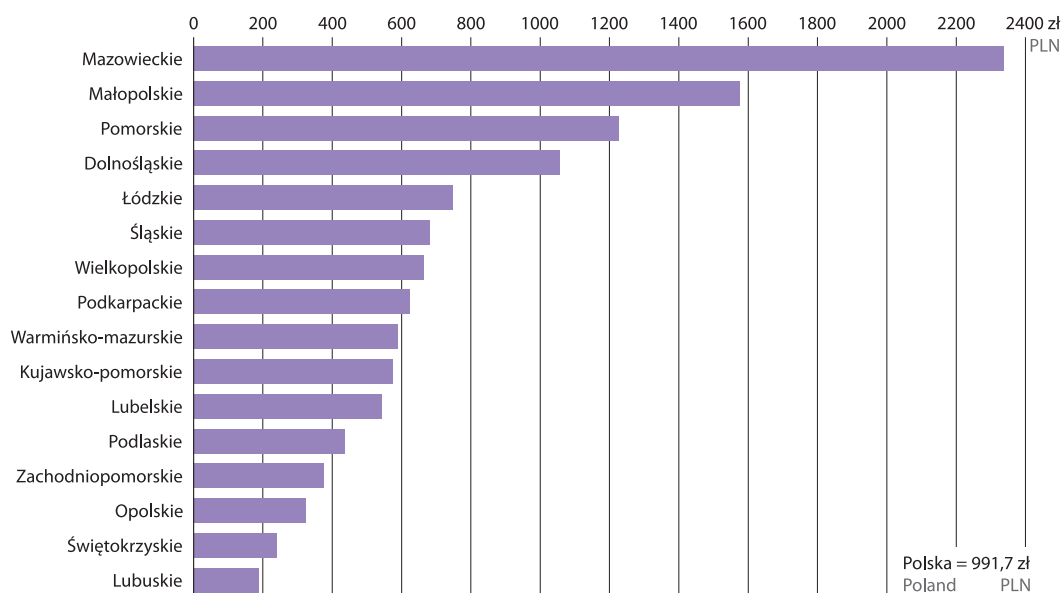

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2022 r.
 Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2022

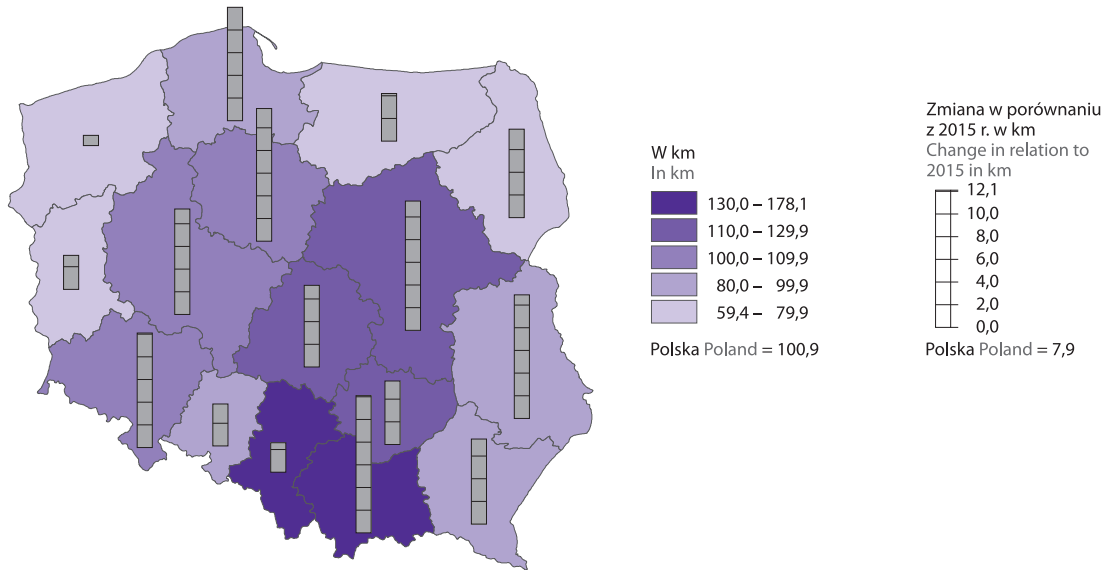

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)

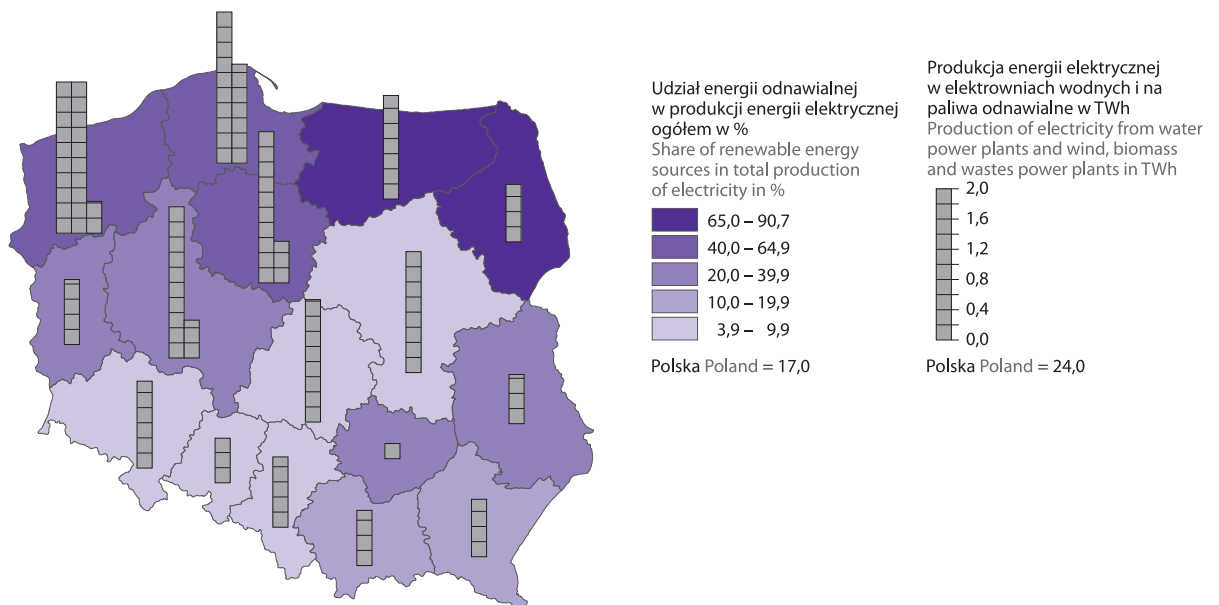
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2021 (current prices)

Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2021 r.
 Map 10. Hard surface public road per 100 km² of total area in 2021

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2021

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

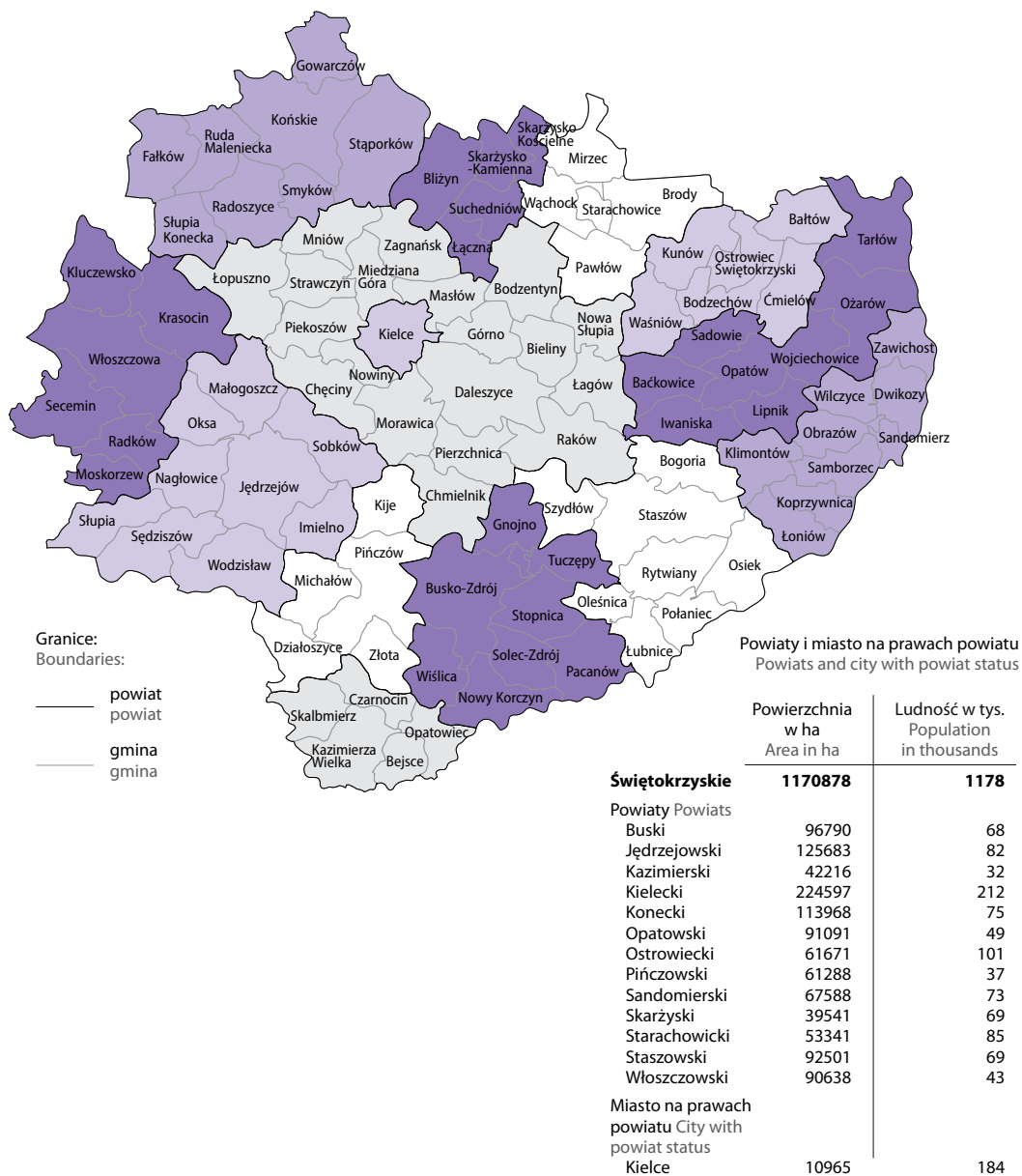
Area and territorial division of voivodship

Mapa 12. Podział administracyjny województwa w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Administrative division of voivodship in 2022

As of 31 December

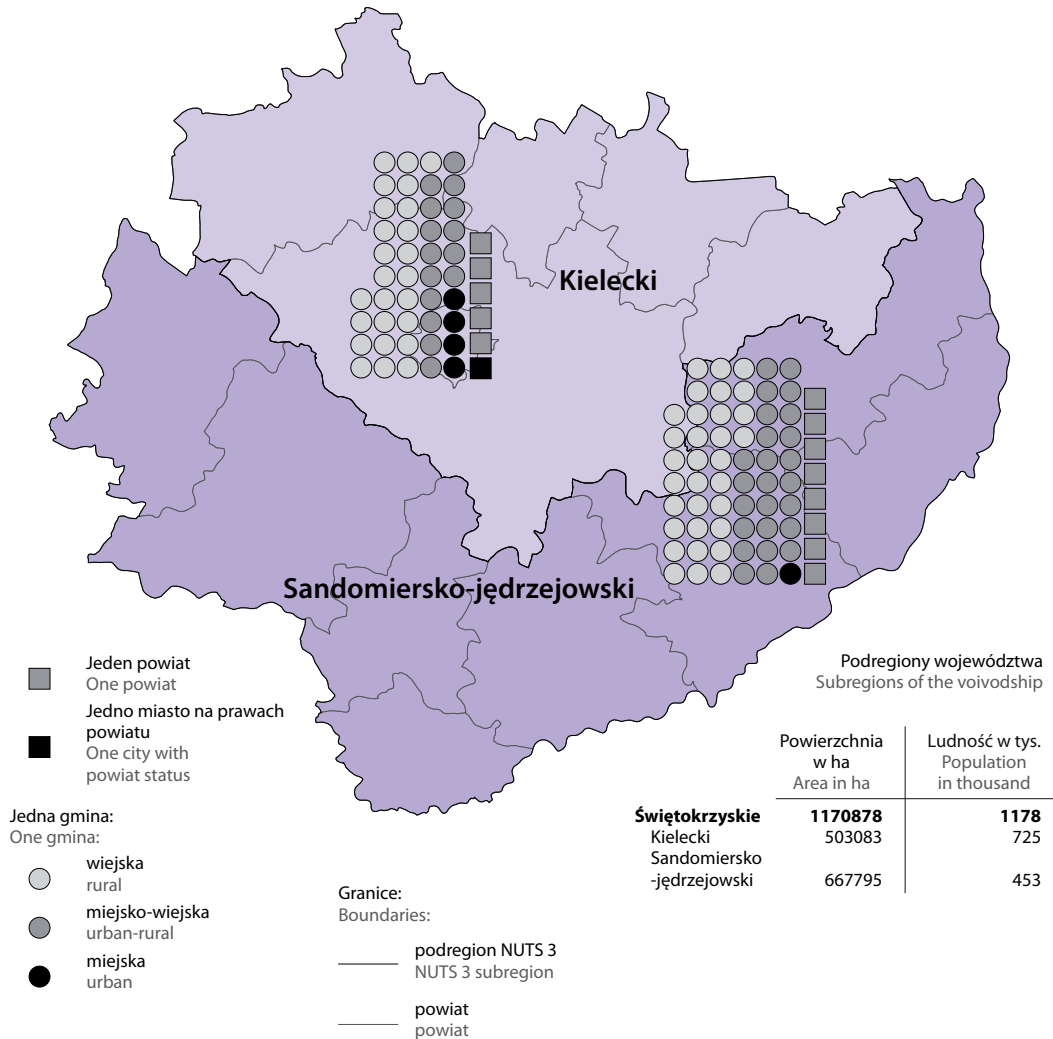

Według stanu w dniu 1 stycznia 2022 r. województwo świętokrzyskie zajmowało powierzchnię 11709 km², co stanowiło 3,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r.) mieszkało 1178 tys. ludności, tj. 3,1% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wyniosła 101 osób (dziesiąta lokata w kraju). W miastach mieszkało 44,8% ludności województwa.

Mapa 13. Podział województwa według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Division of voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022 As of 31st December

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Ground

Zgodnie z ewidencją geodezyjną 1 stycznia 2022 r. użytki rolne i leśne zajmowały 93,4% powierzchni województwa.

Na przestrzeni siedmiu lat obserwowane było zwiększanie powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych oraz gruntów pod wodami powierzchniowymi, a zmniejszanie powierzchni nieużytków.

W 2021 r. zrehabilitowano oraz zagospodarowano większą powierzchnię gruntów niż w poprzednim roku.

Województwo świętokrzyskie położone jest w południowo-wschodniej części Polski. Graniczy z 6 województwami (lubelskim od wschodu, podkarpackim od południowego wschodu, małopolskim od południa, śląskim od zachodu, łódzkim od południowego zachodu oraz mazowieckim od północy). Część granic województwa jest naturalna. Na wschodzie i południowym wschodzie wyznacza je Wisła, a na zachodzie Pilica. Prawie cały region położony jest w lewobrzeżnej części dorzecza Wisły.

Zgodnie z ewidencją geodezyjną na początku 2022 r. województwo świętokrzyskie zajmowało obszar 1170,9 tys. ha, tj. 3,7% powierzchni kraju. Ponad 93% powierzchni przypadało na użytki rolne oraz grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione. Użytki rolne zajmowały 64,5% ogólnej powierzchni województwa (754,7 tys. ha), a największą ich część stanowiły grunty orne – 45,4% (531,1 tys. ha). Grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi obejmowały 28,9% powierzchni (338,8 tys. ha), grunty zabudowane i zurbanizowane – 5,0% (58,8 tys. ha), grunty pod wodami – 0,8% (8,9 tys. ha), nieużytki – 0,7% (8,2 tys. ha), a pozostałe grunty (tereny różne) – 0,1% (1,5 tys. ha).

W 2022 r. powierzchnia ogólna województwa świętokrzyskiego w porównaniu z poprzednim rokiem oraz z 2015 r. zmniejszyła się o 0,2 tys. ha. W stosunku do roku ubiegłego powierzchnia użytków rolnych w 2022 r. zmniejszyła się o 1,7 tys. ha (o 0,2%), a w odniesieniu do 2015 r. – wzrosła o 3,1 tys. ha (o 0,4%). W porównaniu do roku 2021 i 2015 zwiększyła się powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych odpowiednio: o 1,1 tys. ha (o 1,8%) i o 4,1 tys. ha (o 7,5%). Powierzchnia gruntów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych zwiększyła się w stosunku do 2021 r. o 0,4 tys. ha (o 0,1%) oraz była mniejsza niż siedem lat wcześniej o 7,1 tys. ha (o 2,1%).

Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania
Stan w dniu 1 stycznia
Table 2. Geodetic area by land use
As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w ha in ha				Polska=100 Poland=100
Powierzchnia ogólna Total area	1171050	1171050	1171050	1170878	3,7
w tym: of which:					
Użytki rolne Agricultural land	751624	757315 ^a	756331 ^a	754694 ^a	4,0
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	345895	338115	338327	338766	3,5
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	8675	8786	8839	8871	1,3
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	54724	57017 ^b	57753 ^b	58807 ^b	3,3
Nie użytki Wasteland	8573	8356	8338	8213	1,7

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione». b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item „Forest land as well as woodland and shrubland” until 2016. b Including areas used for the construction of public roads or railways.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Na koniec 2021 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wyniosła 3,8 tys. ha. Tereny te stanowiły 0,3% powierzchni województwa (podobnie jak w 2020 r.), podczas gdy w kraju 6,1% (o 0,1 p.proc. więcej niż rok wcześniej). Zdecydowana większość z nich (97,0%) to grunty zdewastowane, które utraciły całkowicie wartości użytkowe. Pozostałe 3,0% powierzchni gruntów wymagających rekultywacji zajmowały grunty, których wartość użytkowa zmalała m.in. w wyniku zmian środowiska oraz działalności przemysłowej (grunty zdegradowane). W odniesieniu do stanu z końca 2020 r. powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji zwiększyła się o 8 ha, przy czym wzrost ten dotyczył terenów zdegradowanych, a powierzchnia gruntów zdewastowanych nie zmieniła się. Porównując do 2015 r. również odnotowano również wzrost powierzchni wymagającej rekultywacji (o 267 ha), w tym gruntów zdewastowanych było o 186 ha więcej oraz zdegradowanych o 81 ha więcej.

W ciągu 2021 r. zrehabilitowano 40 ha gruntów, tj. o 27 ha więcej niż przed rokiem i o 12 ha więcej niż w 2015 r. W ciągu roku zwiększyła się także powierzchnia gruntów zagospodarowanych (o 12 ha do 14 ha). Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdewastowanych i zdegradowanych poprawił się w stosunku do poprzedniego roku i stanowił w 2021 r. odpowiednio 1,1% i 0,4% ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych (wobec 0,3% i 0,1% w 2020 r.). Udział gruntów zrehabilitowanych i zagospodarowanych województwa w powierzchni kraju wyniósł 1,9%, w 2020 r. – 0,8%, a w 2015 – 1,2%.

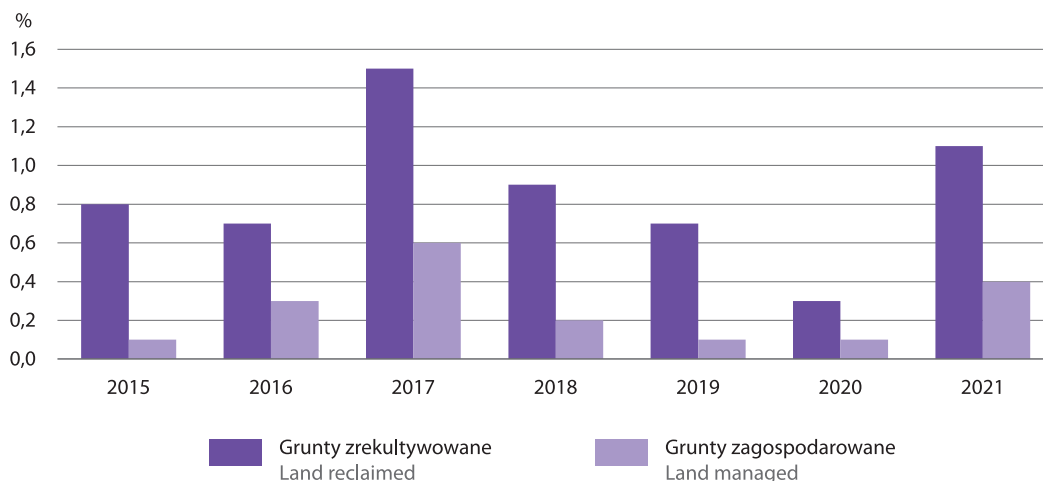
Grunty zdegradowane - grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane - grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów - nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty rekultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 6. Grunty rekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku

Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki przemysłowe i komunalne

4.2. Water consumption. Industrial and municipal wastewater

W 2021 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie świętokrzyskim zużyto więcej wody niż przed rokiem. Zwiększyło się zużycie w dominującym pod tym względem przemyśle, natomiast zmniejszyło w obszarze napełniania i uzupełniania stawów rybnych oraz na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej.

W 2021 r. do wód lub do ziemi odprowadzono znacznie więcej ścieków komunalnych i przemysłowych niż w roku poprzednim. Ich głównym źródłem pozostawały w świętokrzyskim zakłady przemysłowe. Odprowadziły one 15,5% ścieków przemysłowych w kraju. Zatrzymany został notowany w latach poprzednich spadek ilości ścieków wymagających oczyszczania. Jednocześnie zmalał udział ścieków oczyszczanych. Kolejny rok z rzędu wzrósł odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków.

W 2021 r. zużycie wody ogółem w województwie świętokrzyskim wyniosło 1241,5 hm³, tj. o 20,0% więcej niż w 2020 r. i o 7,3% mniej w stosunku do 2015 r. Stanowiło to 14,0% zużycia krajowego (2. miejsce po mazowieckim).

W przeliczeniu na 1 km² zużycie wody w województwie świętokrzyskim było zdecydowanie najwyższe w Polsce i w 2021 r. wyniosło 106,0 dam³ przekraczając ponad trzyipółkrotnie średnią krajową.

W 2021 r. na terenie województwa działało 59 zakładów zużywających wodę do celów przemysłowych (1818 w kraju). Zużyły one 1136,5 hm³ (17,8% w skali kraju), tj. 91,5% ogólnej ilości zużytej wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. W stosunku do 2020 r. zużycie wody na cele przemysłowe zwiększyło się o 22,5%, zaś porównując do 2015 r. – zmalało o 7,7%. Zdecydowanie najwięcej wody na potrzeby przemysłu wykorzystano w powiecie staszowskim – 1130,4 hm³ (99,5% ogółu w województwie).

W 2021 r. pobór wody na potrzeby przemysłu wyniósł 1138,1 hm³ i był o 22,5% większy niż przed rokiem oraz o 7,7% mniejszy niż w 2015 r. Jego głównym źródłem były wody powierzchniowe, które stanowiły 99,4% potrzeb. Pozostałe 0,6% poboru wody na cele przemysłowe pochodziło z wód podziemnych (6,1 hm³), a także z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych (0,8 hm³).

Do napełniania i uzupełniania stawów rybnych zużyto 61,8 hm³ wody (7,3% zużycia krajowego), co stanowiło 5,0% ogólnego zużycia wody w województwie. Na ten cel wykorzystano o 2,4% mniej wody niż rok wcześniej i o 3,1% mniej niż w 2015 r. Podobnie jak w przypadku przemysłu dominował powiat staszowski – 32,9 hm³ (53,3% zużycia wody w województwie).

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wyniosło 34,3 hm³ i zmniejszyło się w porównaniu z 2020 r. o 1,8%, a w relacji do 2015 r. – o 1,3%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie wody w gospodarstwach domowych (podobnie jak przed rokiem) było mniejsze niż średnio w kraju i wyniosło 28,8 m³ (w Polsce 33,7 m³).

Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Table 3. Water consumption of water by needs during the year

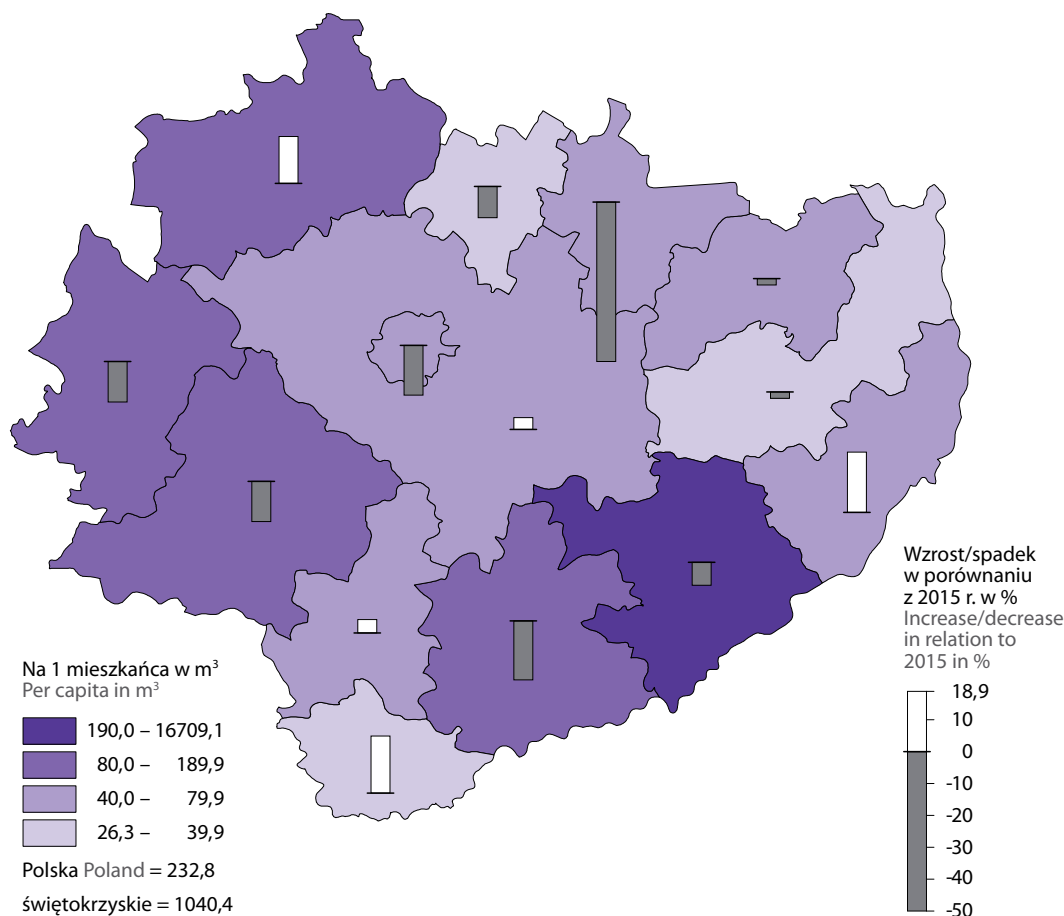
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	in hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem^a Total ^a	1339,3	1375,0	1034,4	1241,5	14,0
w tym: of which:					
Przemysł Industry	1231,3	1262,1	927,7	1136,5	17,8
Rybactwo ^b Fishing ^b	63,8	68,9	63,3	61,8	7,3
Gospodarstwa domowe Households	34,8	34,2	35,0	34,3	2,7

a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie. b Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Until 2018, includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

W porównaniu do 2015 r. zużycie wody najbardziej zwiększyło się w powiatach: sandomierskim (o 18,9%), kazimierskim (o 17,9%) i koneckim (o 14,7%). Największy spadek wystąpił natomiast w starachowickim (o 50,0%), buskim (o 18,5%) i mieście Kielce (o 15,6%).

W 2021 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca wyniosło w województwie świętokrzyskim 1040,4 m³. Zdecydowanie najwięcej zużywano w powiecie staszowskim (16709,1 m³/osobę). Na kolejnych miejscach znalazły się powiaty: konecki (185,0 m³/osobę), włoszczowski (145,4 m³/osobę) i jędrzejowski (140,2 m³/osobę). Najmniejsze zużycie odnotowano natomiast w powiatach kazimierskim i skarżyskim, w których na 1 osobę wykorzystywano odpowiednio 26,3 m³ i 36,2 m³ wody.

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2021 r.
 Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2021

Na stopień degradacji i zanieczyszczenia zasobów wodnych w znacznym stopniu wpływa ilość wytwarzanych ścieków. W 2021 r. w województwie świętokrzyskim do wód lub do ziemi odprowadzono 1204,9 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, co stanowiło 15,5% ścieków odprowadzonych w kraju. Wielkość ścieków odprowadzonych zwiększyła się o 21,6% w stosunku do 2020 r. Pomimo to pozostała mniejsza niż w 2015 (o 7,3%). W Polsce w skali roku odprowadzono do wód lub do ziemi o 5,7% więcej ścieków, natomiast w relacji do 2015 r. odnotowano spadek o 12,0%.

W 2021 r. do wód powierzchniowych lub do ziemi bezpośrednio z zakładów odprowadzono 1169,8 hm³ ścieków przemysłowych (18,3% w skali kraju). Ilość ścieków przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi zwiększyła się w stosunku do 2020 r. o 22,2%, zaś do 2015 r. zmalała o 7,4%.

W województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono 35,1 hm³ ścieków komunalnych (o 3,7% więcej niż w 2020 r., ale o 0,4% mniej niż w 2015 r.). Na przestrzeni kilku lat ich udział w skali kraju podlegał niewielkim wahaniom (w 2021 r. wyniósł 2,6%, w 2020 r. – 2,5%, w 2010 – 2,8%).

Spśród ogółu odprowadzonych ścieków – 79,8 hm³ to ścieki wymagające oczyszczenia (6,6% ogólnej ilości ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi), tj. 3,5% wielkości krajowej. W porównaniu z 2020 r. ilość ścieków wymagających oczyszczenia w województwie wzrosła o 10,0%, a w stosunku do 2015 r. o 2,9%. Odmiennie niż w latach poprzednich odnotowano wzrost ilości ścieków nieoczyszczanych. Bezpośrednio do wód lub do ziemi, bez procesu oczyszczenia, odprowadzono 8,3 hm³ ścieków wymagają-

cych oczyszczenia (w 2020 r. – 6,8 hm³, w 2015 r. – 14,9 hm³). Pozostałe ścieki wymagające oczyszczenia – 71,5 hm³ (w 2020 r. – 65,8 hm³) zostały oczyszczone w oczyszczalniach komunalnych i przemysłowych.

Jako ścieki wymagające oczyszczenia przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi, albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Tablica 4.
Table 4.

Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	154	149	150	149
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater during the year in dam ³	35222	35047	33812	35068
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	42303	37981	38712	44683
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	61,7	65,0	65,8	66,7

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Największa część ścieków w województwie świętokrzyskim oczyszczana była z podwyższonym usuwaniem biogenów – 28,5 hm³ (35,7% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia), w dalszej kolejności mechanicznie – 24,0 hm³ (30,1%) oraz biologicznie – 18,7 hm³ (23,5%), a najmniej chemiczne – 195 dam³ (0,2%). W porównaniu z rokiem 2020 ilość ścieków oczyszczanych biologicznie zwiększyła o 14,0%, mechanicznie o 10,9%, chemicznie o 7,7%, a z podwyższonym usuwaniem biogenów o 3,8%.

W porównaniu z rokiem poprzednim obniżył się udział ścieków oczyszczanych w ściekach wymagających oczyszczenia W 2021 r. wyniósł on 89,6% (w 2020 r. – 90,7%). Pozostał on jednak wyraźnie większy niż w 2015 r., gdy ukształtował się na poziomie 80,8%. Wskaźnik ten był mniejszy niż średnio w kraju, gdzie wyniósł odpowiednio 94,5% (w 2020 r. 94,3%, a 2015 r. 95,0%).

Oczyszczalnia ścieków - zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczenia ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W końcu 2021 r. w województwie świętokrzyskim działało 149 oczyszczalni ścieków przemysłowych i komunalnych (w Polsce 4127). Wśród nich było 115 oczyszczalni ścieków komunalnych (w kraju 3276), w tym 76 oczyszczalni typu biologicznego i 39 z podwyższonym usuwaniem biogenów (w kraju odpowiednio 2449 i 819, które uzupełniane były przez 8 oczyszczalni mechanicznych). W porównaniu z 2020 r. liczba oczyszczalni ścieków komunalnych w województwie wzrosła o 1 (w kraju o 5 mniej), a w stosunku do roku 2015– nie zmieniła się (w kraju wzrost o 3).

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim liczba przemysłowych oczyszczalni ścieków zmniejszyła się

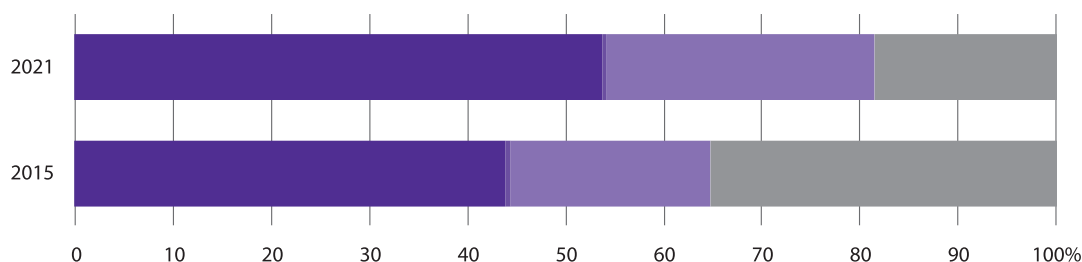
o 2 i wyniosła 34. Była także mniejsza niż sześć lat wcześniej, gdy wyniosła 39. W kraju również odnotowano spadek liczby obiektów tego typu. W 2021 r. odnotowano ich 851 (w 2015 r. – 929, w 2020 r. – 876). Wśród oczyszczalni ścieków przemysłowych znajdowało się 17 typu biologicznego (507 w kraju), 14 – mechanicznego (195), 2 – chemicznego (101) i 1 – z podwyższonym usuwaniem biogenów (48).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. ogólna przepustowość oczyszczalni komunalnych wyniosła 208,1 dam³ na dobę (w 2020 r. – 204,7 dam³/d, w 2015 r. – 203,2 dam³/d), co stanowiło 2,4% wielkości krajowej. Największą przepustowość posiadały oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów, których całkowita przepustowość wyniosła 161,9 dam³/d.

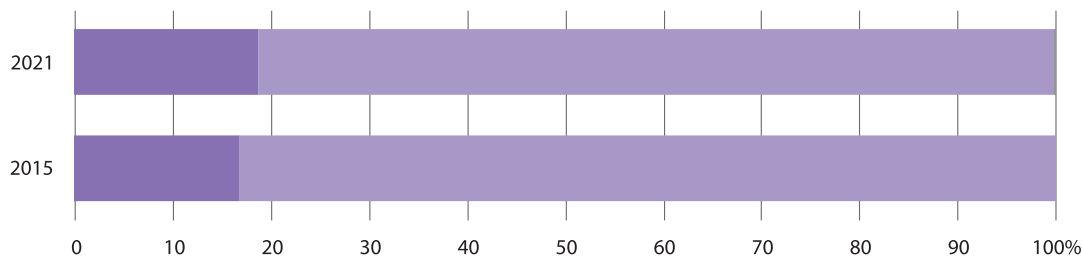
Przepustowość w oczyszczalniach przemysłowych wyniosła 200,5 dam³/d (w 2020 r. – 200,6 dam³/d, w 2015 r. – 203,1 dam³/d). Wśród wszystkich typów oczyszczalni przemysłowych zdecydowanie największą przepustowość posiadały oczyszczalnie mechaniczne – 192,0 dam³/d.

Wykres 7. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Chart 7. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

ścieki przemysłowe
industrial wastewater

ścieki komunalne
municipal wastewater

oczyszczone
treated

- mechanicznie
mechanically
- chemicznie^a
chemically^a
- biologicznie
biologically
- z podwyższonym usuwaniem biogenów
with increased biogene removal

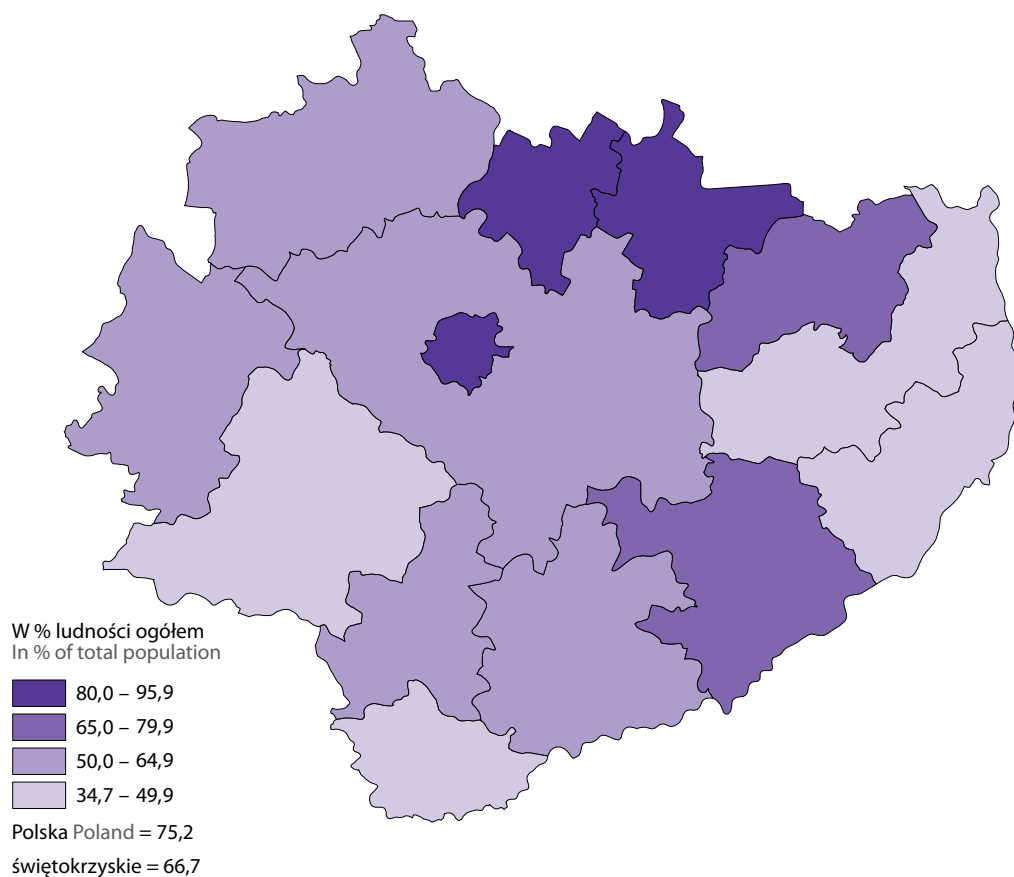
nieoczyszczone
untreated

a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.
a Data concern only industrial wastewater.

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano na podstawie szacunku liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Na koniec 2021 r. z oczyszczalni ścieków korzystało 792,0 tys. ludności województwa świętokrzyskiego, tj. 66,7% ogólnej liczby mieszkańców. Oznacza to wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,9 p.proc., a w odniesieniu do 2015 r. o 5,0 p.proc. W kraju odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniósł 75,2% i był wyższy odpowiednio o 0,3 p.proc. i 2,5 p.proc. W miastach województwa świętokrzyskiego z oczyszczalni ścieków korzystało 95,3% ludności (wzrost o 0,1 p.proc. w stosunku do 2020 r.), a na wsi – 43,4% (wzrost o 1,7 p.proc. w odniesieniu do 2020 r.). W kraju wskaźniki te ukształtowały się odpowiednio na poziomie 94,6% i 46,5%.

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2021 r.
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2021

Najwyższy udział korzystających z oczyszczalni ścieków odnotowano w mieście Kielce (95,9%). Ponadto wyższy niż średni w województwie poziom tego wskaźnika wystąpił w stosunkowo silnie zurbanizowanych powiatach: starachowickim (83,7%), skarżyskim (82,7%) i ostrowieckim (75,2%). Najniższy udział korzystających z oczyszczalni ścieków charakteryzował natomiast powiaty: kazimierski (34,7%), jędrzejowski (38,9%) i opatowski (40,6%).

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W 2021 r. zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, natomiast wzrosła gazowych (bez dwutlenku węgla) wytworzonych w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Zwiększyła się ilość zanieczyszczeń zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń. Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych nie zmienił się na przestrzeni ostatnich lat i był jednym z najwyższych w kraju, wzrósł zaś w przypadku zanieczyszczeń gazowych.

Źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza są m.in. tzw. punktowe źródła emisji, czyli zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. Na koniec 2021 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działały 82 takie zakłady (w 2020 r. i 2015 r. - 85). Większość z nich (74,4%) wyposażona była w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 6,1% gazowych (w 2020 r. odpowiednio 75,3% i 7,1%, a w 2015 r. 82,4% i 4,7%). W kraju 58,5% posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 15,3% gazowych (w 2020 r. odpowiednio 58,8% i 15,3%, natomiast w 2015 r. 66,3% i 13,5%).

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku. Obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych - ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku. Obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	tys. ton/rok thousand tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	12539,2	13652,9	11195,7	14700,5	7,0
w tym: of which:					
dwutlenek siarki sulphur dioxide	21,8	12,9	16,3	17,0	9,4
metan methane	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0
tlenki azotu nitrogen oxides	21,0	12,8	11,1	11,2	6,3
tlenek węgla carbon monoxide	43,8	35,8	32,4	35,9	13,7
dwutlenek węgla carbon dioxide	12449,2	13588,7	11132,8	14633,9	7,0

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (dok.)

Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	tys. ton/rok thousand tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	1,9	1,8	1,4	1,3	5,9
w tym: of which:					
ze spalania paliw from fuel combustion	1,2	1,1	0,8	0,8	6,4
niezorganizowana unorganised	0,1	0,0	0,0	0,0	1,0

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, w ciągu 2021 r. wyemitowały łącznie 67,9 tys. ton pyłów i gazów (bez CO₂), co stanowiło 6,0% ogólnej emisji tego typu zanieczyszczeń w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim ilość zanieczyszczeń powietrza z zakładów w województwie była większa o 5,8%, a w kraju zmalała o 2,0% (w odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się zarówno w świętokrzyskim, jak i w Polsce odpowiednio o 26,1% i 31,7%).

W 2021 r. wypuszczono do atmosfery 1,3 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 5,9% krajowej emisji pyłów. W porównaniu z poziomem sprzed roku emisja pyłów zmniejszyła się w województwie oraz w kraju odpowiednio o 4,3% i o 1,9%. Znaczny spadek nastąpił w relacji do 2015 r. (w województwie o 32,8%, a w Polsce o połowę). Większość zanieczyszczeń pyłowych pochodziło ze spalania paliw (0,8 tys. ton), ich udział stanowił 58,1% ogólnej emisji pyłów w województwie (w kraju wskaźnik wyniósł 54,0%). Stosunkowo dużą część stanowiły w regionie zanieczyszczenia cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych (27,2%), ale ich wielkość w stosunku do 2015 r. została ograniczona o 26,3%.

W analizowanym roku w województwie świętokrzyskim emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wyniosła 66,6 tys. ton. Jej skala w porównaniu do 2020 r. wzrosła o 6,0%, a do 2015 r. zmalała o 26,0%. W Polsce emisja zanieczyszczeń gazowych zmniejszyła się odpowiednio o 2,0% i 31,2%. Głównym rodzajem zanieczyszczeń gazowych w województwie (bez CO₂) był tlenek węgla (53,9%), a w dalszej kolejności, dwutlenek siarki 25,5% oraz tlenki azotu – 16,9%.

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2021 r. zatrzymano w województwie 1520,2 tys. ton pyłów, tj. więcej o 0,5% niż w 2020 r. i o 21,2% w porównaniu do 2015 r. W kraju zatrzymano i zneutralizowano 18,9 mln ton tych zanieczyszczeń (15,9% więcej niż w poprzednim roku). Udział zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń pyłowych w województwie stanowił 8,0% ogólnej ich ilości w kraju.

Jednocześnie w urządzeniach do redukcji zatrzymano i zneutralizowano 66,5 tys. ton gazów (bez dwutlenku węgla), co stanowiło 2,2% wielkości ogólnopolskiej. W relacji do poprzedniego roku nastąpił wzrost o 75,8% ilości zanieczyszczeń gazowych poddanych procesowi redukcji.

Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych pozostawał nadal na jednym z najwyższych poziomów w kraju i wyniósł 99,9%. Odnotowano zmiany we wskaźniku redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), który w 2021 r. wyniósł 44,9% i wzrósł zarówno w stosunku do roku poprzedniego (o 12,3 p.proc.) jak i 2015 r. (o 29,3 p.proc.).

W 2021 r. największa emisja zanieczyszczeń powietrza (podobnie jak przed rokiem) pochodziła z zakładów przetwórstwa przemysłowego (sekcja C Polskiej Klasyfikacji Działalności) oraz wytwarzających i zaopatrujących w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (sekcja D). W omawianym roku w województwie świętokrzyskim z zakładów sekcji C pochodziło 53,8% emisji zanieczyszczeń pyłowych i 39,9% gazowych (z CO₂), natomiast z sekcji D odpowiednio 46,2% oraz 59,5 %.

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się największym w Polsce udziałem terenów prawnie chronionych w łącznej powierzchni województwa.

W okresie sześciu lat obserwowano nieznaczne zwiększenie powierzchni rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz zmniejszenie obszarów chronionego krajobrazu i stanowisk dokumentacyjnych.

Województwo świętokrzyskie wyróżnia się znaczną różnorodnością biologiczną. Żyje tu wiele cennych gatunków fauny i flory, które współtworzą wyjątkowy charakter tego terenu. O wysokiej atrakcyjności przyrodniczej świadczy najwyższy w Polsce udział terenów prawnie chronionych w łącznej powierzchni województwa.

Ustanowienie obszarów prawnie chronionych o szczególnych walorach przyrodniczych stanowi formę zabezpieczenia ekosystemów przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. Na koniec 2021 r. w województwie świętokrzyskim obszary te zajmowały 760,4 tys. ha, tj. prawie tyle samo co przed rokiem oraz o 1,2 tys. ha mniej niż w 2015 r. Obszary prawnie chronione stanowiły 64,9% powierzchni – tak samo jak w 2020 roku. Udział ten był dwukrotnie większy od ogólnopolskiego, który ukształtował się na poziomie 32,3%. Najwyższy odsetek obszarów prawnie chronionych odnotowano w powiatach pińczowskim (98,6%) i buskim (96,5%), a najniższy w sandomierskim (7,4%) i opatowskim (14,5%).

Park narodowy - obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody - obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy - obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu - tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 - obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zastępujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Na terenie województwa świętokrzyskiego znajdował się 1 park narodowy (Świętokrzyski Park Narodowy) o powierzchni 7626,5 ha (2,4% powierzchni parków narodowych w kraju). Położony był on na terenie dwóch powiatów, przy czym zdecydowana większość jego powierzchni (93,1%) znajdowała się w powiecie kieleckim, a pozostałe 6,9% w skarżyskim.

Na koniec 2021 r. w województwie świętokrzyskim zlokalizowane były 72 rezerваты przyrody o łącznej powierzchni 3,8 tys. ha. W okresie sześciu lat liczebność rezerwatów nie uległa zmianie jednak o 1,1 ha została powiększona ich powierzchnia. Największy obszar zajmowały rezerваты leśne, które stanowiły 31,4% ogólnej powierzchni rezerwatów w województwie oraz faunistyczne (20,1%). Ponadto w święto-

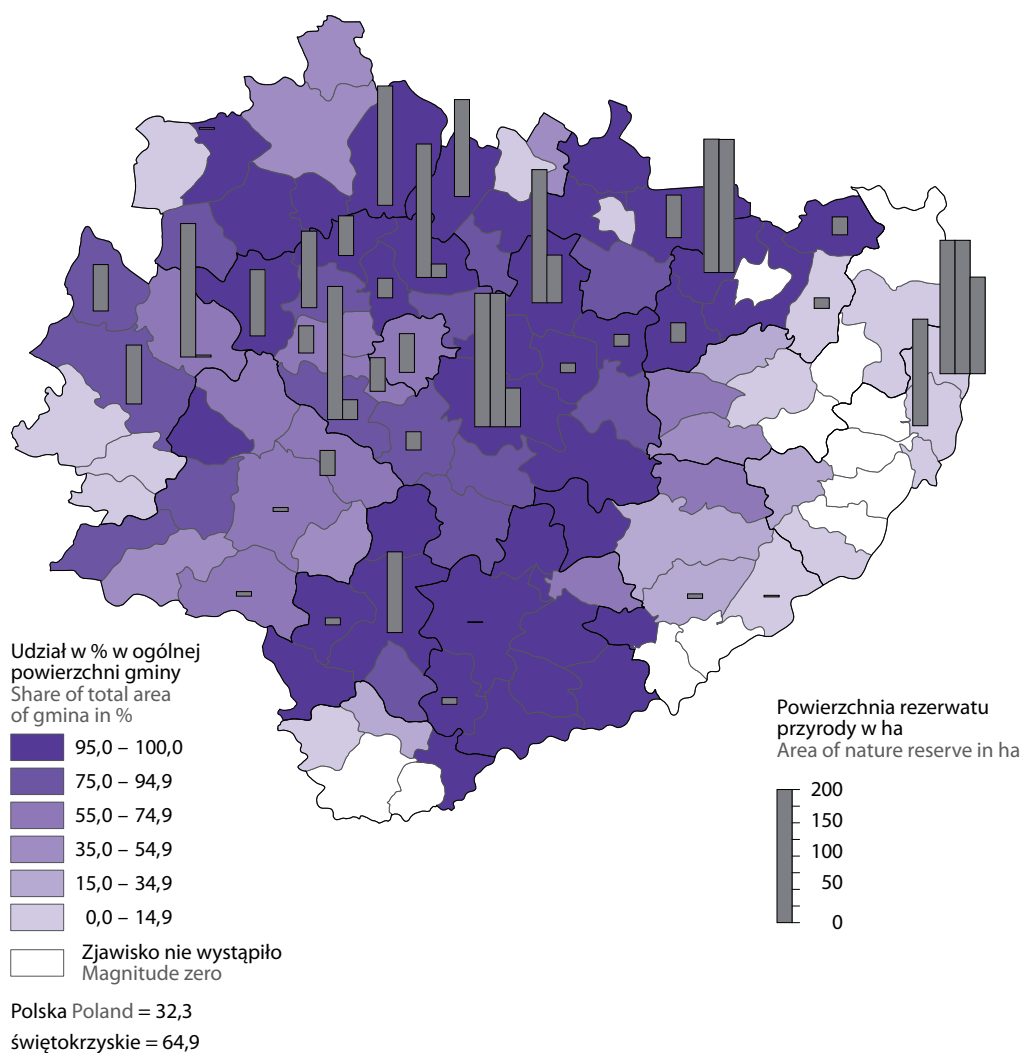
krzyskim znajdowało się 9 parków krajobrazowych o łącznej powierzchni 126,4 tys. ha (10,8% powierzchni województwa i 4,8% obszaru parków krajobrazowych w Polsce). Ich powierzchnia zwiększyła się o 2,6 ha w stosunku do 2015 r. Największymi parkami w 2021 r. były Nadnidziański Park Krajobrazowy (o powierzchni 22,9 tys. ha) i Cisowsko-Orłowski Park Krajobrazowy (20,7 tys. ha).

Wyznaczonych było 21 obszarów chronionego krajobrazu. W 2021 r. zajmowały one 625,5 tys. ha, tj. 53,4% powierzchni województwa i 8,9% powierzchni obszarów chronionego krajobrazu w kraju. Powierzchnia tego obszaru w ciągu 6 lat zmniejszyła się o 0,2%.

Liczba pomników przyrody na koniec 2021 r. wyniosła 760 (o 22 więcej niż rok wcześniej oraz o 46 więcej niż w 2015 r.). Najwięcej z nich znajdowało się w powiecie kieleckim (135), a także w powiatach jędrzejowskim (91) i opatowskim (87). Większość pomników przyrody to pojedyncze drzewa – 493. Stosunkowo licznymi obiektami o takim charakterze były również grupy drzew (101) i skałki (63).

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2021
As of 31 December

Do indywidualnych form ochrony przyrody należą użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. W województwie świętokrzyskim zdecydowanie najczęściej spotykana była pierwsza z tych form. Na koniec 2021 r. odnotowano 123 użytki ekologiczne, podczas gdy liczba stanowisk dokumentacyjnych wyniosła 17, a zespołów przyrodniczo-krajobrazowych 13. Powierzchnia użytków ekologicznych w 2021 r. wyniosła 784,9 ha i była o 0,1% mniejsza niż w 2020 r. oraz o 41,3% większa niż w 2015 r. Stanowiska dokumentacyjne zajmowały 28,9 ha (o 0,7% więcej niż w 2020 r. i o 4,6% mniej niż sześć lat temu), a zespoły przyrodniczo-krajobrazowe 107,4 ha (prawie tyle samo co w 2020 r. i o 3,1% więcej niż w 2015 r.).

Wśród form ochrony przyrody wymienić należy obszary Natura 2000. W 2021 r. specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) zajmowały 13,3% powierzchni województwa (w kraju 11,2% powierzchni Polski), natomiast obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) – 1,9% (w kraju 15,7%). W okresie sześciu lat powierzchnia specjalnych obszarów ochrony siedlisk powiększyła się o 10,8 ha, a obszar specjalnej ochrony ptaków nie zmienił się.

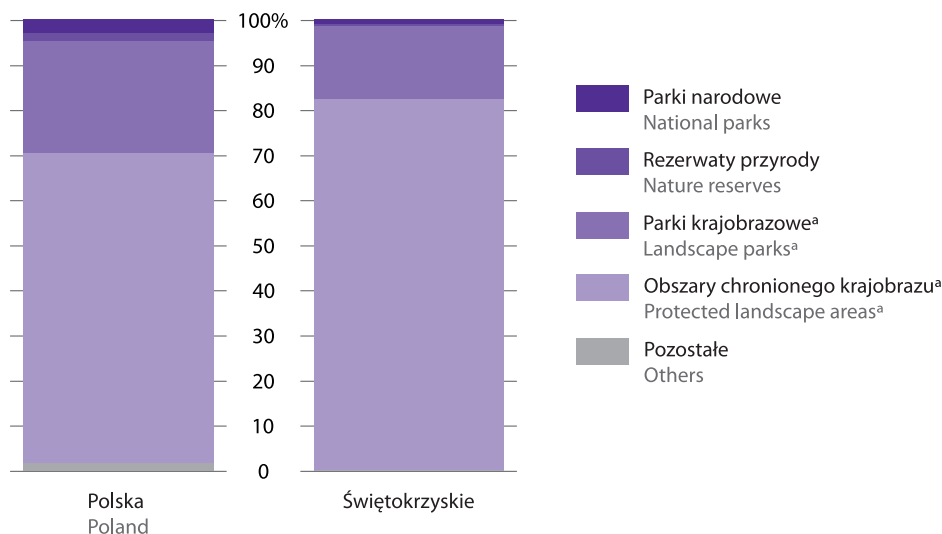
Oprócz obszarów objętych ochroną prawną, ochronie środowiska przyrodniczego służą także tereny zieleni. Wpływają one na kształtowanie zdrowego otoczenia, a tym samym poprawę warunków bytowych mieszkańców. Na koniec 2021 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej wyniosła 1253,9 ha zwiększyła się i w stosunku do 2020 r. o 4,4%, a w odniesieniu do 2015 r. o 12,6%. Szczególnie istotną funkcję tereny te pełnią w miastach, w których dostęp do terenów zielonych jest ograniczony i w których często zlokalizowane są większe zakłady przemysłowe. Na koniec 2021 r. ludność świętokrzyskich miast mogła korzystać z parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej o łącznej powierzchni 1064,6 ha, czyli o 1,1% więcej niż przed rokiem.

Najliczniejszym gatunkiem zwierząt chronionych w województwie w 2021 r. był bóbr europejski. Populacja tych zwierząt w regionie wyniosła 12,5 tys. sztuk, a udział w kraju – 8,5%. Liczba bobrów zwiększyła się zarówno w ciągu roku, jak i sześciu lat odpowiednio o 13,6% i o 78,6%.

Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r.

Stan w dniu 2021 r.

Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2021
As of 31 December

^a Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

^a Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes) situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

Na koniec 2021 r. powierzchnia gruntów leśnych w województwie świętokrzyskim wyniosła 338,6 tys. ha, w tym 98,0% stanowiły lasy. Na przestrzeni roku powierzchnia gruntów leśnych zwiększyła się o 0,6 tys. ha (o 0,2%), a w ciągu sześciu lat odnotowano wzrost o 1,0 tys. ha (o 0,3%). Na koniec 2021 r. na terenie województwa znajdowało się 3,6% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w Polsce. Równocześnie malała powierzchnia gruntów związanych z gospodarką leśną, która w ciągu roku zmniejszyła się o 28,9 ha i na koniec 2021 r. wyniosła 6,7 tys. ha.

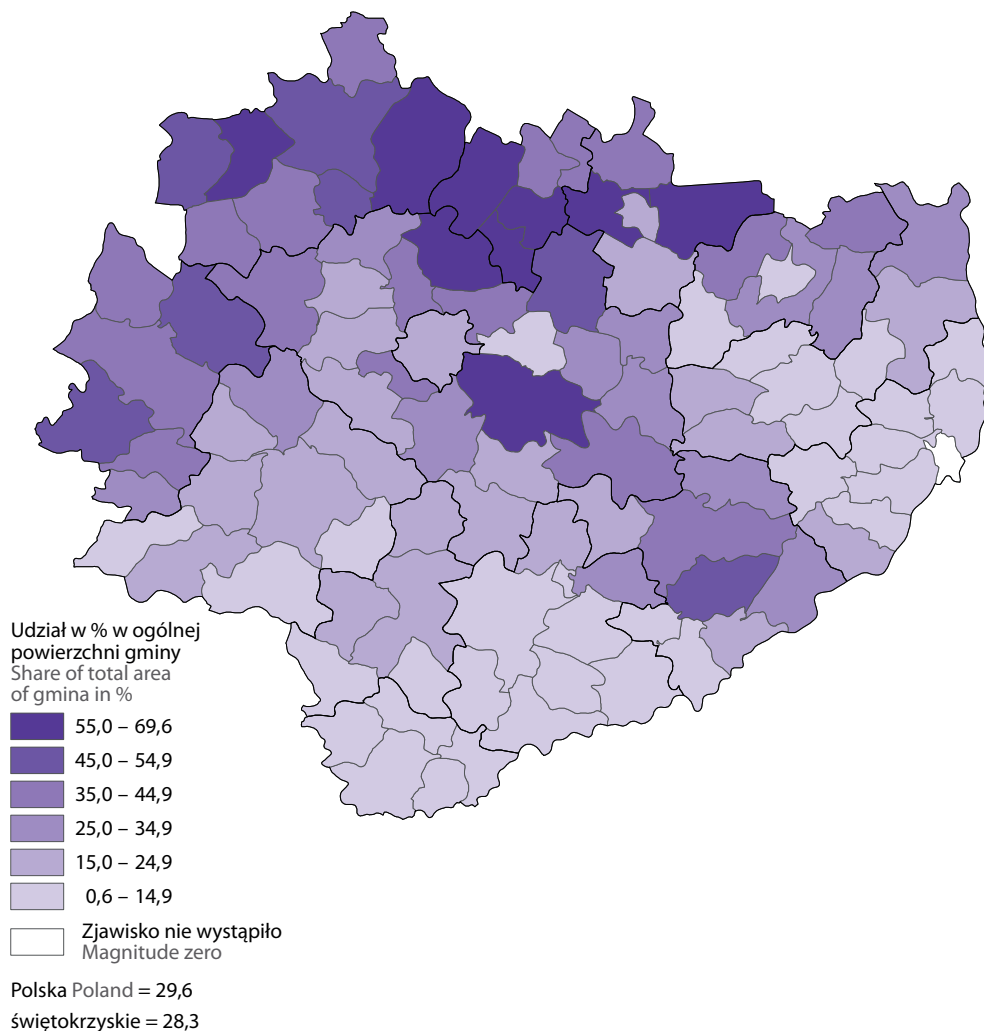
Powierzchnia lasów w 2021 r. wyniosła 331,9 tys. ha i zwiększyła się o 0,2% na przestrzeni roku, a w ciągu sześciu lat o 0,3%.

Wskaźnik lesistości w województwie był nieznacznie mniejszy od krajowego (wynoszącego 29,6%) i ukształtował się na poziomie 28,3%. Jego wartość lokowała świętokrzyskie na 10. miejscu wśród województw. W stosunku do 2020 r. i 2015 r. wskaźnik lesistości nie zmienił się. Jego najwyższy poziom odnotowano na północy województwa w takich powiatach jak: skarżyski (56,6%), konecki (49,1%) i starachowicki (45,1%), zaś najniższy był w kazimierskim (3,0%) i sandomierskim (7,1%).

W strukturze własnościowej lasów w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w całym kraju, dominowały lasy publiczne (71,3%). Wśród nich zdecydowaną większość (95,2%) stanowiły lasy znajdujące się w zarządzie Lasów Państwowych. Udział lasów prywatnych wyniósł 28,7%.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy).

Mapa 17. Lesistość w 2021 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 17. Forest cover in 2021
 As of 31 December

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2021 r. wytworzono więcej odpadów i mniejsza ich ilość została poddana odzyskowi. Zwiększyła się ilość odpadów unieszkodliwionych oraz wzrósł ich udział w odpadach wytworzonych.

Wzrosła ilość zebranych odpadów komunalnych ogółem, w tym zmieszanych oraz zebranych selektywnie.

W 2021 r. wytworzono 5092,3 tys. ton odpadów przemysłowych (4,7% w skali kraju). Ich ilość zwiększyła się o 499,1 tys. ton (o 10,9%) w porównaniu do 2020 r. i była mniejsza o 2034,9 tys. ton niż w 2015 r.

Według stanu na koniec 2021 r. ilość odpadów składowanych (nagromadzonych) wyniosła 75827,0 tys. ton, tj. o 3,3% więcej niż w 2020 r. i 36,1% więcej niż w 2015 r. Odpady te stanowiły 4,2% odpadów składowanych w Polsce.

Większość wytworzonych w ciągu 2021 r. odpadów została unieszkodliwiona we własnym zakresie – 3371,1 tys. ton (66,2%, wobec 60,9% w 2020 r.). Ilość unieszkodliwionych odpadów była o 20,5% większa niż w 2020 r. i stanowiła 14,3% odpadów unieszkodliwionych w Polsce.

Procesowi odzysku w 2021 r. poddano 659,0 tys. ton odpadów (957,2 tys. ton w 2020 r.), a innym odbiorcom przekazano 830,7 tys. ton (o 18,9% więcej niż przed rokiem). Najmniej odpadów było magazynowanych czasowo – 231,5 tys. ton. W ciągu roku ich liczba zwiększyła się o 65,6%, a w stosunku do 2015 r. nastąpił prawie 21-krotny wzrost.

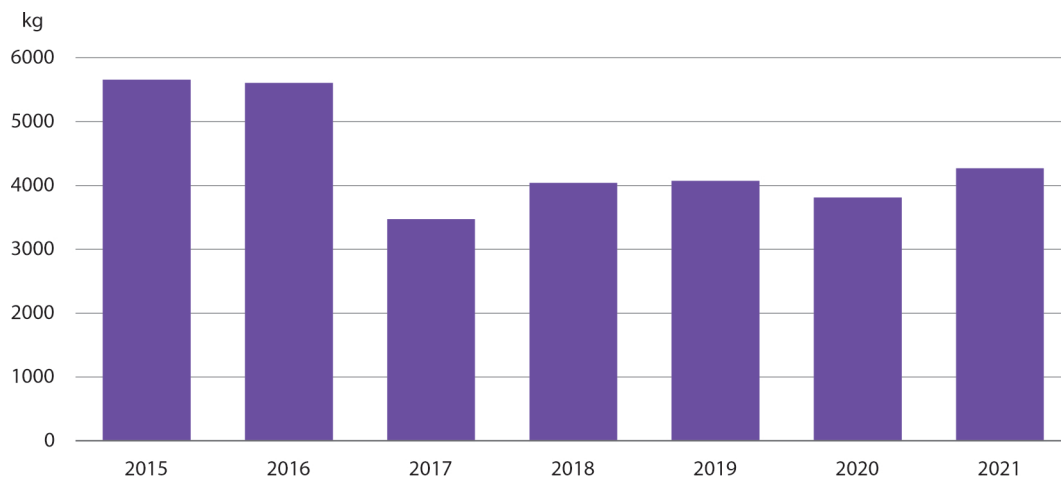
Tablica 6.
Table 6.

Odpady przemysłowe
Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015		2019	2020	2021	
	w tysiącach ton in thousand tonnes	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tysiącach ton in thousand tonnes			w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) - ogółem Waste generated (during the year) - total						
w tym: of which:	7127,2	5,4	5040,5	4593,2	5092,3	4,7
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producer on site	2521,9	9,5	2 798,8	2 797,4	3 371,1	14,3
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	1 419,8	1,9	1 067,5	698,8	830,7	1,4
magazynowane czasowo temporarily stored	11,1	0,6	203,3	139,8	231,5	19,2
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a (stan w końcu roku) - ogółem Waste landfilled to date (accumulated) ^a (at the end of the year) - total	55 721,2	3,3	71 012,0	73 388,7	75 827,0	4,2

^a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.
^a On own landfills (including heaps and settling ponds).

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

Odpady komunalne - odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim zebrano 328,3 tys. ton odpadów komunalnych (2,4% zebranych w kraju). W porównaniu z 2020 r. ich ilość zwiększyła się o 4,2%, a w stosunku do 2015 r. była większa o 57,0%. Zdecydowana większość (88,0%) tego typu odpadów pochodziła z gospodarstw domowych. W stosunku do 2020 r. zebrano ich o 4,8% więcej, a w odniesieniu do 2015 r. o 74,8% więcej.

W 2021 r. zebrano 222,4 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych, tj. o 2,5% więcej niż w 2020 r. oraz o 44,3% więcej niż w 2015 r. Ich udział w odpadach zmieszanych zebranych w kraju wyniósł 2,7%. Na gospodarstwa domowe przypadało 190,1 tys. ton, tj. 85,5% ogólnej ilości zmieszanych odpadów komunalnych.

Na przestrzeni sześciu lat zwiększyła się ilość odpadów odebranych lub zebranych selektywnie (o 92,7% do 105,9 tys. ton). Frakcjami o dominującym udziale w tej grupie były: zmieszane odpady opakowaniowe - 24,7% ogólnej ilości odpadów zebranych selektywnie (wzrost o 1,7 p.proc. w stosunku do 2020 r.), szkło - 20,9% (spadek o 4,2 p.proc.), odpady biodegradowalne - 19,8% (wzrost o 4,4 p.proc.) oraz odpady wielkogabarytowe - 15,2% (wzrost o 1,1 p.proc.). W 2021 r. odpady zebrane selektywnie stanowiły 32,3% odpadów komunalnych ogółem (w kraju 39,8%), podczas gdy w 2020 r. - 31,1%, a w 2015 r. - 26,3%. W województwie świętokrzyskim najwięcej odpadów komunalnych zebrano selektywnie w podregionie kieleckim - 76,8 tys. ton (o 2,2% więcej niż w 2020 r.). Stanowiło to 72,5% ogółu odpadów zebranych selektywnie w województwie. W podregionie sandomiersko-jędrzejewskim zebrano 29,1 tys. ton (o 27,5% więcej niż rok wcześniej). W przekroju powiatów najwyższy udział selektywnej zbiórki odpadów w 2021 r. odnotowano w kieleckim (41,9%). Wysokim poziomem tego wskaźnika charakteryzowały się także powiaty ostrowiecki (35,1%) oraz starachowicki (34,8%). Najniższy odsetek odpadów zebranych selektywnie wystąpił natomiast w: pińczowskim (19,4%), koneckim (20,4%) i włoszczowskim (23,9%).

Na koniec 2021 r. na obszarze województwa funkcjonowało 11 czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne. Było ich o 1 mniej niż w 2020 r. i o 2 mniej niż w 2015 r. Na przestrzeni sześciu lat zmniejszyła się ich powierzchnia o 8,2 ha (13,7%) do 51,7 ha.

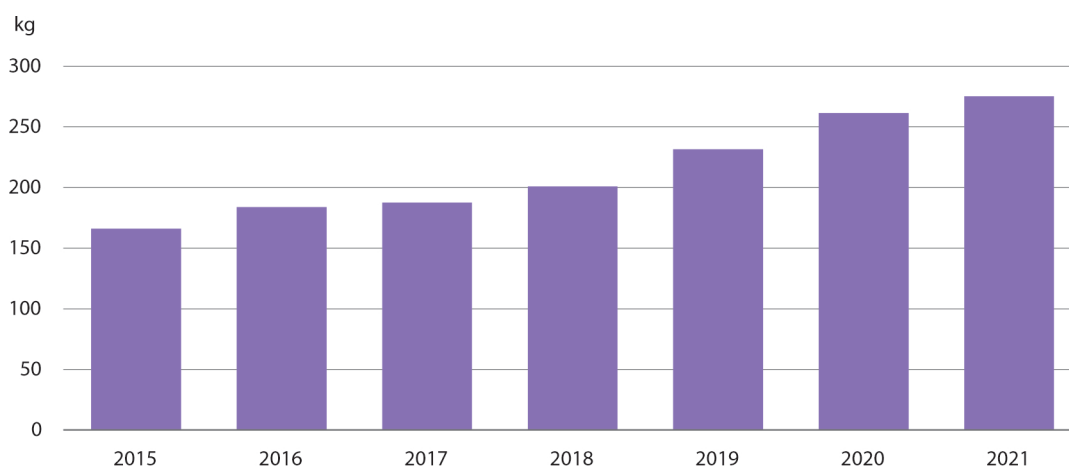
W 2021 r. funkcjonowało 47 dzikich wysypisk i było ich o 4 więcej niż w 2020 r. oraz o 10 więcej niż w 2015 r. Powierzchnia dzikich wysypisk w ciągu roku zmniejszyła się o 7,0% do 74,4 tys. m² oraz była

o 260,4% większa od notowanej w 2015 r. Obszar dzikich wysypisk w województwie stanowił 3,6% ich powierzchni w kraju.

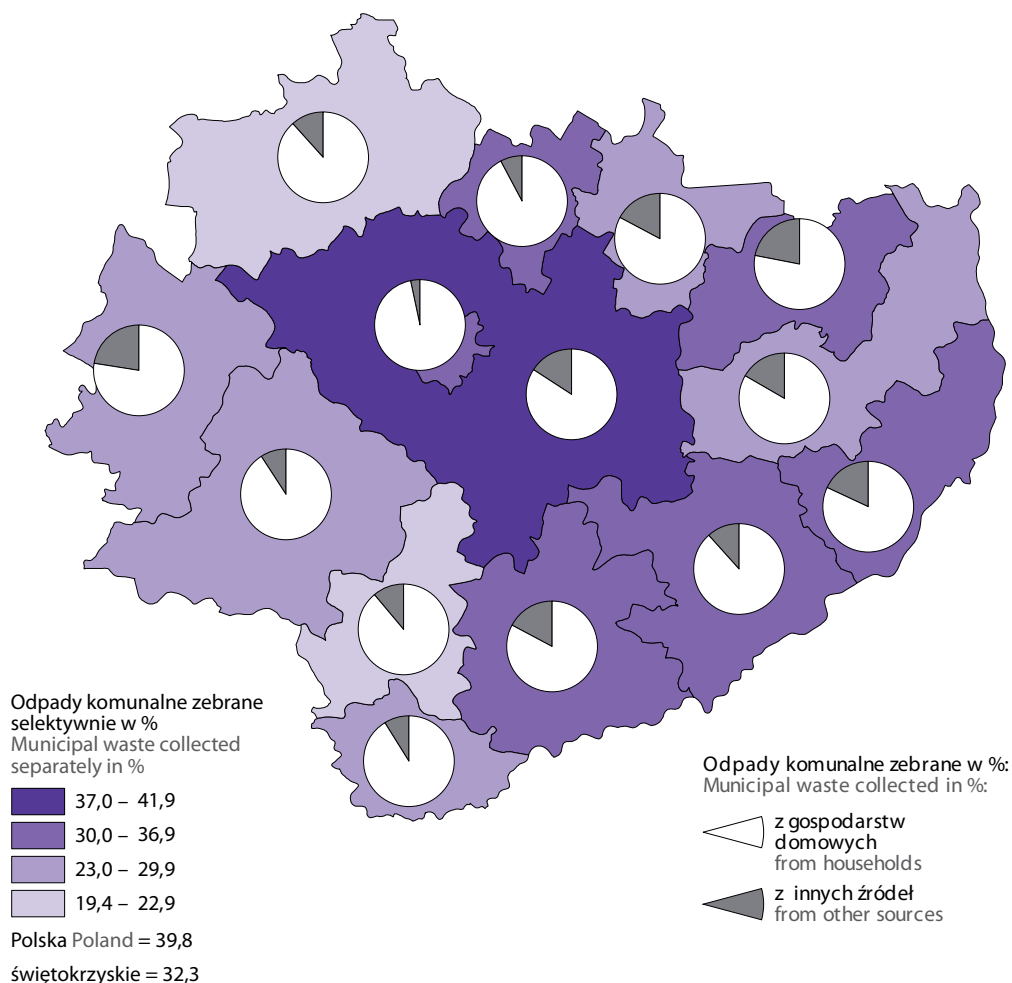
Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 7. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2015		2019	2020	2021			
	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds	Ogółem Total		w tym z gospodarstw domowych of which from households			
	w tonach in tonnes				w od- setkach (Polska= =100) in percent (Poland= =100)	w tonach in tonnes	w od- setkach (Polska= =100) in percent (Poland= =100)	
Ogółem Total w tym: of which:	54953,7	47738,1	84383,4	97992,9	105917,6	1,9	98790,1	2,0
Papier i tektura Paper and cardboard	6970,4	4520,0	6561,6	6708,0	9108,8	1,7	6877,2	1,5
Szkło Glass	8922,4	8554,8	15472,2	24525,0	22109,8	2,8	21608,4	2,9
Tworzywa sztuczne Plastics	14345,8	13041,6	5988,7	5462,0	5660,0	1,1	5033,7	1,1
Metale Metals	125,3	105,3	85,8	98,7	72,3	0,8	61,5	0,8
Tekstylia Textiles	107,0	90,8	24,7	26,1	19,0	0,4	19,0	0,4
Zużyte urządzenia elek- tryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	1049,2	1034,0	1428,2	1605,5	1504,5	3,4	1492,4	3,5

Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2021 r.
Map 18. Municipal waste collected in 2021

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

W 2021 r. w województwie zmniejszyły się nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska oraz nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej.

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji służących ochronie środowiska były środki własne jednostek i środki z zagranicy, a w przypadku inwestycji w gospodarkę wodną najwięcej środków pochodziło z funduszy ekologicznych.

Efektami rzeczowymi inwestycji służącymi ochronie środowiska i gospodarce wodnej były: rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, budowa oczyszczalni ścieków oraz ujęć wody i zbiorników wodnych.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska poniesione w 2021 r. wyniosły 361,9 mln zł, co stanowiło 2,9% nakładów w Polsce i w porównaniu z 2020 r. obniżyły się o 92,1 mln zł (o 20,3%), a w stosunku

do 2015 r. zmniejszyły się o 104,3 mln zł (o 22,4%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca na ochronę środowiska przeznaczono średnio 303 zł. Wartość ta była o 6,9% mniejsza niż w skali kraju. W 2020 r. w województwie na 1 mieszkańca na ochronę środowiska przeznaczono średnio 377 zł, a w 2015 r. 370 zł. Pod względem kierunków inwestowania w ochronie środowiska najwyższe nakłady poniesione zostały na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 211,9 mln zł (58,6% ogółu nakładów służących ochronie środowiska w województwie), a rok wcześniej – 226,5 mln (49,9%). Nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wyniosły 111,4 mln zł (30,8% ogółu nakładów służących ochronie środowiska), gospodarkę odpadami – 8,9 mln zł (2,5%), a ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu – 7,4 mln zł (2,0%).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie świętokrzyskim w 2021 r. wyniosły 83,4 mln zł i były o 7,6 mln zł (8,3%) niższe od poniesionych rok wcześniej i o 25,2 mln zł (43,4%) większe niż w 2015 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca na gospodarkę wodną przeznaczono średnio 70 zł, tj. o 18,8% mniej niż w skali kraju. W 2020 r. w województwie przeznaczono średnio 76 zł na 1 mieszkańca, a w 2015 r. – 46 zł. Nakłady służące gospodarce wodnej wykorzystywano głównie na obwałowania przeciwpowodziowe (43,3%) oraz ujęcia i doprowadzenia wody (41,7%).

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji służących ochronie środowiska w 2021 r. były środki własne jednostek (61,8%) i środki z zagranicy (17,0%). Inaczej kształtowała się struktura finansowania inwestycji w gospodarkę wodną. W tym przypadku największe środki pochodziły z funduszy ekologicznych (45,2%). Udział środków własnych i środków z zagranicy wyniósł odpowiednio 31,5% i 16,0%.

Wśród efektów rzeczowych inwestycji służących ochronie środowiska w województwie świętokrzyskim w 2021 r. należy wymienić budowę 260,3 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki (212,8 km w 2020 r.) oraz 62,5 km sieci odprowadzającej wody opadowe (17,3 km w 2020 r.). Ponadto do eksploatacji oddano 1 biologiczną oczyszczalnię ścieków komunalnych o przepustowości 520 m³ na dobę (w 2020 r. oddano 3 o przepustowości 5045 m³ na dobę) oraz 631 indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 1011 m³ na dobę (wobec 280 oczyszczalni o przepustowości 245 m³ rok wcześniej). Efektem inwestycji w gospodarkę wodną były ujęcia wody o wydajności 126 m³ na dobę oraz 102,8 km sieci wodociągowej (4718 m³ oraz 96,4 km w 2020 r.), a także budowa dwóch zbiorników wodnych o pojemności 2950 m³.

Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a w latach 2015-2021 (ceny bieżące)

Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a in 2015-2021 (current prices)

Wyszczególnienie Specification	W tysiącach złotych in thousand PLN	W odsetkach (Polska = 100) In percent (Po- land = 100)	Na 1 mieszkańca ^b w złotych (Pol- ska=100) Per capita ^b in PLN
Ochrona środowiska - ogółem Environmental protection - total	2280018,2	3,0	1846,4
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	666562,1	2,7	539,8
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	1205235,5	3,5	976,0
gospodarka odpadami waste management	133052,5	1,6	107,7
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	28157,1	3,2	22,8
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	235381,4	4,2	190,6

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
a By site location of investment. b Average value for a given period.

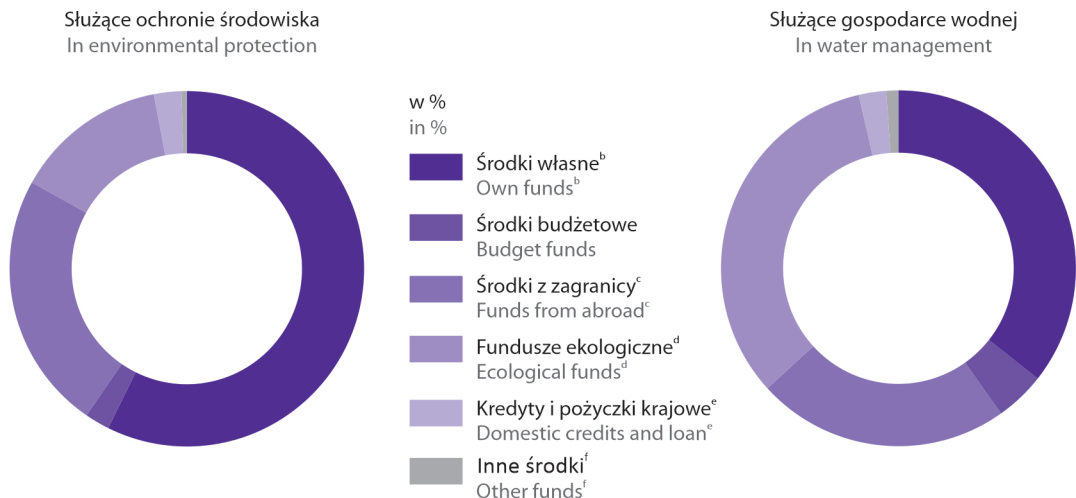
Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a w latach 2015-2021 (ceny bieżące) (dok.)

Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a in 2015-2021 (current prices) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	W tysiącach złotych in thousand PLN	W odsetkach (Polska = 100) In percent (Pol- land = 100)	Na 1 mieszkańca ^b w złotych (Pol- ska=100) Per capita ^b in PLN
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	436407,9	2,3	353,4
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	210230,9	2,5	170,2
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	23531,6	0,9	19,1
zbiorniki i stopnie wodne water reservoirs and falls	15667,1	0,4	12,7
obwałowania przeciwpowodziowe flood embankments	131692,3	7,3	106,6

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
a By site location of investment. b Average value for a given period.

Wykres 11. Nakłady^a na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015-2021 (ceny bieżące)
Chart 11. Outlays^a on fixed assets by source of financing in 2015-2021 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje. e W tym bankowe. f W tym nakłady niesfinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants. e Of which bank credits and loans. f Of which non-financed outlays.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W latach 2015–2022 obserwowano spadek liczby mieszkańców województwa świętokrzyskiego, który był wynikiem niekorzystnych tendencji w zakresie ruchu naturalnego i migracyjnego. W każdym roku rejestrowano więcej wymeldowań na pobyt stały niż zameldowań, ponadto w porównaniu z 2015 r. liczba urodzeń żywych była mniejsza o 22,9%, a liczba zgonów wzrosła o 9,6%.

Pogłębiały się negatywne zmiany w strukturze ludności według wieku świadczące o postępującym procesie starzenia się mieszkańców województwa. Liczba populacji w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się od 2015 r. o 6,0%, przybyło natomiast osób wieku poprodukcyjnym - o 13,5%. Pogorszyły się tym samym relacje międzypokoleniowe między dziadkami i wnukami.

Stan i struktura ludności

Dane dotyczące ludności — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzypisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2022 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Dane prezentowane za lata 2020–2021 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu.

Województwo świętokrzyskie jest jednym z najmniejszych województw zarówno pod względem terytorialnym, jak i populacyjnym. Mieszkańcy województwa, niezmiennie od wielu lat, stanowią niewiele ponad 3% ogółu ludności Polski. W 2022 r. ich udział wyniósł 3,1%. Mniej osób zamieszkiwało jedynie województwa: lubuskie, opolskie i podlaskie.

Ludność województwa świętokrzyskiego na koniec 2022 r. liczyła 1178,2 tys. osób, tj. mniej o 0,8% niż przed rokiem i o 6,3% niż w 2015 r. Skala obu ubytków była najwyższa w kraju. Straty w większym stopniu dotknęły tereny wiejskie niż miejskie – od 2015 r. ubyło 6,6% ludności wsi, wobec 5,9% ludności miast. Ubytek populacji mężczyzn był nieco większy niż kobiet (o 6,5%, wobec 6,1%).

Tablica 9.
Table 9.

Ludność
Population

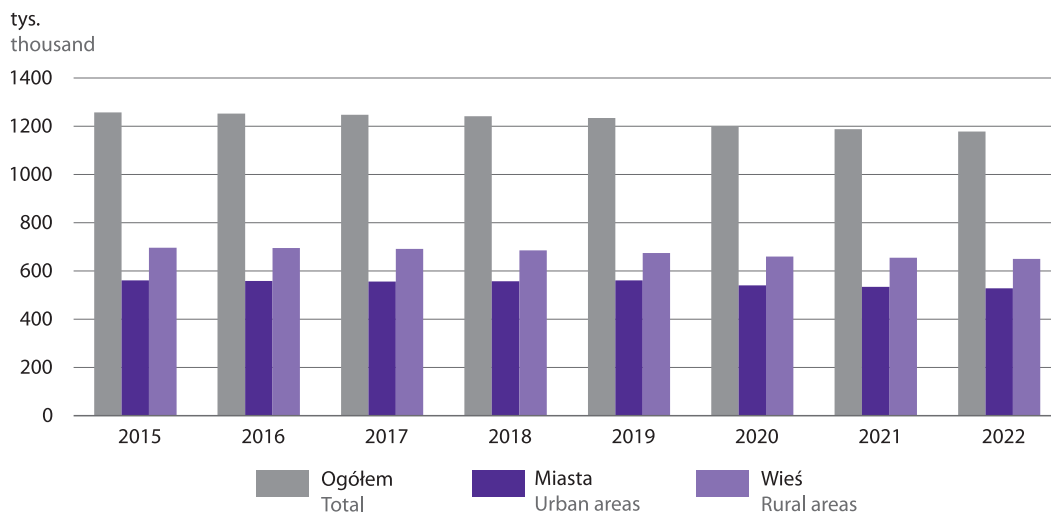
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia) Total (as of 31 December) w tys. osób in thousands	1257179	1199584	1187693	1178164
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	3,3	3,1	3,1	3,1
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	105	105	106
Miasta - w % ogółu ludności Urban areas - in % of total population	44,6	45,0	44,9	44,8
Wieś - w % ogółu ludności Rural areas - in % of total population	55,4	55,0	55,1	55,2
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per km ² of total area	107	102	101	101

Wykres 12. Liczba ludności w latach 2015-2022

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 12. Population in 2015-2022

As of 31 December

Świętokrzyskie należy do słabiej zaludnionych województw w kraju. W końcu 2022 r. średnia gęstość zaludnienia wyniosła 101 osób na km² i kształtowała się na takim samym poziomie jak przed rokiem oraz niższym niż w 2015 r. (107). W kraju gęstość zaludnienia utrzymuje się na stałym poziomie, tj. 121 osób na km².

Poziom urbanizacji w województwie świętokrzyskim wyraźnie odbiegał od przeciętnego w kraju. Od 2015 r. odsetek mieszkańców miast pozostawał stabilny, po czym w 2018 r. zwiększył się w wyniku zmian administracyjnych. Od 2020 r. obserwowany jest spadek odsetka mieszkańców miast. Świętokrzyskie należy do grupy województw, obok podkarpackiego, lubelskiego oraz małopolskiego, w których odsetek mieszkańców miast jest niższy niż odsetek mieszkańców wsi. W 2015 r. mieszkańcy miast w województwie stanowili 44,6% w 2020 r. 45,0%, w 2021 r. 44,9%, a w 2022 r. było to 44,8%. W kraju w latach 2015-2022 odsetek mieszkańców miast zmniejszył się z 60,3% do 59,6%.

Struktura ludności według płci w województwie świętokrzyskim nie uległa zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważały kobiety, których odsetek utrzymuje się od 2020 r. na poziomie 51,3% (w kraju 51,7%). Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) w latach 2015–2021 pozostawał na stałym poziomie 105, a w 2022 r. wzrósł do 106 (w kraju niezmiennie wynosił 107). Nadwyżka liczby kobiet obserwowana była w miastach, gdzie współczynnik feminizacji w 2022 r. osiągnął wartość 112, a w 2015 r. 111. Na wsi występowała równowaga płci. W 2022 r. i 2020 r. na 100 mężczyzn przypadało 100 kobiet, natomiast w 2015 r. 101.

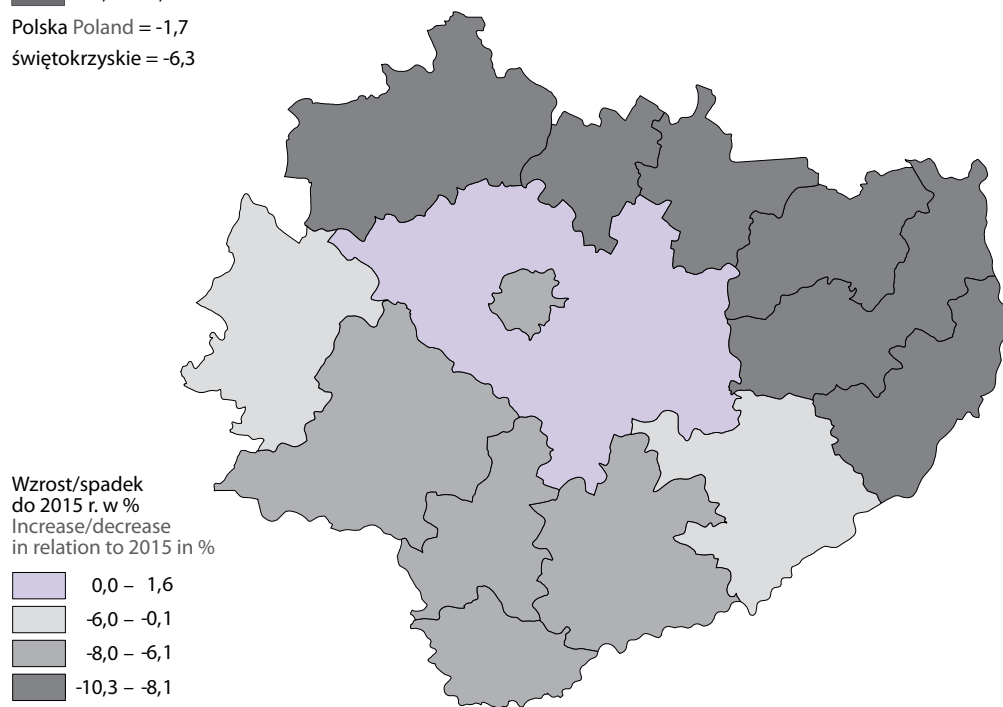
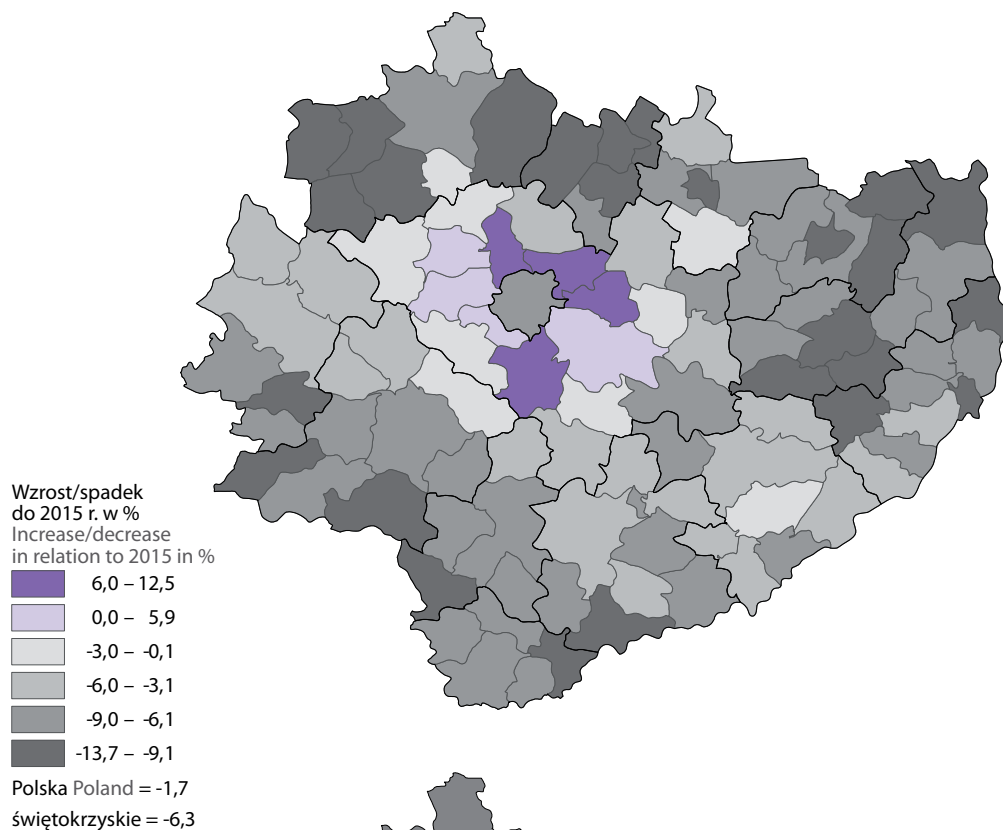
W latach 2015-2022 proces depopulacji w województwie świętokrzyskim objął 13 powiatów (w tym miasto Kielce). Szczególnie wyraźnie zarysował się w powiatach: skarżyskim (o 10,3%), ostrowieckim (o 9,9%), koneckim (o 9,4%) i opatowskim (o 9,2%). Jedynym powiatem, w którym nie odnotowano ubytku ludności był powiat kielecki, gdzie w okresie 2015-2022 liczba mieszkańców wzrosła o 1,6%, co w głównej mierze stanowiło efekt napływu mieszkańców z Kielc. Na 102 gminy spadek liczby ludności odnotowano w 94, przy czym najwyższy (pomiędzy 10,2% a 13,7%) wystąpił w 18 gminach. Skala ubytku była najwyższa w gminach Tarłów (o 13,7%) i Fałków (o 12,6%). W 8 gminach odnotowano wzrost liczby ludności od 3,0% do 12,5%, przy czym największy w gminie Morawica, a najniższy w gminie Piekoszków. Wszystkie gminy, w których odnotowano wzrost liczby ludności należały do powiatu kieleckiego.

Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015-2022

Stan w dniu 31 grudnia

Map 19. Population changes in 2015-2022

As of 31 December

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

Ruch naturalny ludności, który kształtują takie zjawiska jak: zawarte małżeństwa, rozwody, urodzenia czy zgony, decyduje o stanie liczebnym i strukturze ludności. Głównym czynnikiem kształtującym tempo rozwoju demograficznego są urodzenia, które stanowią podstawę do przewidywania tendencji zmian ludności w czasie.

Zarówno w województwie, jak i w kraju obserwowana była zmniejszająca się liczba urodzeń żywych (w odniesieniu do 2015 r. spadek w województwie o 22,9%, a w kraju o 17,4%). Spadkowej tendencji liczby urodzeń towarzyszył wzrost liczby zgonów (w porównaniu z 2015 r. odpowiednio o 9,6% i 13,6%).

W województwie świętokrzyskim kurczą się potencjalne i bieżące zasoby rynku pracy, tj. maleje udział subpopulacji w wieku przedprodukcyjnym (tj. w wieku 0-17 lat) i produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18-64 lata i kobiety w wieku 18-59 lat), a rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej), tj. tych które z racji wieku zakończyły lub potencjalnie mogły zakończyć aktywność zawodową.

Na przestrzeni lat 2015-2022 liczebność osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 6,0%, zbiorowość osób w wieku produkcyjnym zmalała o 13,1% (w tym w wieku mobilnym, tj. do 44 lat - o 16,9%), a liczebność osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 13,5%.

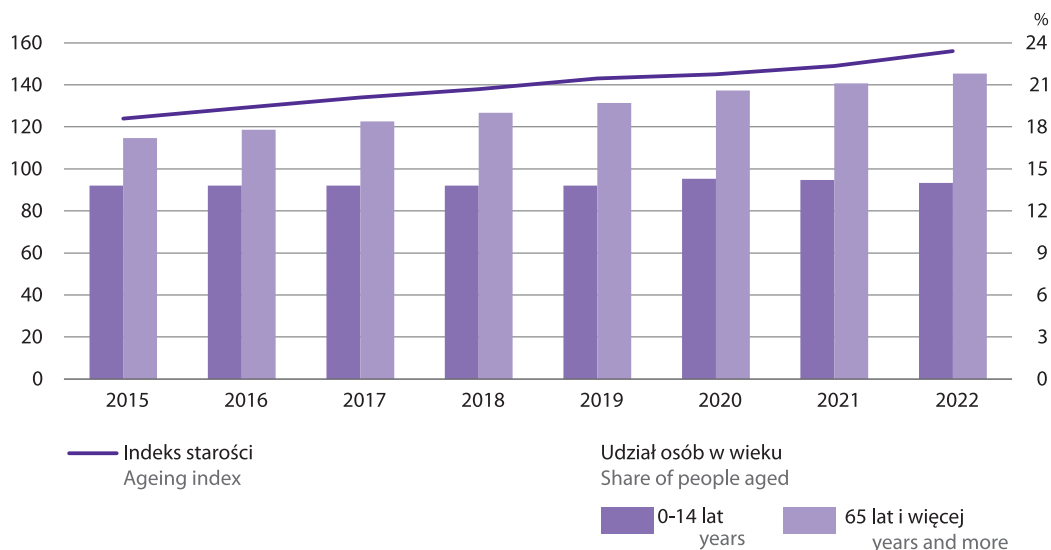
Efekt tych przemian obrazują współczynniki obciążenia demograficznego. W latach 2015–2022 zwiększyła się wielkość obciążenia grupy 100 osób w wieku produkcyjnym – osobami w wieku nieprodukcyjnym z 61 do 74 (w tym osobami w wieku poprodukcyjnym z 34 do 44). W kraju w 2022 r. obciążenie osobami w wieku nieprodukcyjnym wyniosło 70 (w tym 39 tylko osobami w wieku poprodukcyjnym), podczas gdy w 2015 r. było to odpowiednio 60 i 31. Wartość współczynników silnie determinuje miejsce zamieszkania. Pogorszenie sytuacji wyraźniej zarysowało się w miastach, w których obciążenie było wyższe i szybciej rosło, a tym samym sukcesywnie zwiększała się dysproporcja względem wsi. W ostatnim roku na 100 osób w wieku produkcyjnym w miastach przypadało 79 osób w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy na wsi 69 (w 2015 r. odpowiednio 62 i 60). Pełniejszą obserwację obciążenia zasobów pracy osobami w wieku poprodukcyjnym umożliwiała analiza cząstkowego współczynnika, tj. obciążenie 100 osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku poprodukcyjnym. W miastach w 2022 r. obciążenie to wyniosło 52, a na wsi 39, podczas gdy w 2015 r. 37 i 31.

Zmiany struktury pokoleniowej są odbiciem postępującego procesu starzenia się społeczeństwa. Starzenie się to proces zwiększania się odsetka osób starszych, przy jednoczesnym zmniejszaniu odsetka dzieci. Zjawisko to obrazuje indeks starości, czyli relacja pokolenia dziadków (osób w wieku 65 lat i więcej) do wnuków (osób w wieku 0-14 lat). W 2015 r. indeks wyniósł 124, a w 2022 r. 156, co oznacza, że pokolenie babć i dziadków przewyższało liczebnie pokolenie wnuczków (na 100 wnuczków przypadało w 2015 r. 124 babcie i dziadków, a w 2022 r. 156). W kraju relacja na przestrzeni lat 2015-2022 zwiększyła się ze 106 do 126. Poziom indeksu starości mocno różnicowała zarówno płeć, jak i miejsce zamieszkania. Wśród kobiet wartość wskaźnika w 2022 r. wyniosła 190, a wśród mężczyzn 124. Nadwyżka roczników starszych nad młodszymi była szczególnie wyraźna w miastach, w których indeks starości wyniósł 194, wobec 129 na wsi.

Znaczny wzrost liczby osób w najstarszej grupie wieku powoduje większe obciążenie dzieci w późnym wieku produkcyjnym rodzicami będącymi w górnej granicy wieku. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego (określający liczbę osób w wieku 85 lat i starszych na 100 osób w wieku 50–64 lata) wynoszący w 2015 r. 10 osób, zwiększył się w 2022 r. do 13 (w kraju z 9 do 11). Tak natężenie, jak i tempo zmian wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego rozgraniczało miejsce zamieszkania. W miastach był on nieco wyższy i szybko się zwiększał (z 8 do 13), natomiast na obszarach wiejskich utrzymał się na poziomie z 2015 r., tj. 12.

Wykres 13. Indeks starości

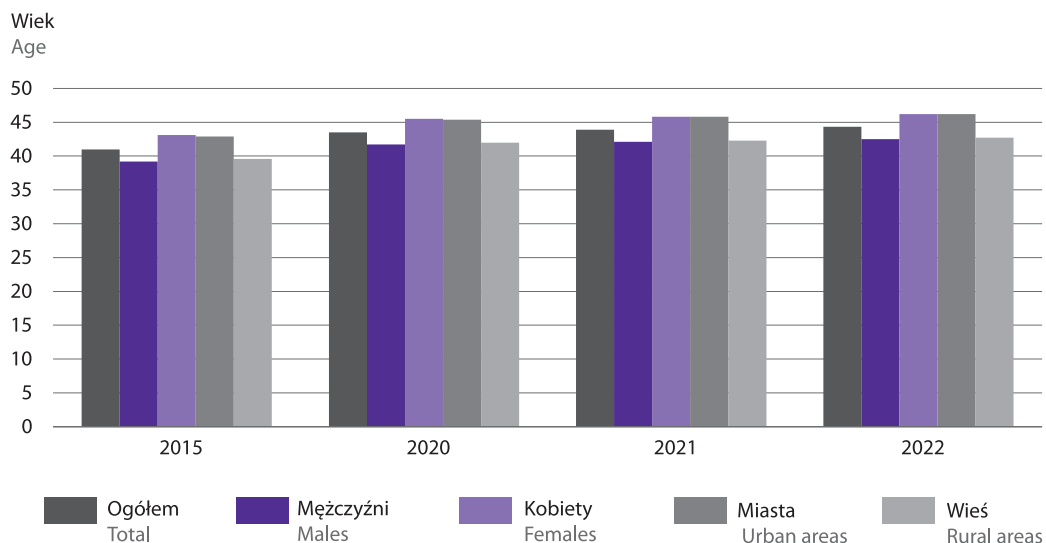
Chart 13. Ageing index

Stan zaawansowania starości demograficznej ludności najprościej wyraża tzw. wiek środkowy ludności (mediana wieku). Jeśli wartość mediany rośnie, to oznacza, że dana populacja się starzeje. W latach 2015-2022 w województwie świętokrzyskim wartość mediany wzrosła z 41,0 lat do 44,3 lat. Wyznaczony wiek środkowy kobiet był wyższy (46,2 lat) niż mężczyzn (42,5 lat), co jest rezultatem dłuższego przeciętnego trwania życia kobiet (w kraju odpowiednio 44,0 lat i 40,7 lat). Ludność zamieszkała w miastach była starsza (46,2 lat) niż na wsi (42,7 lat) - w kraju odpowiednio 43,3 lat i 40,8 lat.

Wykres 14. Mediana wieku ludności

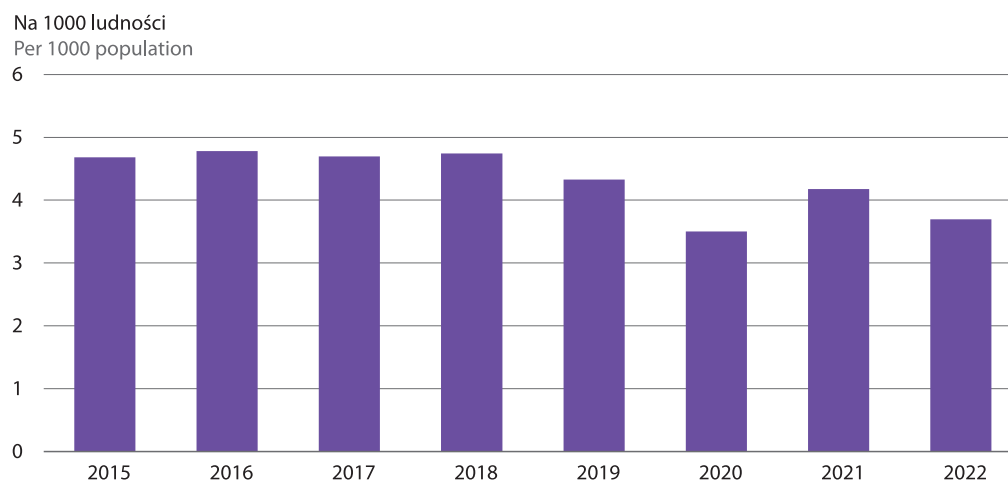
Chart 14. Median age of population

Na przestrzeni lat 2015-2018 liczba zawartych związków małżeńskich utrzymywała się na zbliżonym poziomie (wahała się od 5,9 tys. do 6,0 tys.). W latach 2019 i 2020 obserwowano spadek liczby zawieranych związków w relacji do roku poprzedniego (odpowiednio o 9,3% i 21,9%). W 2021 r. liczba małżeństw wzrosła o 19,1%, a w 2022 r. odnotowano kolejny spadek. Liczba zawartych związków wyniosła 4,4 tys. i była o 12,3% niższa niż w 2021 r. i o 25,8% niż w 2015 r. Współczynnik małżeństw w latach 2015-2022 zmniejszył się z 4,7‰ do 3,7‰ i ukształtował się poniżej średniej wartości w kraju (4,1‰).

Na wsi liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej była wyższa niż w mieście (4,0, wobec 3,3).

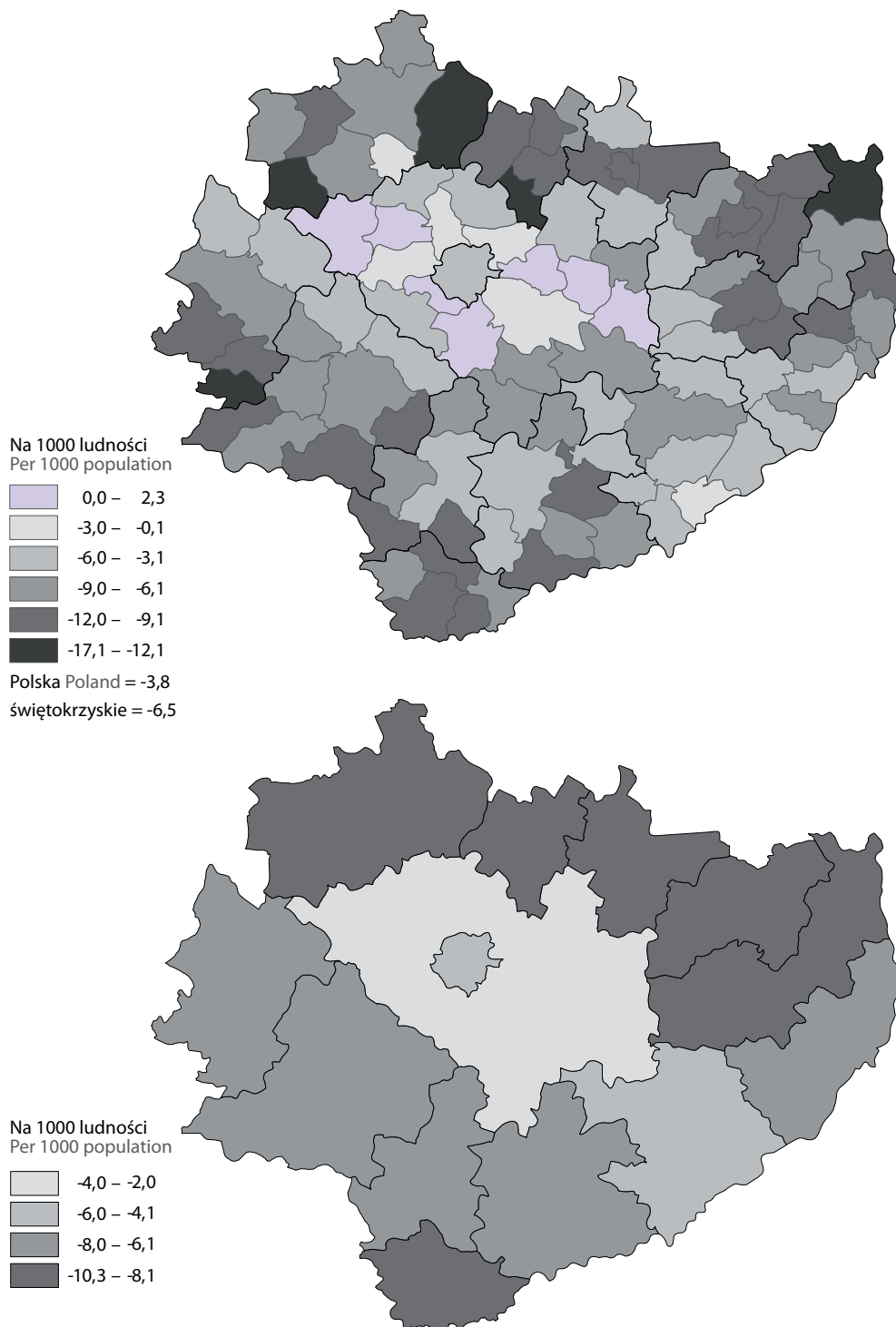
Wykres 15. Małżeństwa zawarte
Chart 15. Marriages contracted

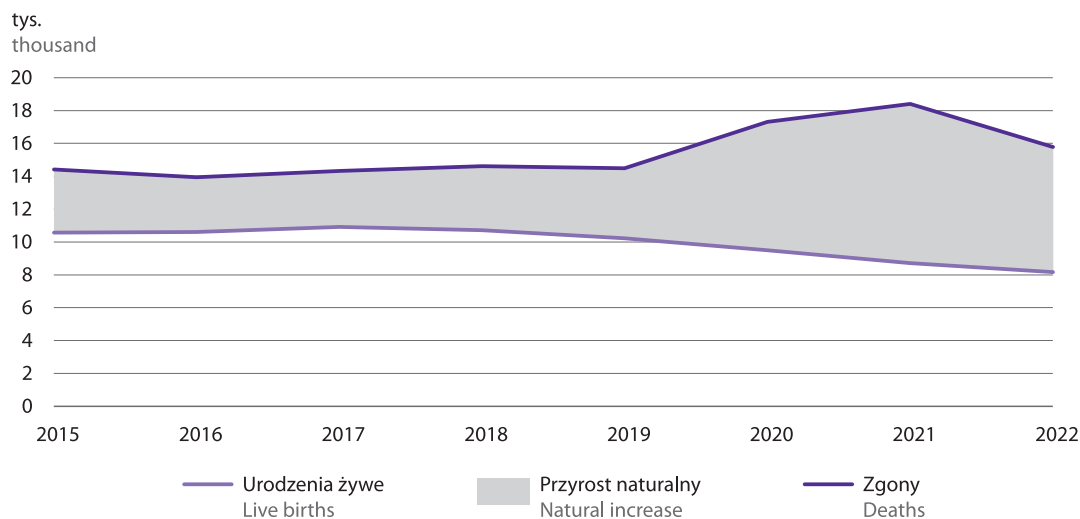
Efektom mocnego spadku liczby urodzeń przy utrzymującym się wysokim poziomie liczby zgonów było zwiększenie tempa rocznego ubytku naturalnego. Na przestrzeni lat 2015-2022 zwiększyła się różnica między urodzeniami a zgonami z minus 3830 do minus 7630. Współczynnik przyrostu naturalnego w 2022 r. osiągnął wartość minus 6,5‰ (w 2015 r. minus 3,0‰) i uplasował województwo, podobnie jak rok temu, na ostatnim miejscu w kraju. W Polsce także odnotowano wzrost współczynnika z minus 0,7‰ w 2015 r. do minus 3,8‰ w 2022 r.

W województwie współczynnik przyrostu naturalnego przyjmował ujemne wartości we wszystkich powiatach. Najmniejsze straty odnotowano w powiecie kieleckim, w którym przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł w 2022 r. minus 2,0, wobec plus 0,62 w 2015 r. W 2022 r. najniższe wartości tego współczynnika odnotowano w powiatach skarżyskim (minus 10,3‰) i ostrowieckim (minus 9,7‰). W 95 gminach województwa współczynnik przyjmował ujemne wartości, w tym największe w gminach Tarłów (minus 17,1‰) oraz Słupia Konecka (minus 16,8‰). Dodatni wskaźnik wystąpił w 7 gminach: Łągów (2,3‰), Bieliny (2,2‰), Górno (1,9‰), Morawica (1,0‰), Strawczyn (0,7‰), Nowiny (0,3‰) i Łopuszno (0,1‰).

Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2022 r.
 Map 20. Natural increase in 2022

Wykres 16. Ruch naturalny ludności
Chart 16. Vital statistics of population

W 2022 r. zanotowano znaczny spadek liczby urodzeń żywych – do 8,2 tys., co stanowiło mniej o 6,4% w skali roku i o 22,9% w odniesieniu do 2015 r. Zmniejszenie liczby urodzeń miało miejsce zarówno w miastach, jak i na wsi, przy czym jego skala była większa na wsi (o 8,2% mniej niż w 2021 r. i 25,6% mniej niż w 2015 r.). W miastach liczba urodzeń była mniejsza odpowiednio o 4,0% i 19,1%. Współczynnik urodzeń, który obrazuje liczbę urodzeń żywych na 1000 ludności wyniósł w 2022 r. 6,9‰, wobec 7,3‰ przed rokiem i 8,4‰ w 2015 r. W kraju współczynnik w 2022 r. osiągnął wartość 8,1‰, wobec 8,7‰ rok wcześniej i 9,6‰ w 2015 r. W miastach województwa współczynnik urodzeń pozostawał niższy niż na wsi (6,7‰ wobec 7,1‰).

W województwie świętokrzyskim dynamikę liczby zgonów w latach 2015–2022 charakteryzowały okresy spadków i wzrostów. W 2022 r. zmarło 15,8 tys. osób, co stanowiło mniej o 14,2% w odniesieniu do roku poprzedniego, ale o 9,6% więcej w stosunku do 2015 r. Ogólny współczynnik zgonów wyniósł 13,4‰, wobec 15,4‰ rok wcześniej i 11,4‰ w 2015 r. W kraju ukształtował się w 2022 r. na poziomie 11,9‰, wobec 10,3‰ w 2015 r.

Główne przyczyny zgonów pozostają niezmiennie, a płeć zmarłych nie różnicuje zasadniczo ich struktury. Tak dla kobiet, jak i mężczyzn najczęstszymi pozostają choroby układu krążenia i nowotwory (łącznie 55,5% w 2021 r., 69,5% w 2020 r.). W pierwszym przypadku odsetek zmarłych był wyższy wśród kobiet, w drugim – wśród mężczyzn. Różnice te wynikają z proporcji płci osób starszych - kobiety przeważają liczebnie wśród osób w bardzo zaawansowanym wieku, dla których choroby układu krążenia są najczęściej wskazywane przez lekarzy jako przyczyna zgonu. W 2021 r. choroby układu krążenia stanowiły 36,4% przypadków śmiertelnych (w 2020 r. - 49,9%). Wśród mężczyzn były one przyczyną 30,7% zgonów (w 2020 r. 43,2%), a wśród kobiet – 42,6% (wobec 57,5% w 2020 r.). Udział zgonów z powodu nowotworów wyniósł 19,1% (w 2020 r. 19,6%), przy czym spowodowały one zgon 20,9% mężczyzn i 17,1% kobiet (w 2020 r. odpowiednio 21,1% oraz 17,9%). Pozostałe powody zgonów to COVID-19 (17,7%, wobec 8,9% w 2020 r.), przyczyny związane z objawami, cechami chorobowymi oraz nieprawidłowymi wynikami badań klinicznych i laboratoryjnych (9,2%), choroby układu oddechowego (4,9%), przyczyny zewnętrzne, które obejmują urazy, zatrucia i inne wypadki (3,8%), a także choroby układu pokarmowego (3,5%).

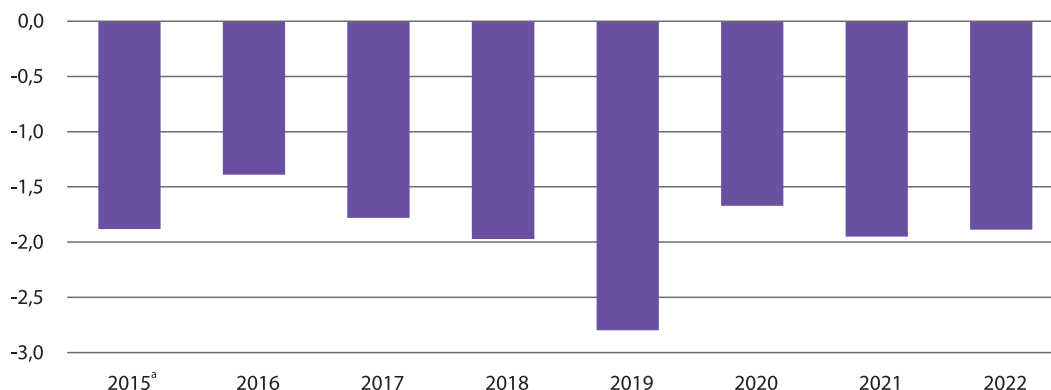
Skalę umieralności dzieci poniżej pierwszego roku życia również cechowała zmienność. W 2015 r. współczynnik zgonów niemowląt wyniósł w województwie 3,8‰, po czym wzrósł do 4,2‰ w 2020 r. W kolejnym roku obniżył się do 2,6‰, by w 2022 r. osiągnąć poziom 3,7‰. W kraju odnotowano spadek z poziomu 4,0‰ w 2015 r. do 3,8‰ w 2022 r.

Migracje są drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym na rozmieszczenie terytorialne, proces starzenia się ludności oraz depopulacji regionu. Corocznie z województwa wymeldowuje się więcej osób niż się w nim osiedla. W ramach migracji wewnętrznych z pobytu stałego w województwie świętokrzyskim w 2022 r. wymeldowało się 12,8 tys. osób, a zameldowało 10,5 tys. osób. Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w województwie świętokrzyskim w 2022 r. wyniosło minus 2,3 tys. osób. Straty ludności spowodowane ubytkiem migracyjnym były mniejsze o 6,2% niż w 2021 r., ale o 0,1% wyższe w odniesieniu do 2015 r. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa w 2022 r. saldo migracji wewnętrznej osiągnęło wartość minus 1,9‰, wobec minus 2,0 przed rokiem oraz minus 1,8 w 2015 r. Bardziej mobilne były kobiety, stanowiąc większość zarówno napływu, jak i odpływu migracyjnego. Większy był także ich ubytek. Saldo migracji wewnętrznych w przypadku kobiet wyniosło w 2022 r. minus 1,3 tys., a mężczyzn minus 0,9 tys. W porównaniu z 2015 r. ubytek migracyjny kobiet wzrósł o 9,8%, podczas gdy ubytek mężczyzn zmniejszył się o 10,9%.

Migracje zagraniczne mają w Świętokrzyskiem niewielkie rozmiary. Saldo tych przemieszczeń w badanym okresie pozostawało dodatnie. Liczba osób powracających z zagranicy i meldujących się na pobyt stały w województwie była w 2022 r. o 40 większa od liczby emigrujących (w 2021 r. o 130, a w 2015 r. liczba powracających była mniejsza od liczby wyjeżdżających o 106). Współczynnik obrazujący straty w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł w 2022 r. 0,03 i ukształtował się poniżej średniego poziomu w kraju (0,05).

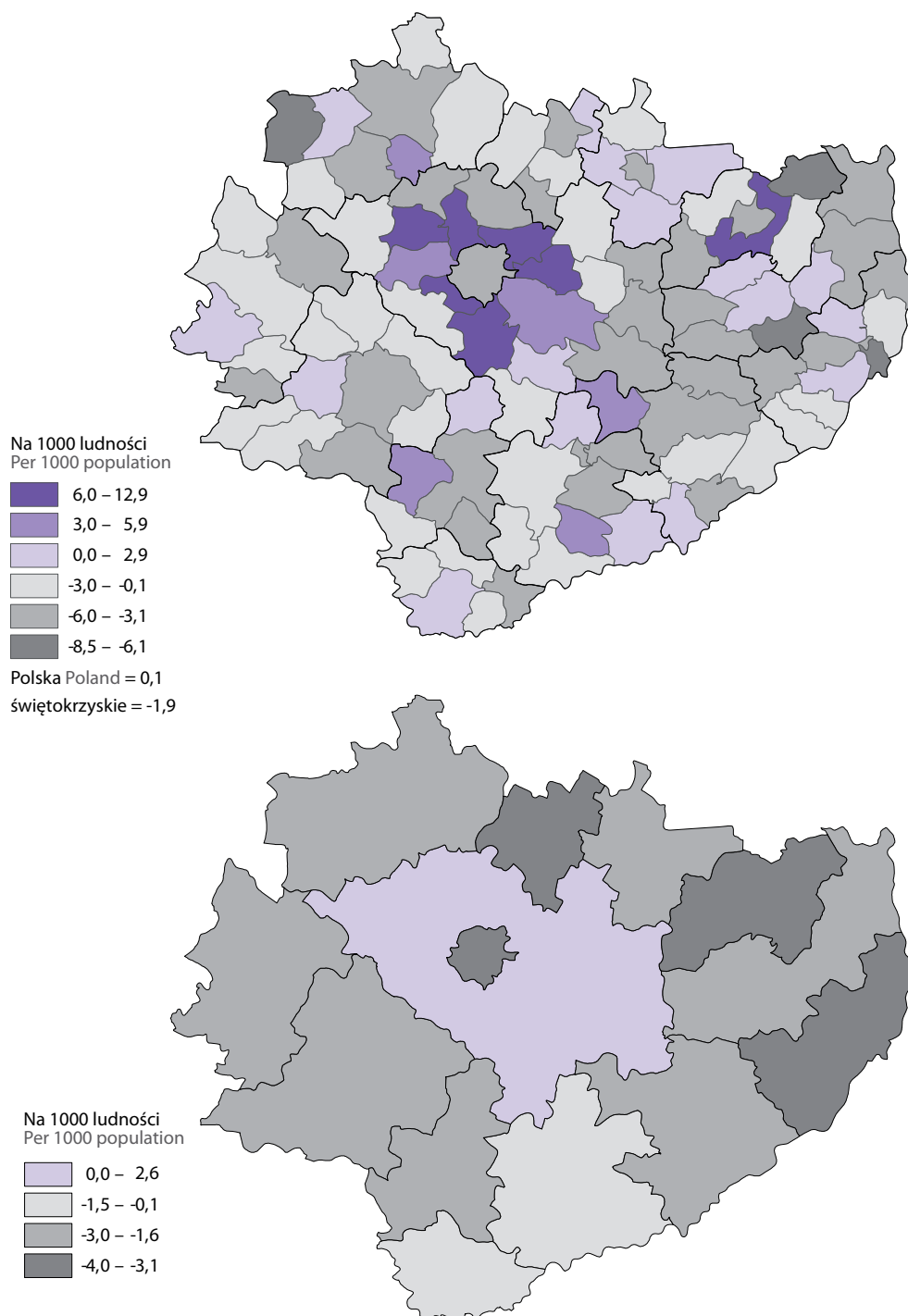
Od 2015 r. utrzymywało się ujemne ogólne saldo migracji stałych (wewnętrznych i zagranicznych) i mimo okresowych wahań, skala ubytku ludności pozostawała wysoka w całym badanym okresie. W przeliczeniu na 1000 ludności ogólne saldo migracji stałej zarówno w 2022 r., 2021 r., jak i 2015 r. przyjmowało wartość minus 1,9. Spośród powiatów dodatnie saldo w 2022 r. odnotowano tylko w kieleckim (2,6‰). W pozostałych ubytki mieściły się w przedziale pomiędzy minus 4,0‰ w powiecie skarżyskim a minus 0,7‰ w buskim. Biorąc pod uwagę niższy podział terytorialny w 29 gminach odnotowano dodatnie saldo w przeliczeniu na 1000 ludności (od 0,3‰ w Opatowie do 12,9‰ w Morawicy), a w 71 ujemne (od minus 0,1‰ w Bielinach do minus 8,5‰ w Bałtowie).

Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały
Chart 17. Net migration of population for permanent residence

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2022 r.
 Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2022

W roku szkolnym 2021/2022 odnotowano wzrost liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Nieznacznie wzrosła także liczba kształcących się w szkołach podstawowych. Podobna tendencja obserwowana była w grupie uczniów szkół ponadpodstawowych. Niewielki wzrost liczby uczniów szkół tego typu był przede wszystkim efektem większej niż przed rokiem grupy osób kształcących się w szkołach policealnych i w technicach. Odnotowano wzrost zdawalności egzaminów maturalnych.

Kolejny rok z rządu zmniejszyła się liczba studentów. Spadek wystąpił jedynie na uczelniach publicznych.

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Od roku akademickiego 2017/2018 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe, opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

W roku szkolnym 2021/2022 w województwie świętokrzyskim funkcjonowało 796 placówek wychowania przedszkolnego: 367 przedszkoli, 340 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz 89 punktów przedszkolnych. Zarówno w stosunku do poprzedniego roku, jak i w porównaniu z rokiem szkolnym 2015/2016 liczba placówek ogółem nie uległa zmianie. Na przestrzeni sześciu lat znacznie przybyło przedszkoli (o 68). Mniej było natomiast punktów przedszkolnych (o 38) i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (o 29). W 2021 r. przestał również funkcjonować jedyny w województwie zespół wychowania przedszkolnego. Liczba placówek wychowania przedszkolnego zmniejszyła się na obszarach wiejskich. W ciągu roku zmalała o 4, a w relacji do roku szkolnego 2010/2011 – o 65. W miastach odnotowano natomiast ich wzrost odpowiednio o 4 i 65.

Liczba oddziałów w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022 wyniosła 2111, tj. o 55 więcej niż rok wcześniej. W rezultacie pozostała znacznie większa (o 406) niż w roku szkolnym 2015/2016.

Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022 w województwie świętokrzyskim wyniosła 39,7 tys. i była większa o 4,4% niż przed rokiem oraz o 23,8% niż w roku szkolnym 2015/2016. W skali kraju odnotowano wzrost liczby dzieci zarówno w skali roku, jak i w stosunku do roku 2015/2016 odpowiednio o 3,4% i 29,1%.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 10. Wychowanie przedszkolne^a
Table 10. Pre-primary education^a

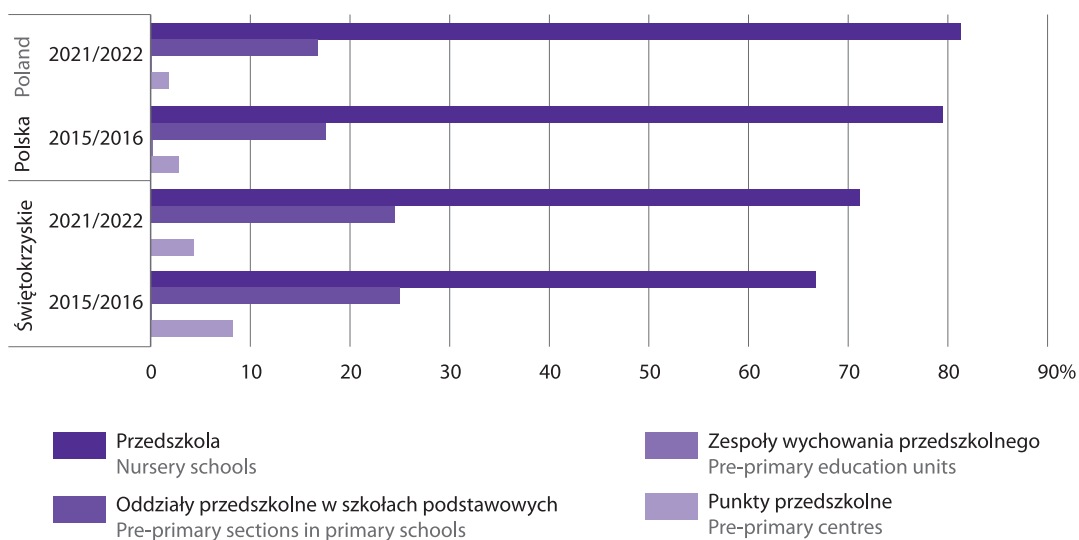
Wyszczególnienie Specification	2015/2016	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Placówki: Establishments	796	803	796	796
miasta urban areas	220	273	281	285
wieś rural areas	576	530	515	511
W tym przedszkola Of which nursery schools	299	355	359	367
w tym specjalne of which special	8	14	13	13
Dzieci: Children:	32081	38067	38027	39711
miasta urban areas	17174	21275	21562	22346
wieś rural areas	14907	16792	16465	17365
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	2707	9921	10088	10316
5 lat 5	11732	9926	10020	10198

a Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Including children staying in the units performing health care activities.

Największa grupa dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym uczęszczała do przedszkoli - 71,2% w roku szkolnym 2021/2022, podczas gdy w roku szkolnym 2015/2016 było to 66,8%. Na przestrzeni sześciu lat zmalał odsetek dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (z 25,0% do 24,5%) oraz do punktów przedszkolnych (z 8,2% do 4,4%).

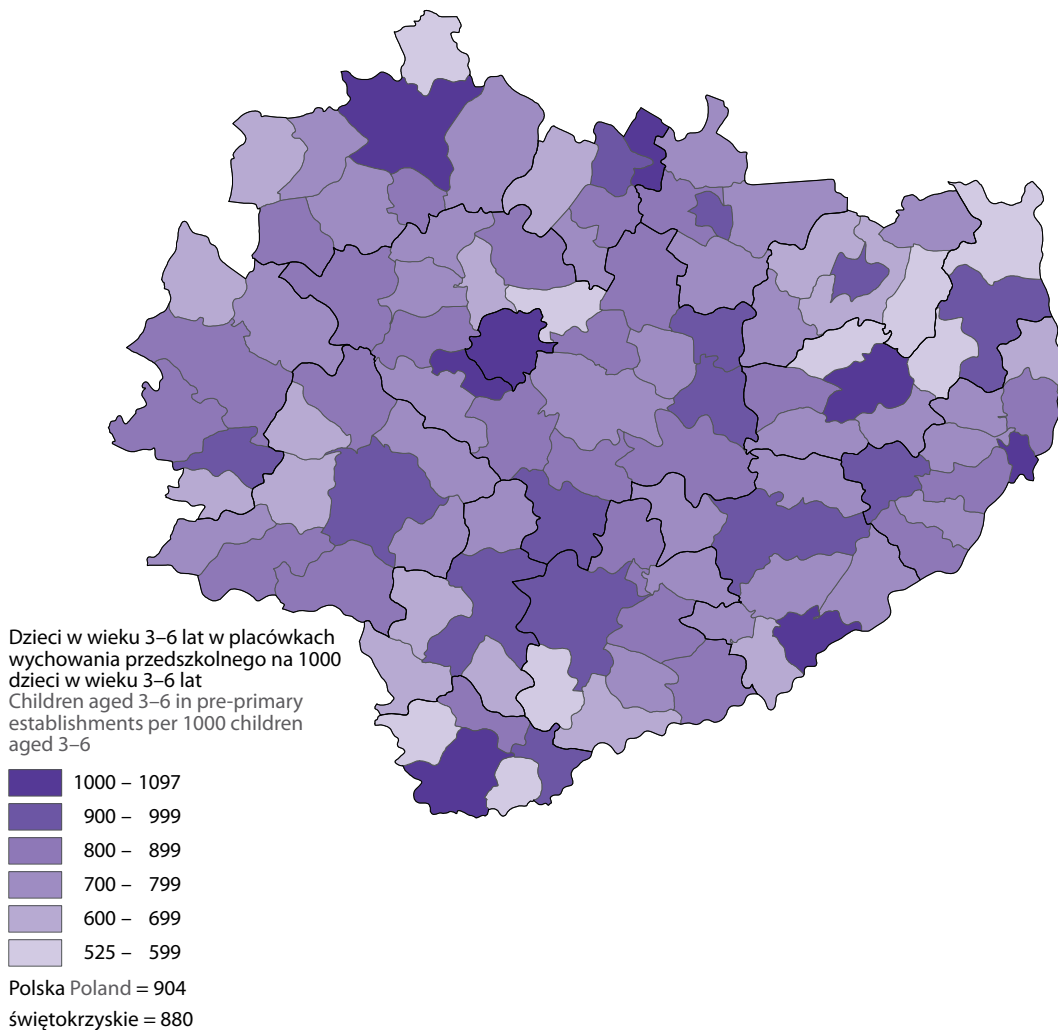
W całej Polsce w roku szkolnym 2021/2022 udział dzieci uczęszczających do przedszkoli był wyższy niż w świętokrzyskim (81,3%). Niższy był natomiast odsetek kształcących się w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych (16,8%) i punktach przedszkolnych (1,8%).

Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek
Chart 18. Children in pre-primary establishments by type of establishments

Liczba dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w przeliczeniu na 1000 dzieci tej grupy wieku w roku szkolnym 2021/2022 wyniosła w województwie świętokrzyskim 880 osób. Najwyższy poziom tego wskaźnika wystąpił w Nowinach – 1097 na 1000 dzieci w tym wieku. Wysoki był także m.in. w: Sandomierzu (1075), Kielcach (1074), Kazimierzy Wielkiej (1049) i Połańcu (1043), natomiast jego najniższą wartość odnotowano w Skalbierzu (525) i Sadowiu (550).

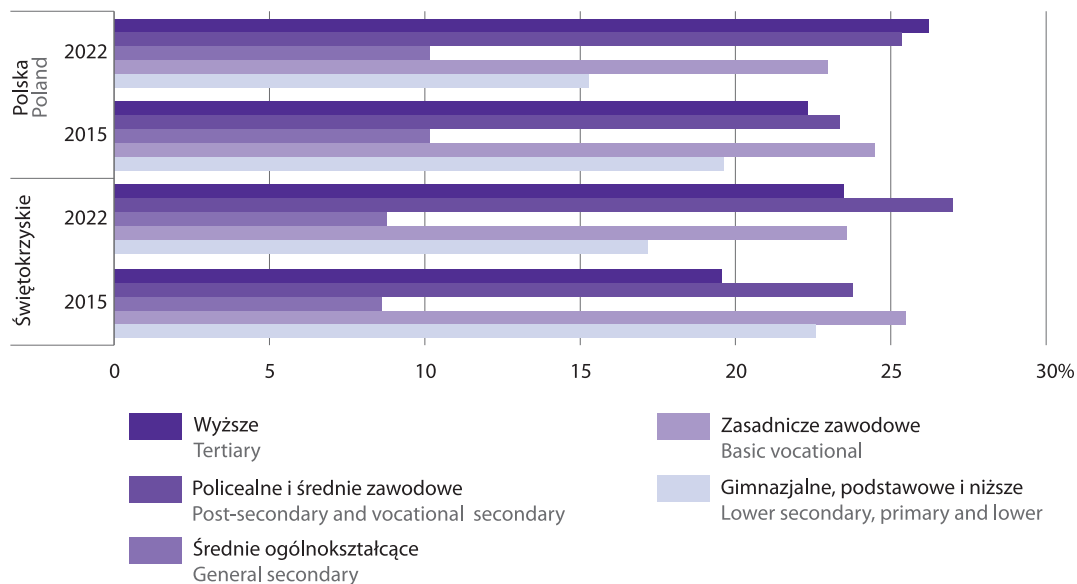
Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2021/2022
Map 22. Pre-primary education in the 2021/2022 school year

Edukacja

Lata 2015-2022 to okres podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Według BAEL udział osób z wykształceniem wyższym zwiększył się z 19,6% do 23,5%. Wzrósł również odsetek posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe (z 23,8% do 27,0%). Podobne tendencje widoczne były również w skali kraju, gdzie udział osób z wykształceniem wyższym zwiększył się z 22,3% do 26,2%, a policealnym i średnim zawodowym z 23,4% do 25,4%. W województwie świętokrzyskim w tym okresie zwiększył się ponadto odsetek posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące (z 8,6% do 8,8%). Mniej było natomiast osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (spadek z 25,5% do 23,6%) oraz gimnazjalnym, podstawowym i niższym (z 22,6% do 17,2%).

Wykres 19. Ludność^a według poziomu wykształcenia według BAEL
 Chart 19. Structure of population^a by level of educational attainment by LFS

a W wieku 15–89 lat.

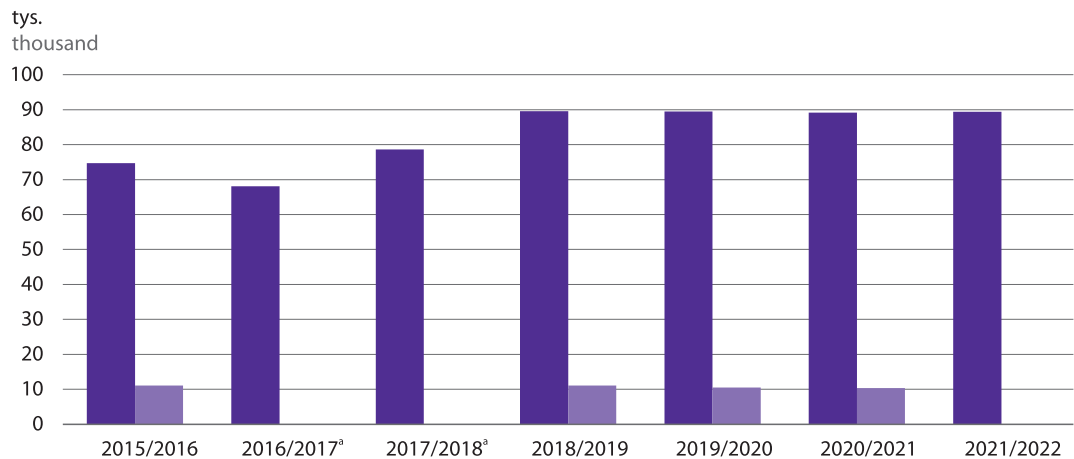
a Aged 18–89.

Edukacja w szkołach podstawowych

W roku szkolnym 2021/2022 w województwie świętokrzyskim działało 547 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) – o 3 mniej niż rok wcześniej. Uczęszczało do nich 89,4 tys. uczniów. Liczba uczniów zwiększyła się w ciągu roku o 0,2%. Większość (48,3 tys.) uczyła się w miastach. Na wsi w szkołach podstawowych kształciło się 41,1 tys. osób.

W roku szkolnym 2020/2021 szkoły podstawowe w województwie świętokrzyskim ukończyło 10,3 tys. dzieci i młodzieży, tj. o 1,5% mniej niż w poprzednim roku szkolnym. Absolwentami szkół miejskich było 5,6 tys. osób, podczas gdy na wsi szkoły te ukończyło 4,7 tys. dzieci i młodzieży.

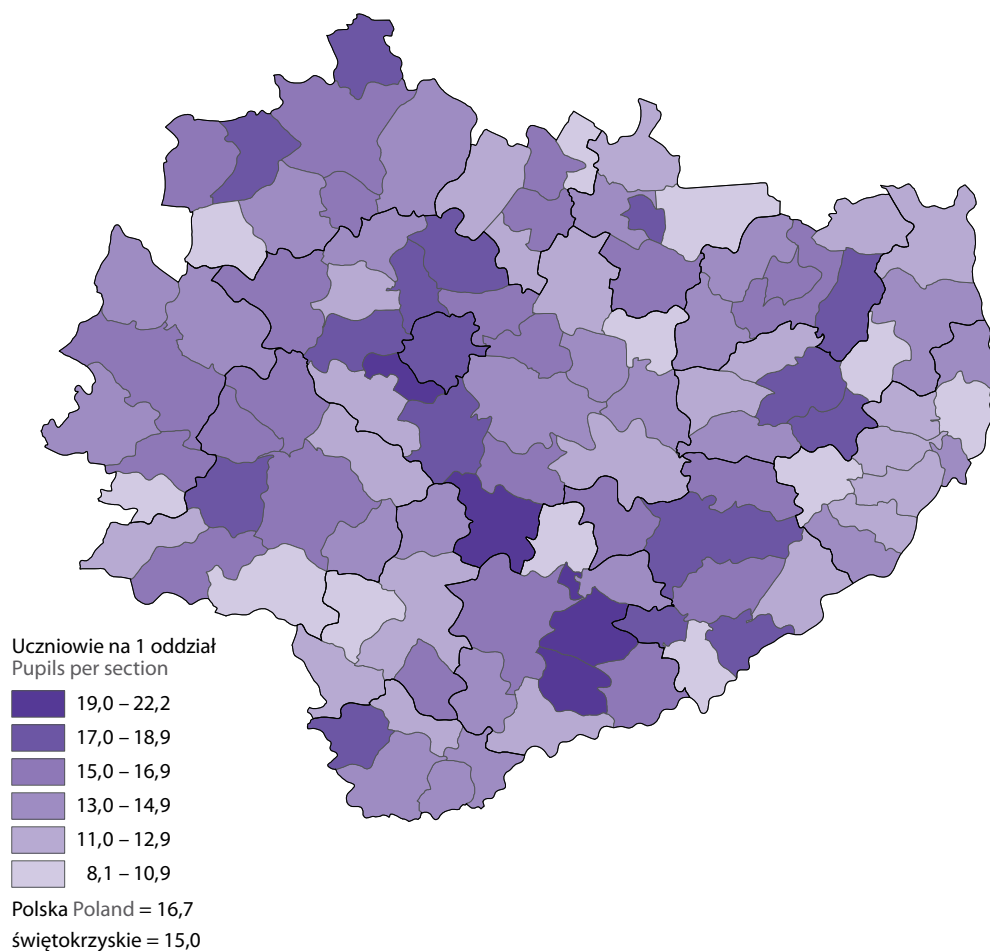
Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
 Chart 20. Pupils and graduates of primary schools

a Brak absolwentów związany jest z reformą systemu edukacji, tj. z przejściem z 6- na 8-letnią szkołę podstawową.
 a Lack of graduates is connected with the reform of the educational system i. e. transition from a 6-year to 8-year primary school.

W roku szkolnym 2021/2022 średnia wielkość oddziału w szkole podstawowej (łącznie ze specjalnymi) wyniosła 15,0 uczniów (przed rokiem – 14,9). Najwyższą była w: Stopnicy – 22,2, Solcu-Zdroju – 21,2 i Chmielniku – 19,7. Najmniejszą wielkość oddziału odnotowano natomiast w: Wojciechowicach – 8,1, Słupi Koneckiej – 8,4 i Dwikozach – 9,4.

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2021/2022
 Map 23. Pupils in primary schools in the 2021/2022 school year

Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

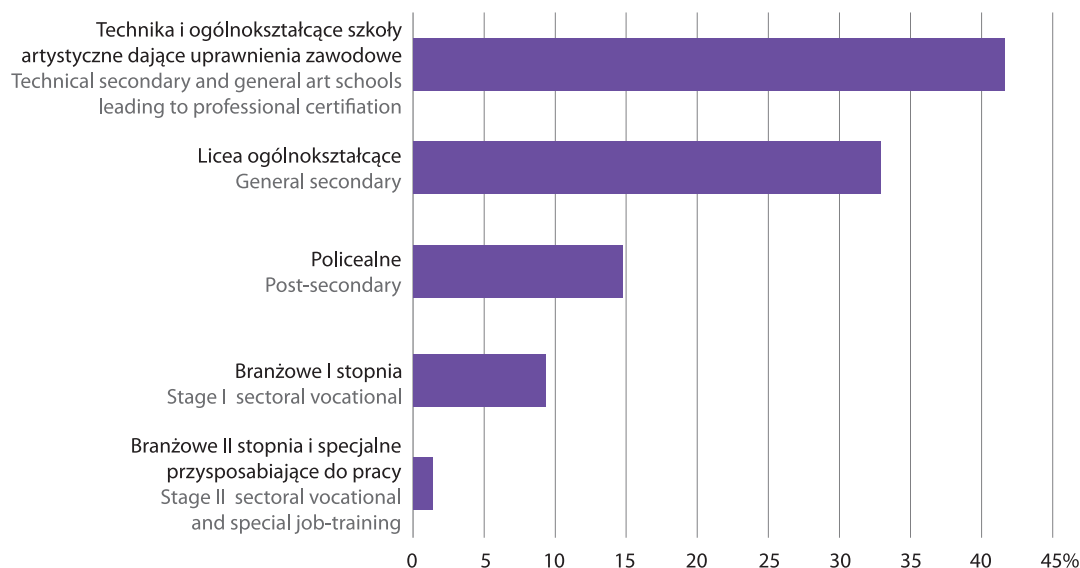
W roku szkolnym 2021/2022 w województwie świętokrzyskim funkcjonowały 304 ponadpodstawowe szkoły dla młodzieży (72 licea ogólnokształcące, 71 techników, 65 branżowych szkół I stopnia, 22 specjalne szkoły przysposabiające do pracy, 11 branżowych szkół II stopnia, 3 ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz 60 szkół policealnych). W stosunku do poprzedniego roku szkolnego przybyły 3 branżowe szkoły II stopnia oraz 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy. Mniej było natomiast liceów ogólnokształcących (o 2), techników (o 1) i szkół policealnych (o 1). Liczba szkół branżowych I stopnia oraz artystycznych dających uprawnienia zawodowe nie uległa zmianie.

Wśród szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2021/2022 największą liczbę uczniów skupiały technika, do których uczęszczało 23,8 tys. osób (41,0% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży). Ich liczba na przestrzeni roku zwiększyła się o 1,6%. Wzrost liczby uczniów odno-

towano także w szkołach branżowych II stopnia, w których kształciło się o 55,4% więcej osób niż przed rokiem (do 0,3 tys.), policealnych (o 16,5% do 8,6 tys.) i specjalnych szkołach przysposabiających do pracy (o 4,3% do 0,5 tys.). Mniej uczniów niż rok wcześniej kształciło się w zajmujących drugie miejsce pod względem liczebności liceach ogólnokształcących. Liczba uczniów zmalała w nich o 2,3% (do 19,1 tys.). Ubyło także kształcących się w branżowych szkołach I stopnia (o 2,4% do 5,4 tys.) i szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe (o 0,3% do 0,3 tys.).

Wykres 21. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2021/2022

Chart 21. Students of post-primary schools by types of schools in the 2021/2022 school year

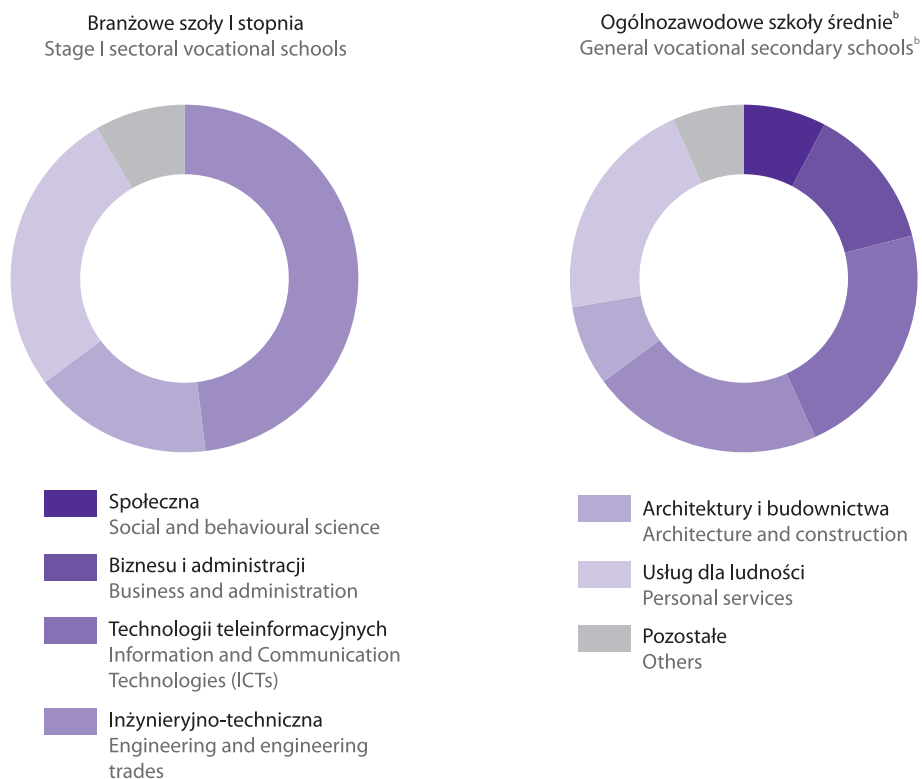
Liczba absolwentów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2020/2021 wyniosła 12,8 tys. i była o 4,9% mniejsza niż rok wcześniej. Spadek ten był przede wszystkim wynikiem ubytku absolwentów szkół policealnych (o 18,9% do 2,5 tys.). Mniej niż w roku poprzednim odnotowano ich także w liceach ogólnokształcących (o 2,0% do 4,9 tys.), branżowych szkołach I stopnia (o 5,1% do 1,2 tys.) i specjalnych szkołach przysposabiających do pracy (o 37,5% do 0,1 tys.). Wzrost liczby absolwentów odnotowano natomiast w technikach (o 2,7% do 4,1 tys.) i ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe (o 138,5% do 62 osób).

Wśród absolwentów branżowych szkół dla młodzieży I stopnia w roku szkolnym 2020/2021 dominowały zawody z podgrupy inżynierjno-technicznej (45,4%), usług dla ludności (25,3%) oraz architektury i budownictwa (15,8%).

Wśród absolwentów ogólnozawodowych szkół średnich obejmujących branżowe szkoły II stopnia, technika i szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe największą popularnością cieszyły się trzy kierunki kształcenia: technologie teleinformacyjne (22,2%), inżynierjno-techniczne (21,7%) i usługi dla ludności (21,0%). Dużą grupę tworzyła także m.in. młodzież kończąca naukę na kierunkach biznesu i administracji (13,3%).

Wykres 22. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2020/2021

Chart 22. Structure of graduates of vocational school for youth by narrow fields of education^a in the 2020/2021 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). b Branżowe szkoły II stopnia, technika i artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). b Stage II sectoral vocational schools, technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Wyniki egzaminu maturalnego

W 2022 r. do egzaminu maturalnego przystąpiło 4,8 tys. kobiet i 3,9 tys. mężczyzn. Populacja kobiet przystępujących do egzaminu zmniejszyła się w ciągu roku o 0,4%, natomiast w relacji do 2015 r. – zmalała o 15,7%. Liczba przystępujących do matury mężczyzn zmniejszyła się w skali roku o 3,4%, pozostała też mniejsza niż przed siedmioma laty – o 11,7%.

Zdawalność egzaminów maturalnych w 2022 r. była nadal wyższa wśród kobiet niż mężczyzn i wyniosła odpowiednio 79,9% i 75,5%. Niezależnie od płci odnotowano wzrost zdawalności w stosunku do roku poprzedniego. Udział kobiet, które zdały egzamin maturalny zwiększył się o 3,0 p.proc., a mężczyzn – o 3,8 p.proc. W rezultacie tego wzrostu w przypadku obydwu płci zdawalność była większa niż w 2015 r. W grupie kobiet odsetek zdających wzrósł w tym okresie o 3,7 p.proc., a mężczyzn – o 1,6 p.proc.

Tablica 11. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny^a
 Table 11. Persons who took or passed matriculation exam^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Kobiety Females				
przystąpiło took	5710	4690	4828	4811
zdało passed	4351	3531	3713	3843
Mężczyźni Males				
przystąpiło took	4471	4157	4086	3946
zdało passed	3302	2964	2931	2981

a Od 2015 r. egzamin maturalny przeprowadzany jest w nowej formule. W 2015 r. podano łącznie liczbę osób zdających egzamin maturalny według nowej i starej formuły.

a Since 2015, the matriculation examination has been carried out in a new formula. In 2015, the total number of persons taking the matriculation examination according to the new and old formula was reported.

Szkolnictwo wyższe

W roku akademickim 2021/2022 w uczelniach wszystkich typów z siedzibą w województwie świętokrzyskim kształciło się 22,1 tys. studentów, tj. o 0,1% mniej niż przed rokiem. Spośród nich większość uczęszczała do uczelni publicznych (68,6% ogółu). Spadek liczby studentów wystąpił jedynie na uczelniach publicznych (o 3,1%). Na niepublicznych odnotowano wzrost o 7,1%.

Większość studentów kształciła się na studiach stacjonarnych (63,5%). Liczba studiujących stacjonarnie wzrosła w ciągu roku o 0,1%, podczas gdy niestacjonarnie – zmalała o 0,5%.

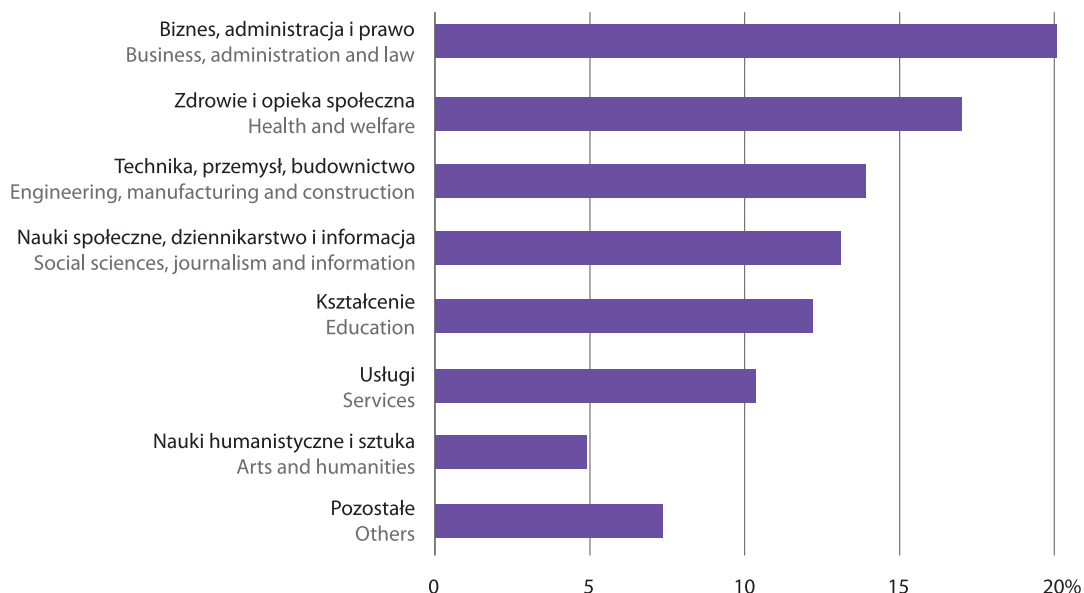
Najwięcej osób kształciło się na kierunkach związanych ze zdrowiem i opieką społeczną (20,9% ogółu), biznesem, administracją i prawem (19,2%) oraz techniką, przemysłem i budownictwem (13,1%).

W roku akademickim 2020/2021 uczelnie opuściło 5,9 tys. absolwentów (o 3,2% więcej niż w roku akademickim 2019/2020). Spośród nich 4,0 tys. uzyskało dyplomy uczelni publicznych. Stanowiło to 67,7% ogółu absolwentów, wobec 69,0% rok wcześniej.

Najwięcej absolwentów ukończyło naukę na kierunkach związanych z biznesem, administracją i prawem (21,2%), zdrowiem i opieką społeczną (17,0%) oraz techniką, przemysłem i budownictwem (13,9%).

Wykres 23. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2020/2021

Chart 23. Structure of graduates by broad fields of education^a in the 2020/2021 academic year

^a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2021 r. Łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).

^a Graduates who obtained higher education diplomas in 2021. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

Kształcenie dorosłych

W roku szkolnym 2021/2022 w województwie świętokrzyskim funkcjonowało 30 szkół dla dorosłych (spadek o 7 w stosunku do roku poprzedniego). Były to głównie licea ogólnokształcące, których liczba wyniosła 29, tj. o 6 mniej niż przed rokiem. System kształcenia dorosłych uzupełniała 1 szkoła podstawowa.

W 2021 r. szkoły dla dorosłych ukończyło łącznie 1,0 tys. uczniów, spośród których 48,2% stanowiły kobiety. W grupie absolwentów dominowali uczniowie liceów ogólnokształcących – 99,0% ogółu.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wskazują, że w latach 2015-2021 udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w województwie świętokrzyskim był znacznie niższy niż średni udział w Polsce. W 2015 r. wyniósł on 2,5% (w Polsce 3,5%), a w 2021 r. – 3,2% (w Polsce – 5,4%). Wskaźnik ten ukazuje zarówno uczestnictwo w edukacji formalnej, jak i pozaformalnej, obejmującej różnego rodzaju kursy, warsztaty i szkolenia w miejscu pracy lub poza nim. W 2021 r. województwo świętokrzyskie uplasowało się na 13. pozycji w kraju pod względem udziału w kształceniu lub szkoleniu osób w wieku 25-64 lata. Niższy poziom tego wskaźnika odnotowano w lubuskim (2,9%) i łódzkim (3,0%), a taki sam wynik, jak w świętokrzyskim wystąpił w warmińsko-mazurskim. Najwyższym udziałem uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu osób w wieku 25-64 lata charakteryzowały się natomiast: dolnośląskie (8,5%), małopolskie (7,9%) i kujawsko-pomorskie (7,4%).

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale „Edukacja”

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na edukację, tj. oświatę i wychowanie, edukacyjną opiekę wychowawczą oraz szkolnictwo wyższe w 2021 r. wyniosły 2764,3 mln zł.

Najwięcej na ten cel przeznaczyły gminy (1617,8 mln zł), a w dalszej kolejności powiaty (561,0 mln zł), miasto na prawach powiatu (554,7 mln zł) oraz województwo (30,8 mln zł).

W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki na edukację zwiększyły się o 7,6%, przy czym najszybciej

rosły one w przypadku miasta na prawach powiatu (o 11,1%). Wydatki gmin zwiększyły się o 7,2%, powiatów – o 5,5%, a samorządu województwa – o 2,0%.

W 2021 r. wydatki na edukację stanowiły 30,1% ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Największą część budżetu na ten cel przeznaczały powiaty (38,9%), a najmniejszą województwo (5,5%).

Wśród wydatków na edukację dominowały środki przeznaczone na oświatę i wychowanie (91,9% ogółu). W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły one o 7,7%. Więcej wydatkowano również na edukacyjną opiekę wychowawczą (o 5,9%). Podobnie jak w 2020 r. nie odnotowano wydatków na szkolnictwo wyższe.

Zasoby pracy

Labour resources

Na koniec 2021 r. liczba pracujących była o 0,5% wyższa niż w 2020 r. Wzrost odnotowano w sektorze prywatnym (o 0,7%), podczas gdy w publicznym nastąpił spadek (o 0,2%). W strukturze sektorów gospodarki zmniejszył się udział rolnictwa, które kumulowało 16,8% ogółu pracujących oraz handlu; naprawy pojazdów samochodowych, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii oraz informacji i komunikacji – do 22,7%. Zwiększył się natomiast odsetek pracujących w sektorze produkcyjnym – do 27,8% oraz w ramach działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsłudze rynku nieruchomości oraz pozostałych usługach – do 32,7%.

Wzrosła relacja liczby pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności i ukształtowała się na poziomie niższym niż w kraju - 200 wobec 259.

W 2022 r. utrzymała się zaobserwowana rok wcześniej poprawa sytuacji na rynku pracy. Wskaźniki charakteryzujące zmiany bezrobocia rejestrowanego kształtowały się korzystniej niż przed rokiem. W odniesieniu do 2021 r. zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy i stopa bezrobocia. Pomimo to województwo świętokrzyskie pozostaje w grupie województw o trudnej sytuacji na rynku pracy. W końcu 2022 r. stopa bezrobocia na poziomie 7,7% lokowała je na 13. miejscu w kraju. W końcu lat 2021-2022 wśród bezrobotnych zmniejszył się odsetek osób powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych (odpowiednio do 25,8% oraz 52,9%). Wzrósł odsetek bezrobotnych absolwentów (do 5,0%), osób niepełnosprawnych (do 8,2%) oraz młodych w wieku do 30 roku życia (do 25,0%). Zwiększyła się liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy i pozostała wyraźnie wyższa niż w kraju (29 wobec 18).

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wskazują, że w odniesieniu do 2021 r. zwiększyła się aktywność zawodowa mieszkańców województwa świętokrzyskiego (wzrost współczynnika do 56,6%). Wyższą aktywnością zawodową charakteryzowali się, podobnie jak w 2021 r., mężczyźni i mieszkańcy wsi. W 4 kwartale 2022 r. odnotowano również wzrost wskaźnika zatrudnienia (do 54,2%). W analizowanym okresie wzrosła stopa bezrobocia (o 0,5 p.proc.) i pozostała wyższa niż średnio w kraju, gdzie wyniosła 2,9%. Zbiorowość biernych zawodowo obejmowała 43,4% ludności województwa w wieku 15-89 (w kraju 41,8%). Częściej nieaktywne zawodowo pozostawały kobiety. Najważniejszym powodem braku aktywności zawodowej było pobieranie świadczeń emerytalnych, na co w 4 kwartale 2022 r. wskazywało 53,5% biernych zawodowo.

Pracujący

Dane roczne o **pracujących w gospodarce narodowej** (stan na 31 grudnia) według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności bazują na sprawozdawczości GUS. Dane te nie uwzględniają pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód.

Liczba pracujących w województwie świętokrzyskim według stanu na 31 grudnia 2021 r. wyniosła 401,4 tys. osób i wzrosła w relacji do 2020 r. o 0,5%, natomiast w stosunku do 2015 r. zmalała o 13,7%. Stanowiło to 2,7% pracujących w kraju, wobec 2,8% w 2020 r. i 3,2% w 2015 r. W relacji do roku poprzedniego

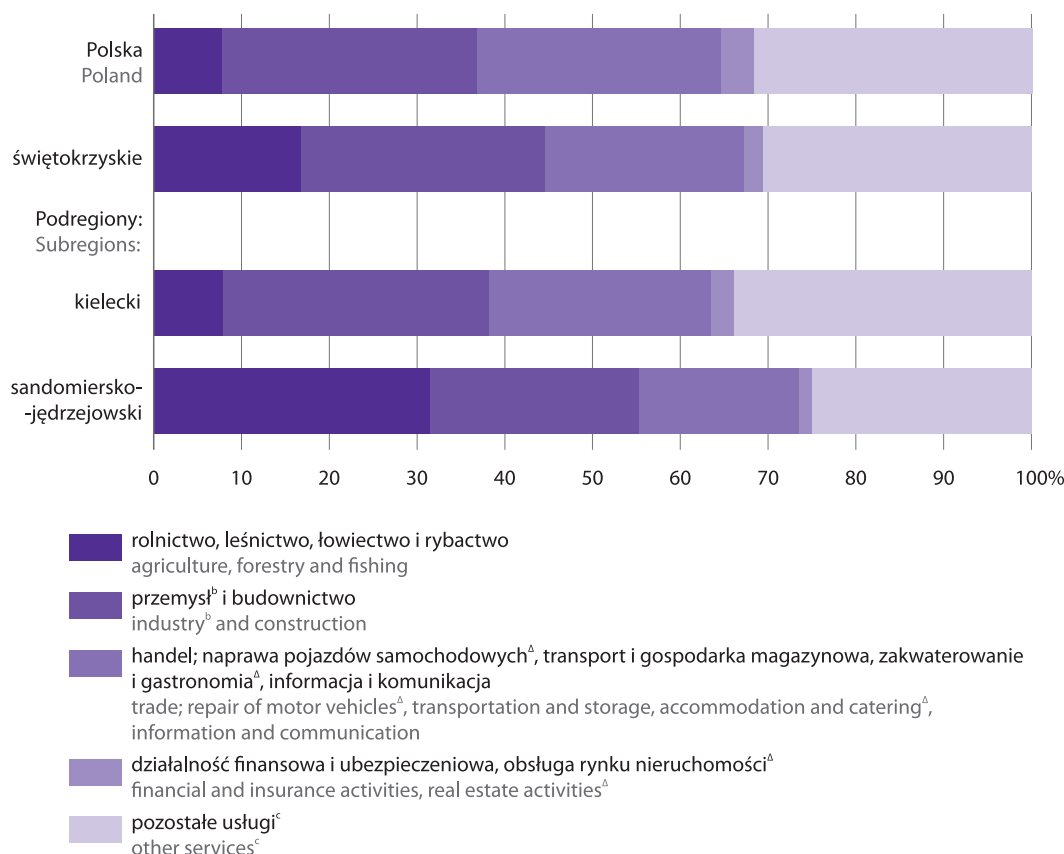
liczba pracujących w sektorze publicznym zmniejszyła się o 0,2% (w kraju o 0,1%), natomiast wzrosła w prywatnym – o 0,7% (w kraju o 1,8%). Kierunek tych zmian wpłynął na zwiększenie udziału podmiotów prywatnych o 0,2 p.proc. do 77,4% ogółu pracujących (w kraju o 0,3 p.proc. do 79,1%). Sektor prywatny zdominował przede wszystkim rolnictwo oraz handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację oraz przemysł i budownictwo (w 2021 r. 98,7%, 93,4% oraz 93,3% tych grup pracowników). Przewaga pracujących w sektorze prywatnym pozostała widoczna w działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz w obsłudze rynku nieruchomości (85,4% tych pracowników). Natomiast w pozostałych usługach, tj. sekcjach nadzorowanych w szerokim zakresie przez państwo, m.in.: administracji publicznej, obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych, edukacji, opiece zdrowotnej i pomocy społecznej oraz działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją dominował sektor publiczny (61,1%).

Wykres 24. Pracujący w gospodarce narodowej^a w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 24. Employed persons in national economy^a in 2021

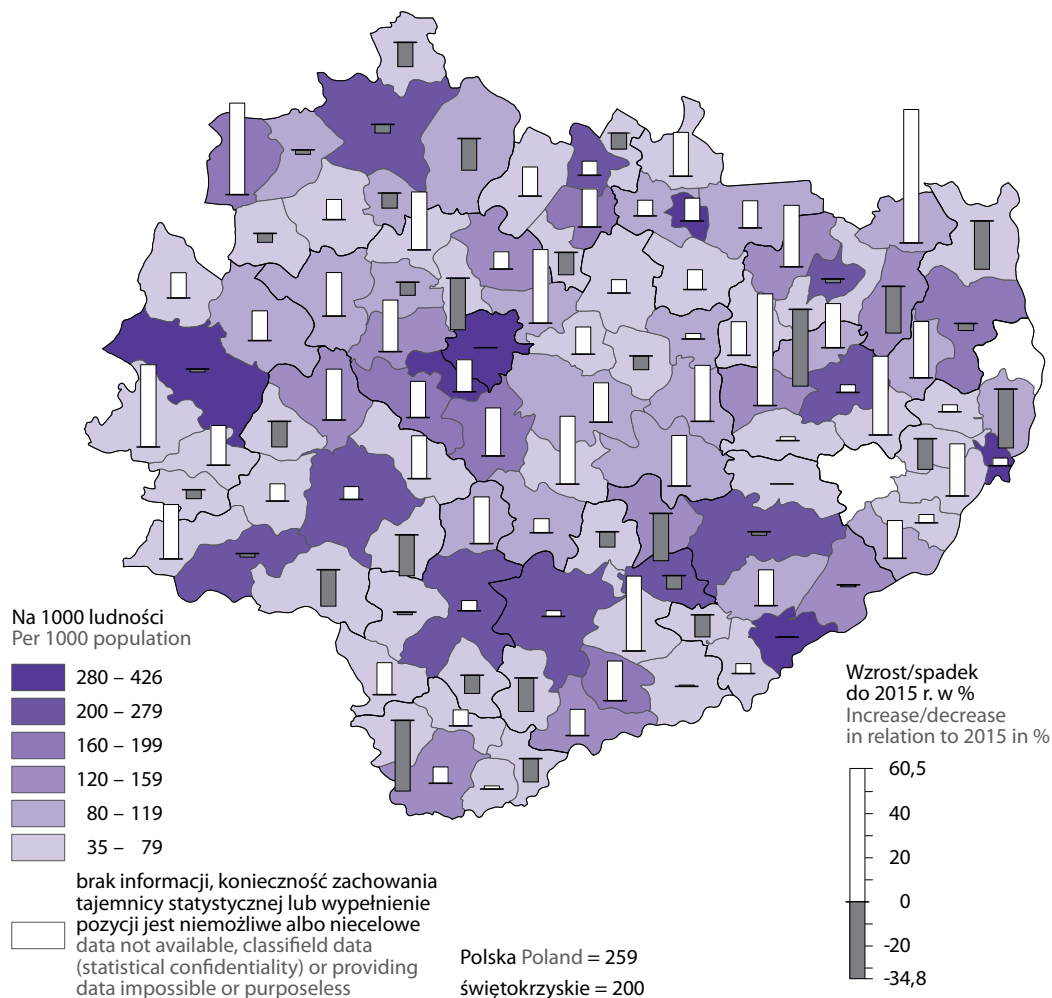
As of 31 December

a Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Pod pojęciem „Przemysł” rozumie się sekcje: Górnictwo i wydobywanie; Przetwórstwo przemysłowe; Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^a; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^a. c Pod pojęciem „Pozostałe usługi” rozumie się sekcje: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Administrowanie i działalność wspierająca^a; Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Edukacja; Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz Pozostała działalność usługowa. a Excluding persons employed in budgetary entities operating in the scope of national defence and public safety; by actual workplace and kind of activity. b The term "Industry" is understood as the following sections: Mining and quarrying; Manufacturing; Electricity, gas, steam and air conditioning supply^a; Water supply; sewerage, waste management and remediation activities^a. c The term "Other services" is understood as the following sections: Professional, scientific and technical activities; Administrative and support service activities^a; Public administration and defence, compulsory social security; Education; Human health and social work activities; Arts, entertainment and recreation and Other service activities.

Ujęcie pracujących według sektorów gospodarki wykazało niewielkie różnice w latach 2020-2021. Najwięcej osób pracowało w ramach działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsłudze rynku nieruchomości oraz pozostałych usługach – 32,7% (o 0,1 p.proc. więcej niż rok wcześniej). Sektor produkcyjny (przemysłowo-budowlany) grupował 27,8% (o 0,2 p.proc. więcej). Łączny udział handlu; naprawy pojazdów samochodowych, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii oraz informacji i komunikacji wyniósł 22,7% (o 0,1 p.proc. mniej), natomiast rolnictwa 16,8% (o 0,1 p.proc. mniej).

Mapa 24. Pracujący^a w 2021 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 24. Employed persons^a in 2021
 As of 31 December

a Dane dotyczą pracujących w podmiotach gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.

a Data concern in entities of the national economy employing more than 9 persons and budgetary sphere units regardless of the number of employed persons.

Znaczne zróżnicowanie gmin obrazuje przeliczenie liczby pracujących na 1000 ludności. Relacja ta wyniosła w województwie 200 (wobec 197 w 2020 r. i 184 w 2015 r.). W kraju odnotowano wyższe wartości wskaźnika (w 2021 r. – 259, w 2020 r. – 254, w 2015 r. – 232). Najwyższą wartość odnotowano w gminach Sandomierz (426) oraz Starachowice (404), natomiast najmniejszą w gminach Łubnice (35) i Oksa (38).

W porównaniu z 2020 r. liczba pracujących na 1000 ludności zwiększyła się w 67 gminach województwa, przy czym w największym stopniu w gminach Obrazów (o 30,3%) i Lipnik (o 24,9%). Spadek relacji odnotowano w 28 gminach w tym największy w gminach Bodzentyn (o 21,5%) i Dwikozy (o 16,6%). W odniesieniu do 2015 r. odnotowano 77 gmin charakteryzujących się wzrostem tego wskaźnika i 23 - spadkiem. Na przestrzeni sześciu lat liczba pracujących na 1000 ludności najbardziej zwiększyła się w gminach: Bałtów (o 77,9%), Baćkowice (o 61,2%) oraz Fałków (o 59,7%), a zmniejszyła w Bodzechowie (o 30,6%) i Miedzianej Górze (o 30,4%).

Bezrobocie rejestrowane

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zm.), w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583 z późn. zm.).

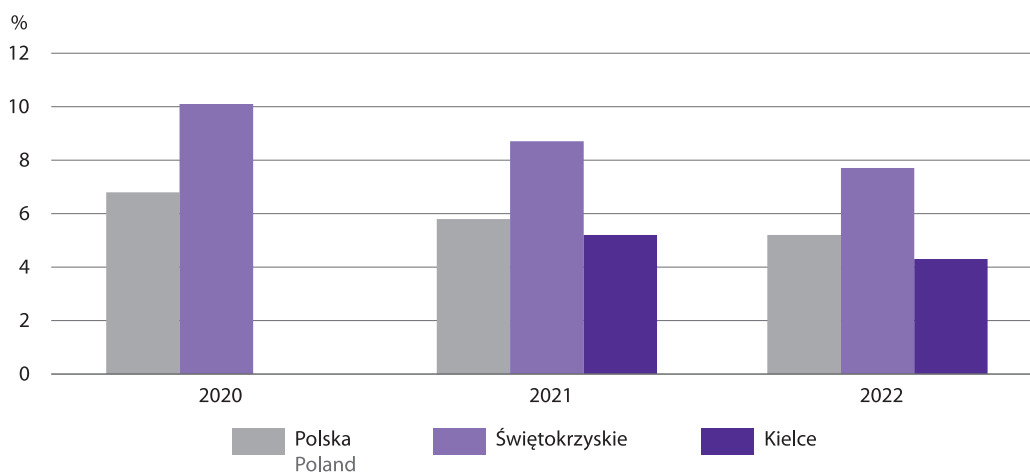
W końcu grudnia 2022 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa świętokrzyskiego wyniosła 34,0 tys. osób i była niższa o 10,5% niż przed rokiem. W kraju również odnotowano zmniejszenie skali bezrobocia. W przekroju roku było ono niższe o 9,3%. Stopa bezrobocia obrazowała tendencję spadku bezrobocia. W końcu 2022 r. w województwie świętokrzyskim osiągnęła 7,7% i była niższa o 1,0 p.proc. w stosunku do obserwowanej rok wcześniej. W kraju pozostała wyraźnie niższa. Na koniec 2022 r. wyniosła 5,2%. Było to mniej o 0,6 p.proc. w ujęciu rocznym. Województwo świętokrzyskie ulokowało się na 13. miejscu w kraju - przed lubelskim (8,1%), warmińsko-mazurskim (8,7%) oraz podkarpackim (8,8%).

Wykres 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2020-2022

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 25. Registered unemployment rate in 2020-2022

As of 31 December

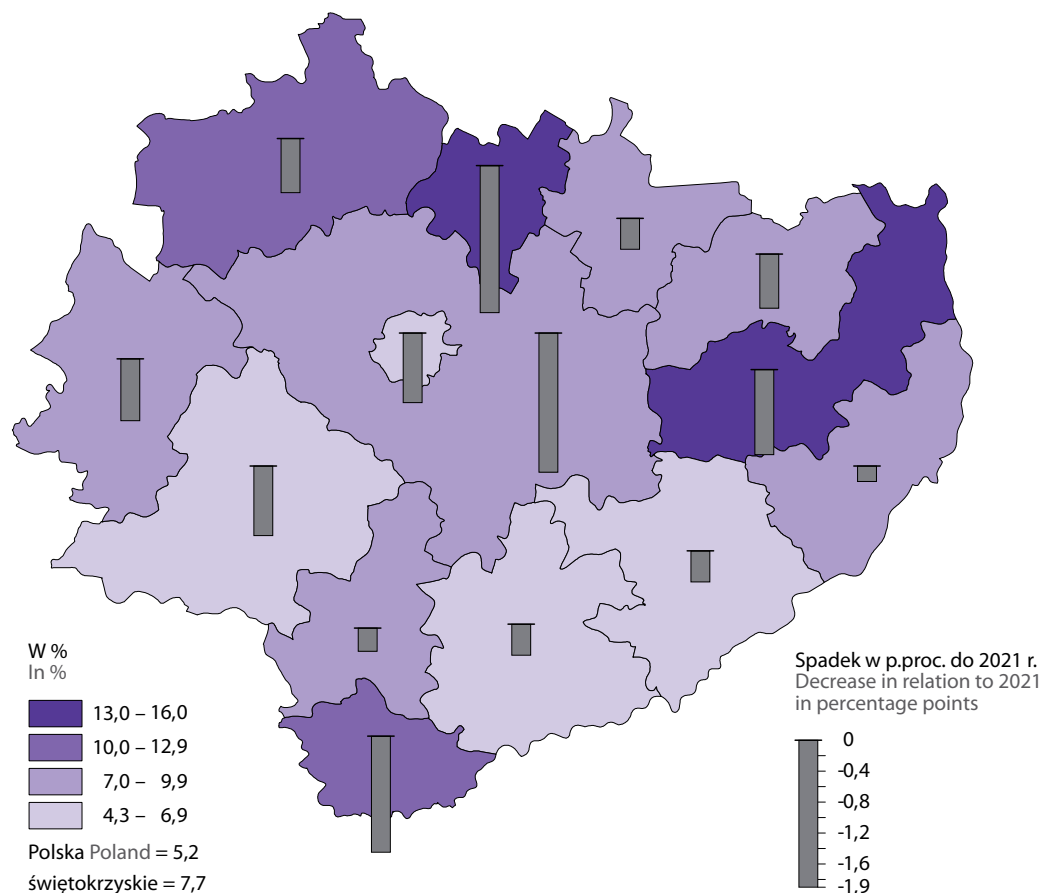
Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyznaczoną — na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

Zmniejszenie stopy bezrobocia w latach 2021-2022 odnotowano w całym województwie. Poziom wskaźnika oraz wielkość jego spadku wyraźnie jednak różnicowały powiaty. Do największego spadku doszło w powiecie skarżyskim, w którym stopa bezrobocia należy do najwyższych (o 1,9 p.proc. - do 14,6%). Wyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiecie opatowskim, w którym bezrobocie maleje powoli (16,0% na koniec 2022 r., przy spadku o 1,1 p.proc. w porównaniu z 2021 r.). Znaczny spadek wystąpił również w powiatach: kieleckim (o 1,8 p.proc.) oraz kazimierskim (o 1,5 p.proc.). Najniższa stopa bezrobocia cechowała miasto na prawach powiatu Kielce (4,3%) oraz powiat buski (4,5%), przy spadku odpowiednio o 0,9 p.proc. oraz 0,4 p.proc.

Mapa 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 25. Registered unemployment rate in 2022
As of 31 December

Wśród osób pozostających w ewidencji urzędów pracy w końcu 2022 r., 85,7% nie posiadało prawa do zasiłku (85,2% w 2021 r.). Osoby wcześniej pracujące stanowiły, tak jak w 2021 r., 85,4%. Większość bezrobotnych, podobnie jak przed rokiem, stanowili mieszkańcy wsi (54,4% wobec 54,6% w 2021 r.).

Wśród bezrobotnych w województwie, podobnie jak w kraju, przeważały kobiety. Stanowiły one 51,1% co stanowiło mniej o 0,6 p.proc. niż w końcu 2021 r., a ich odsetek na wsi wynosił 52,4% wobec 49,5% w miastach.

Struktura wieku osób poszukujących pracy nie podlegała większym zmianom. Zarówno w 2022 r., jak i w 2021 r., najczęściej były to osoby młode, od 18 do 34 lat (odpowiednio 38,2% oraz 38,7%). W relacji do grudnia 2021 r. zmniejszył się udział osób bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej o 0,5 p.proc. do 16,5%, zwiększył natomiast osób w wieku 45-54 lata o 0,9 p.proc. (do 20,1%) oraz w wieku 35-44 o 0,1 p.proc. do 25,2%.

Znaczny odsetek bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. W 2022 r. osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym oraz zasadniczym zawodowym/branżowym stanowiły łącznie ponad 45% ogółu bezrobotnych (odpowiednio 19,6%, tj. o 0,3 p.proc. mniej niż w 2021 r. oraz 25,7%, tj. o 0,1 p.proc. mniej niż w 2021 r.). W grupach tych na stałym poziomie utrzymuje się dominacja mężczyzn (odpowiednio 59,9% oraz 61,2%). Osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym stanowiły 26,0%, tj. o 0,4 p.proc. więcej niż w 2021 r., w tym 54,6% stanowiły kobiety. Najmniej liczną zbiorowość bezrobotnych stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim ogólnokształcącym (11,6%, tj. o 0,1 p.proc. więcej niż w 2021 r.) oraz wyższym (17,1%, tj. o 0,1 p.proc. mniej niż w 2021 r.). W grupach tych zmniejszyła się dominacja kobiet (odpowiednio o 0,6 p.proc. do poziomu 63,2% oraz 1,9 p.proc. do poziomu 68,7%).

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, to osoby którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych. Są to między innymi: długotrwale bezrobotni, osoby do 30 roku życia, bezrobotni powyżej 50 roku życia oraz bezrobotni niepełnosprawni.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r., bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy (28,6 tys. osób) stanowili 83,9% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy województwa świętokrzyskiego, tj. o 1,6 p.proc. mniej niż przed rokiem. Liczebność omawianej subpopulacji zmniejszyła się o 12,2%.

W omawianym okresie nadal ponad połowę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, których udział w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem zmniejszył się w skali roku o 4,5 p.proc. – do 52,9%.

Wśród bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji odnotowano zmniejszenie odsetka bezrobotnych powyżej 50 roku życia (do 25,8% - o 0,3 p.proc. mniej niż w 2021 r.) oraz zwiększenie odsetka osób młodych do 30 roku życia (do 25,0% - o 0,2 p.proc. więcej niż w 2021 r.) mimo spadku liczby osób w tej grupie o 9,9% w stosunku do 2021 r.

O 1,9% ubyło zarejestrowanych osób niepełnosprawnych, jednak ich udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w latach 2021-2022 o 0,7 p.proc. do 8,2%. Wśród niepełnosprawnych 20,7% miało prawo do zasiłku, a kobiety stanowiły mniejszość (44,0%).

Zwiększył się odsetek bezrobotnych absolwentów (o 1,2 p.proc. do 5,0% ogółu bezrobotnych), wśród których przeważają mężczyźni (50,4%). Zarówno w 2021 r., jak i rok później pracy po ukończeniu nauki szukał podobny odsetek kobiet i mężczyzn (odpowiednio 3,9% kobiet wobec 3,6% mężczyzn w 2021 r. oraz 4,8% kobiet wobec 5,1% mężczyzn w 2022 r.).

Powiatowe urzędy pracy w województwie świętokrzyskim w ciągu 2022 r. miały do zaoferowania 27,6 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej. W końcu grudnia na 1 ofertę pracy przypadało 29 bezrobotnych, wobec 25 przed rokiem. W kraju relacja ta kształtowała się korzystniej, tj. w 2022 r. na 1 ofertę pracy przypadało 18 bezrobotnych, a w 2021 r. - 15. W układzie terytorialnym, wzrost wskaźnika odnotowano w ośmiu powiatach: największy w kazimierskim (o 187 osób do 211) i opatowskim (o 180

osób do 281), a najmniejszy w buskim (o 6 osób do 28). Spadki wskaźnika wystąpiły w pięciu powiatach - największy we włoszczowskim (o 194 osoby do 225), a najmniejszy w jędrzejowskim (o 1 osobę do 6), który (podobnie jak przed rokiem) charakteryzował się najkorzystniejszą sytuacją. Na przeciwległym biegunie znalazły się ponownie powiaty opatowski i włoszczowski, gdzie na 1 ofertę przypadało odpowiednio 281 i 225 osób. W mieście na prawach powiatu nie odnotowano zmian. Na 1 ofertę pracy w Kielcach nadal przypada 15 bezrobotnych.

Aktywność ekonomiczna ludności

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o **osobach biernych zawodowo**, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przełiczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

Zarówno w 2021 r. jak i w 2022 r. wśród ludności województwa w wieku 15-89 lat przeważały osoby aktywne zawodowo nad osobami biernymi zawodowo (odpowiednio 56,0%, wobec 44,0% w 2021 r. oraz 56,6%, wobec 43,4% w 2022 r.). W analizowanym okresie zwiększyła się liczba aktywnych zawodowo. W 4 kwartale 2022 r. osób tych było 546 tys., tj. o 0,4% więcej w stosunku do 2021 r., (w kraju wzrost był mniejszy i wyniósł 0,1%). Poza rynkiem pracy pozostawało 419 tys. osób, tj. mniej o 1,9% niż w 2021 r. (w kraju mniej o 0,8%).

Większą część aktywnych zawodowo stanowili mężczyźni (54,0% w 2022 r. oraz 55,7% w 2021 r.). Według miejsca zamieszkania przeważali mieszkańcy obszarów wiejskich, których udział w liczbie aktywnych zawodowo wyniósł 57,1% (w 2021 r. – 56,8%).

Tablica 12.
Table 12.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL^a Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	657	532	544	546	17294
pracujący employed persons	590	509	526	523	16796
bezrobotni unemployed persons	67	23	19	22	499
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	523	452	427	419	12426
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	55,6	54,1	56,0	56,6	58,2
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	50,0	51,7	54,1	54,2	56,5
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	10,2	4,3	3,5	4,0	2,9

^a Populacja osób bezrobotnych dotyczy osób w wieku 15–74 lata.
^a The unemployed population includes people aged 15–74.

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- a. z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b. z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c. z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

W 4 kw. 2022 r. pracujący stanowili ponad połowę (54,2%) ludności w wieku 15-89 lat. W grupie tej przeważali mężczyźni (54,1%) i mieszkańcy wsi (57,6%). Odsetek bezrobotnych ukształtował się na poziomie 2,3% (w 2021 r. 2,0%). W kraju odnotowano większy niż w województwie odsetek pracujących (56,5%), a mniejszy – bezrobotnych (1,7%).

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W 4 kw. 2022 r. w województwie świętokrzyskim współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 56,6% (w kraju 58,2%). W ujęciu rocznym w województwie zaobserwowano wzrost aktywności zawodowej, a opisujący ją współczynnik zwiększył się o 0,6 p.proc., natomiast w odniesieniu do analogicznego kwartału 2015 r. zwiększył się o 1,0 p.proc. (w skali kraju zaobserwowano wzrost odpowiednio o 0,2 p.proc. oraz 2,4 p.proc.).

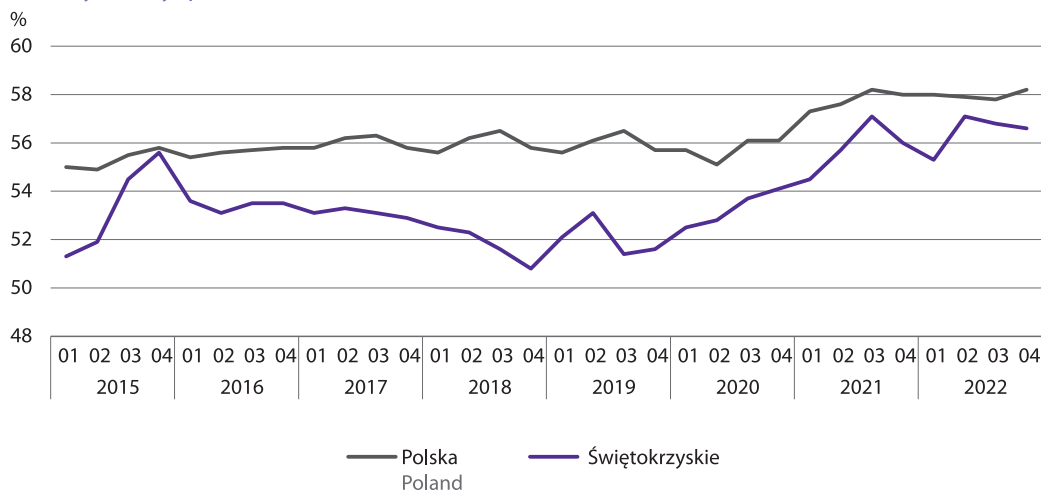
Wyższą wartość wskaźnika odnotowano wśród mężczyzn (63,2%, wobec 50,4% wśród kobiet). Bardziej aktywni byli również mieszkańcy wsi, dla których współczynnik wyniósł 58,4%, podczas gdy dla mieszkańców miast 54,4%.

Najwyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej odnotowano wśród osób w wieku 45-54 lata (89,2%), 35-44 lata (88,1%) i 25-34 lata (85,3%). W najmłodszej grupie wiekowej (15-24 lata) udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności w tym wieku wyniósł 32,4%, a w najstarszej (55-89 lat) 26,0%.

Współczynnik aktywności zawodowej różni się również ze względu na poziom wykształcenia. Najwyższą wartość odnotowano wśród osób z wyższym wykształceniem (81,4%), natomiast najniższą wśród osób legitymujących się najniższym poziomem wykształcenia, tj. gimnazjum, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego (16,9%).

Wykres 26. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów

Chart 26. Activity rate by quarters

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia w województwie świętokrzyskim w 4 kwartałe 2022 r. wyniósł 54,2% i ukształtował się na poziomie niższym niż średnio w kraju, gdzie było to 56,5%. W odniesieniu do analogicznego kwartału 2021 r. zwiększył się o 0,1 p.proc. W skali kraju zaobserwowano wzrost o 0,2 p.proc.

Wyższy wskaźnik odnotowano wśród mężczyzn, spośród których pracowało 60,6%, wobec 48,2% pracujących kobiet. Poprawa nastąpiła w populacji kobiet – wzrost w stosunku do 4 kwartału 2021 r. o 1,9 p.proc., podczas gdy wśród mężczyzn odnotowano pogorszenie wartości wskaźnika o 1,8 p. proc.

W okresie tym szybciej rosła aktywność zawodowa mieszkańców wsi, dla których relacja zwiększyła się o 0,5 p.proc. (do 56,4%), wobec spadku o 0,1 p.proc. w miastach (do 51,6%).

Najwyższy wskaźnik zatrudnienia odnotowano wśród osób w wieku 45-54 lata (86,6%), 35-44 lata (85,1%) i 25-34 lata (81,1%), a najniższy wśród najstarszych w wieku 55-89 lat (25,4%) i najmłodszych w wieku 15-24 lata (25,9%).

Udział pracujących mieszkańców znacznie różnicował także poziom wykształcenia. Zdecydowanie najwyższy wskaźnik zatrudnienia cechował osoby, które ukończyły szkołę wyższą (79,6%). Wskaźnik powyżej średniej w województwie wystąpił także wśród posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe (58,7%). Najniższy cechował osoby, które ukończyły co najwyżej gimnazjum (15,7%). Wzrost wskaźnika zatrudnienia wystąpił wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 2,2 p.proc.) oraz wyższym (o 1,4 p.proc.) i średnim ogólnokształcącym (o 1,1 p.proc.). Spadek wskaźnika wystąpił w grupie osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (o 2,8 p.proc.) oraz wśród osób o najniższym poziomie wykształcenia, które ukończyły co najwyżej gimnazjum (o 0,8 p.proc.).

W 4 kwartałe 2022 r. zbiorowość biernych zawodowo obejmowała 43,4% ludności województwa w wieku 15-89 lat (w 2021 r. 44,0%). W kraju ich odsetek był nieco mniejszy (41,8%, wobec 42,0% w 2021 r.). Częściej nieaktywne zawodowo pozostawały kobiety (58,9%, wobec 41,1% mężczyzn). W odniesieniu do 2021 r. udział biernych zawodowo kobiet spadł o 1,9 p.proc., a mężczyzn wzrósł o 1,7 p.proc.

Miejsce zamieszkania nieco mniej różnicowało populację pozostających poza rynkiem pracy. Mieszkańcy wsi stanowili 53,2% ogółu biernych, a ich liczebność zmniejszyła się w stosunku do 2021 r. o 2,6%. Biernych mieszkańców miast ubyło o 1,5%. W 2022 r. stanowili oni 46,8%.

Zdecydowanie najliczniejszą grupę biernych zawodowo tworzyły osoby w wieku 55-89 lat (68,5% ogółu). Stosunkowo duży był również udział osób najmłodszych (17,4%). Pozostałe grupy wieku kumulowały łącznie 14,1% biernych zawodowo. Do ograniczenia skali bierności zawodowej w badanych latach przyczyniła się aktywizacja najmłodszych osób w wieku 15-24 lata oraz 25-34 lata (ich udział zmalał po 1,1 p.proc.). Grupa najstarszych (w wieku 55-89 lat) oraz osób w wieku 35-44 lata i 45-54 lata zwiększyła się w analizowanym okresie odpowiednio o 0,6 p.proc., 0,6 p.proc. i 0,8 p.proc.

Znaczącą grupą biernych zawodowo (33,2%) pozostawały osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym lub bez wykształcenia. Kolejne miejsca pod względem liczebności tworzyły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym oraz policealnym i średnim zawodowym (obie grupy po 23,6%). Osoby z wyższym wykształceniem oraz średnim ogólnokształcącym stanowiły odpowiednio 10,0% i 9,3% biernych zawodowo.

Najważniejszym powodem braku aktywności zawodowej (przyczyny bierności określane są dla populacji biernych zawodowo w wieku 15-74 lata), podobnie jak w 2021 r. było pobieranie świadczeń emerytalnych, na co wskazywało w 4 kwartale 2022 r. 53,5% biernych zawodowo (w 2021 r. - 52,6%). Jako przyczynę 20,5% osób podawało naukę i uzupełnienie kwalifikacji (w 2021 r. - 21,6%), a 11,4% - chorobę i niepełnosprawność (w 2021 r. - 9,1%). Wypełnianie obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu wymieniło 6,1% (rok wcześniej - 7,7%).

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

W końcu 4 kwartału 2022 r. w województwie świętokrzyskim stopa bezrobocia wyniosła 4,0 i była wyższa niż w kraju (2,9%). W odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego stopa bezrobocia wzrosła o 0,5 p.proc. (w kraju pozostała na tym samym poziomie).

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Jakość życia mieszkańców to wzajemna relacja i przenikanie się takich obszarów życia społecznego jak poziom dobrobytu społecznego, gwarantujący poziom zaspokajania potrzeb materialnych, stopień zaspokojenia potrzeb bytowych (mieszaniowych) i infrastruktura społeczna. Wzajemne relacje międzyludzkie i społeczne, jak również poziom zaufania i aktywności obywatelskiej budują kapitał społeczny i stanowią cenne zasoby determinujące rozwój kraju i regionów.

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

Na przestrzeni lat 2015-2021 odnotowano wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Pomimo zmniejszenia dystansu do średniej krajowej z 86,3% w 2015 r. do 87,7%, wynagrodzenia w województwie pozostały jednymi z niższych w kraju (w 2021 r., podobnie jak przed rokiem, niższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano jedynie w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim). Biorąc pod uwagę zróżnicowanie terytorialne, choć wzrost wynagrodzeń odnotowano we wszystkich powiatach województwa, to utrzymał się wyraźny dystans między powiatami o najwyższej i najniższej płacy.

W latach 2015-2022 odnotowano także poprawę warunków wynagradzania w sektorze przedsiębiorstw. Pomimo wzrostu na przestrzeni analizowanego okresu również płace w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim były jednymi z najniższych w kraju (w 2022 r. niższe wynagrodzenie wypłacono jedynie w województwie warmińsko-mazurskim).

W 2022 r. odnotowano wzrost w skali roku przeciętnej liczby świadczeniobiorców ZUS, natomiast spadek – przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń. Wzrosły świadczenia wypłacone zarówno przez ZUS, jak i KRUS. Świadczenia wypłacone w województwie świętokrzyskim w latach 2015-2022 należały do najniższych w kraju. W 2022 r. niższe przeciętne świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS otrzymali jedynie mieszkańcy województwa podkarpackiego, natomiast niższe świadczenia z KRUS wypłacono mieszkańcom województw: mazowieckiego, wielkopolskiego, i małopolskiego.

Na przestrzeni lat 2015-2021 w województwie świętokrzyskim wzrosły dochody gospodarstw domowych, co wpłynęło na pozytywne postrzeganie subiektywnej sytuacji materialnej gospodarstw domowych. Pomimo wzrostu przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę odnotowany w województwie świętokrzyskim był jednym z najniższych w kraju. W 2021 r. niższe wartości odnotowano w województwach: opolskim, podkarpackim oraz pomorskim.

Wyniki badania EU-SILC z 2021 r. wykazały spadek wskaźnika zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych osiągnął w województwie świętokrzyskim do 13,4% z 16,3% przed rokiem. Ponadto na przestrzeni roku odnotowano spadek współczynnika Giniego dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji z 25,3% do 22,6%, co świadczy o ograniczeniu rozwarstwienia dochodowego.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W pierwszej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) - na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2021 r. (jako ostatnim dostępnym).

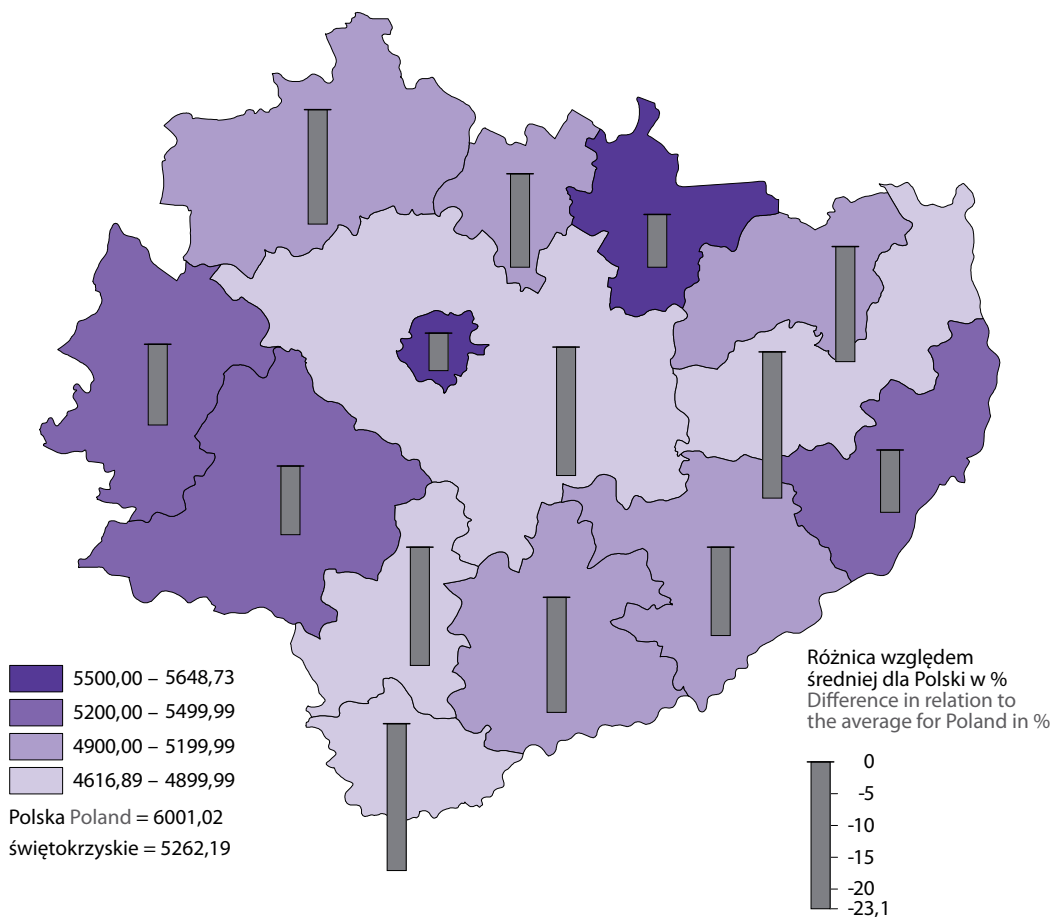
W podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło na przestrzeni 2021 r. o 9,6%, a w porównaniu z 2015 r. o 47,0% osiągając poziom 5262,19 zł. Płaca ta stanowiła 87,7% średniej krajowej, podczas gdy relacja ta wyniosła przed rokiem 86,9%, a w 2015 r. 86,3%.

W 2021 r. poprawę warunków płacowych odnotowano we wszystkich powiatach zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i w relacji do 2015 r. W porównaniu z 2020 r. skala wzrostu wahała się pomiędzy 7,1% w powiecie staszowskim, a 17,3% w powiecie starachowickim. Z kolei w relacji do 2015 r. najniższy wzrost płac odnotowano w powiatach jędrzejowskim (o 37,2%) i staszowskim (o 37,4%), a najwyższy w starachowickim (o 62,4%) i włoszczowskim (o 49,2%).

W 2021 r. w dziesięciu powiatach odnotowano płace nieprzekraczające przeciętnej uzyskanej w województwie, przy czym najniższe wypłacono w powiatach: kazimierskim 4616,89 zł (o 12,3% poniżej

średniej), opatowskim 4619,32 zł (o 12,2% mniej) oraz kieleckim 4789,44 zł (o 9,0%). Pensje o wartości ponadprzeciętnej wypłacono w mieście na prawach powiatu Kielce 5648,73 zł (o 7,3%) i powiatach: starachowickim 5500,36 zł (o 4,5%), sandomierskim 5414,24 zł (o 2,9%) oraz jędrzejowskim 5350,78 zł (o 1,7%). Dystans między maksymalnym i minimalnym wynagrodzeniem, jakie odnotowano w m. Kielce i powiecie kazimierskim, wahał się od 702,53 zł w 2015 r. przez 982,65 zł w 2020 r. do 1031,84 zł w 2021 r.

Mapa 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2021 r.
Map 26. Average monthly gross wages and salaries^a in 2021

^a Dotyczy podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Concern economic entities employing more than 9 persons.

W drugiej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób - metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2022 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2022 r. w województwie świętokrzyskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, ukształtowało się na poziomie 5458,30 zł i było o 12,4% wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim (wobec wzrostu o 7,6% w 2021 r.). Płaca ta stanowiła 82,0% średniej krajowej, wobec 82,4% przed rokiem. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie terytorialne, w 2022 r. niższe płace niż w województwie świętokrzyskim odnotowano jedynie w warmińsko-mazurskim.

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

W województwie świętokrzyskim w 2022 r. wzrost wynagrodzeń odnotowano zarówno w sferze produkcyjnej, jak również w sekcjach sektora usług (poza pozostałą działalnością usługową). W przemyśle płace wzrosły średnio o 10,9%, w tym w dominującym pod względem udziału w zatrudnieniu przetwórstwie przemysłowym wzrost osiągnął 10,1%. W budownictwie wynagrodzenia zwiększyły się o 2,0%. W sektorze usług najwięcej zyskali zatrudnieni w: transporcie i gospodarce magazynowej (46,3%), działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 19,5%), rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 15,3%), zakwaterowaniu i gastronomii (13,9%), administrowaniu i działalności wspierającej (13,0%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (12,9%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (11,0%), obsłudze rynku nieruchomości (o 10,2%), informacji i komunikacji (9,9%). W pozostałej działalności usługowej odnotowano spadek wynagrodzeń (o 12,2%).

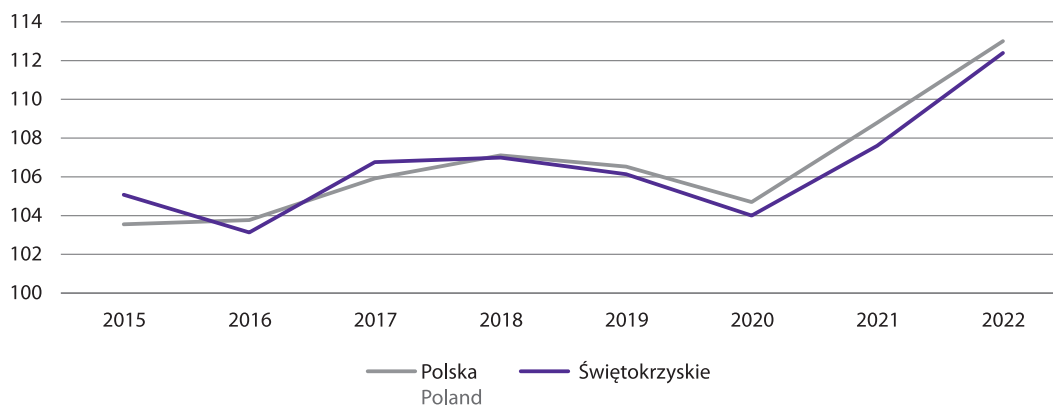
Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Table 13. Average monthly wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3470,67	4513,57	4855,22	5458,30
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	84,2	83,4	82,4	82,0

Biorąc pod uwagę rozpiętość płac według sekcji PKD w 2022 r., stosunkowo wysoki poziom wynagrodzeń odnotowano w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, gdzie wyniósł on 9212,08 zł, a także w obsłudze rynku nieruchomości – 6546,31 zł oraz w przemyśle – średnio 5777,33 zł, w tym w przetwórstwie przemysłowym – 5675,06 zł. Wynagrodzenia te były wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie odpowiednio o: 68,8%, 19,9%, 5,8%, 4,0%. Z kolei płace znacznie poniżej średniej w województwie otrzymali zatrudnieni w: administrowaniu i działalności wspierającej, tj. 3950,72 zł (o 27,6%), zakwaterowaniu i gastronomii 4198,92 zł (o 23,1%), pozostałej działalności usługowej 4418,50 zł (o 19,0%), budownictwie 4751,78 zł (12,9%), działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją 4949,54 zł (o 9,3%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych 4976,71 zł (o 8,8%).

Wykres 27. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100

Chart 27. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

W 2022 r. w województwie świętokrzyskim przeciętna liczba emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia wypłacane wyłącznie przez ZUS (bez rent wypadkowych finansowanych z FUS) oraz przez KRUS (bez świadczeń finansowanych z FER, a wypłacanych przez MON, MSWiA i MS) wyniosła 308,1 tys. osób. Ogólna liczba emerytów i rencistów była niższa od notowanej przed rokiem o 0,5%, natomiast w stosunku do stanu z 2015 r. zwiększyła się o 2,6%. Z roku na rok obserwowano wzrost udziału świadczeniobiorców ZUS – z 78,0% w 2015 r. przez 81,8% w 2021 r. do 82,5% w 2022 r.

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	300,4	312,7	309,7	308,1
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1786,10	2152,28	2301,63	2510,86
w tym emerytura of which retirement pension	1898,67	2232,37	2387,87	2604,77
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of famers in PLN	1154,09	1366,71	1422,24	1489,80
w tym emerytura of which retirement pension	1178,10	1367,81	1423,48	1495,31

W 2022 r. emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie świętokrzyskim otrzymało 254,1 tys. osób (więcej o 0,2% w porównaniu z 2021 r. i o 8,2% w relacji do 2015 r.). Biorąc pod uwagę rodzaj pobieranych świadczeń, przeciętna liczba emerytów zwiększyła się zarówno w porównaniu z 2021 r. (o 1,3%), jaki i 2015 r. (o 21,3%). Zmniejszyła się natomiast przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 8,6% w relacji do 2021 r. i o 41,8% w stosunku do 2015 r.), jak i liczba osób pobierających renty rodzinne (odpowiednio o 1,0% i 6,6%). W okresie 2015-2022 wśród świadczeniobiorców z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych dominowali emeryci, a ich udział wzrósł z 69,3% do 77,6%. Na 2. lokacie uplasowali się pobierający renty rodzinne, przy czym ich udział zmniejszył się z 18,4% do 15,8%. Najmniejszy odsetek stanowili pobierający renty z tytułu niezdolności do pracy (spadek udziału z 12,3% do 6,6%).

W 2022 r. świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie świętokrzyskim pobierało 54,0 tys. osób (mniej o 4,0% niż w 2021 r. i o 18,1% w stosunku do 2015 r.). Przeciętna liczba emerytów była mniejsza o 4,9% niż w 2021 r. i o 19,0% w relacji do 2015 r. Przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy spadła odpowiednio o 0,6% i 16,3%, natomiast liczba pobierających renty rodzinne była niższa o 0,5% niż w 2021 r. i o 5,7% niż w 2015 r. Podobnie jak w przypadku świadczeń wypłacanych z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, wśród rolników indywidualnych korzystających ze świadczeń społecznych również dominowali emeryci, przy czym ich udział w latach 2015-2021 zmniejszył się z 80,4% do 79,5%. Udział pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy wahał się między 15,9% a 16,2% w latach brzegowych. Najmniejszy odsetek stanowiły natomiast osoby pobierające renty rodzinne – 3,7% w 2015 r. wobec 4,3% w 2022 r.

W województwie świętokrzyskim w 2022 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacona przez ZUS wyniosła 2510,86 zł i była wyższa o 9,1% niż przed rokiem oraz o 40,6% niż w 2015 r. W kraju przeciętne świadczenie z ZUS osiągnęło 2869,01 zł, co oznacza że wzrosło odpowiednio o 9,4% i o 40,0%.

To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych z KRUS ukształtowało się w województwie na poziomie 1489,80 zł i zwiększyło się o 4,8% w ciągu roku i 29,1% w relacji do 2015 r. W kraju przeciętne świadczenie z KRUS wyniosło 1500,52 zł. Oznacza to, że wzrosło w analogicznych czasookresach o 5,0% i 27,2%.

Biorąc pod uwagę kategorie świadczeń, w 2022 r. przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne w województwie świętokrzyskim z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosło 2604,77 zł i było wyższe o 9,1% niż w 2021 r. i o 37,2% niż w 2015 r. Emerytury rolników indywidualnych były niższe niż świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Przeciętne miesięczne świadczenie

emerytalne rolników indywidualnych w 2022 r. wyniosło 1495,31 zł, tj. wzrosło o 5,0% w porównaniu z 2021 r. oraz o 26,9% w relacji z 2015 r.

Pomimo nominalnego wzrostu świadczeń, nie tylko emerytury, ale i pozostałe świadczenia społeczne wypłacone z KRUS były wyraźnie niższe niż pochodzące z ZUS. W 2022 r. przeciętna renta z tytułu niezdolności do pracy rolników indywidualnych wynosiła 1350,10 zł, tj. zwiększyła się o 2,6% w relacji do 2021 r. i o 32,9% w porównaniu z 2015 r., podczas gdy wypłacona przez ZUS osiągnęła 2025,62 zł, tj. wzrosła odpowiednio 8,6% i 43,3%. Z kolei renta rodzinna z KRUS wyniosła 1915,36 zł, tj. wzrosła o 6,4% w relacji do 2021 r. i 56,3% w porównaniu z 2015 r., natomiast renta rodzinna wypłacona z ZUS osiągnęła 2253,78 zł i zwiększyła się odpowiednio o 8,0% i 39,8%.

Pomimo wzrostu przeciętnych świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, kwoty jakie otrzymali mieszkańcy województwa świętokrzyskiego należały do najniższych w kraju. W 2022 r., podobnie jak przed rokiem, wysokość świadczeń wypłaconych przez ZUS pozwoliła na zajęcie 15. lokaty, natomiast z KRUS – 13. pozycji, wobec 12. przed rokiem.

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne - wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Na przestrzeni lat 2015-2021 w województwie świętokrzyskim poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych.

Tablica 15. **Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny**
Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	2021 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in a household	1202,80	1626,46	1726,92	1864,63	2061,93
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1171,10	1582,65	1695,50	1830,59	2014,61

W 2021 r. przeciętne gospodarstwo domowe w województwie świętokrzyskim rozporządzało miesięcznym dochodem wynoszącym 1864,63 zł/1 osobę. W ujęciu nominalnym był on wyższy o 8,0% (o 137,71 zł) od poziomu dochodu sprzed roku i 55,0% (o 661,83 zł) niż w 2015 r. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie świętokrzyskim był w 2021 r. niższy od notowanego w kraju o 197,30 zł, tj. o 9,6%, podczas gdy w 2015 r. dystans wynosił 183,36 zł (13,2%). Choć poprawiła się sytuacja dochodowa, to przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę odnotowany w województwie świętokrzyskim stanowiący 90,4% średniej krajowej był jednym z najniższych w Polsce. W 2021 r. niższe wartości odnotowano w województwach: opolskim, podkarpackim oraz pomorskim (odpowiednio: 82,0%, 82,6% i 89,0% średniej krajowej).

W 2021 r. połowa gospodarstw domowych w województwie świętokrzyskim rozporządzała dochodem w kwocie przynajmniej 1720,96 zł, podczas gdy w 2020 r. mediana dochodu rozporządzalnego wyniosła 1625,00 zł, a w 2015 r. – 1032,17 zł. W 2021 r. mediana dochodu rozporządzalnego była o 66,7% wyższa niż w 2015 r. Szybszy wzrost mediany niż średniego dochodu (66,7% wobec 55,0%), świadczy o relatywnie wyższej dynamice dochodów gospodarstw uboższych.

Na przestrzeni lat 2015-2021 struktura dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych z poszczególnych źródeł nie uległa zasadniczej zmianie. Dochód rozporządzalny w największym stopniu tworzyły:

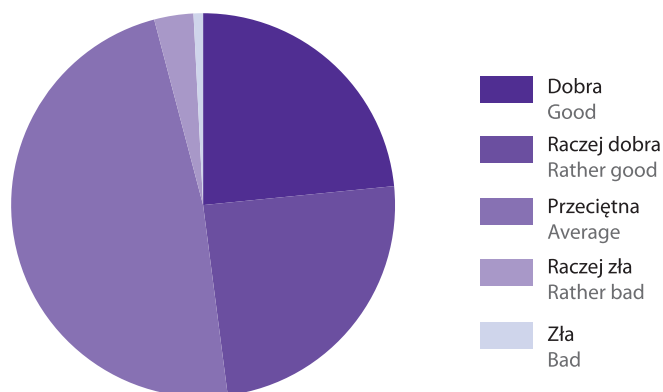
- dochody z pracy najemnej – w 2021 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł w województwie świętokrzyskim 53,0% (podobnie w kraju), podczas gdy w 2020 r. 50,1% (w kraju 53,0%), a w 2015 r. 47,5% (w kraju 54,7%),
- dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (łącznie z pozostałymi świadczeniami społecznymi) – w 2021 r. ich udział stanowił 33,6% dochodu rozporządzalnego w województwie (w kraju 31,5%), natomiast w 2020 r. 36,8% (w kraju 32,2%), a w 2015 r. 32,5% (w kraju 28,7%),
- dochody z pracy na własny rachunek – w 2021 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł w województwie świętokrzyskim 7,9% (w kraju 10,0%), podczas gdy przed rokiem 5,7% (w kraju 9,1%), a w 2015 r. 6,7% (w kraju 8,7%).

Dochód do dyspozycji przypadający na 1 mieszkańca województwa świętokrzyskiego wyniósł w 2021 r. średnio 1830,59 zł, co oznacza wzrost w stosunku do 2020 r. o 8,0% (o 134,09 zł), a w relacji do 2015 r. o 56,3% (o 659,49 zł). Dochód do dyspozycji przypadający na 1 mieszkańca województwa świętokrzyskiego w 2021 r. był niższy niż w kraju o 184,02 zł (o 9,1%), podczas gdy w 2015 r. niższy o 166,77 zł (o 12,5%). Pomimo malejącego dystansu do średniej krajowej, przeciętny dochód do dyspozycji w województwie świętokrzyskim był najniższym po notowanym w: opolskim, podkarpackim i pomorskim, gdzie w 2021 r. stanowił odpowiednio: 80,8%, 83,0% i 88,2%, wobec 90,9% w świętokrzyskim.

Wzrost dochodów wpłynął pozytywnie na postrzeganie subiektywnej sytuacji materialnej gospodarstw domowych. W 2021 r. większy odsetek gospodarstw domowych niż przed rokiem ocenił swoją sytuację materialną jako raczej dobrą lub dobrą i jednocześnie zmniejszył się udział gospodarstw postrzegających swoją sytuację jako przeciętną lub raczej złą albo złą. Odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną co najmniej jako raczej dobrą zwiększył się z 19,9% w 2015 r. przez 42,3% w 2020 r. do 47,9% w 2021 r. Z kolei odsetek gospodarstw domowych, które oceniły swoją sytuację materialną jako raczej złą albo złą zmalał z 18,3% w 2015 r. przez 5,0% w 2020 r. do 4,1% w 2021 r. W kraju w latach 2015-2021 odsetek zadowolonych ze swej sytuacji materialnej zwiększył się z 28,5% w 2015 r. do 51,6% w 2020 r. i 53,0% w 2021 r., a niezadowolonych zmniejszył się odpowiednio z 15,7% do 5,8% i 5,1%.

Wykres 28. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2021 r.

Chart 28. Subjective evaluation of material situation of household in 2021

Ubóstwo jest zjawiskiem złożonym, a wszelkie oceny dotyczące jego rozmiarów zależą od przyjętych rozwiązań metodologicznych oraz źródeł danych. Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz wprowadzeniem w 2005 r. do programu badań statystyki publicznej realizowanego co roku Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC), GUS rozpoczął także pomiar i analizy ubóstwa dochodowego w Polsce według ustalonej i zharmonizowanej na poziomie Unii Europejskiej metodologii.

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Wyniki badania EU-SILC z 2021 r. wskazują, że – biorąc pod uwagę sytuację dochodową gospodarstw domowych z 2020 r. – wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych osiągnął w województwie świętokrzyskim 13,4% (w kraju 14,8%), co oznacza poprawę w porównaniu z wynikami badania przeprowadzonego w 2020 r. dla sytuacji dochodowej w 2019 r., kiedy to odsetek osób w gospodarstwach domowych dysponujących dochodem ekwiwalentnym poniżej progu zagrożenia ubóstwem wyniósł w województwie 16,3% (w kraju 14,8%).

W 2021 r. najwyższy wskaźnik zagrożenia ubóstwem w Polsce odnotowano w województwach lubelskim (22,9%) i kujawsko-pomorskim (20,4%). Województwo świętokrzyskie pod względem zagrożenia ubóstwem uplasowało się na 10. pozycji w kraju, podczas gdy w 2020 r. zajęło 6. lokatę. W 2021 r. mniejszy odsetek osób żyjących w gospodarstwach zagrożonych ubóstwem niż w województwie świętokrzyskim odnotowano w województwach: pomorskim (13,1%), lubuskim (12,8%), zachodniopomorskim (12,0%), śląskim (11,2%), opolskim (10,1%) i dolnośląskim (9,9%).

Do zbadania poziomu nierówności dochodowych najczęściej wykorzystywaną miarą jest współczynnik Giniego. Im niższa wartość wskaźnika, tym bardziej równomierny jest rozkład dochodów. Współczynnik Giniego dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji w województwie świętokrzyskim wyniósł w badaniu z 2021 r. 22,6%, co oznaczało najmniejsze zróżnicowanie w kraju przeciętnego dochodu wyrażone tym miernikiem (w 2020 r. współczynnik osiągnął 25,3%). W kraju współczynnik Giniego dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji ukształtował się w badaniu z 2021 r. na poziomie 26,8%, wobec 27,2% w badaniu z 2020 r. Spadek współczynnika Giniego oznacza ograniczenie rozwarstwienia dochodowego.

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social assistance and family support

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późniejszymi zmianami) pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując na zasadzie partnerstwa, z podmiotami niepublicznymi, w tym z organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi.

Na przestrzeni analizowanego okresu 2015-2021 odnotowano spadek liczebności beneficjentów zarówno środowiskowej pomocy społecznej, jak i świadczeń na rzecz rodziny. Pomimo tego zasięg korzystania zarówno ze świadczeń środowiskowej pomocy, jak i świadczeń rodzinnych pozostał na jednym z wyższych poziomów w kraju.

Pomimo znaczącej poprawy dostępności placówek świadczących opiekę nad dziećmi do 3 roku życia, w 2021 r. pozostała ona na jednym z najniższych poziomów w kraju.

W 2021 r. świadczenia społeczne w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano na podstawie decyzji 39,3 tys. osób bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania, wobec 46,0 tys. osób w 2020 r. i 76,2 tys. osób w 2015 r. Rok 2021 był kolejnym, w którym odnotowano spadek rzeczywistej liczby osób, której przyznano świadczenia. Podobną tendencję obserwowano w kraju. Na przestrzeni lat 2015-2021 osoby z województwa świętokrzyskiego stanowiły od 4,3% do 4,0% krajowej populacji, której wydano decyzje. W 2021 r. liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 329 osób w województwie, wobec 257 osób w kraju (w 2020 r. 382 wobec 288, podczas gdy w 2015 r. 605 wobec 460).

Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej
Table 16. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczba osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of person)	76228	51132	46030	39314
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	150545,3	154616,7	152534,3	148080,8
pomoc pieniężna financial assistance	94077,9	88355,0	87794,6	85899,7
pomoc niepieniężna non-financial assistance	56467,4	66261,7	64739,6	62181,0
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	605	413	382	329

Osoby korzystające ze świadczeń ogółem, to suma osób, którym przyznano decyzją poszczególne rodzaje świadczeń. Osoby potrzebujące mogły bowiem otrzymać pomoc zarówno w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej. W efekcie zsumowana liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia pieniężne i/lub niepieniężne wyniosła 54,7 tys. osób w 2021 r., wobec 62,3 tys. osób w 2020 r. i 101,2 tys. osób w 2015 r. W 2021 r. świadczenia w formie pieniężnej otrzymało na podstawie decyzji 36,5 tys. osób, wobec 39,7 tys. osób przed rokiem i 58,6 tys. osób w 2015 r. Większość przyznanych świadczeń pieniężnych stanowiły zasiłki celowe. W 2021 r. otrzymało je 20,6 tys. osób, wobec 22,7 tys. osób w 2020 r. i 34,0 tys. osób w 2015 r. Świadczenia w formie niepieniężnej przyznano na podstawie decyzji 18,2 tys. osób, podczas gdy w 2020 r. 22,6 tys. osób, a w 2015 r. 42,6 tys. osób. Było to przede wszystkim świadczenie w postaci codziennego gorącego posiłku – w 2021 r. skorzystało z tej formy 11,9 tys. osób, podczas gdy w 2020 r. 16,3 tys. osób, a w 2015 r. 36,8 tys. osób.

W ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zlecone), a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie (zadania własne oraz z zakresu administracji rządowej), w 2021 r. wydatkowano łącznie 148080,8 tys. zł. Kwota ta była mniejsza o 2,9% niż przed rokiem i o 1,6% niż w 2015 r. Świadczenia udzielone w województwie stanowiły podobnie, jak przed rokiem 4,3% kwoty wypłaconej w kraju, wobec 4,2% w 2015 r. W 2021 r. na pomoc pieniężną przeznaczono 85899,7 tys. zł (mniej o 2,2% niż w 2020 r. i o 8,7% niż w 2015 r.), co

stanowiło 58,0% wydatkowanej kwoty ogółem, wobec 57,6% w 2020 r. i 62,5% w 2015 r. Z tego na zasiłki stałe przeznaczono 45674,8 tys. zł, na zasiłki celowe – 24933,9 tys. zł, a na zasiłki okresowe – 14502,7 tys. zł. W ramach pomocy niepieniężnej w 2021 r. na świadczenia wydano 62181,0 tys. zł (o 4,0% mniej niż w 2020 r. i o 10,1% więcej niż w 2015 r.), co stanowiło 42,0% sumy wydatkowanych środków wobec 42,4% w 2020 r. i 37,5% w 2015 r. Na usługi opiekuńcze wydano 37322,1 tys. zł, na posiłek – 11269,2 tys. zł, a na schronienie – 3156,9 tys. zł.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz 2268).

Środowiskowa pomoc społeczna jest kierowana zarówno do beneficjentów w wieloosobowych gospodarstwach domowych (z dużym udziałem gospodarstw z dziećmi), jak i osób samotnie gospodarujących oraz do osób bezdomnych.

Tablica 17.
Table 17.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	47069	36946	33386	30176
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	119247	78481	69027	59742
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	946	634	573	501

Środowiskowa pomoc społeczna zrealizowana w województwie świętokrzyskim w 2021 r. na podstawie ustawy o pomocy społecznej została skierowana do 30,2 tys. gospodarstw domowych, wobec 33,4 tys. w 2020 r. i 47,1 tys. w 2015 r.

W 2021 r. ogólna liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim wyniosła 59,7 tys. osób i była mniejsza o 13,5% niż przed rokiem i o 49,9% niż w 2015 r. Podobną tendencję spadkową odnotowano w kraju, gdzie liczebność beneficjentów zmniejszyła się z 2729,8 tys. osób w 2015 r. do 1415,6 tys. osób w 2021 r., tj. o 48,1%. Na przestrzeni lat 2015-2021 osoby z województwa świętokrzyskiego stanowiły od 4,4% do 4,2% krajowej populacji beneficjentów. W 2021 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 501 osób w województwie, wobec 373 osób w kraju (w 2020 r. 573 wobec 416, podczas gdy w 2015 r. 946 wobec 710).

Tendencja spadkowa udziału ubogich beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, tj. beneficjentów w gospodarstwach domowych oraz osób bezdomnych o dochodach na osobę poniżej progu dochodowego¹ w zbiorowości beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej ogółem, która zarysowała się w latach 2015-2019, została zahamowana w 2020 r. Odsetek ubogich beneficjentów zmniejszył się w latach 2015-2019 z 67,9% do 54,0%, a następnie w 2020 r. wzrósł do 55,9%, a w 2021 r. osiagnął 57,6%.

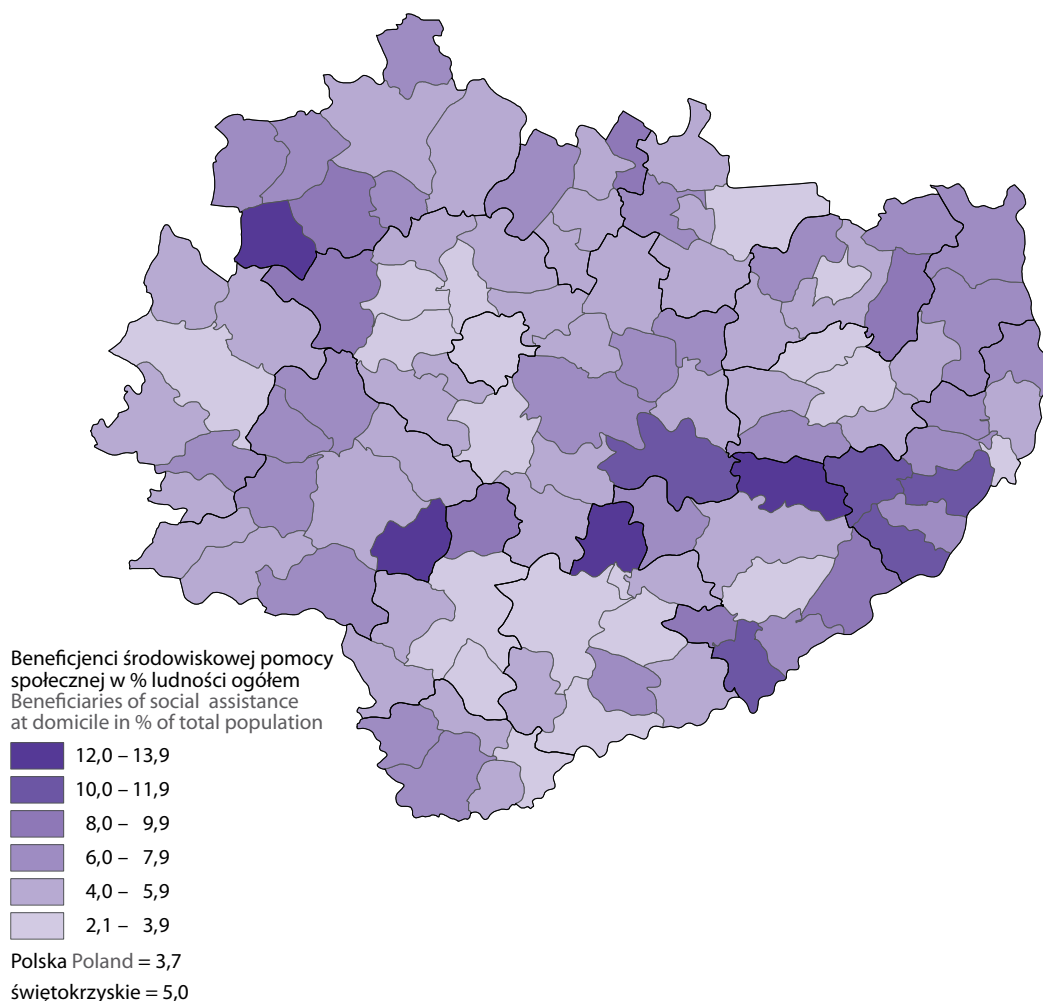
¹ W 2021 r. kwota tego kryterium dla osoby w rodzinie wynosiła 528 zł, a dla osoby samotnie gospodarującej 701 zł. Kwoty te zostały ustalone w 2018 r.

Ubodzy beneficjenci z województwa świętokrzyskiego stanowili od 4,2% w 2015 r. do 4,3% w 2021 r. zbiorowości ubogich beneficjentów w kraju.

W okresie 2015-2021 wyraźnie zmniejszył się odsetek beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wśród ludności ogółem województwa, czyli zasięg korzystania z pomocy społecznej – z 9,5% do 5,0% (w kraju z 7,1% do 3,7%). Pomimo tego w 2021 r. województwo świętokrzyskie obok podlaskiego (5,0%), kujawsko-pomorskiego (5,6%) i warmińsko-mazurskiego (6,5%), nadal plasowało się w grupie województw o największym zasięgu wsparcia z pomocy społecznej.

Biorąc pod uwagę podział terytorialny województwa, zasięg korzystania ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej był zróżnicowany. W 2021 r. w siedmiu powiatach zasięg nie przekroczył średniej w województwie, przy czym najniższy odnotowano w powiecie ostrowieckim (3,8%) i w m. Kielce (3,9%). Najwięcej osób korzystało z pomocy społecznej natomiast w powiatach staszowskim (7,1%) i sandomierskim (6,6%). Biorąc pod uwagę niższy poziom podziału terytorialnego, w 2021 r. w 40 gminach spośród 102 zasięg nie przekroczył wartości średniej – najniższy był w: Ostrowcu Świętokrzyskim (2,1%), Busku-Zdrój (2,3%), Sandomierzu (2,7%) i Piekoszowie (2,7%). Szczególnie wysokie odsetki odnotowano natomiast w gminach: Słupia Konecka (13,9%), Gnojno (13,1%), Bogoria (12,9%) i Imielno (12,6%).

Mapa 27. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r.
Map 27. Scope of use of social assistance at domicile in 2021

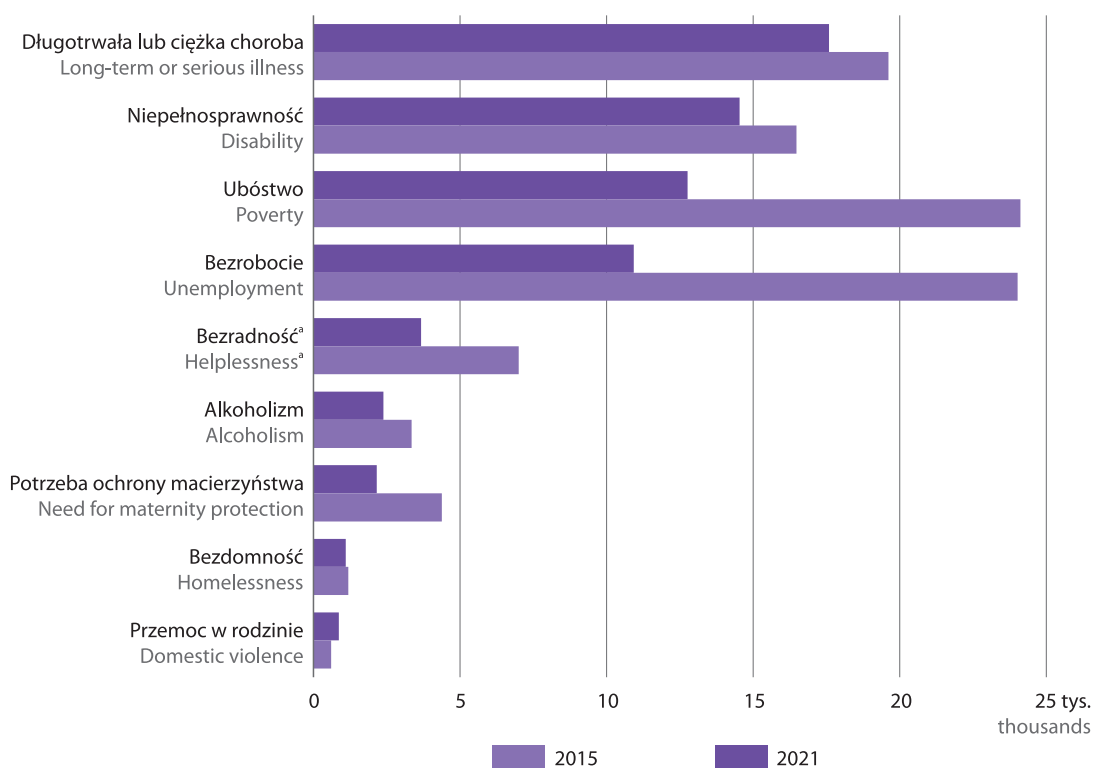

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy środowiskowej a więc dana rodzina może być wykazana w raportach kilka razy. W 2021 r., tak jak w latach poprzednich, najczęściej pomocy udzielano z powodu:

- długotrwałej lub ciężkiej choroby – 17,6 tys. rodzin wobec 18,2 tys. w 2020 r. i 19,6 tys. w 2015 r.,
- niepełnosprawności – 14,5 tys. rodzin wobec 15,0 tys. i 16,5 tys.,
- ubóstwa – 12,8 tys. rodzin wobec 13,7 tys. i 24,1 tys.,
- bezrobocia – 10,9 tys. rodzin wobec 12,0 tys. i 24,0 tys.,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 3,7 tys. rodzin wobec 4,2 tys. i 7,0 tys.,
- alkoholizmu – 2,4 tys. rodzin wobec 2,5 tys. i 3,4 tys.,
- potrzeby ochrony macierzyństwa – 2,2 tys. rodzin wobec 2,6 tys. i 4,4 tys.

Wykres 29. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn

Chart 29. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons

a W sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
a Care and education as well as household management problems.

Omawiając temat wsparcia należy wspomnieć o pomocy finansowej, na jaką mogą liczyć rodziny.

W 2021 r. kontynuowano realizowanie zapoczątkowanego w kwietniu 2016 r. rządowego programu „Rodzina 500 plus”, będącego długofalowym wsparciem kierowanym przede wszystkim do rodzin naturalnych, ale również do rodzinnej pieczy zastępczej i placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie w 2021 r. objęto przeciętnie w ciągu całego roku 180,7 tys. dzieci do 18 lat, które przebywały w rodzinach naturalnych (w 2020 r. – 182,0 tys.).

Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych wyniosły 1133,0 mln zł (w 2020 r. – 1149,1 mln zł.), co stanowiło 2,8% środków wydatkowanych w skali kraju (przed rokiem 2,9%).

Natężenie wypłat świadczenia wychowawczego w ciągu 2021 r. na 1 mieszkańca (średnia na mieszkańca w ciągu roku), w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w: opolskim, dolnośląskim, zachodniopomorskim i łódzkim nie przekroczyło 1 tys. zł. Największe natężenie (powyżej 1,1 tys. zł na 1 mieszkańca) odnotowano w województwach: wielkopolskim, mazowieckim, pomorskim i małopolskim.

Tablica 18. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+”
Table 18. „FAMILY 500+” child-support benefit

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	2021
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	572239,2	909469,3	1149102,1	1133001,1
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit	127606	$\frac{113599^a}{175491}$	181960	180726

a Dane dotyczą okresu: w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia;
a Data concern the period: in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

Uwaga: Od 1 kwietnia 2016 do 30 czerwca 2019 r. przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 roku przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.

Note: From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child. Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

Dodatkowe wsparcie w postaci dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego otrzymały także placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne. Program 500 plus objął także dzieci umieszczone w domach pomocy społecznej.

W 2021 r. z dodatkowego wsparcia w wysokości 500 zł miesięcznie w postaci dodatku wychowawczego, przeciętnie miesięcznie korzystało 1,1 tys. dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej (przeciętnie w 0,8 tys. rodzin zastępczych i rodzinnych domach dziecka), wobec przed rokiem 1,3 tys. dzieci umieszczonych w 0,9 tys. rodzin zastępczych i rodzinnych domach dziecka. Wydatki na dodatki wychowawcze w 2021 r. wyniosły 6,5 mln zł (w 2020 r. – 6,8 mln zł), co stanowiło 2,4% środków wydatkowanych w kraju (w 2020 r. – 2,5%).

Dodatek do zryczałtowanej kwoty przeciętnie miesięcznie trafiał do 0,1 tys. dzieci przebywających w 12 placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Kwota wydatków z tego tytułu w 2021 r. wyniosła 0,4 mln zł (w 2020 r. 0,5 mln zł), co stanowiło 5,5% wydatków przeznaczonych na ten cel w skali kraju (w 2020 r. 6,4%).

Z dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego przeciętnie miesięcznie korzystało 0,4 tys. dzieci przebywających w 32 pozostałych placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej (w 2020 r. 0,8 tys. dzieci przebywających w 60 placówkach). Kwota wydatków z tego tytułu w 2021 r. wyniosła 2,5 mln zł, wobec 2,4 mln zł przed rokiem w 2020 r., co stanowiło odpowiednio 3,2%, wobec 3,0% środków wydatkowanych w skali kraju przed rokiem.

W 2021 r. kontynuowano program Karta Dużej Rodziny (KDR) oferujący rodzinom wielodzietnym, mającym obecnie lub w przeszłości na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, transportowej na terenie całego kraju. Prawo do KDR przysługuje także dzieciom: do 18. roku życia, w wieku do 25. roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej, bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. W 2021 r. Kartę Dużej Rodziny w województwie świętokrzyskim posiadało 34,0 tys. rodzin, wobec 31,1 tys. przed rokiem. Rozkład powiatów nie zmienił się. Nadal najwięcej rodzin posiadających kartę grupowały powiat kielecki oraz m. Kielce (w 2021 r. odpowiednio 21,4% i 12,4%), a najmniej – kazimierski (1,5%).

Z dniem 1 czerwca 2018 r. wszedł w życie rządowy program „Dobry start” będący elementem długofalowej polityki rodzinnej. Program ma na celu wyrównywanie szans wśród uczniów i oferuje wsparcie dla rodzin z dziećmi w wieku szkolnym na utrzymaniu, bez względu na dochód. Pomoc realizowana jest w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na uczące się dziecko i ma wspomóc rodziny w ponoszeniu wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez dziecko 20. roku życia, a na dziecko niepełnosprawne do ukończenia przez nie 24. roku życia. W 2021 r. w województwie świętokrzyskim przekazano na ten cel 39,4 mln zł wobec 39,9 mln zł w 2020 r., co stanowiło we wskazanych latach 3,0% środków wydatkowanych w skali kraju.

Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 19. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021
Dobry Start^a Good Start ^a				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	.	39859	39350
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	.	132923	131107
Zasiłek rodzinny Family allowance				
kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	169653	152045	132033	113346
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny children, for which the parents shall receive family allowances	85109	76475	64924	55249
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age	37,7	34,4	29,1	25,0
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	39761	36016	33740	32880
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	96192	85395	78453	75540
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w tys. zł amount of tax deductions for family tax relief in thousand PLN	157453	157251	153947	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	196276	192937	191236	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the „Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

Świadczenia rodzinne mają na celu finansowe wsparcie rodziny, jeśli na jej utrzymaniu pozostaje dziecko (dzieci) lub osoba niepełnosprawna wymagająca opieki i pomocy. System świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości. W 2021 r. zachowane zostały prawidłowości obserwowane w poprzednich latach, tj. przy wzroście świadczeń rodzinnych ogółem odnotowano spadek wypłaconych zasiłków rodzinnych.

Kwota świadczeń rodzinnych ogółem wypłaconych w województwie świętokrzyskim w 2021 r. wyniosła 457,5 mln zł, co oznacza wzrost o 6,2% w relacji do stanu odnotowanego przed rokiem. Wypłacone środki stanowiły w 2021 r. 4,2% wydatkowanych w skali kraju, wobec 4,0% przed rokiem.

Wśród wydatków na świadczenia rodzinne podstawowe znaczenie miały wydatki na pomoc skierowaną do rodzin z dziećmi, czyli zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, tj. środki na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. W 2021 r. kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami wypłaconych w województwie świętokrzyskim osiągnęła 113,3 mln zł, tj. o 14,2% mniej niż przed rokiem. Środki te stanowiły 3,7% wydatkowanych na ten cel w kraju. Udział zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w świadczeniach rodzinnych w województwie zmniejszył się z 30,7% w 2020 r. do 24,8% w 2021 r. (w kraju – z 32,6% do 27,6%).

W latach 2020-2021 odnotowano spadek liczby rodzin pobierających to świadczenie w województwie świętokrzyskim – z 33,3 tys. do 27,5 tys., jak również zmalała liczebność dzieci, na które rodzice otrzymali zasiłek (z 64,9 tys. osób do 55,2 tys.). Zauważalnie zmniejszył się również udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymali zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku z 29,1% do 25,0% (w kraju – z 22,6% do 19,4%).

W ramach świadczeń rodzinnych obok zasiłków rodzinnych znaczące środki uruchomione zostały na świadczenia pielęgnacyjne, czyli przyznane w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Kwota wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych w województwie świętokrzyskim wyniosła w 2021 r. 108,6 mln zł, tj. o 1,0% mniej niż przed rokiem. W 2021 r. środki te stanowiły 4,6% wydatkowanych na ten cel w kraju wobec 4,7% przed rokiem. Udział zasiłków pielęgnacyjnych w świadczeniach rodzinnych ogółem zmniejszył się 25,5% w 2020 r. do 23,7% w 2021 r. (w kraju – z 21,7% do 21,4%).

W 2021 r. wypłacono w województwie świętokrzyskim 75,5 tys. świadczeń z funduszu alimentacyjnego wobec 78,5 tys. w 2020 r. Świadczenia te wypłacono na łączną kwotę 32,9 mln zł, tj. mniejszą o 2,5% niż w roku poprzednim. Kwota wydatkowana w województwie świętokrzyskim stanowiła, podobnie jak przed rokiem 2,5% środków wypłaconych w kraju. W 2021 r. w województwie świętokrzyskim średnio miesięcznie wypłacono 6,3 tys. świadczeń, wobec 6,5 tys. przed rokiem. Przy spadku średniej liczby wypłacanych świadczeń nieznacznie wzrosła kwota przeciętnego świadczenia z 430 zł w 2020 r. do 435 zł w 2021 r. Tendencje w województwie świętokrzyskim nie odbiegały od obserwowanych w kraju.

Spełniając określone wymogi, wychowujący dziecko dzięki uldze podatkowej na dziecko mogli płacić mniejszy podatek. Kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w 2020 r. wyniosła 153,9 mln zł wobec 157,3 mln zł w 2019 r., co stanowiło średnio 2,8% odliczeń w skali kraju.

Na przestrzeni lat 2015-2021 sytuacja w zakresie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3 uległa poprawie. We wskazanym okresie wzrosła zarówno liczba żłobków i klubów dziecięcych, jak również liczba miejsc oraz dzieci przebywających w wyżej wymienionych placówkach.

W 2021 r. działalność prowadziło 81 żłobków, 1 oddział żłobkowy oraz 13 klubów dziecięcych, podczas gdy przed rokiem odpowiednio: 68 żłobków, 1 oddział żłobkowy i 14 klubów, a w 2015 r.: 31 żłobków, 2 oddziały żłobkowe i 8 klubów. Liczba miejsc, jakimi dysponowały wymienione placówki wzrosła z 1,4 tys. w 2015 r. do 3,1 tys. w 2020 r. i 3,7 tys. w 2021 r. Na przestrzeni omawianego okresu znacząco zwiększyła się liczba dzieci przebywających w ciągu danego roku w placówkach – z 2,2 tys. w 2015 r. do 4,3 tys. w 2020 r. i 5,1 tys. w 2021 r.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1324, z późn. zm.). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

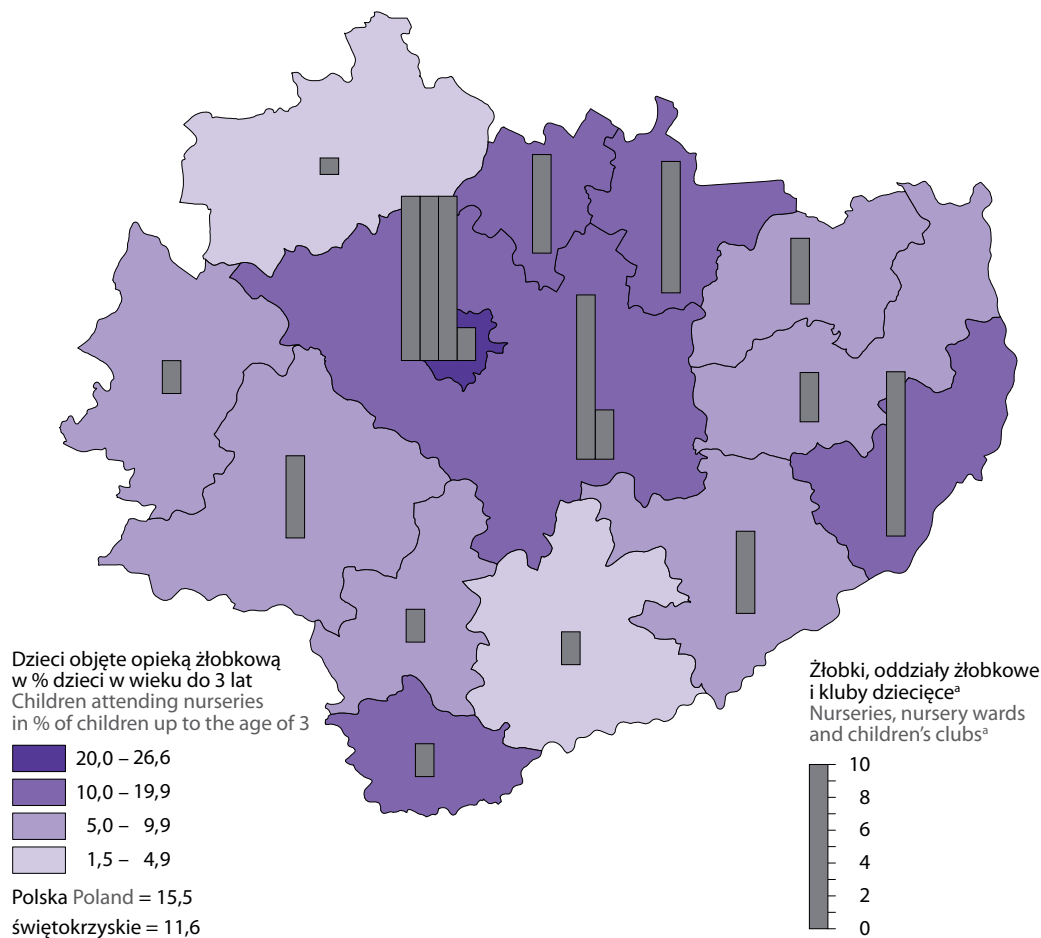
Oddział żłobkowy przy przedszkolu to jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Żłobki Nurseries	31	65	68	81
w tym publiczne of which public	13	28	31	35
Oddziały żłobkowe Nursery sections	2	-	1	1
Kluby dziecięce Children's clubs	8	13	14	13
w tym publiczne of which public	4	3	5	6
Miejsca ^a : Places ^a :	1407	2887	3097	3707
w żłobkach in nurseries	1221	2628	2824	3435
w klubach dziecięcych in children's clubs	144	259	256	232
Dzieci ^a przebywające (w ciągu roku): Children ^a staying (during the year):	2157	4141	4336	5085
w żłobkach in nurseries	1921	3824	3974	4677
w klubach dziecięcych in children's clubs	177	317	334	375

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery sections.

Mapa 28. Żłobki i kluby dziecięce w 2021 r.
Map 28. Nurseries and children clubs in 2021

a Stan w dniu 31 grudnia.
a As of 31 December.

Sukcesywnie z roku na rok rósł udział dzieci objętych opieką żłobkową w liczbie ogółem dzieci w wieku do 3 lat. Według stanu na koniec 2021 r. w województwie świętokrzyskim odsetek ten wyniósł 11,6%, wobec w 2020 r. 8,8%, a w 2015 r. 4,3%. W kraju tego typu opieką zostało objętych w 2021 r. 15,5%, podczas gdy w 2020 r. 12,8%, a w 2015 r. 6,8%.

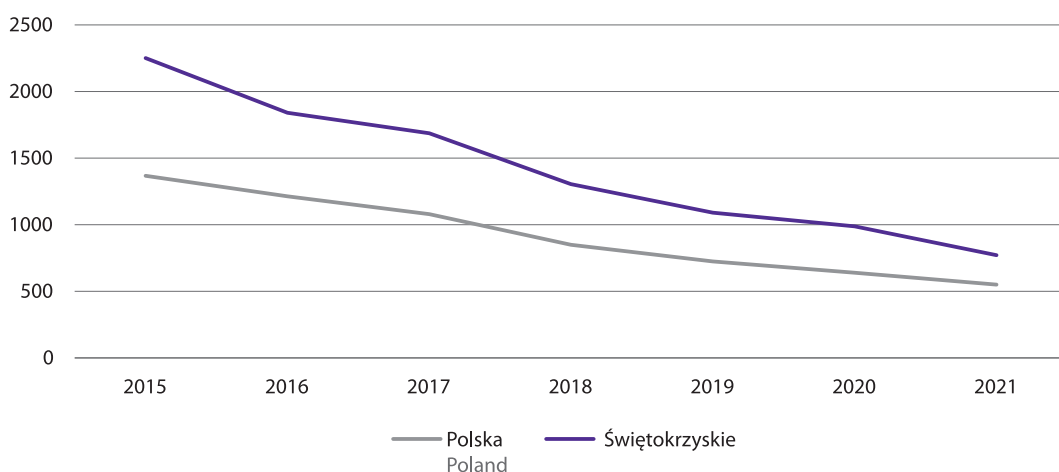
Na niższym poziomie podziału terytorialnego, dostępność do opieki nad dziećmi do 3 roku życia była zróżnicowana. Według stanu na koniec 2021 r. najwięcej placówek w województwie świętokrzyskim działało na terenie m. Kielce (32 placówki) oraz powiatów: kieleckiego (13), sandomierskiego (10), starachowickiego (8) i skarżyskiego (6). Najmniej, bo 1 placówka działała w powiecie koneckim, a po 2 placówki – w powiatach: buskim, kazimierskim, pińczowskim i włoszczowskim. Największy odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką żłobkową odnotowano w m. Kielce (26,6%) oraz w powiatach: starachowickim (15,1%), kazimierskim (11,1%), sandomierskim (10,5%) oraz skarżyskim i kieleckim (po 10,2%), a najmniej dzieci objęto opieką w powiatach: koneckim (1,5%) i buskim (2,1%).

Na poprawę dostępności opieki żłobkowej wskazuje rosnący wskaźnik dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do 3 lat. Według stanu na 31 grudnia wskaźnik ten rósł z 43 w 2015 r. do 88 w 2020 r. i 116 w 2021 r. W kraju dostępność rosła w analogicznych okresach z 68 w 2015 r. do 128 w 2020 r. i 155 w 2021 r. Na tle kraju, pomimo znaczącego wzrostu

w ostatnich latach, w 2021 r. dostępność w województwie świętokrzyskim do tego typu opieki była niska. W 2021 r. niższy wskaźnik odnotowano jedynie w województwie warmińsko-mazurskim (106). Z kolei najwyższe wskaźniki odnotowano w województwach: dolnośląskim (232), opolskim (209), lubuskim (192) i zachodniopomorskim (191).

O poprawie dostępności do placówek świadczących opiekę nad dziećmi poniżej 3. roku życia świadczy również malejąca liczba dzieci w wieku do 3 lat przypadająca na 100 miejsc w żłobkach (łącznie z oddziałami żłobkowymi) i klubach dziecięcych. W województwie wskaźnik ten na przestrzeni lat 2015-2021 zmniejszył się z 2251 do 772, podczas gdy w kraju spadł z 1367 do 550. Pomimo znaczącego spadku, wskaźnik odnotowany w województwie świętokrzyskim był 2. co do wielkości w kraju, po warmińsko-mazurskim (817). Z kolei najniższe wskaźniki odnotowano w województwach dolnośląskim (371) oraz opolskim (422).

Wykres 30. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
Chart 30. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery sections.

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. mieszkania w województwie stanowiły 3,0% zasobów mieszkaniowych kraju. Liczba mieszkań od 2015 r. wzrasta, a więcej nowych mieszkań powstaje w miastach niż na wsi. Warunki mieszkaniowe w województwie poprawiają się.

Na przestrzeni lat 2015-2021 na terenie województwa rozwinęła się także infrastruktura komunalna. W 2021 r. sieć wodociągowa była rozwinięta bardziej niż sieć kanalizacyjna, jednak ta druga miała większą dynamikę wzrostu w analizowanym okresie. Zużycie wody w województwie w porównaniu z 2015 r. wzrosło, jednak nadal było niższe niż w kraju.

Najmniej rozwinięta w województwie była sieć gazowa. W 2021 r. zarówno gęstość, jak i liczba mieszkańców korzystających z sieci gazowej była wyższa w miastach niż na obszarach wiejskich.

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. zasoby mieszkaniowe województwa świętokrzyskiego liczyły 455,2 tys. mieszkań i stanowiły 3,0% zasobów mieszkaniowych kraju. Zasoby mieszkaniowe w miastach stanowiły 52,4% wszystkich zasobów województwa (w kraju 67,8%). W porównaniu z 2020 r. odnotowa-

no wzrost liczby mieszkań o 0,6% (o 0,8% w miastach oraz o 0,5% na obszarach wiejskich), natomiast w porównaniu z 2015 r. nastąpił wzrost o 3,7% (odpowiednio o 7,1% oraz o 0,1%).

Wśród powiatów województwa świętokrzyskiego w 2021 r. najwięcej mieszkań zlokalizowanych było w m. Kielce (19,8%) oraz powiecie kieleckim (14,0%), a najmniej w: kazimierskim (2,4%), pińczowskim (3,2%) i włoszczowskim (3,7%). W porównaniu z 2015 r. największy wzrost liczby zasobów mieszkaniowych odnotowano w m. Kielce (o 8,5%) oraz powiecie kieleckim (o 7,7%). Spadek wystąpił natomiast w powiatach: opatowskim (o 0,6%), skarżyskim (o 0,5%) i kazimierskim (o 0,1%).

Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans zasobów mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Tablica 21.

Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21.

Dwelling stocks^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020 ^b	2021 ^b
Mieszkania Dwellings	439069	450754	452290	455180
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	349,2	365,3	377,0	383,2
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,77	3,80	3,90	3,91
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	74,1	75,1	77,1	77,3
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,86	2,74	2,65	2,61

a Na podstawie bilansów. b Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

a Based on balances. b The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

Warunki mieszkaniowe ludności w województwie świętokrzyskim systematycznie się poprawiają. Przeciętna powierzchnia mieszkania w 2021 r. wyniosła 77,3 m² (w kraju 75,1 m²) i w porównaniu z 2020 r. i 2015 r. wzrosła odpowiednio o 0,2 m² i 3,2 m². W 2021 r. na obszarach wiejskich województwa średnia powierzchnia mieszkania wyniosła 91,1 m² i była o 26,3 m² wyższa niż w miastach. Mieszkania posiadały przeciętnie 3,91 izby (w Polsce 3,84), a wskaźnik ten był wyższy na obszarach wiejskich (4,28) niż w miastach (3,57). Przeciętna liczba izb w mieszkaniu w województwie w porównaniu z 2015 r. wzrosła o 3,7%, z czego w miastach wystąpił wzrost o 0,8%, a na obszarach wiejskich o 6,7%.

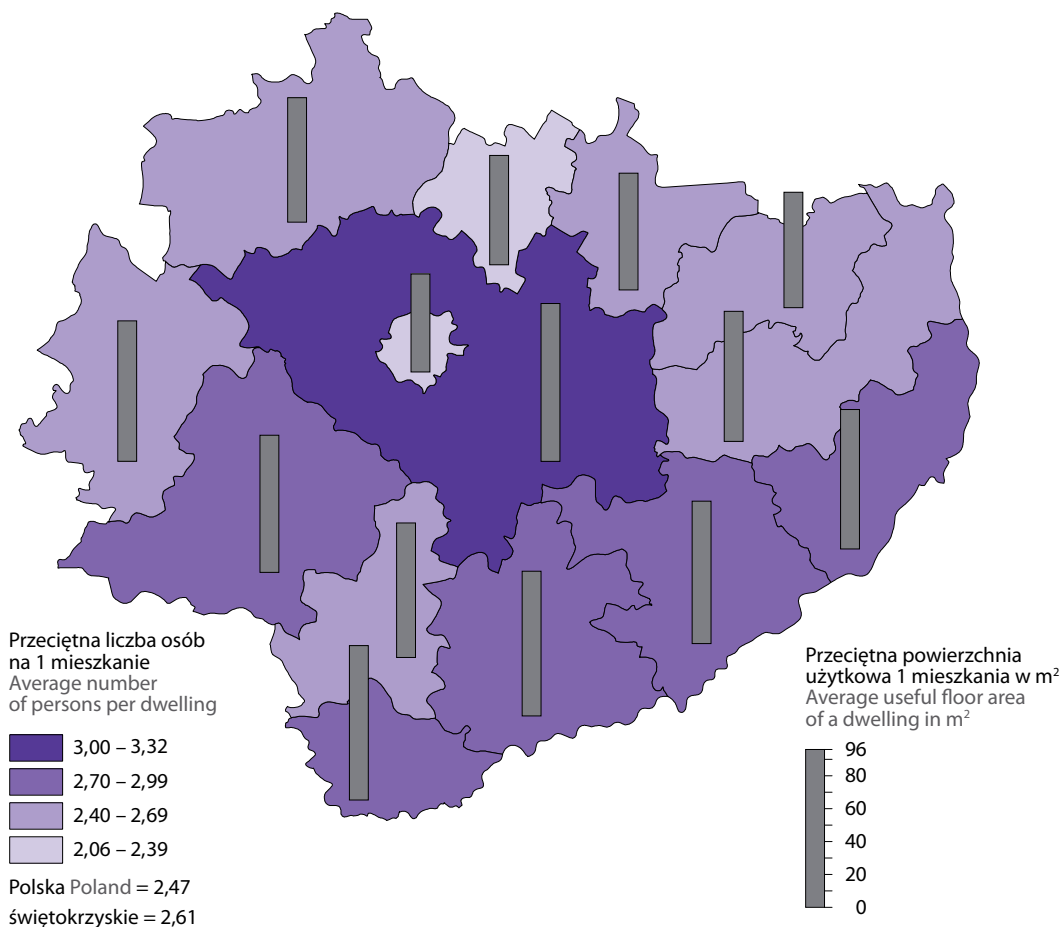
Warunki mieszkaniowe określa także przeciętna liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie. W województwie świętokrzyskim wskaźnik ten zmniejsza się w ostatnich latach z 2,86 w 2015 r. do 2,61 w 2021 r. (w kraju odpowiednio 2,72 i 2,47). Wzrasta powierzchnia do dyspozycji jednej osoby (z 25,9 m² w 2015 r. do 29,6 m² w 2021 r.). Biorąc pod uwagę przeciętną powierzchnię mieszkania w przeliczeniu

na 1 osobę korzystniejsze warunki mieszkaniowe były na wsi – 30,2 m² wobec 29,0 m² w miastach. Pod względem liczby osób przypadających na jedno mieszkanie korzystniej kształtowały się warunki mieszkaniowe w mieście (2,24) niż na wsi (3,02).

Mapa 29. Warunki mieszkaniowe ludności w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 29. Housing conditions of population in 2021
As of 31 December

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Na koniec 2021 r. długość sieci wodociągowej w województwie świętokrzyskim osiągnęła 14,1 tys. km, a liczba przyłączy – 260,6 tys. sztuk (w kraju odpowiednio 316,7 tys. km i 6038,8 tys. sztuk). W porównaniu z 2020 r. długość wybudowanej lub przebudowanej sieci wodociągowej w województwie zwiększyła się o 122,7 km, przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków o 3,5 tys. szt., a w porównaniu do 2015 r. wzrost wyniósł odpowiednio 710,8 km i 17,2 tys. szt. W 2021 r. 15,3% sieci wodociągowej i 26,6% przyłączy znajdowało się w miastach.

W województwie świętokrzyskim wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2021 r. wyniósł 120,7 km na 100 km² i był o 19,2% wyższy niż w kraju. W stosunku do 2015 r. gęstość sieci wodociągowej w wojewódz-

twie wzrosła o 5,2% (w kraju 6,3%). W 2021 r. na obszarach wiejskich województwa zagęszczenie sieci wodociągowej wyniosło 109,7 km na 100 km² (wzrost o 5,6% wobec 2015 r.) i było wyższe o 30,8% niż na obszarach wiejskich kraju. Natomiast wskaźnik gęstości sieci wodociągowej na obszarach miejskich województwa wyniósł 274,2 km na 100 km² (spadek o 5,6% wobec 2015 r.) i był niższy o 16,1% w porównaniu z obszarami miejskimi kraju.

Tablica 22.

Wodociągi

Stan w dniu 31 grudnia

Table 22.

Water supply system

As of 31 December

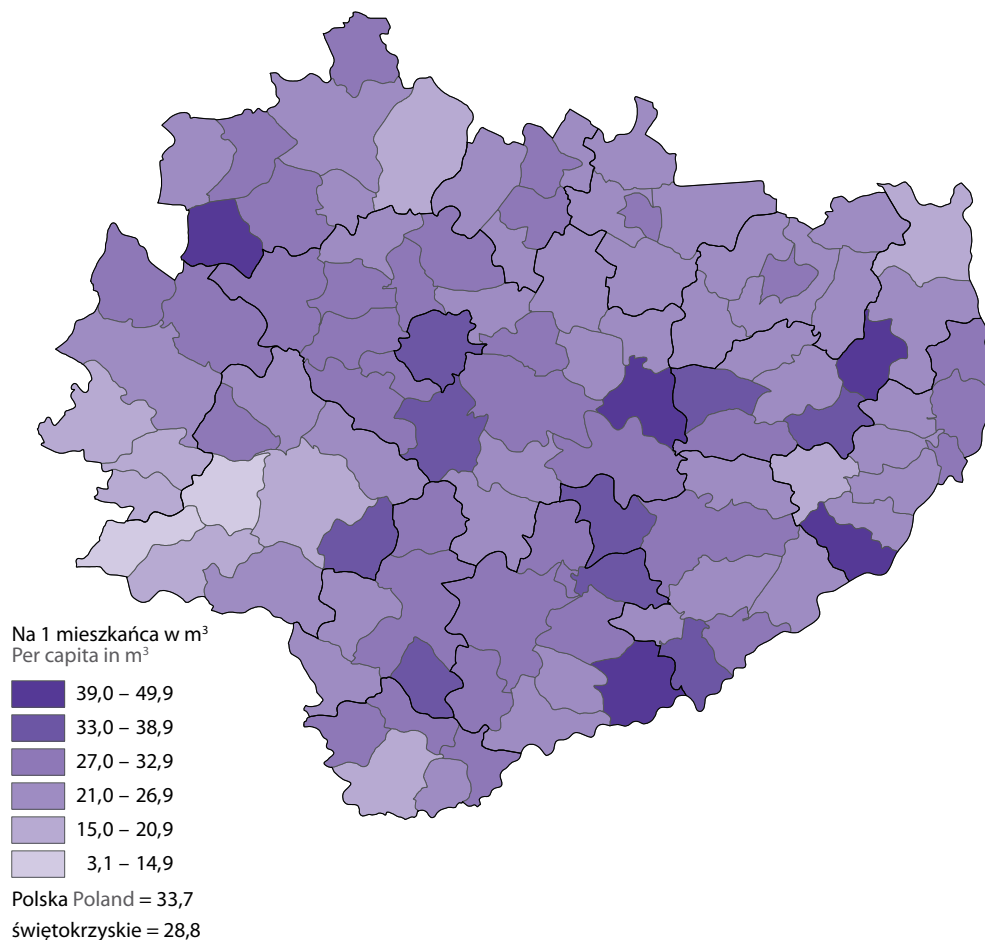
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	13428,0	13934,7	14016,1	14138,8
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	243420	253600	257187	260639
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	34,8	34,2	35,0	34,3

Mapa 30.

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2021 r.

Map 30.

Consumption of water from water supply systems in households in 2021

W dalszej części analizy odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej przedstawiono na podstawie danych obliczonych z wykorzystaniem danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim ponad 1,1 mln osób korzystało z sieci wodociągowej, co stanowiło 91,7% liczby ludności całego województwa – w kraju 92,4%. Większy odsetek mieszkańców korzystał z wodociągów na obszarach miejskich (96,1%) niż na obszarach wiejskich (88,1%). W kraju z sieci wodociągowej korzystało w miastach 96,7% mieszkańców, a na obszarach wiejskich 85,9%.

Rozwój infrastruktury wodociągowej oraz wzrost liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej w województwie przyczyniły się do wzrostu zużycia wody na 1 mieszkańca z 27,6 m³ w 2015 r. do 28,8 m³ w 2021 r. Nadal jednak w województwie świętokrzyskim gospodarstwa domowe zużywały o 4,9 m³ mniej wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, niż w kraju. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca w 2021 r. było wyższe w miastach (32,0 m³ wobec 33,7 m³ w 2015 r.), niż na wsi (21,6 m³ wobec 22,7 m³).

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

Długość sieci kanalizacyjnej w województwie świętokrzyskim w 2021 r. wynosiła 6,9 tys. km i w porównaniu z 2020 r. wzrosła o 320,7 km, a w stosunku do 2015 r. o 833,4 km. Długość sieci kanalizacyjnej w województwie stanowiła 4,0% długości sieci krajowej. W 2021 r. w województwie było 134,2 tys. przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych, co stanowiło 3,6% przyłączy w kraju. Ich liczba w 2020 r. była mniejsza o 5,2 tys., oraz o 19,6 tys. w 2015 r. Na obszarach wiejskich znajdowało się 71,6% długości sieci kanalizacyjnej oraz 56,8% przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych. Siecią kanalizacyjną w województwie odprowadzono 25,7 hm³ ścieków. W porównaniu z 2020 r. ich ilość spadła o 1,3% (w miastach spadek o 3,3%, a na wsi wzrost o 4,3%).

Wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej w województwie w 2021 r. wyniósł 59,0 km na 100 km² i był wyższy o 6,3% niż w kraju. W porównaniu z 2015 r. wzrósł o 13,7%, a w stosunku do 2020 r. – o 4,8%. Wskaźnik ten w 2021 r. był wyższy na obszarach miejskich gdzie wynosił 248,6 km na 100 km², niż na obszarach wiejskich – 45,4 km na 100 km². Jednak w porównaniu z 2015 r. gęstość sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich wzrosła (o 16,7%), a w miastach spadła (o 6,5%).

Tablica 23.

Kanalizacja

Stan w dniu 31 grudnia

Table 23.

Sewage system

As of 31 December

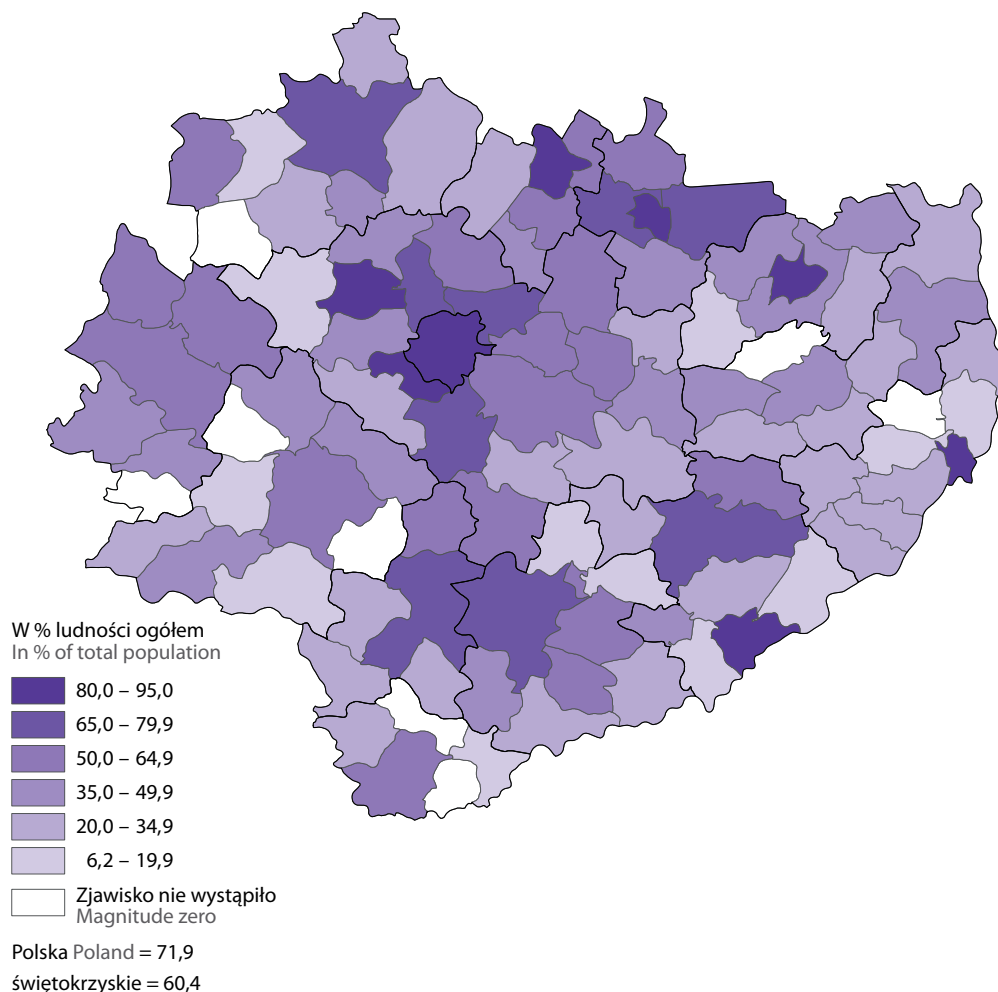
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	6081,5	6425,4	6594,2	6914,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	114604	125256	129018	134241
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	27,6	26,6	26,0	25,7
w tym oczyszczane of which treated	27,5	26,6	26,0	25,7

a Łącznie z kolektorami.

a Including collectors.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim z sieci kanalizacyjnej korzystało 732,4 tys. osób, co stanowiło 60,4% wszystkich mieszkańców województwa (w kraju 71,9%). Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej zwiększył się o 2,5 p.proc. w porównaniu z 2015 r. oraz o 0,6 p.proc. w stosunku do 2020 r. W miastach w 2021 r. z sieci korzystało 87,4% ludności (wzrost o 0,4 p.proc. wobec z 2015 r.), a na obszarach wiejskich 38,1% (wzrost o 3,6 p.proc. wobec 2015 r.).

Mapa 31. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2021 r.
Map 31. Population using sewage system in 2021

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Długość gazowej sieci rozdzielczej w województwie świętokrzyskim osiągnęła 4,9 tys. km, tj. więcej w relacji do roku poprzedniego o 3,8% oraz o 13,5% do 2015 r. Sieć gazowa w województwie stanowiła 2,9% długości sieci w kraju. W 2021 r. liczba przyłączy gazowych do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w województwie wyniosła 84,5 tys. szt., co stanowiło 2,6% przyłączy w kraju (w województwie odnotowano wzrost o 5,4% w porównaniu z 2020 r. i o 18,8% w stosunku do 2015 r.). Większa część sieci gazowej znajdowała się na obszarach wiejskich województwa (63,5% długości), natomiast przyłączy było więcej w miastach (54,2%).

Wskaźnik gęstości sieci gazowej w 2021 r. w województwie świętokrzyskim wynosił 40,6 km na 100 km², w 2020 r. był niższy o 16,3%, a w 2015 r. o 28,9%. W 2021 r. wskaźnik ten w województwie był niższy niż w kraju – o 17,6%. W badanym okresie zagęszczenie sieci było zdecydowanie wyższe w miastach niż na wsi. Na obszarach miejskich województwa na 100 km² powierzchni przypadało 224,2 km sieci gazowej (odnotowano wzrost o 16,5% w porównaniu z 2015 r. i o 9,7% w stosunku do 2020 r.), natomiast na obszarach wiejskich – 27,4 km (wzrost odpowiednio o 26,3% oraz o 20,2%).

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

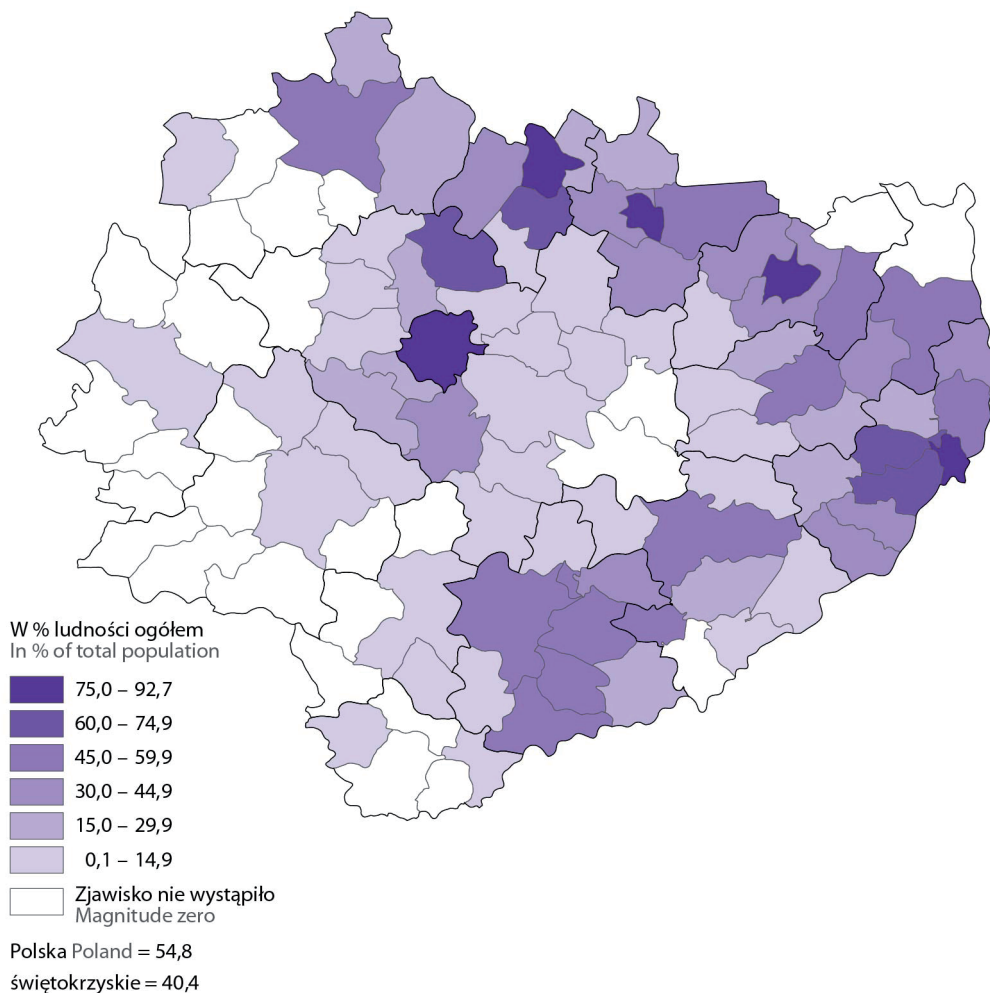
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	4293,4	4548,2	4695,5	4874,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	71137	76446	80175	84535
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	175,0	183,0	191,7	197,6
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	830,4	975,6	1043,5	1254,3
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	659,1	788,5	866,0	1051,2

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a Including gas customers using collective gas-meters.

W 2021 r. 40,4% mieszkańców województwa świętokrzyskiego korzystało z sieci gazowej, natomiast w kraju wskaźnik ten wyniósł 54,8%. W porównaniu z 2015 r. w województwie odnotowano wzrost wskaźnika o 3,7 p.proc. W 2021 r. więcej korzystających z sieci gazowej było na obszarach miejskich województwa – 71,5% (wzrost w stosunku do 2015 r. o 2,7 p.proc.), niż na obszarach wiejskich – 14,6% (wzrost w stosunku do 2015 r. o 3,8 p.proc.).

W ciągu 2021 r. w województwie świętokrzyskim gospodarstwa domowe zużyły 1254,3 GWh gazu z sieci, co stanowiło 2,1% zużycia gazu w kraju. W województwie zużyto 1051,2 kWh gazu na jednego mieszkańca, co w porównaniu z 2020 r. stanowi wzrost o 21,4%, a do 2015 r. o 59,5%. W przeliczeniu na jednego mieszkańca więcej gazu w województwie zużyli mieszkańcy miast niż wsi. W 2021 r. przeciętny mieszkaniec miasta zużył 1568,2 kWh gazu podczas gdy na wsi zużycie to wyniosło zaledwie 628,1 kWh.

Mapa 32. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2021 r.
Map 32. Population connected to the gas supply system in 2021

Ochrona zdrowia

Health care

W lecznictwie ambulatoryjnym na przestrzeni lat 2015-2021 obserwowano w województwie świętokrzyskim coroczny spadek liczby praktyk lekarskich. Liczba przychodni sukcesywnie wzrastała w okresie 2015-2019, natomiast od 2020 r. i rozpoczęcia pandemii SARS-CoV-2, wywołującego COVID-19 obserwowano spadek liczby placówek tego typu. W 2021 r. liczba udzielonych porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej wzrosła w porównaniu z 2020 r., natomiast pozostała wyraźnie niższa niż w latach poprzednich.

Choć w 2021 r. wzrosła w skali roku dostępność i stopień wykorzystania łóżek szpitalnych, to wskaźniki te pozostały niższe niż w 2015 r.

W latach 2019-2021, poza fizjoterapeutami, wzrosła liczebność pracowników medycznych opiekujących się bezpośrednio pacjentami. Dostępność pracowników służby zdrowia, choć na tle kraju była w większości przypadków zadowalająca, pozostała niska.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W 2021 r. w lecznictwie ambulatoryjnym funkcjonowały 632 przychodnie, wobec 634 w 2020 r. i 576 w 2015 r. W 2021 r. 72,3% przychodni, tj. 457 prowadziło działalność w miastach. Liczba praktyk lekarskich zmniejszyła się z 236 w 2015 r. do 165 w 2021 r., w tym liczba praktyk stomatologicznych spadła ze 177 do 131. Podobnie jak w przypadku przychodni, większość praktyk lekarskich prowadziła działalność w miastach (w 2021 r. 80,0%, tj. 132).

Stopień przystosowania przychodni i praktyk lekarskich ogółem do potrzeb osób niepełnosprawnych jest niewystarczający. W 2021 r. na 797 placówek 587 jednostek było wyposażonych w toalety przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, 579 – w pochylnie, podjazdy, platformy, 284 – w posadzki antypoślizgowe, 276 – w windy, 62 – w drzwi automatycznie otwierane, natomiast w 21 były udogodnienia dla osób słabowidzących i niewidomych oraz w 13 – dla niedosłyszących i niesłyszących. W 61 placówkach nie odnotowano udogodnień.

Dostępność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie była mniejsza niż przeciętnie w kraju (w 2021 r. 1490 osób/ 1 podmiot, wobec 1474 osób). W przekroju terytorialnym zróżnicowanie było znacznie większe. W 2021 r. w 19 gminach dostępność była lepsza niż przeciętnie w województwie. W najlepszej sytuacji znajdowali się mieszkańcy m.Kielce, gdzie na 1 placówkę przypadało 776 mieszkańców, a także gmin Moskorzew (861 osób/ 1 placówkę) i Busko-Zdrój (942 osoby/ 1 placówkę). W 2021 r. w 83 gminach dostępność nie przekroczyła przeciętnej w województwie. Najmniejszą dostępność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej odnotowano w gminach: Kunów (9334 osób/ 1 placówkę), Bliżyn (7628 osób/ 1 placówkę) i Pacanów (7003 osób/ 1 placówkę).

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 25. Health care facilities
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Przychodnie Out-patient departments	576	642	634	632
Praktyki lekarskie i lekarzy dentystów ^a Medical and dental practices ^a	236	198	174	165
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:	9699,7	9895,3	8367,4	9137,6
lekarskie ^d doctors ^d	8675,5	9034,3	7748,0	8399,7
stomatologiczne dental	1024,3	861,0	619,5	737,9
Szpitaly ogólne General hospitals	25	24	24	23
Łóżka w szpitalach ogólnych Beds in general hospitals				
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	50,2	43,3	45,0	46,3
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	68,4	74,8	56,3	63,7
Przeciętny pobyt chorego w dniach Average patient stay in days	5,3	5,2	5,4	5,1

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów.
 c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.
 a Data concern practices that have signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

Uwzględniając porady finansowane przez pacjentów oraz porady z izb przyjęć szpitali ogólnych udzielone pacjentom niehospitalizowanym, w ciągu 2021 r., w którym podobnie jak w 2020 r. panował stan pandemii SARS-CoV-2, wywołujący COVID-19 w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono 9137,6 tys. porad (8399,7 tys. lekarskich i 737,9 tys. stomatologicznych).

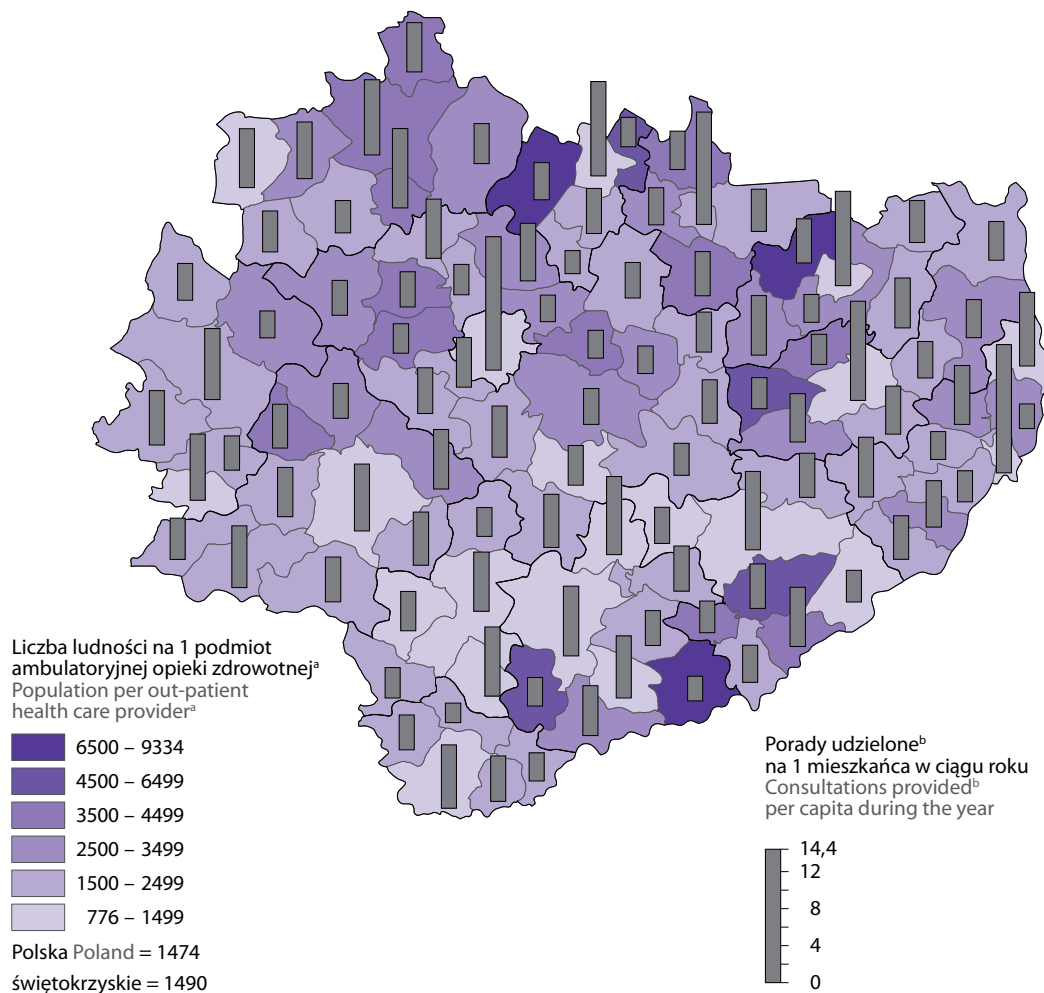
Liczba udzielonych porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej była o 9,2% większa niż przed rokiem i o 5,8% mniejsza niż w 2015 r., przy czym liczba porad lekarskich wzrosła o 8,4% w relacji do 2020 r. i spadła 3,2% w porównaniu z 2015 r., natomiast liczba porad stomatologicznych była o 19,1% większa niż w 2020 r. i o 28,0% mniejsza niż w 2015 r.

Na przestrzeni okresu 2015-2021 zmniejszył się udział porad stomatologicznych w poradach ogółem – z 10,6% do 8,1%.

W latach brzegowych 2015 i 2021 liczba udzielonych porad ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wyniosła 7,7, w tym liczba porad lekarskich wzrosła z 6,9 do 7,0, a stomatologicznych spadła z 0,8 do 0,6. Wskaźniki te były niższe niż przeciętnie w kraju, gdzie liczba porad ogółem wzrosła z 8,3 do 8,4, w tym porad lekarskich zwiększyła się z 7,4 do 7,6, a stomatologicznych spadła z 0,9 do 0,8.

W 2021 r. po wyłączeniu porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych (167,5 tys. porad), liczba udzielonych porad ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiła w województwie 7,5 podczas gdy w kraju 8,3. Na 102 gminy województwa ponadprzeciętną liczbę udzielonych porad odnotowano w 12 gminach, przy czym największą w: m. Kielce (14,4), Sandomierzu (13,9) i Starachowicach (12,1), Opatowie (10,7) oraz Ostrowcu Świętokrzyskim i Skarżysku Kamiennej (po 10,2). Z kolei najmniej porad na 1 osobę przypadało w gminach: Czarnocin (2,1), Łączna (2,5), Dwikozy i Pacanów (po 2,7).

Mapa 33. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2021 r.
Map 33. Out-patient health care in 2021

a Stan na 31 grudnia. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych pacjentom niehospitalizowanym. Łącznie z poradami udzielonymi w przychodniach resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych.
a As of 31 December. b Including consultations paid by patients; excluding consultations provided in admission rooms of general hospitals for non-hospitalized patients. Including consultations provided in out-patients departments of the Ministry of Interior and the Ministry of National Defence.

Stacjonarną opiekę zdrowotną w województwie świętokrzyskim na koniec 2021 r. można było uzyskać m.in. w udzielających świadczeń w trybie stacjonarnym i dziennym 23 stacjonarnych szpitalach ogólnych oraz udzielających świadczeń w trybie wyłącznie dziennym 11 szpitalach dziennych (tzw. szpitalach jednego dnia). Od 2019 r. klasyfikacji szpitali naienne i stacjonarne dokonuje się na podstawie deklaracji podmiotów leczniczych na Sprawozdaniu o działalności szpitala ogólnego MZ-29.

W 2021 r. w dyspozycji szpitali pozostawały w sumie 5504 łóżka (łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków) oraz 171 miejsc dziennych, podczas gdy w 2020 r. – 5404 łóżka i 172 miejsca, a w 2015 r. – 6313 łóżek i 151 miejsc. Od 2016 r. większością miejsc dziennych dysponowały stacjonarne szpitale ogólne (w 2021 r. – 61,4%, w 2020 r. – 79,1%, w 2016 r. – 74,9% wobec w 2015 r. – 23,2%).

Na przestrzeni 2021 r. zmniejszyła się w szpitalach ogólnych liczba łóżek dla pacjentów COVID-19 i z podejrzaniem COVID-19 z 1432 do 1072, a ich udział w liczbie łóżek ogółem spadł z 26,5% do 19,5%.

W 2021 r. chory przebywał w szpitalu w województwie świętokrzyskim przeciętnie 5,1 dnia, podczas gdy

w 2020 r. 5,4 dnia, a w 2015 r. 5,3 dnia (w kraju w 2021 r. 5,4, wobec w 2020 r. – 5,3 dnia i w 2015 r. – 5,4 dnia).

W skali roku wzrosła dostępność łóżek w stacjonarnych szpitalach ogólnych. Liczba łóżek w przeliczeniu na 10 tys. ludności ogółem zmniejszyła się w województwie z 50,2 w 2015 r. do 45,0 w 2020 r., natomiast w 2021 r. wzrosła do 46,3. Tendencja ta nie odbiegała od zmian zachodzących w kraju, gdzie w 2015 r. na 10 tys. ludności przypadało 48,6 łóżek, w 2020 r. 44,0, a w 2021 r. 44,4.

W kolejnym roku dotkniętym pandemią COVID-19, tj. w 2021 r. wskaźnik wykorzystania łóżek w stacjonarnych szpitalach ogólnych w województwie świętokrzyskim wyniósł 63,7% lub inaczej 232 dni i było to o 27 dni więcej niż w 2020 r. i o 17 dni mniej niż w 2015 r. W kraju wykorzystanie łóżek w 2021 r. osiągnęło 61,3%, tj. 224 dni, co oznacza wzrost o 23 dni w relacji do stanu z 2020 r. i spadek o 19 dni w porównaniu z 2015 r. Podobny kierunek zmian wykorzystania łóżek odnotowano we wszystkich województwach. W 2021 r. baza łóżkowa stacjonarnych szpitali ogólnych w największym stopniu była wykorzystana w województwach: małopolskim (66,4%), lubelskim (65,2%), pomorskim (63,8%), a najniższe wykorzystanie łóżek odnotowano w województwach: podlaskim (56,6%), opolskim (57,3%) i warmińsko-mazurskim (57,9%). W 2021 r., podobnie jak 2015 r. województwo świętokrzyskie uplasowało się na 4. lokacie w kraju.

W 2021 r., będącym drugim rokiem pandemii COVID-19, w szpitalach ogólnych leczono w trybie stacjonarnym (bez ruchu międzyoddziałowego) 234,1 tys. osób wobec 195,9 tys. przed rokiem i 286,8 tys. w 2015 r. W 2021 r. liczba hospitalizowanych pacjentów na 10 tys. mieszkańców województwa wyniosła 1962 osoby wobec 1626 przed rokiem i 2277 w 2015 r. (w kraju 1667 wobec 1502 w 2020 r. i 2054 w 2015 r.). Odnotowany w 2021 r. w województwie świętokrzyskim wskaźnik był najwyższym w kraju, na co wpływ miała zmiana metodologii liczenia pacjentów i znaczny wzrost liczby hospitalizacji jednodniowych na oddziałach ratunkowych w szpitalu w powiecie koneckim.

W 2021 r. w ramach opieki dziennej (z ruchem międzyoddziałowym) realizowanej w szpitalach ogólnych (stacjonarnych i dziennych), leczonych było łącznie 29,9 tys. osób wobec 26,5 tys. osób przed rokiem i 29,7 tys. osób w 2015 r., w tym w szpitalach dziennych odpowiednio: w 2021 r. 9,7 tys., w 2020 r. 6,5 tys., a w 2015 r. 4,2 tys. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalnie zmalał udział pacjentów leczonych dziennie w szpitalach stacjonarnych, na rzecz leczonych w szpitalach dziennych – z 85,7% w 2015 r. przez 75,4% w 2020 r. do 67,4% w 2021 r., co oznacza że we wskazanym okresie udział leczonych w ramach opieki dziennej w szpitalach jednego dnia wzrósł z 14,3% do 32,6%.

W ramach stacjonarnej opieki zdrowotnej oprócz szpitali ogólnych w województwie na koniec 2021 r. funkcjonował 1 szpital psychiatryczny, 16 zakładów opiekuńczo–lecniczych (w tym 1 typu psychiatrycznego), 3 zakłady pielęgnacyjno–opiekuńcze, 10 hospicjów oraz 3 ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów. W placówkach tych leczono w 2021 r. w sumie 11,7 tys. osób (w roku poprzednim 11,2 tys. osób).

Integralną część systemu ochrony zdrowia stanowi lecznictwo uzdrowiskowe. Znanym i cenionym centrum lecznictwa uzdrowiskowego w województwie świętokrzyskim od lat pozostaje powiat buski. Na przestrzeni lat 2015–2021 liczba działających tam placówek podlegała niewielkim wahaniom. Podobnie jak na koniec 2015 r., czynnych na koniec 2021 r. było 12 sanatoriów, 4 szpitale uzdrowiskowe, 1 przychodnia uzdrowiskowa, 1 stacjonarny zakład rehabilitacji leczniczej. W porównaniu ze stanem z 2020 r. liczba sanatoriów wzrosła o 1, a stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej zmniejszyła się o 1.

Na koniec 2021 r., w dyspozycji placówek lecznictwa uzdrowiskowego pozostawało, podobnie jak w 2015 r. 3,3 tys. łóżek, wobec 3,2 tys. w 2020 r. W 2021 r. (również dotkniętym pandemią COVID-19) liczba pacjentów/ kuracjuszy korzystających z tej formy leczenia niezależnie od typu placówki lecznictwa uzdrowiskowego wyniosła 47,0 tys. w opiece stacjonarnej i 5,3 tys. w trybie ambulatoryjnym, wobec w 2020 r. odpowiednio 37,8 tys. i 3,3 tys. osób, a w 2015 r. 61,9 tys. i 10,3 tys. osób.

Biorąc pod uwagę funkcje placówek lecznictwa uzdrowiskowego, stopień przystosowania placówek do potrzeb osób niepełnosprawnych nie jest zadawalający. Na koniec 2021 r. spośród 18 placówek lecznictwa uzdrowiskowego: wszystkie placówki posiadały posadzki antypoślizgowe, a także było wyposażonych w pochylnie, podjazdy, platformy, w 16 zapewniono pokoje lub pokoje z łazienkami przystosowanymi dla osób niepełnosprawnych, w 16 – łazienki przystosowano dla osób niepełnosprawnych, w 13 placówkach były windy, a 9 placówek było wyposażonych w drzwi automatycznie otwierane. W żadnej placówce nie zastosowano udogodnień dla słabowidzących i niewidomych ani dla niedosłyszących i niesłyszących.

Infrastrukturę opieki medycznej uzupełnia sieć aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych. Na przestrzeni lat 2015-2021 obserwowano ograniczenie liczebności działających placówek, a co za tym idzie pogorszenie dostępności. W 2021 r. w województwie świętokrzyskim działało 382 aptek i 46 punktów aptecznych, wobec w 2020 r. odpowiednio 390 i 46, a w 2015 r. – 421 i 60. Na 1 aptekę przypadało 3109 mieszkańców, wobec 3076 w 2020 r. i 2986 w 2015 r. Podobnie jak w przypadku innych placówek służby zdrowia czy opieki społecznej, przystosowanie aptek i punktów aptecznych do potrzeb osób niepełnosprawnych było niewystarczające.

W 2021 r. spośród w sumie 428 aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych: 268 placówek było wyposażonych w pochylnie, podjazdy, platformy, 107 posiadało w posadzki antypoślizgowe, 15 placówek było wyposażonych w drzwi automatycznie otwierane, w 6 placówkach były windy. Udogodnienia dla osób słabowidzących i niewidomych posiadało 7 placówek, a 4 – dla niedosłyszących i niesłyszących. W 100 placówkach nie wprowadzono udogodnień dla osób niepełnosprawnych.

Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

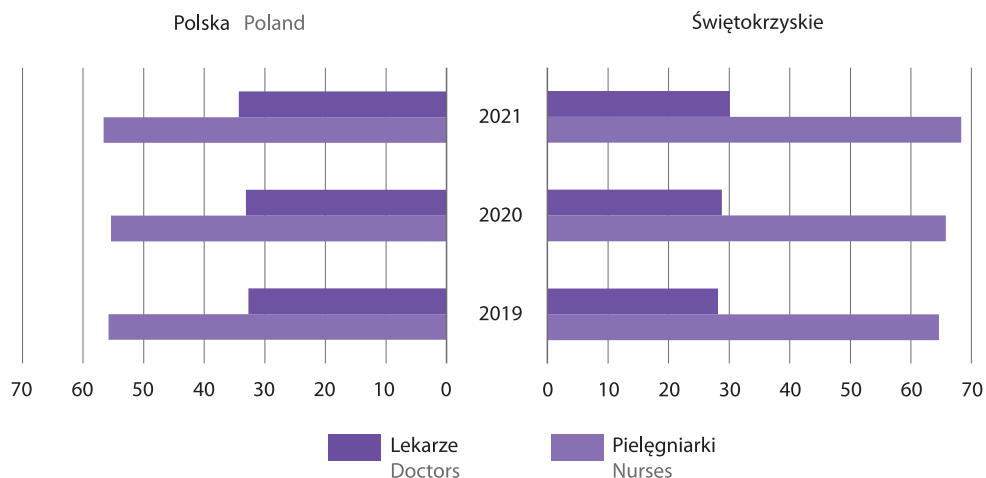
Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy. W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

W województwie świętokrzyskim wśród pracujących w ochronie zdrowia bezpośrednio z pacjentem odnotowano w 2021 r.: 3573 lekarzy, 990 lekarzy dentystów, 8117 pielęgniarek, 996 położnych, 808 farmaceutów, 1674 fizjoterapeutów i 564 diagnostów laboratoryjnych. W porównaniu z poprzednim rokiem, największy bezwzględny przyrost w 2021 r. liczby osób pracujących z pacjentem, zarejestrowano w grupie pielęgniarek (o 231 osób) i lekarzy (o 122 osoby). Ponadto zwiększyła się liczba: położnych (o 49 osób), farmaceutów (o 38 osób) i lekarzy dentystów (o 22 osoby). Mniej niż przed rokiem było natomiast fizjoterapeutów (o 26 osób) i diagnostów laboratoryjnych (o 17 osób). W relacji do 2019 r. odnotowano mniejszą liczbę jedynie fizjoterapeutów (o 46 osób).

Jednym z najważniejszych zagadnień jest efektywne wykorzystanie kadr medycznych. Zapewnienie odpowiedniej dostępności do personelu medycznego, opartej na potrzebach mieszkańców, stanowi jedno z najważniejszych wyzwań współczesnej polityki zdrowotnej.

Wykres 31. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 31. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. ludności województwa wzrosła z 28,2 osób do 30,1, lekarzy dentyistów – z 7,8 osób do 8,3, pielęgniarek z 64,6 osób do 68,3, farmaceutów z 6,2 osób do 6,8, fizjoterapeutów z 12,8 osób do 14,1, diagnostów laboratoryjnych – z 4,2 do 4,7, a położnych w przeliczeniu na 10 tys. kobiet z 14,8 osób do 16,3.

Z wyjątkiem pielęgniarek, położnych, fizjoterapeutów i diagnostów laboratoryjnych wskaźniki dostępności ukształtowały się poniżej średniej krajowej, gdzie liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. ludności wzrosła z 32,7 osób do 34,3, lekarzy dentyistów – z 8,8 osób do 9,2, pielęgniarek – z 55,8 osób do 56,6, farmaceutów z 7,3 osób do 7,5, fizjoterapeutów z 7,6 osób do 8,8, diagnostów laboratoryjnych – z 3,2 do 3,4, a położnych w przeliczeniu na 10 tys. kobiet – z 14,0 osób do 14,5.

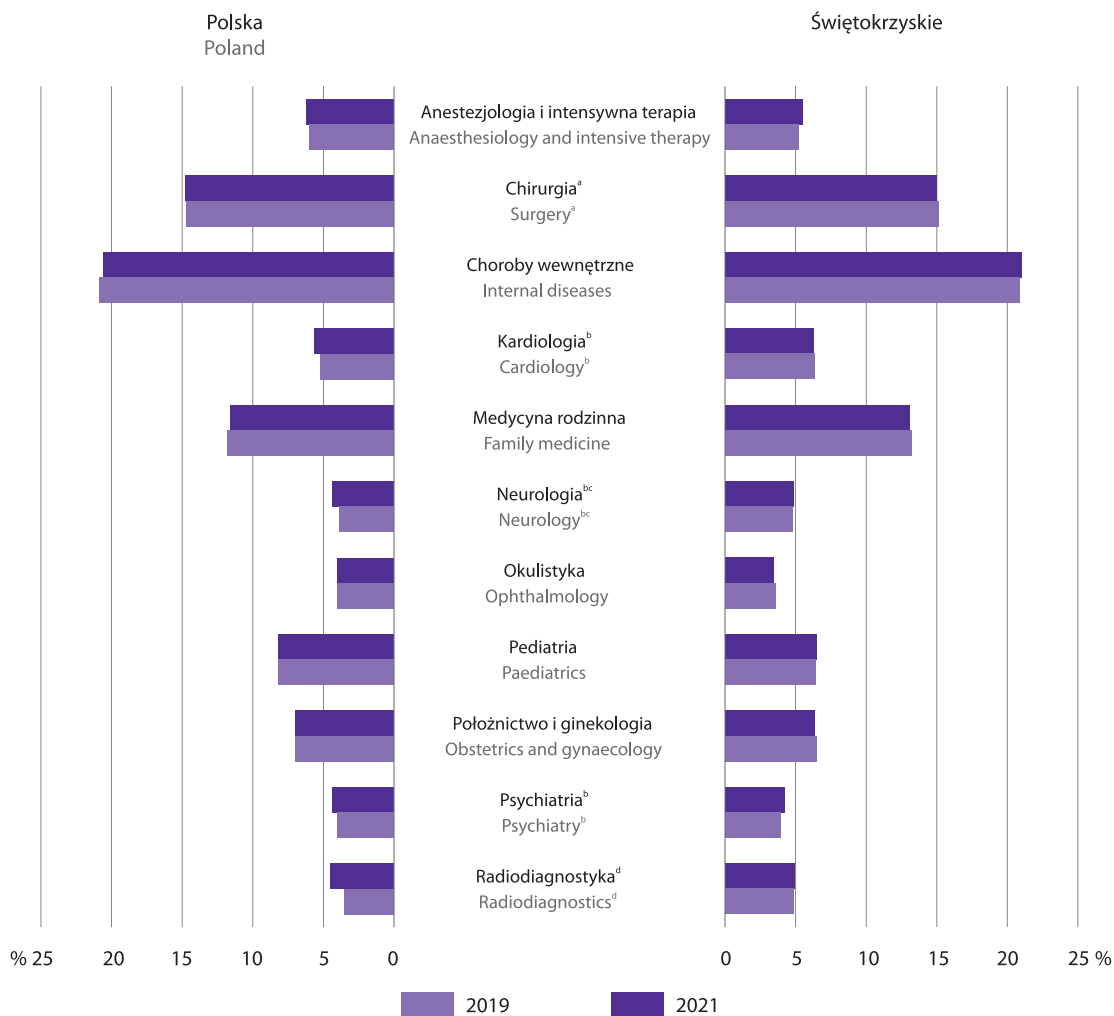
Poza dostępnością pracowników medycznych, wyrażoną przez odniesienie liczby pracujących z pacjentem do liczby potencjalnych pacjentów, ważnym czynnikiem wpływającym na jakość opieki zdrowotnej są kwalifikacje kadry medycznej.

Wykres 32. Lekarze specjaliści według wybranych specjalizacji

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 32. Medical specialists by selected specialisation

As of 31 December

a Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. b Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. c d Także: c – neuropatologii, d – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej, radiodiagnostyki i radiologii dziecięcej. a General, paediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of the locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. b Including children's specialists. cd Also: c – neuropathology, d – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy, radiodiagnosics and children's radiology.

W 2021 r. liczba lekarzy ze specjalizacją (II stopnia i specjalistów) w województwie świętokrzyskim wynosiła 2481, tj. 69,4% lekarzy ogółem. W 2020 r. lekarze ze specjalizacją stanowili 70,1%, a w 2019 r. 70,5% lekarzy ogółem. Najczęściej posiadaną przez lekarzy specjalizacją były specjalizacje z zakresu chorób wewnętrznych (blisko 21% ogółu specjalizacji w każdym analizowanym roku), chirurgii (przynajmniej 15%), medycyny rodzinnej (ponad 13%). W kraju odsetek lekarzy ze specjalizacją ukształtował się w 2021 r. na poziomie 67,2% wobec w 2020 r. 67,4%, a w 2019 r. 67,5%, przy czym podobnie jak w województwie, najwięcej lekarzy posiadało specjalizację w dziedzinie chorób wewnętrznych, chirurgii, medycyny rodzinnej.

W przeliczeniu na 10 tys. ludności dostępność lekarzy ze specjalizacją wzrosła z 19,9 osób w 2019 r. do 20,9 w 2020 r. (w kraju z 22,1 do 23,0).

W 2021 r. wśród lekarzy dentyistów w województwie świętokrzyskim specjalizację posiadało 105, co stanowiło 10,6% lekarzy dentyistów ogółem (w 2020 r. 11,0%). W kraju udział dentyistów ze specjalizacją osiągnął 18,1% wobec 18,0% przed rokiem. W przeliczeniu na 10 tys. ludności dostępność lekarzy dentyistów ze specjalizacją pozostała na poziomie 0,9, natomiast w kraju wzrosła z 1,6 do 1,7.

W 2021 r. w ramach Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne funkcjonowało, podobnie jak przed rokiem 49 zespołów ratownictwa medycznego (o 3 więcej niż w 2015 r.), z czego 40 podstawowych i 9 specjalistycznych. Na przestrzeni lat 2015-2021 odnotowano spadek liczby zespołów specjalistycznych (o 9) przy jednoczesnym wzroście liczby zespołów podstawowych (o 12). Oprócz naziemnych zespołów ratownictwa medycznego działał 1 lotniczy zespół ratownictwa medycznego. Doraźnej pomocy medycznej udzielało również, podobnie jak w 2020 r. 10 szpitalnych oddziałów ratunkowych (SOR). Od 2019 r. z systemem współpracowała 1 izba przyjęć oraz 1 centrum urazowe.

Zespoły ratownictwa medycznego (ZRM) udzielają pomocy medycznej poza szpitalem osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. W ramach medycznych czynności ratunkowych wykonano 112,2 tys. wyjazdów/wylotów, wobec 109,1 tys. w 2020 r. i 120,2 tys. w 2015 r. W przeliczeniu na 1000 ludności w 2021 r. przeciętnie przypadały 94,0 wyjazdy ZRM, podczas gdy w 2020 r. 90,6, a w 2015 r. 95,4. W kraju odpowiednio w 2021 r. 80,5, wobec 72,3 i 81,9 w latach 2020 i 2015.

Struktura wyjazdów zespołów/wylotów ZRM ze względu na miejsce zdarzenia nie zmieniła się. Zdecydowaną większość stanowiły wyjazdy do domu pacjenta (80,8% w 2021 r. wobec 80,4% w 2020 r. i 73,0% w 2015 r.). Drugie co do liczebności miejsce zdarzenia to kategoria „inne”, która obejmuje m.in. ulicę (wyłączając ruch uliczno-drogowy), sklep, kościół (13,8% w 2021 r. wobec 14,3% w 2020 r. i 21,9% w 2015 r.). W dalszej kolejności plasują się wyjazdy do zdarzeń zaistniałych w ruchu uliczno-drogowym (3,1% w 2021 r. wobec 3,3% w 2020 r. i 2,4% w 2015 r.) oraz do zdarzeń w pracy lub w szkole (2,3% w 2021 r. wobec 2,0% w 2020 r. i 2,7% w 2015 r.)

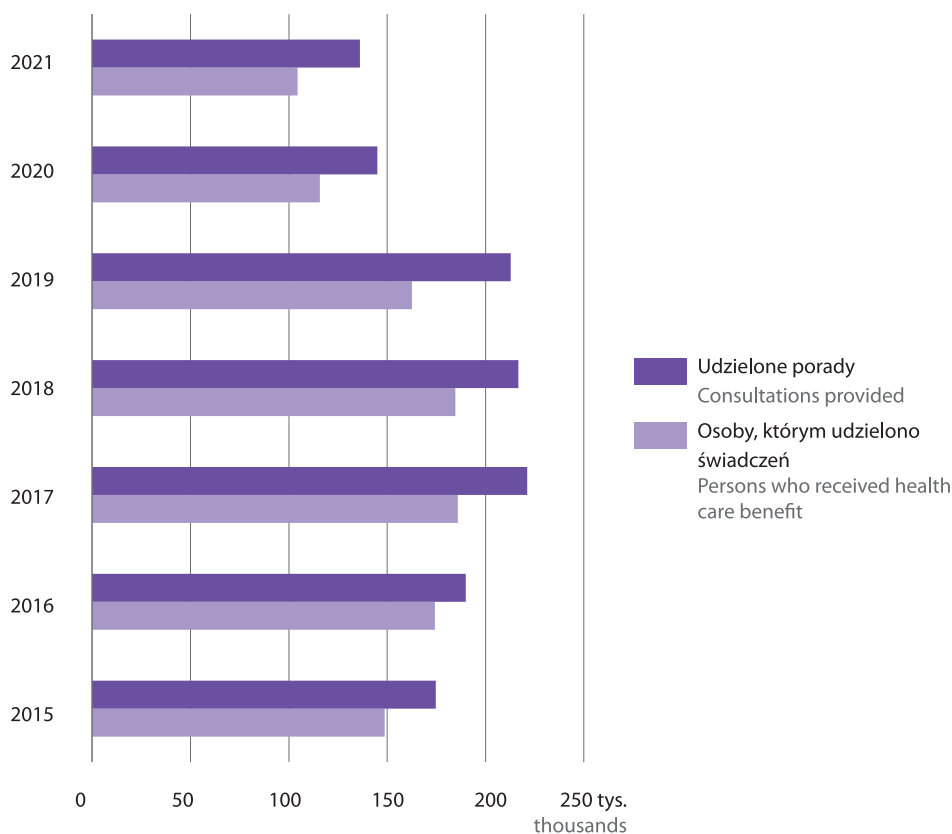
W trakcie jednego wyjazdu pomoc mogła zostać udzielona więcej niż jednej osobie, dlatego liczba osób, którym udzielono świadczeń w trakcie wyjazdów/wylotów ZRM była nieco większa niż liczba wyjazdów/wylotów i wyniosła w 2021 r. 112,3 tys., podczas gdy w 2020 r. 109,5 tys. i w 2015 r. 120,8 tys. W przeliczeniu na 1000 ludności w 2021 r. w województwie przypadało 94,1 osób, którym ZRM udzieliły pomocy, podczas gdy w 2020 r. 90,9, a w 2015 r. 95,9. W kraju odpowiednio w 2021 r. 80,8, wobec 72,4 i 82,4 w latach 2020 i 2015. W województwie wśród osób, którym pomocy udzielały ZRM udział osób w wieku 65 lat i więcej wahał się od 45,4% w 2015 r. do 50,5% w 2021 r., natomiast dzieci i młodzieży do 18 roku życia – od 6,2% do 4,0%. W kraju udział seniorów oscylował między 41,7% a 48,4%, a dzieci i młodzieży – między 6,4% a 4,9%.

Od 2019 r. szpitalne oddziały ratunkowe (SOR) zapewniały świadczenia zdrowotne w dwóch trybach: ambulatoryjnym (niezakończonym hospitalizacją) oraz stacjonarnym, podczas gdy w latach wcześniejszych – w trzech trybach tj.: ambulatoryjnym (niezakończonym hospitalizacją), leczenia jednego dnia (z zamiarem zakończenia udzielania świadczeń w okresie nieprzekraczającym 24 godzin) oraz stacjonarnym (powyżej 24 godzin). Skutkuje to brakiem pełnej porównywalności danych z latami wcześniejszymi. Niezależnie od analizowanego okresu, w izbach przyjęć i szpitalnych oddziałach ratunkowych najwięcej świadczeń udzielono w trybie ambulatoryjnym.

Na 10 SOR-ach i 1 współpracującej izbie przyjęć w 2021 r. w trybie ambulatoryjnym udzielono 136,2 tys. porad, podczas gdy w 2020 r. 145,0 tys., a w 2019 r. 212,9 tys. Doraźną pomoc medyczną w trybie ambulatoryjnym otrzymało 104,5 tys. osób, podczas gdy w 2020 r. 115,8 tys. osób, a w 2019 r. 162,6 tys. osób. W 2021 r. spośród osób, którym udzielono pomocy medycznej w trybie ambulatoryjnym, dzieci i młodzież do 18 r. życia stanowiły 18,1% (w 2020 r. 17,8% i w 2019 r. 21,7%), a osoby w wieku 65 lat i więcej – 26,4% (przed rokiem 26,3% i w 2019 r. 23,2%).

Wykres 33. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

Chart 33. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

Liczba leczonych w trybie stacjonarnym w 2021 r. wyniosła 49,9 tys. osób, podczas gdy w 2020 r. 27,3 tys. osób a w 2019 r. 29,7 tys. osób. Z tego do leczenia szpitalnego przekazano w 2021 r. 19,1 tys. osób, podczas gdy w 2020 r. 10,4 tys. osób, natomiast w 2019 r. 6,9 tys. osób. W 2021 r. wśród osób leczonych stacjonarnie dzieci i młodzież do 18 r. życia stanowiły 11,9% (w 2020 r. 8,6%, a w 2019 r. 13,7%), a osoby w wieku 65 lat i więcej – 35,0% (w 2020 r. 28,2% wobec w 2019 r. 39,8%).

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim w przeliczeniu na 1000 ludności przypadało 129,4 osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w szpitalnych oddziałach ratunkowych lub izbach przyjęć (w 2020 r. 118,7 osób wobec w 2019 r. 155,4). W kraju odpowiednio w 2021 r. 131,0, wobec 120,8 i 159,6 w latach 2020 i 2019.

W 2021 r. wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego ogółem na ochronę zdrowia w województwie świętokrzyskim wyniosły 182,6 mln zł, tj. więcej o 4,5 mln zł niż przed rokiem i o 77,4 mln zł niż w 2015 r. (w Polsce odpowiednio 6267,4 mln zł, tj. więcej o 470,6 mln zł niż w 2020 r. i o 2360,8 mln zł niż w 2015 r.).

Z kwoty ogółem najwięcej na ochronę zdrowia wydatkowały samorządy powiatów (w 2021 r. 46,7% wydatków wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w województwie na ochronę zdrowia) i miasta na prawach powiatu (9,6%), następnie samorząd województwa (30,4%) i gmin (13,3%). W Polsce wydatki samorządów powiatów stanowiły 21,9% wydatków wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w kraju na ochronę zdrowia, miast na prawach powiatu 22,7%, województw 42,6%, a gmin 12,8%.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim samorządy powiatów (bez miasta na prawach powiatu) wydatkowały na ochronę zdrowia 85,2 mln zł, tj. 4,4% mniej niż w 2020 r. i o 74,6% więcej niż w 2015 r.

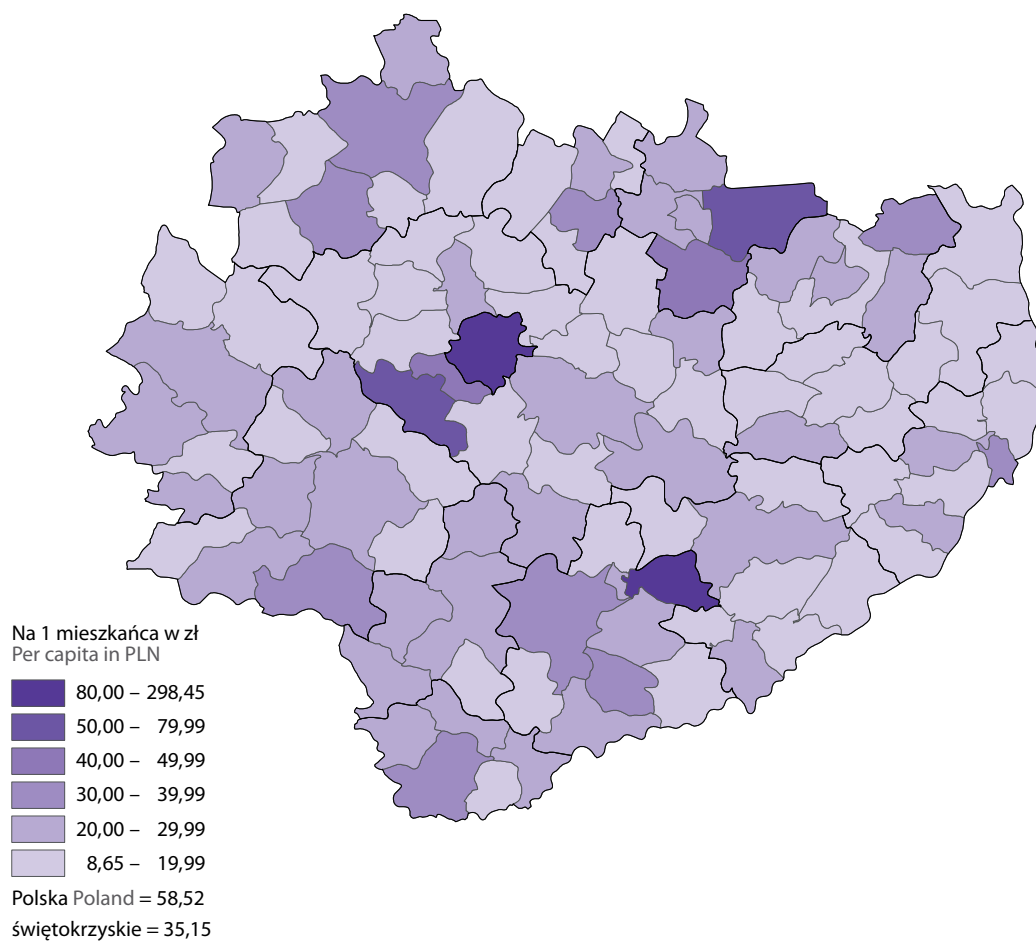
Z kolei miasto na prawach powiatu Kielce przeznaczyło na ten cel w 2021 r. 17,6 mln zł, tj. więcej o 18,0% niż przed rokiem i o 18,3% niż w 2015 r. Samorząd województwa wydatkował 55,5 mln, tj. zarówno więcej niż przed rokiem, jak i w 2015 r. odpowiednio o 2,9% i 147,6%. Samorządy gmin przeznaczyły w sumie 24,3 mln zł, tj. więcej o 20,5% niż przed rokiem i o 26,9% niż w 2015 r. W strukturze wydatków największy udział środki na ochronę zdrowia stanowiły w budżecie województwa (w 2021 r. 10,0%), następnie w budżecie powiatów (średnio 5,9%), miasta na prawach powiatu (1,1%) i gmin (przeciętnie 0,4%).

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia per capita były zróżnicowane. W 2021 r. na 1 mieszkańca przypadało średnio z:

- budżetu województwa świętokrzyskiego 46,55 zł (w 2020 r. – 44,80 zł, w 2015 r. 17,81 zł),
- budżetów powiatów 84,60 zł (w 2020 r. – 87,62 zł, w 2015 r. 45,96 zł), przy czym najwyższe wydatki odnotowano w powiatach: kazimierskim – 328,80 zł (przed rokiem 320,29 zł i w 2015 r. 41,15 zł), ostrowieckim – 171,54 zł (w 2020 r. 163,62 zł, a w 2015 r. 50,16 zł) i opatowskim – 167,18 zł (przed rokiem 133,77 zł a w 2015 r. 98,46 zł), natomiast najniższe w powiatach: staszowskim – 37,39 zł (w 2020 r. 54,00 zł, a w 2015 r. 33,30 zł), buskim – 39,05 zł (przed rokiem – 66,93 zł, w 2015 r. 61,09 zł) i starachowickim – 41,55 zł (w 2020 r. 51,39 zł, a w 2015 r. 37,64 zł),
- budżetu miasta na prawach powiatu Kielce 94,50 zł (w 2020 r. 79,32 zł, a w 2015 r. 75,06 zł),
- budżetów gmin 24,15 zł (w 2020 r. 19,85 zł, a w 2015 r. 18,05 zł); w 2021 r. wartości wydatków na ochronę zdrowia per capita w 75 gminach nie przekroczyły średniej w województwie (rok wcześniej w 80 gminach) – najniższe wartości odnotowano w gminach: Piekoszów (8,65 zł), Skarżysko Kościelne (9,72 zł) i Bejsce (10,70 zł), a najwyższe w gminach: Tuczępy (298,45 zł), Brody (60,40 zł) i Chęciny (53,74 zł).

W sumie na ochronę zdrowia wydatkowano z budżetów gmin i m. Kielce w 2021 r. na 1 mieszkańca średnio 35,15 zł (w 2020 r. 29,14 zł i w 2015 r. 27,03 zł); podobnie jak przed rokiem, w 2021 r. średniej tej nie osiągnęły 92 gminy.

Mapa 34. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2021 r.
 Map 34. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2021

Kultura

Culture

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim w porównaniu z rokiem poprzednim mniej było placówek bibliotecznych oraz klubów i świetlic. Nie zmieniła się liczba galerii i salonów sztuki, teatrów i instytucji muzycznych, centrów kultury, domów i ośrodków kultury i kin stałych. Więcej było natomiast muzeów i oddziałów muzealnych. Wydatki budżetów gmin i miasta Kielce w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w przeliczeniu na 1 mieszkańca były wyższe zarówno w odniesieniu do 2020 r. jak również do 2015 r.

Tablica 26. Instytucje kultury
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 26. Culture institutions
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	283	275	269	260
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	.	.	30	32
Galerie i salony sztuki Art galleries	9	9	9	9
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	4	4	4	4
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture, cultural centres and establishments	77	80	80	80
Kluby i świetlice Clubs and community centres	58	41	37	31
Kina stałe Indoor cinemas	14	18	18	18
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	4442	4487	4459	4568
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1000 popula- tion	600	519	170	291
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 culture institution ^c	9312	10198	10253	10700

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

Według stanu w końcu 2021 r. najliczniejszą grupę instytucji kultury w województwie świętokrzyskim stanowiły placówki biblioteczne, tj. biblioteki publiczne wraz z filiami oraz punkty biblioteczne. W 2021 r. działalność prowadziło 260 tego typu placówek (o 9 mniej niż w 2020 r. i o 23 mniej niż w 2015 r.), które stanowiły 3,0% wszystkich placówek bibliotecznych w kraju. W latach 2015-2021 liczba placówek zarówno na obszarze województwa, jak i w kraju systematycznie zmniejszała się. Większość placówek bibliotecznych prowadziła działalność na terenach wiejskich (68,5% ogólnej ich liczby). W 2021 r. na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) przypadało średnio 4,6 tys. osób (w 2015 r. 4,4 tys. osób); w kraju odpowiednio 4,4 tys. osób w 2021 r. i 4,1 tys. osób w 2015 r. W miastach wskaźnik ten był wyraźnie wyższy niż na wsi i wyniósł 6,5 tys. osób (na wsi - 3,7 tys.). Niski poziom wskaźnika na obszarach wiejskich jest pozytywnym zjawiskiem, gdyż dostęp do bibliotek stanowi na tych terenach jeden z ważniejszych wskaźników dostępu do kultury.

Na przestrzeni 6 lat poziom czytelnictwa mierzony liczbą czytelników korzystających z oferty bibliotek publicznych systematycznie zmniejszał się. W 2021 r. był niższy o 4,8% niż rok wcześniej i o 26,9% niższy niż w 2015 r., a liczba użytkowników aktywnie wypożyczających księgozbiór wyniosła 120,4 tys. (o 6,0 tys. mniej niż rok wcześniej). Na koniec 2021 r. biblioteki publiczne w województwie dysponowały księgozbiorem składającym się z 4182,2 tys. woluminów (o 0,1% więcej niż w 2020 r. i 2,2% mniej niż w 2015 r.), który stanowił 3,4% ogólnej liczby woluminów w kraju.

Wśród czytelników najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku do 15 lat (38,6%), a najmniej liczną - w wieku 20-24 lata (4,7%). Pod względem wykonywanego zajęcia, najliczniejszą grupę czytelników bibliotek publicznych stanowiły osoby uczące się (38,2% ogółu czytelników) oraz osoby pracujące (35,1%).

W 2021 r. przeliczeniu na 1000 ludności przypadało 101 czytelników, wobec 105 rok wcześniej i 131 w 2015 r. Sytuacja epidemiczna wymusiła czasowe ograniczenia w działalności instytucji kultury, w tym również bibliotek. Ponowny dostęp czytelników po 2020 r. do możliwości korzystania z księgozbioru placówek bibliotecznych przyczynił się do większej liczby udostępnień księgozbioru na zewnątrz (o 15,3%, do 2554,0 tys. woluminów). W ciągu 2021 r. jeden czytelnik wypożyczył przeciętnie w ciągu roku 21 pozycji księgozbioru (o 4 więcej niż w 2020 r.); w kraju odpowiednio - 19 (o 3 więcej niż rok wcześniej).

Rozwój nowoczesnych technologii znalazł odzwierciedlenie w usługach elektronicznych oferowanych przez biblioteki publiczne i filie. Liczba bibliotek udostępniających swoje zasoby w formie elektronicznej stale rośnie. W 2021 r. 141 świętokrzyskich bibliotek i filii oferowało użytkownikom możliwość skorzystania z katalogu on-line (o 9 więcej w porównaniu z 2020 r.), natomiast możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne oferowało 100 bibliotek publicznych (o 7 więcej niż w 2020 r.). W 2021 r. do potrzeb osób niepełnosprawnych przystosowanych było 120 bibliotek publicznych (117 obiektów posiadało adaptację wejścia do budynku, a 70 udogodnienia wewnątrz budynku).

Na koniec 2021 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działalność wystawienniczą prowadziły 32 muzea i oddziały muzealne (o 2 instytucje więcej niż w 2020 r.). Świętokrzyskie placówki stanowiły 3,4% wszystkich tego typu placówek w Polsce. W ciągu 2021 r. muzea zwiedziło 347,5 tys. osób (o 69,9% więcej niż w 2020 r.), tj. 1,4% ogólnej liczby zwiedzających muzea i wystawy w kraju. W przeliczeniu na 1000 ludności przypadało 291 osób (w kraju 665), natomiast na jedną placówkę muzealną w województwie świętokrzyskim przypadało przeciętnie 10,9 tys. zwiedzających (w 2020 r. - 6,8 tys.). Najwięcej placówek zlokalizowanych było na terenie miasta Kielce oraz w powiatach buskim i kieleckim (połowa wszystkich świętokrzyskich muzeów). Wśród muzeów (łącznie z oddziałami) najliczniejszą grupę stanowiły muzea historyczne (13) oraz etnograficzne i antropologiczne (4). Muzea prowadzące działalność na terenie województwa na przestrzeni roku zwiększyły swoje zasoby muzealne. Według stanu na koniec 2021 r. posiadały 298,5 tys. sztuk muzealiów (o 1,7% więcej w porównaniu z 2020 r.), co stanowiło 1,5% zbiorów krajowych. Zbiory muzealne prezentowane były w ramach stałych wystaw oraz poprzez organizowanie wystaw czasowych. W 2021 r. muzea zaprezentowały 59 wystaw stałych (o 1,7% więcej niż 2020 r.) oraz 92 wystawy czasowe (więcej o 21,1%). Ponadto zorganizowały również 2 wystawy za granicą, które zwiedziło 0,7 tys. osób. Oprócz działalności muzealnej, muzea i oddziały muzealne zajmowały się również organizacją wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych. W ciągu 2021 r. odbyło się 1,2 tys. takich imprez (79,6% więcej niż w roku poprzednim), w tym m.in. 845 lekcji muzealnych i warsztatów, 201 odczytów, prelekcji lub spotkań oraz 69 imprez plenerowych.

Działalność wystawienniczą muzeów uzupełniały galerie i salony sztuki. W 2021 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działalność prowadziło 9 galerii i salonów sztuki (tyle samo co w 2020 r. i w 2015 r.), z których 5 zlokalizowanych było w mieście Kielce. W 2021 r. świętokrzyskie galerie i salony sztuki stanowiły 2,9% wszystkich galerii i salonów sztuki w kraju i zorganizowały 93 wystawy w kraju (o 8 mniej w porównaniu z 2020 r.), na których zaprezentowano 106 ekspozycji (o 1 więcej niż w 2020 r.). Zwiększyła się liczba wystaw w kraju z wykorzystaniem tzw. „nowych mediów” z 9 w zorganizowanych w 2020 r. do 10 w 2021 r. Z oferty galerii i salonów sztuki skorzystało 713,5 tys. zwiedzających. Przeciętnie na 1 galerię sztuki przypadało 79,3 tys. zwiedzających (w 2020 r. 2,3 tys.), a na 1 wystawę w kraju - 7,7 tys. zwiedzających (rok wcześniej 0,2 tys.).

W 2021 r. działalność sceniczną prowadziły, podobnie rok wcześniej 4 teatry i instytucje muzyczne posiadające własny zespół (2,2% wszystkich tego typu instytucji w kraju). Wszystkie instytucje zlokalizowane były na terenie miasta Kielce. Strukturę teatrów i instytucji muzycznych tworzyły teatry: dramatyczny, lalkowy, muzyczny (teatr tańca) i filharmonia. Według stanu na koniec 2021 r. teatry i instytucje muzyczne dysponowały 6 scenami oraz 1,8 tys. miejscami na widowni w stałych salach widowiskowych. Na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych przypadało średnio 674 osób (w kraju - 372). W porównaniu z 2020 r. zwiększyła się liczba przedstawień i koncertów, mniejsza była natomiast liczba widzów i słuchaczy. W 2021 r. teatry i instytucje muzyczne wystawiły 618 przedstawień i koncertów (o 34,3% więcej niż w 2020 r.), w których uczestniczyło 66,4 tys. widzów i słuchaczy (o 13,7% mniej). W jednym przedstawieniu (koncercie) wzięło udział przeciętnie 107 osób, w kraju - 158, (w 2020 r. odpowiednio 167 i 185 osób). Jeden podmiot zorganizował średnio 155 przedstawień i koncertów (w kraju - 162), zaś na 1000 ludności przypadało 56 widzów i słuchaczy (w kraju - 125).

Na terenie województwa działalność prowadziły także instytucje kultury, które angażowały uczestników w każdym wieku do bardziej aktywnego (niż w roli widza) uczestnictwa w życiu kulturalnym. Do takich placówek należały: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice. W 2021 r. funkcjonowało 111 takich placówek (o 6 mniej niż w 2020 r. i o 24 mniej niż w 2015 r.), które stanowiły 2,8% ogólnej ich liczby w kraju. Wśród nich funkcjonowało: 30 centrów kultury, 16 domów kultury, 34 ośrodki kultury, 8 klubów oraz 23 świetlice. Zdecydowana większość z nich (90,1%) należała do sektora publicznego. Ponad połowa placówek zlokalizowana była na obszarach wiejskich (51,4%). Charakter placówek wiejskich posiadały przede wszystkim świetlice (100,0% ogółu tych instytucji w województwie) oraz ośrodki kultury (52,9% ogółu). W miastach zlokalizowane były częściej kluby i centra oraz domy kultury (łącznie 70,4% ogólnej liczby instytucji kultury mających siedzibę w miastach). W 2021 r. na 1 instytucję kultury przypadało przeciętnie 10,7 tys. mieszkańców województwa (w 2015 r. – 9,3 tys.). W Polsce na 1 instytucję przypadało średnio 9,6 tys. osób.

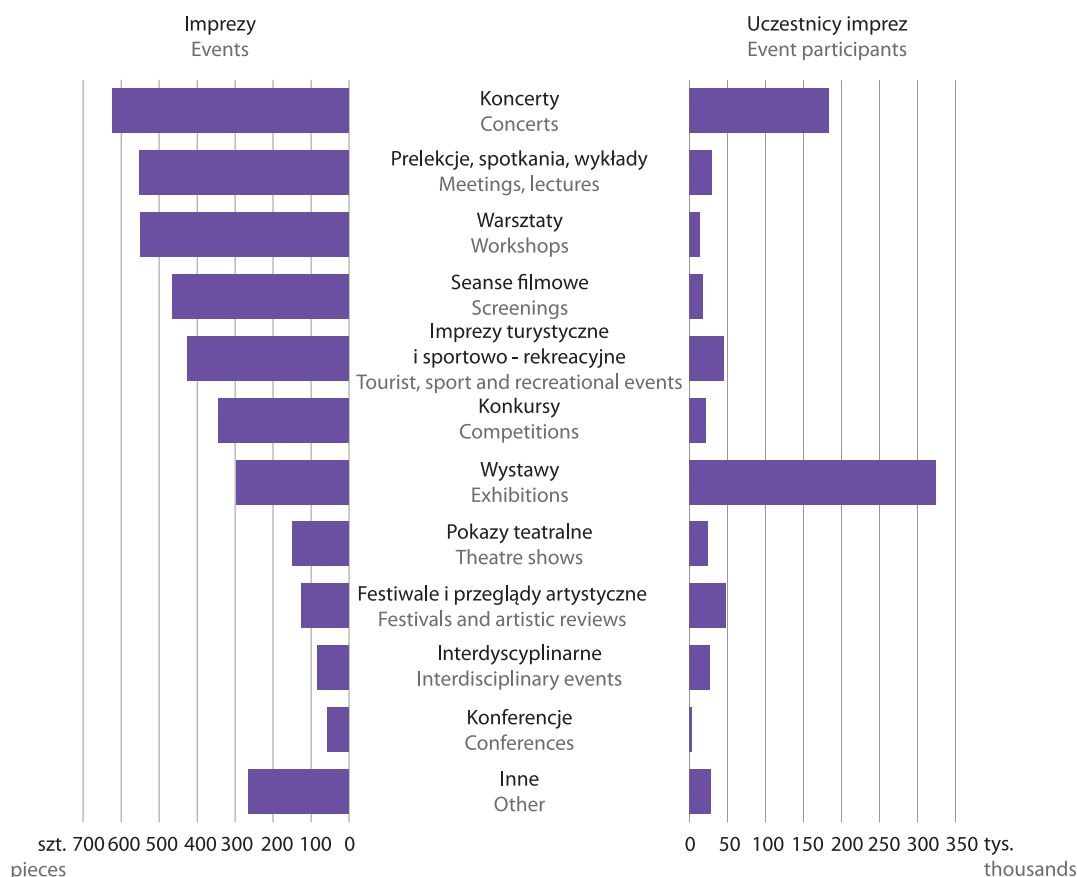
Według stanu na koniec 2021 r. w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach oraz świetlicach prowadziły działalność 454 grupy artystyczne, gdzie swoje zainteresowania rozwijało 7,2 tys. członków (w 2020 r. odpowiednio 451 i 7,1 tys.). Najczęściej prowadzone były grupy folklorystyczne (142 grupy) oraz taneczne (90). Zrzeszały one łącznie 57,1% ogólnej liczby członków. Wśród członków grup artystycznych przeważały dzieci i młodzież szkolna (56,1%), które najczęściej wybierały zajęcia w grupach tanecznych. Osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 25,9% ogólnej liczby członków grup artystycznych, a największą popularnością wśród nich cieszyły się grupy folklorystyczne.

Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice prowadziły także 518 różnego rodzaju kół, klubów i sekcji (o 188 mniej niż w 2020 r.), w których w zajęciach uczestniczyło 8,6 tys. członków (o 31,8% mniej niż w 2020 r.). Najczęściej prowadzone były koła plastyczne i techniczne (132), koła muzyczne (107) oraz koła taneczne (82). Dzieci i młodzież szkolna stanowiły 56,4% wszystkich członków kół, klubów i świetlic, a ich największym zainteresowaniem cieszyły się koła plastyczne i taneczne. Aktywnością wykazywały się także osoby powyżej 60 roku życia, które stanowiły 32,8% członków kół, klubów i świetlic. Kluby seniora i Uniwersytety Trzeciego Wieku (40 jednostek) zgromadziły najwięcej członków spośród kół, klubów i sekcji (25,1% ogółu członków).

Oferta centrów, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic obejmowała również organizację różnego rodzaju kursów. W 2021 r. zorganizowanych było łącznie 66 kursów (o 12 więcej niż w 2020 r.), a status absolwenta otrzymały 854 osoby (o 7,4% mniej niż w 2020 r.). Najwięcej prowadzonych było kursów nauki języków obcych (31,8% ogółu kursów) oraz kursów nauki gry na instrumentach (30,3%), rzadziej m.in.: tańca (18,2%) i komputerowych (9,1%). Najwięcej absolwentów ukończyło kursy języków obcych (31,0%). Ponadto omawiane instytucje prowadziły 240 pracowni specjalistycznych (o 10 więcej niż w 2020 r.), wśród których najliczniejsze były pracownie plastyczne, muzyczne i taneczne, stanowiące łącznie 67,1% ogółu pracowni.

W 2021 r. centra, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice zorganizowały 3,9 tys. imprez (o 40,4% więcej niż w 2020 r.), w których udział wzięło 767,6 tys. uczestników (ponad dwukrotnie więcej niż rok wcześniej). Najczęściej organizowane były koncerty (15,8% ogółu imprez), prelekcje, spotkania, wykłady (14,1%) oraz warsztaty (14,0%). Uczestnicy imprez najczęściej wybierali udział w wystawach (42,3% wszystkich uczestników) i koncertach (23,9%). Najliczniejsze pod względem średniej liczby osób uczestniczących w 1 imprezie były wystawy, w których uczestniczyły średnio 1094 osoby, festiwale i przeglądy artystyczne (388) oraz imprezy interdyscyplinarne (326).

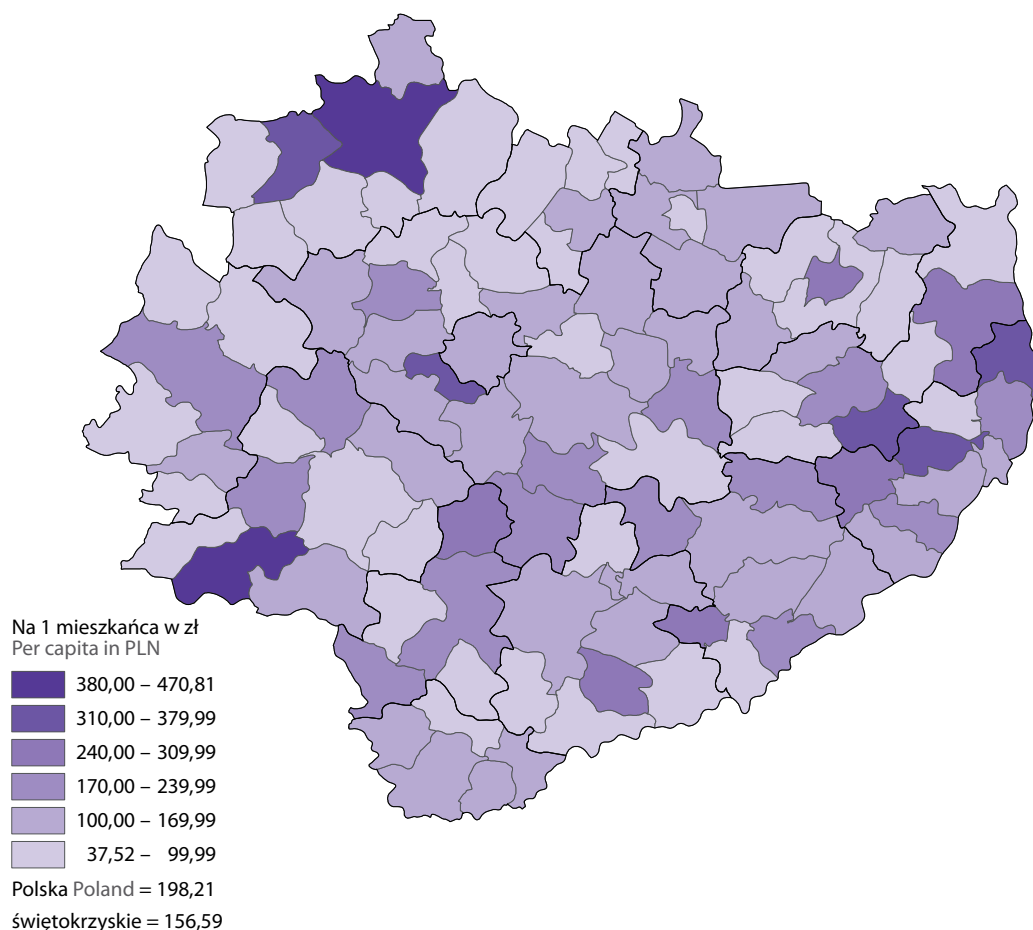
Wykres 34. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2021 r.
 Chart 34. Events organised by culture institutions and event participants in 2021

Bazę kulturalną tworzyło również 18 kin stałych (podobnie jak przed rokiem i o 4 więcej niż w 2015 r.), które stanowiły 3,4% ogólnej liczby kin stałych w kraju. Najwięcej kin prowadziło działalność w mieście Kielce (4). Świętokrzyskie kina stałe dysponowały 36 salami projekcyjnymi, w których było 6,8 tys. miejsc na widowni (w 2020 r. odpowiednio 36 i 6,9 tys.). W ciągu roku w świętokrzyskich kinach wyświetlono 29,6 tys. seansów (o 30,9% więcej w porównaniu z 2020 r.), które obejrzało 571,7 tys. widzów (o 24,9% więcej niż w 2020 r.). Przeciętna frekwencja na jednym seansie wyniosła 19 osób (wobec 20 w 2020 r. i 21 w 2015 r.). Na 1 miejsce w kinach stałych przypadały przeciętnie 174 osoby (129 w kraju), natomiast liczba widzów w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła 479 osób (723 w kraju), wobec 380 w województwie i 511 w kraju w 2020 r.

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2021 r.

Map 35. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2021

W 2021 r. wydatki ponoszone przez samorzady świętokrzyskich gmin i miasta Kielce na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 186,8 mln zł i były o 19,6% wyższe w porównaniu z 2020 r. i o 51,8% wyższe w porównaniu z 2015 r., tym samym stanowiły 2,5% nakładów ogółem w skali kraju. Nakłady w tym zakresie stanowiły niewielki udział w wydatkach ogółem budżetów tych jednostek samorządu terytorialnego. W 2021 r. gminy łącznie z miastem Kielce przeznaczyły na ten cel 2,6% swoich wydatków. W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział zwiększył się o 0,3 p.proc. W przeliczeniu na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 156,59 zł wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego; w kraju było to 198,21 zł. Największe wydatki na 1 mieszkańca poniosła gmina Sędziszów (470,81 zł), zaś najmniej na ten cel przeznaczyły gminy Miedziana Góra (37,52 zł) oraz Imielno (39,96 zł).

W 2021 r. największą część wydatków z budżetów gmin i miasta Kielce na działalność poszczególnych rodzajów instytucji kultury i form działalności kulturalnej przeznaczono na działalność domów i ośrodków kultury, świetlic i klubów (49,8% ogółu wydatków budżetów gmin i miasta Kielce na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego) oraz biblioteki (22,4%).

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2022 r., zarówno w Polsce, jak i w świętokrzyskiem stwierdzono większą liczbę przestępstw niż w latach poprzednich. W skali województwa doszło do 23366 przestępstw, w tym 12826 o charakterze kryminalnym, 7412 o charakterze gospodarczym i 2162 drogowych.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw wyniósł 75,5% i pomimo spadku w stosunku do poprzedniego roku o 2 p.proc. nadal należy do najwyższych w kraju.

W 2022 r. doszło do 649 wypadków drogowych (3,0% wypadków w kraju). Z tym wynikiem świętokrzyskie znalazło się wśród województw o najniższej liczbie wypadków w Polsce. W porównaniu z 2015 rokiem spadła ich liczba o 52,0%. Mniej było także ofiar śmiertelnych (o 38,0%) oraz osób rannych (o 54,6%).

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

Według wstępnych, aktualnych na dzień 5.04.2023 r. danych Komendy Głównej Policji, w 2022 r. na terenie województwa świętokrzyskiego w zakończonych postępowaniach przygotowawczych stwierdzono 23366 przestępstw, co stanowiło 2,7% ogólnej liczby przestępstw w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba przestępstw wzrosła o 3,9%, natomiast w stosunku do 2015 r. było ich mniej o 5,6%. W Polsce liczba przestępstw wzrosła w relacji do lat poprzednich, przy czym z przyjętym do porównań rokiem 2021 o 5,1%, a z 2015 r. o 7,9%.

Przestępstwa o charakterze kryminalnym stanowiły 54,9% wszystkich przestępstw stwierdzonych na terenie województwa. W 2021 r. odsetek ten wynosił 58,5%, a w 2015 r. 49,7%. Są to wartości plasujące świętokrzyskie poniżej średniej krajowej, która w tych latach wyniosła odpowiednio: 56,9%, 59,6% oraz 65,3%.

Drugą największą grupą wśród stwierdzonych przestępstw były przestępstwa o charakterze gospodarczym. W 2022 r. było ich 7412, co stanowiło 31,7% wszystkich przestępstw w województwie (w Polsce udział ten wyniósł 30,6%) i 2,8% przestępstw gospodarczych w kraju.

Przestępstw drogowych w 2022 r. stwierdzono 2162 (3,1% wartości krajowej i 9,3% przestępstw stwierdzonych w województwie), tj. o 236 mniej niż w roku poprzednim i o 176 mniej niż 2015 r.

Skala przestępczości w województwie była zróżnicowana terytorialnie. W trzech analizowanych latach najwięcej przestępstw stwierdzono w stolicy regionu. W 2022 r. było to 25,2% ogółu przestępstw stwierdzonych w województwie, w 2021 r. 28,7%, a w 2015 r. 20,2%. Na taką statystykę największy wpływ miały przestępstwa o charakterze kryminalnym (w 2022 r. 27,5%, w 2021 r. 25,3% i w 2015 r. 26,4% udziału w wartości województwa) oraz przestępstwa o charakterze gospodarczym z lat 2022 i 2021 (odpowiednio 26,3% i 44,3% udziału w wartości województwa), bo w 2015 r. dominował powiat włoszczowski (30,9% przestępstw gospodarczych stwierdzonych w województwie). Najwięcej przestępstw drogowych stwierdzono w powiecie kieleckim (w 2022 r. 16,2%, w 2021 r. 18,3% i w 2015 r. 16,9% udziału w wartości województwa), i liczba ich, rozpatrując okres od 2015 r., stanowiła rozpiętość od 316 w 2020 r. do 440 w 2021 r. Drugim powiatem o najwyższej stwierdzonej liczbie przestępstw drogowych w tym okresie było miasto Kielce, gdzie najwięcej (303) stwierdzono ich w 2015 r. Najmniej stwierdzonych przestępstw ogółem było w powiatach kazimierskim (w 2022 r. oraz 2021 r. było to odpowiednio 2,3% i 2,2%) i pińczowskim

(w 2015 r. 1,9%). Przepęstw o charakterze kryminalnym najmniej w 2022 r. stwierdzono na terenie powiatu włoszczowskiego (2,3%), w 2021 r. na terenie powiatu pińczowskiego (2,4%), a w 2015 r. tą wartością charakteryzował się powiat kazimierski (1,2%). Zarówno w 2022 r. jak i w 2015 r. najmniej przepęstw o charakterze gospodarczym było w powiecie opatowskim (1,1% i 0,6%), a w 2021 r. we włoszczowskim (0,9%). Powiatem z najniższą roczną liczbą stwierdzonych przepęstw drogowych w skali województwa – nie tylko w analizowanych trzech latach, ale w całym okresie od 2015 r. – był powiat kazimierski. Najmniej (47) było ich w 2017 r., a najwięcej (73) w 2015 r. Udział w wartości województwa wyniósł w 2022 r. 2,7%, w 2021 r. 2,8%, a w 2015 r. 3,1%.

Dokładniejszy obraz przepępczości na terenie województwa uzyskamy dzieląc przepęstwa stwierdzone przez Policję na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla województwa świętokrzyskiego wyniósł w 2022 r. 19,8, rok wcześniej 18,8, a w 2015 r. 19,6. Dla Polski w tych latach było to odpowiednio: 22,8, 21,6 i 20,8. Powiatem o najwyższym wskaźniku w latach 2022 i 2021 było miasto Kielce (32,0 i 34,6), w 2015 r. powiat włoszczowski (70,8), natomiast najniższym wskaźnikiem w 2022 r. cechował się powiat włoszczowski (12,3), w 2021 r. powiat kielecki (11,7), a w roku 2015 powiat opatowski (10,2).

W grupie przepęstw o charakterze kryminalnym wskaźnik w województwie świętokrzyskim w 2022 r. miał wartość 10,8, w 2021 r. 11,0, a w 2015 r. 9,8 (w Polsce było to odpowiednio 13,0, 12,9, i 13,6 przepęstw stwierdzonych na każde 1000 osób). Wśród powiatów z najwyższym wskaźnikiem w latach 2022 i 2021 na czele znalazło się miasto Kielce (19,1 i 17,8), a w 2015 r. powiat skarżyski (19,3). Najniższy wskaźnik w latach 2022 i 2021 notowano w powiecie kieleckim (6,4 i 6,2), natomiast w 2015 r. w powiecie kazimierskim (4,4).

Wśród przepęstw o charakterze gospodarczym stwierdzonych przez Policję wskaźnik dla województwa w 2022 r. wyniósł 6,3, wobec 5,0 przed rokiem i 7,4 w 2015 r. W skali kraju był wyższy w latach 2022 i 2021 i wyniósł odpowiednio: 7,0 i 5,9, natomiast w 2015 r. miał wartość 4,4. Wpływ na tak wysoką, znacznie przewyższającą średnią krajową wartość wskaźnika w 2015 r. miała duża liczba stwierdzonych przepęstw o charakterze gospodarczym w powiecie włoszczowskim (2876) oraz w powiecie kazimierskim (1658), przy średniej rocznej dla województwa w tej grupie przepęstw wynoszącej 665. Powiatami o najwyższym wskaźniku w analogicznych latach były: staszowski (14,0), miasto Kielce (14,2), włoszczowski (62,5), natomiast najniższy wskaźnik notowany był w powiecie ostrowieckim (1,5), w powiecie włoszczowskim (1,2), i w powiecie opatowskim (1,1).

W grupie przepęstw drogowych wskaźnik przepęstw stwierdzonych przez Policję na 1000 mieszkańców w województwie świętokrzyskim w 2022 r. miał wartość 1,8, w 2021 r. 2,0, a w 2015 r. 1,9 (w Polsce było to odpowiednio 1,8, 1,9, i 2,0). Wśród powiatów z najwyższym wskaźnikiem w latach 2022 i 2021 na czele znalazł się powiat starachowicki (2,9 i 2,7), a w 2015 r. powiat opatowski (2,4). Najniższy wskaźnik w latach 2022 i 2021 notowano w mieście Kielce (1,4 i 1,6), natomiast w 2015 r. w powiecie skarżyskim (1,4).

Świętokrzyskie nadal znajduje się wśród województw o najwyższym wskaźniku wykrywalności sprawców przepęstw. W 2022 r. z wynikiem 75,5% uplasowało się na czwartym miejscu, w 2021 r. na drugim (77,5%), a w 2015 r. na pierwszym (76,4%). Średnia dla Polski w tych latach wynosiła: 71,1%, 71,2% i 64,7%.

Najlepsze efekty w zwalczaniu przepępczości w województwie w 2022 r. miały służby policji z powiatu staszowskiego (87,1%), a w 2021 r. z powiatu kazimierskiego (90,3%). Z kolei w 2015 r. najlepszą wykrywalnością sprawców przepęstw mogły pochwalić się powiaty kazimierski i włoszczowski (po 96,8%). W analizowanych latach najślabszą skuteczność odnotowano w mieście Kielce (67,4%, 72,1%, 59,3%).

Średnia wojewódzka wykrywalność sprawców przepęstw o charakterze kryminalnym w 2022 r. była na poziomie 68,8%, rok wcześniej 71,3%, a w 2015 r. 58,4%. Wartości dla Polski prezentowały się odpowiednio: 63,2%, 64,1%, 51,7%. W latach 2022 i 2021 wskaźnik ten był najwyższy w powiecie kazimierskim i wynosił 87,3% oraz 91,3%, a w 2015 r. w powiecie skarżyskim - 74,3%. Najślabszą skuteczność dla tych lat notowana była w Kielcach i wynosiła odpowiednio: 61,2%, 60,9% oraz 44,1%.

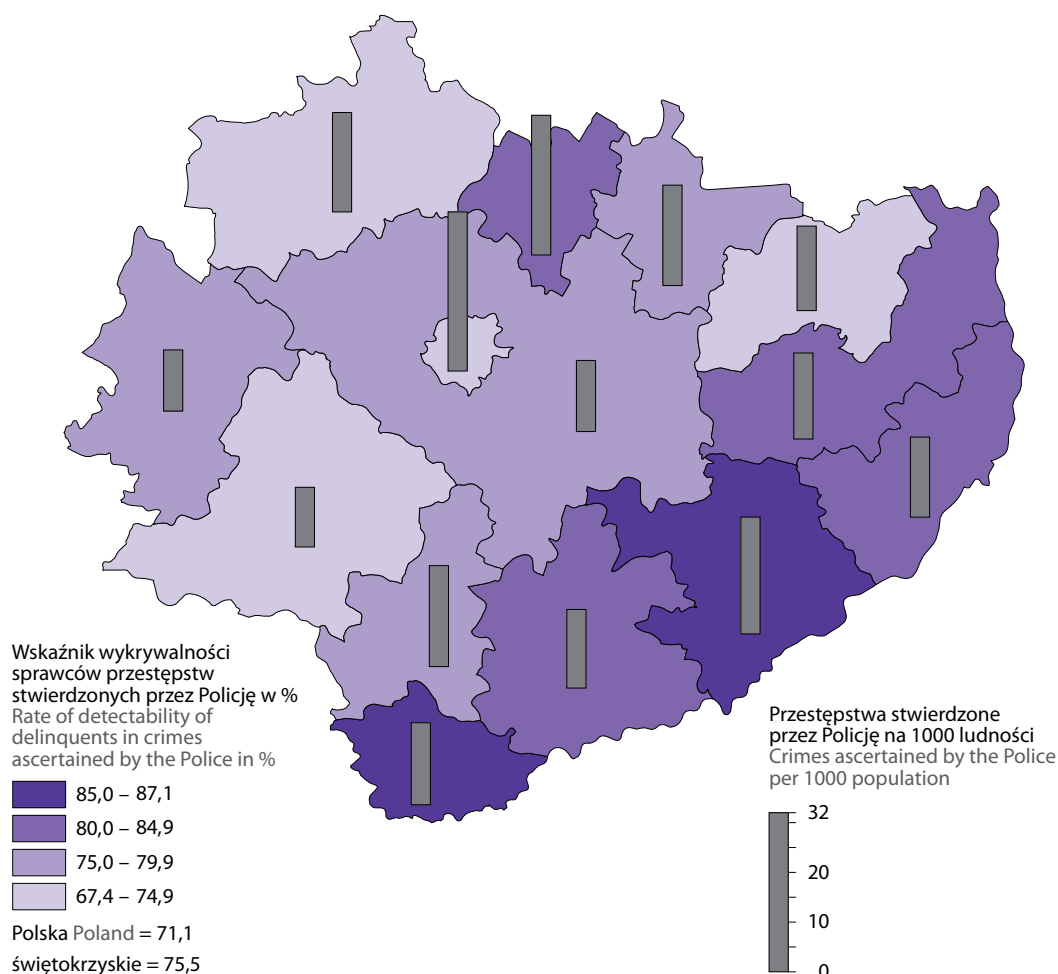
Zdecydowanie lepszą wykrywalność sprawców odnotowano w grupie przepęstw o charakterze gospodarczym, gdzie w województwie świętokrzyskim wskaźnik wyniósł 78,2% w 2022 r., 80,6% w 2021 r., 93,4% w 2015 r. (w kraju odpowiednio: 75,2%, 74,5%, 84,4%). Powiatem w którym wykrywalność sprawców przepęstw była najwyższa w 2022 r. był powiat staszowski (93,4%), w 2021 r. był to powiat jędrzejowski (92,6%), a w 2015 r. powiat włoszczowski (99,4%). Najniższą skuteczność odnotowano w tych latach

odpowiednio w powiecie opatowskim (49,4%), w powiecie pińczowskim (46,9%) i w powiecie buskim (78,1%).

Ze względu na swój charakter przestępstwa drogowe zawsze mają wysoki wskaźnik wykrywalności. W 2022 r. w województwie wyniósł 98,8%, w 2021 r. 98,7%, a w 2015 r. 98,5%. Dla porównania w Polsce było to 98,6% w 2022 r. oraz 98,7% w 2021 i 2015 r. Ze względu na gęste rozmieszczenie wartości blisko średniej (mały rozrzut), trudno jest w tej grupie przestępstw wskazać pojedyncze powiaty wyróżniające się najwyższym oraz najniższym wskaźnikiem wykrywalności sprawców.

Mapa 36. Zagrożenie przestępczością w 2022 r.

Map 36. Crime risk in 2022

Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

W 2022 r. na drogach województwa świętokrzyskiego doszło do 649 wypadków, w których śmierć poniosło 67 osób, a 761 odniosło obrażenia ciała. W porównaniu z 2021 r. spadła liczba wypadków (o 131) i ofiar śmiertelnych (o 19). Mniej było też rannych (o 152). Zestawiając dane z 2015 r. otrzymujemy jeszcze większe spadki wartości w: liczbie wypadków (mniej o 704), liczbie ofiar śmiertelnych (mniej o 41), osób rannych w wypadkach (mniej o 915). Wypadki, które miały miejsce w województwie stanowiły 3,0% wszystkich wypadków w kraju (3,4% w 2021 r. i 4,1% w 2015 r.). Najwięcej (71) spośród nich miało miejsce w lipcu. Największą ilość osób śmiertelnych (11) odnotowano w październiku. Wysokimi – na tle pozostałych powiatów – liczbami wypadków oraz osób rannych w wypadkach (podobnie jak w pozostałych analizowanych latach), wyróżniał się powiat kielecki oraz miasto na prawach powiatu Kielce. Wynosiły one w 2022 r. w powiecie kieleckim odpowiednio 150 i 203, natomiast w Kielcach 150 i 178. Najmniej wypadków było w powiecie buskim, a osób rannych w powiecie kazimierskim – po 14.

W skali województwa w przeliczeniu na 100 tys. ludności odnotowano 55 wypadków (65 w 2021 r. i 107 w 2015 r.). Dla Polski wartości te wynosiły odpowiednio 56, 60 i 86. Najwyższy wskaźnik charakteryzował powiat jędrzejowski (89), a najniższy powiat buski (20).

W 2022 r. w przeliczeniu na 100 wypadków zostało rannych 117 osób, tyle samo w 2021 r. i 124 w 2015 r. W Polsce było to odpowiednio 116, 116 i 121 osób. Najwięcej rannych na każde 100 wypadków odnotowano w powiecie kieleckim – 135 osób, natomiast najmniej w powiecie opatowskim – 74 osoby. Rok wcześniej najwięcej rannych było w dwóch powiatach – sandomierskim i skarżyskim – 137 osób, a najmniej w powiecie ostrowieckim – 90, natomiast w 2015 r. najwięcej – 142 rannych w powiecie kazimierskim, a najmniej – 102 w powiecie staszowskim.

Liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków w województwie wyniosła 10, rok wcześniej 11, a w 2015 r. 8 (w Polsce 9 osób w 2022 r., 10 w 2021 r. oraz 9 w 2015 r.). Biorąc pod uwagę rozmieszczenie terytorialne, najwyższy wskaźnik notowano w powiecie staszowskim (43), w 2021 r. w powiecie opatowskim (26), a w 2015 r. w powiecie buskim (21). W 2022 r. w powiecie skarżyskim nie stwierdzono wypadków śmiertelnych, w 2021 r. najmniej ich było w powiecie jędrzejowskim (4). W 2015 r. nie stwierdzono wypadków śmiertelnych w powiecie ostrowieckim, a na drugim miejscu, ze wskaźnikiem wynoszącym 3, uplasowały się powiaty skarżyski oraz miasto Kielce.

Tablica 27.
Table 27.

Wypadki drogowe^a oraz ich skutki
Road accidents^a and their results

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Wypadki Accidents	1353	831	780	649
Ofiary śmiertelne Fatalities	108	96	86	67
na 100 wypadków per 100 road accidents	8	12	11	10
Ranni Injured	1676	953	913	761
na 100 wypadków per 100 road accidents	124	115	117	117

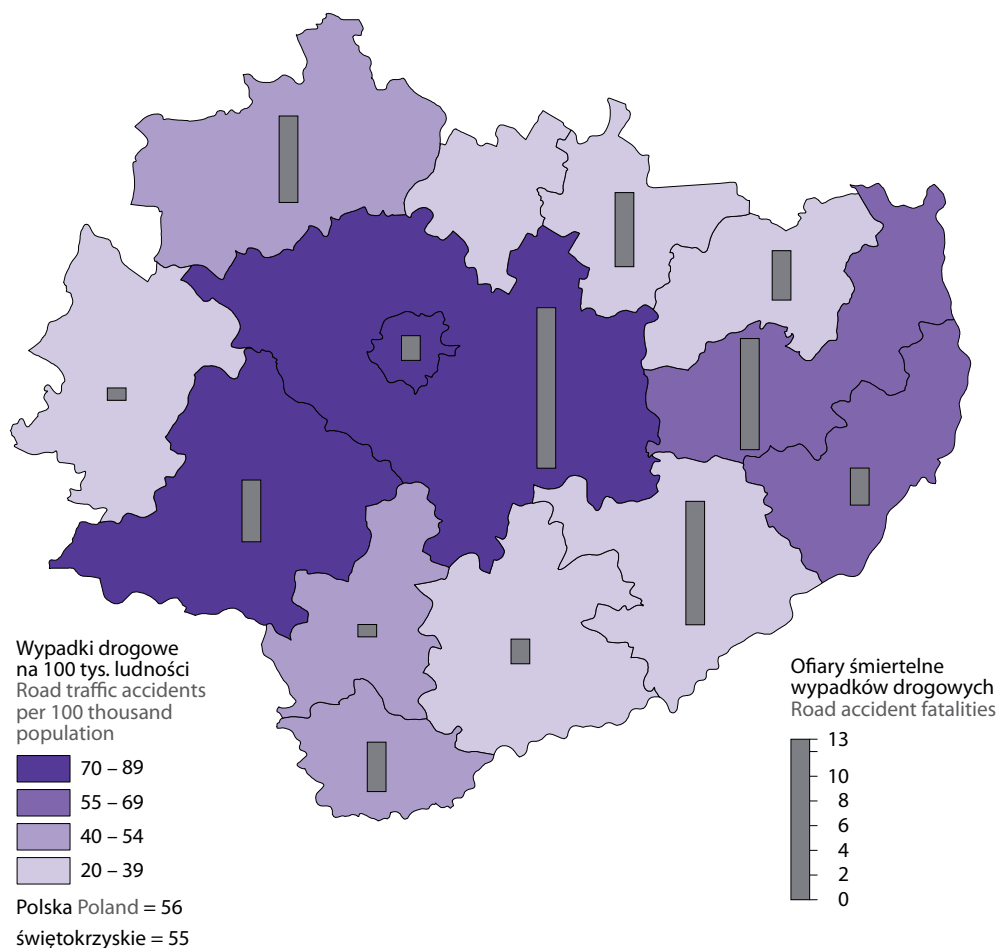
^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

Mapa 37. Bezpieczeństwo na drogach w 2022 r.
Map 37. Road safety in 2022

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

W 2022 r. w województwie obserwowano wzrost liczby gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu. Wzrósł odsetek osób korzystających z Internetu, w tym osób korzystających z niego regularnie. Odnotowano systematyczny wzrost zainteresowania usługami administracji publicznej przez Internet.

Dostęp do Internetu w 2022 r. w województwie świętokrzyskim miało 89,7% gospodarstw domowych (w Polsce 93,3%). Udział gospodarstw domowych w województwie świętokrzyskim posiadających łącze internetowe w domu wzrósł zarówno w porównaniu z 2021 r., jak i 2015 r. odpowiednio o 3,2 p.proc. i o 12,4 p.proc. (wzrost w kraju o 0,9 p.proc. oraz o 17,5 p.proc.).

Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Odsetek gospodarstw domowych ^a posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households ^a with access to the Internet at home	77,3	90,9	86,5	89,7
Odsetek osób ^b korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the internet	67,1	85,5	82,9	85,6
Odsetek osób ^b regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the Internet regularly (at least once a week)	55,2	77,5	74,2	80,5

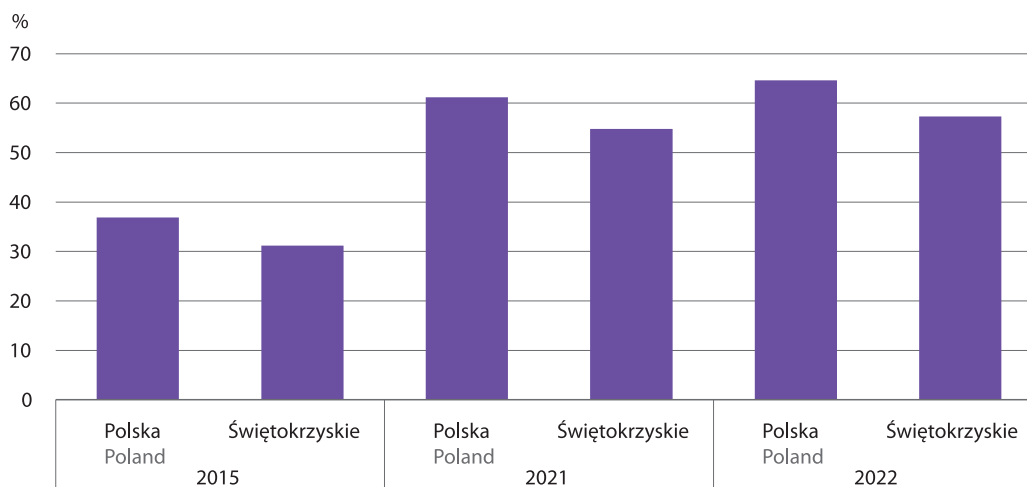
a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16-74 lata. b Osoby w wieku 16-74 lata.
a Data concern households with persons aged 16-74. b Persons aged 16-74.

W 2022 r. z Internetu korzystało 85,6% ogółu osób w wieku 16-74 lata (w Polsce 90,6%). Analizując dane za rok wcześniejszy i 2015 r. odnotowano wzrost wskaźnika o 2,7 p.proc. i o 18,5 p.proc. (w kraju o 1,7 p.proc. i o 17,7 p.proc.).

Odsetek osób regularnie korzystających z Internetu w 2022 r. wyniósł 80,5% (w Polsce 85,7%). W odniesieniu do roku poprzedniego i 2015 r. było to więcej o 6,3 p.proc. i o 25,3 p.proc. (w kraju odnotowano wzrost odpowiednio o 2,1 p.proc. i o 20,9 p.proc.).

Wykres 35. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 35. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

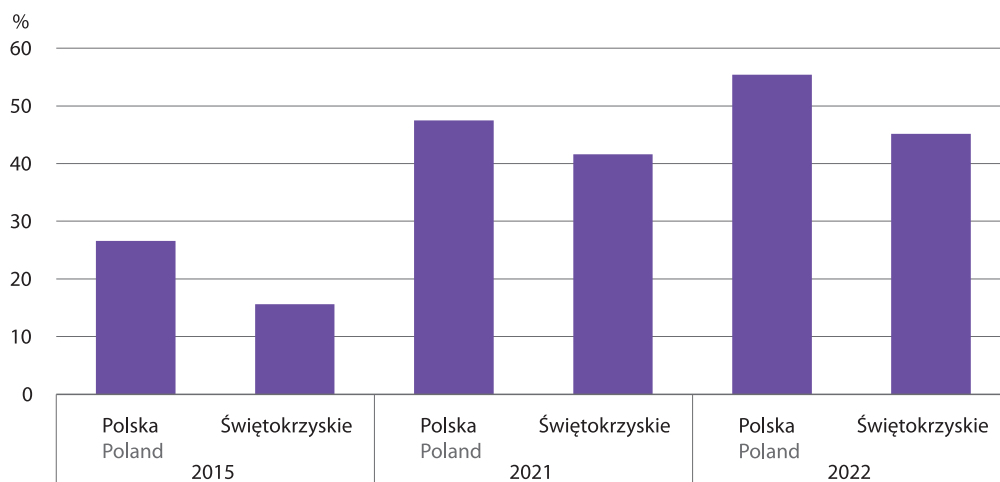

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

Wzrostowi uległ wskaźnik zamawiających towary lub usługi przez Internet. W 2022 r. z tej formy e-zakupów w ciągu 12 miesięcy skorzystało 57,3% osób w wieku 16-74 lata (w kraju 64,6%). Było to o 2,5 p.proc. więcej niż w 2021 r. i o 26,1 p.proc. w porównaniu z 2015 r. (w Polsce odnotowano wzrost odpowiednio o 3,4 p.proc. i o 27,7 p.proc.). Najczęściej, zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w kraju zamawiane były: odzież, obuwie i dodatki oraz kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody.

Wykres 36. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 36. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

Internet jest narzędziem za pośrednictwem, którego osoby coraz chętniej korzystają z usług e-administracji. W 2022 r. odsetek korzystających z usług administracji publicznej przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy wyniósł 45,2% populacji osób w wieku 16-74 lata (w Polsce 55,4%) i był wyższy w porównaniu z 2021 r. oraz 2015 r., odpowiednio o 3,6 p.proc. i o 29,6 p.proc. Spośród usług elektronicznych administracji największym zainteresowaniem cieszyło się wyszukiwanie informacji na stronach administracji publicznej oraz wysyłanie wypełnionych deklaracji podatkowych.

Odsetek osób wyszukujących informacji w 2022 r. wyniósł 26,0% populacji osób w wieku 16-74 lata, więcej o 6,3 p.proc niż w 2021 r. oraz o 15,8 p.proc w stosunku do 2015 r. (w Polsce 29,3%, wzrost odpowiednio o 0,1 p.proc. i o 10,2 p.proc.). Z możliwości wysyłania wypełnionych deklaracji podatkowych w 2022 r. skorzystało 22,3% osób w wieku 16-74 lata, tj. mniej o 8,2 p.proc. niż w 2021 r. i o 16,4 p.proc. więcej w porównaniu z 2015 r. (w kraju wskaźnik wyniósł 28,9% i był niższy o 4,8 p.proc. w stosunku do 2021 r. i o 16,1 p.proc. wyższy do 2015 r.).

Aktywność społeczna

Social activity

Rosnącą aktywność społeczną mieszkańców województwa świętokrzyskiego potwierdza utrzymująca się tendencja wzrostowa w liczbie działających fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Podmioty te odgrywają istotną rolę w animowaniu życia społecznego. W województwie świętokrzyskim w 2022 r. w relacji do roku poprzedniego odnotowano wzrost (o 3,2%) łącznej liczby zarejestrowanych w bazie REGON fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych. Udział w stosunku do ogółu tego typu podmiotów w kraju wyniósł 3,0%.

W oparciu o wyniki badań z działalności fundacji, stowarzyszeń, i podobnych organizacji społecznych (SOF-1) oraz samorządu gospodarczego i zawodowego (SOF-4s) w 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego aktywną działalność prowadziło 3,2 tys. zarejestrowanych organizacji pozarządowych non-profit, które stanowiły 3,4% ogólnej liczby organizacji non-profit w Polsce.

Według stanu na koniec grudnia 2022 r. do rejestru REGON w województwie świętokrzyskim wpisanych

było 4,9 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj. o 3,2% więcej niż na koniec 2021 r. oraz 19,4% więcej niż na koniec 2015 r. W skali kraju w 2022 r. ich liczba wyniosła 160,9 tys. i była wyższa niż rok wcześniej o 3,9%, a w stosunku do 2015 r. wzrost osiągnął 19,3%.

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w województwie świętokrzyskim w 2022 r. stanowiły 3,0% wszystkich tego typu podmiotów w kraju, co plasowało nasze województwo na 13. lokacie wśród województw. Większość z nich skupiona była w stolicy województwa, gdzie na miasto Kielce przypadało 22,1% ich ogółu. Wysokim udziałem charakteryzował się także powiat kielecki (14,8%). Najmniej było ich w powiatach kazimierskim (3,0%), pińczowskim (3,1%) oraz włoszczowskim (4,0%).

Wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w stosunku do roku poprzedniego odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym najwięcej przybyło ich w mieście Kielce (o 5,2%) oraz w powiecie jędrzejowskim (o 5,0%) i ostrowieckim (o 4,9%). W porównaniu z 2015 r. najwięcej podmiotów tego typu przybyło w powiatach: jędrzejowskim (o 35,1%), skarżyskim (o 33,9%) i kieleckim (o 22,8%), a najmniej w powiatach staszowskim (o 11,4%), pińczowskim (o 11,6%) i kazimierskim (o 12,2%).

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

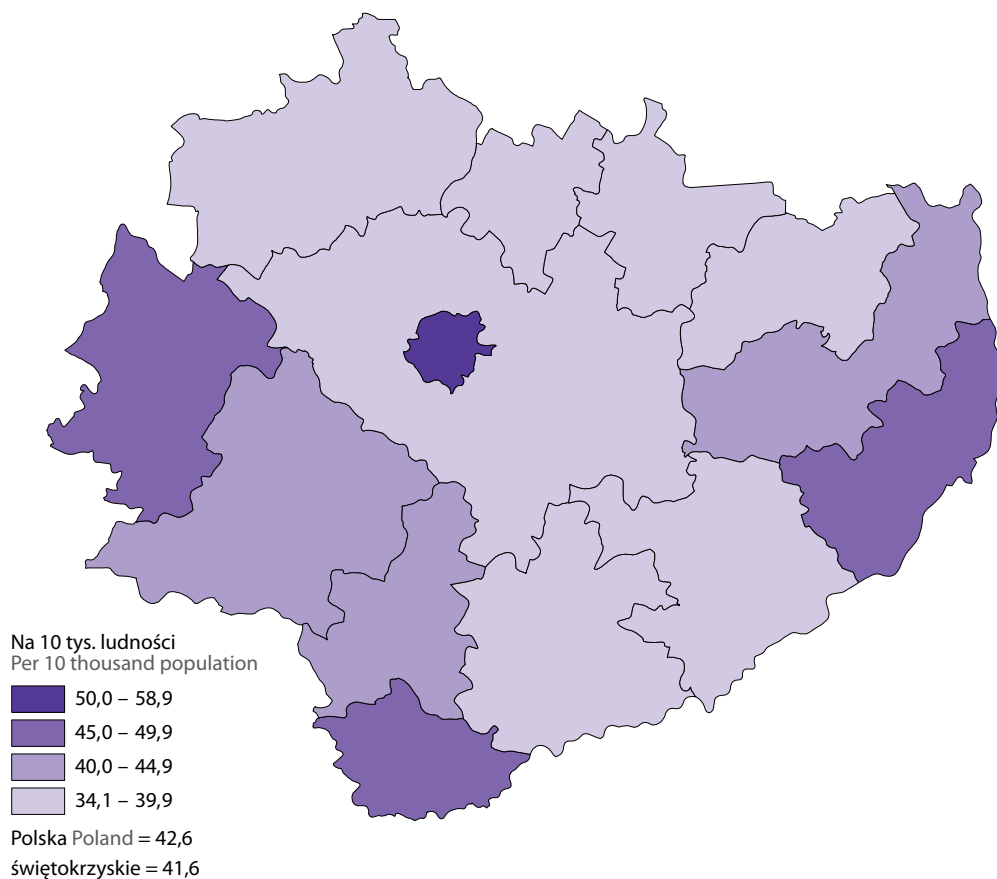
Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem Total	4105	4634	4750	4903
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	33	39	40	42

Na koniec 2022 r. w województwie świętokrzyskim liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 42 i była wyższa zarówno od zanotowanej przed rokiem, jak i w stosunku do 2015 r. (wzrost odpowiednio o 2 jednostki i 9 jednostek). W skali kraju w omawianym roku ich liczba w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 43 i również była wyższa od zanotowanej przed rokiem, jak i w stosunku do 2015 r. (wzrost odpowiednio o 2 jednostki i o 8 jednostek). Spośród powiatów i miasta na prawach powiatu najwięcej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności działało w mieście Kielce (59 organizacji) oraz w powiatach sandomierskim (49) i kazimierskim (46). Najmniej korzystnie przedstawiała się sytuacja w powiatach: ostrowieckim, koneckim, starachowickim i kieleckim (po 34).

Mapa 38. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2022 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 38. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2022
 As of 31 December

Dane o **organizacjach non-profit** opracowano na podstawie dwóch badań statystyki publicznej:

- SOF-1 - Sprawozdania z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych,
- SOF-4s - Sprawozdania z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego.

W oparciu o wyniki badań z działalności fundacji, stowarzyszeń, podobnych organizacji społecznych (SOF-1) oraz samorządu gospodarczego i zawodowego (SOF-4s) w 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego aktywną działalność prowadziło 3,2 tys. zarejestrowanych organizacji pozarządowych non-profit, tj. o 14,3% więcej niż w 2018 r. oraz 10,3% więcej niż w 2016 r. Podmioty te stanowiły 3,4% ogólnej liczby organizacji non-profit w Polsce, co plasowało nasze województwo na 13. lokacie wśród województw. Najliczniejszą grupą podmiotów tego typu były stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – 2,3 tys. (3,4% jednostek tego typu w kraju). Następną pod względem liczebności grupą były koła gospodyń wiejskich 0,6 tys. (6,6% w skali kraju), które w badanej zbiorowości uwzględnione zostały po raz pierwszy. Ponadto działało 0,3 tys. fundacji (1,6% w skali kraju) oraz 0,1 tys. organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (3,7%). Najmniej liczną grupą były społeczne podmioty wyznaniowe, które stanowiły 2,5% takich jednostek w kraju. W badanej zbiorowości podmioty sektora ekonomii społecznej stanowiły 99,2 % aktywnych organizacji non-profit zarówno w województwie jak i w kraju, a 0,2 tys. z nich posiadało status organizacji pożytku publicznego (w kraju 9,3 tys.).

W 2020 r. w świętokrzyskim liczba aktywnych stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych ogółem w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyniosła 27 i była wyższa zarówno w stosunku do 2018 r. jak i 2016 r., gdzie wyniosła – 23 (w Polsce odpowiednio 25, 23 i 24).

Charakterystyczne dla rejestrowych organizacji non-profit jest ich istotne zróżnicowanie pod względem dziedzin, w ramach których prowadziły swoją działalność statutową. W 2020 r. w województwie największa część podmiotów jako główną dziedzinę działalności wskazała ratownictwo (0,8 tys. organizacji; 23,9%). Drugą, co do wielkości grupę tworzyły jednostki prowadzące działalność związaną ze sportem, turystyką, rekreacją, hobby (0,7 tys. podmiotów, 22,7%). Stosunkowo często jako główny obszar prowadzonej działalności rejestrowe organizacje non-profit wskazywały kulturę i sztukę (11,1%), a także takie dziedziny jak: pomoc społeczna i humanitarna (8,8%), rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym (7,6%), edukacja i wychowanie, badania naukowe (7,4%). Wyraźnie mniej organizacje zajmowało się ochroną zdrowia (3,5%), łowiectwem (3,0%) oraz sprawami zawodowymi, pracowniczymi i branżowymi (2,7%). Najmniej podmiotów sektora non-profit prowadziło działalność w obszarach takich jak: rynek pracy i aktywizacja zawodowa (1,3%) oraz wsparcie dla instytucji, organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich (1,2%).

Aktywne rejestrowe organizacje non-profit wykazały, że na koniec 2020 r. w regionie zrzeszały łącznie 0,2 mln członków, spośród których 98,6% stanowiły osoby fizyczne (w kraju odpowiednio 8,2 mln osób; 97,4%). Liczba organizacji zrzeszających osoby fizyczne wyniosła 2,9 tys. (w kraju 76,1 tys.), natomiast organizacji zrzeszających osoby prawne – 0,1 tys. (w kraju 3,6 tys.).

W 2020 r. w województwie zdecydowana większość organizacji non-profit prowadziła wyłącznie nieodpłatną działalność statutową (79,6%). Pozostałe oferowały usługi odpłatnie, w tym 13,3% wyłącznie w ramach odpłatnej działalności statutowej, a 4,5% wyłącznie w ramach działalności gospodarczej. Równocześnie odpłatną działalność statutową oraz działalność gospodarczą prowadziło 2,6% organizacji non-profit. Łączna suma przychodów uzyskanych przez organizacje non-profit wyniosła 900,1 mln zł. Przeciętne roczne przychody rejestrowej organizacji non-profit w 2020 r. kształtowały się na poziomie 281,5 tys. zł, zaś mediana wyniosła 6,7 tys. zł. (w kraju odpowiednio 367,7 tys. zł, 16,4 tys. zł). Ponad połowa przychodów osiągniętych przez organizacje non-profit pochodziła ze źródeł o charakterze nierynkowym (64,9%). W tej kategorii zdecydowanie największy udział stanowiły środki publiczne (58,6%), w tym dofinansowanie z administracji samorządowej (22,7%). Udział przychodów pochodzących ze źródeł rynkowych kształtował się na poziomie 28,5%. Dominowały tu wpływy z działalności gospodarczej (15,5%) oraz odpłatnej działalności statutowej (12,1%).

W marcu 2020 r. ogłoszono w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2, zwanej COVID-19. Sytuacja ta wpłynęła w 2020 r. w województwie na działalność statutową większości rejestrowych organizacji non-profit (71,9%, tj. 2,3 tys.). Wśród nich największa część wstrzymała okresowo swoją działalność (58,8%). Wskutek ograniczeń kontaktów między ludźmi oraz zaostrzonego rygoru sanitarnego organizacje musiały na nowo zorganizować sposób i formę prowadzenia swojej działalności – 38,8% zmieniło formę lub zakres działania, 16,4% podjęło dodatkowe działania na rzecz odbiorców, a 16,2% wdrożyło usługi elektroniczne/zdalne. W ramach działań w związku z epidemią COVID-19 wsparciem w 2020 r. w województwie objęto 53,7 tys. indywidualnych osób fizycznych. Deklarowana kwota przekazanego wsparcia finansowego i rzeczowego wyniosła 1,7 mln zł. Korzystanie z pomocy lub ułatwień w ramach tarczy antykryzysowej w 2020 r. zadeklarowało 0,6 tys. organizacji non-profit w województwie.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Według wstępnego szacunku w 2021 r. kolejny rok z rządu notowano wzrost produktu krajowego brutto (PKB), a jego dynamika znacznie zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego. Odmienne niż przed rokiem była natomiast niższa niż w skali kraju.

W latach 2015-2020 PKB na 1 mieszkańca szybciej zwiększał się w podregionie sandomiersko-jędrzejewskim, co skutkowało wzrostem zróżnicowania regionalnego. W rezultacie stosunkowo wysokiej dynamiki w podregionie sandomiersko-jędrzejewskim odnotowano wzrost tego wskaźnika w stosunku do średniego poziomu w Polsce, podczas gdy w kieleckim wystąpił spadek. Znacznie zwiększyła się wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego. Jej wzrost wystąpił zarówno w wartościach bezwzględnych, jak i w relacji do średniej krajowej.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Według wstępnego szacunku wartość produktu krajowego brutto w cenach bieżących w województwie świętokrzyskim w 2021 r. wyniosła 60021 mln zł i była o 11,2% większa niż w roku poprzednim oraz o 39,7% w relacji do 2015 r. Wzrost ten był niższy niż średnio w kraju, gdzie osiągnął odpowiednio 12,2% i 45,9%. Udział województwa świętokrzyskiego w tworzeniu PKB wyniósł 2,3% i kształtował się na poziomie z roku poprzedniego oraz 0,1 p.proc. niższym niż w 2015 r.

Wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. wyniosła 50301 zł i w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 12,3%. Wzrost tego wskaźnika odnotowano również w odniesieniu do 2015 r. – o 47,5%.

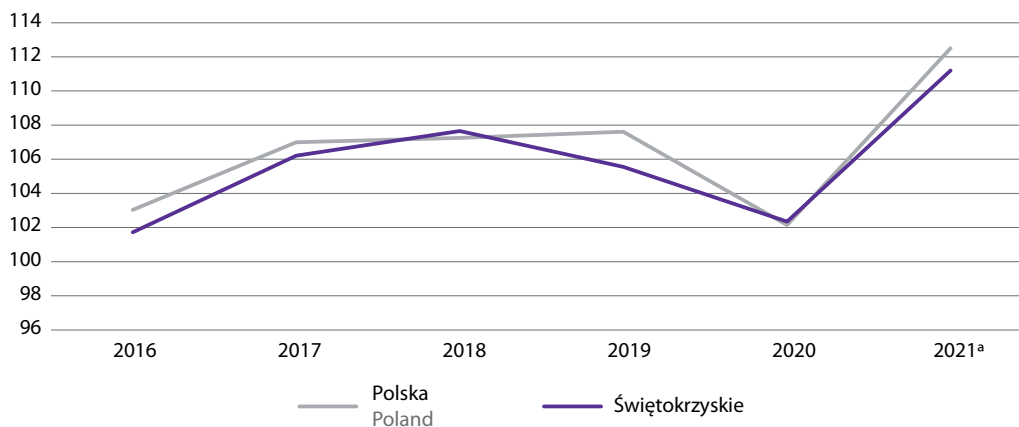
Wartość PKB na 1 mieszkańca w 2021 r. stanowiła w świętokrzyskim 72,8% średniej krajowej (wobec 73,1% przed rokiem oraz 72,9% w 2015 r.) i lokowała województwo na 13. miejscu w Polsce. Była o 53,5% mniejsza niż w województwie mazowieckim (charakteryzującym się najwyższym poziomem tego wskaźnika) oraz o 6,0% wyższa niż w zajmującym pod tym względem ostatnie miejsce województwie lubelskim.

W 2021 r. PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w województwie świętokrzyskim stanowił 55% średniego poziomu w Unii Europejskiej¹. Na przestrzeni sześciu lat odnotowano wzrost tego wskaźnika. W 2015 r. kształtował się on na poziomie 50%.

¹ Dane będą przedmiotem dalszej rewizji, zgodnie z rekomendacjami Zharmonizowanej Europejskiej Polityki Rewizji (HERP).

**Wykres 37. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)
Rok poprzedni=100**

Chart 37. Indices of gross domestic product (current prices)
Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

Na podstawie danych zrewidowanych za 2020 r. w podregionie kieleckim wygenerowano 65,9% PKB wytworzonego w województwie świętokrzyskim. Odsetek ten w stosunku do 2015 r. uległ zmniejszeniu (z 66,6%). W tym samym czasie udział podregionu sandomiersko-jędrzejowskiego zwiększył się z 33,4% do 34,1%. Stosunkowo wolny na tle województwa wzrost PKB w podregionie kieleckim przełożył się na spadek jego udziału w tworzeniu wartości krajowej z 1,6% do 1,5%.

Pomimo niższego wzrostu PKB w podregionie kieleckim w ostatnich latach jego wartość w przeliczeniu na 1 mieszkańca była nadal wyższa niż średnio w województwie. W 2020 r. osiągnęła 48016 zł, wobec 39639 zł w sandomiersko-jędrzejowskim.

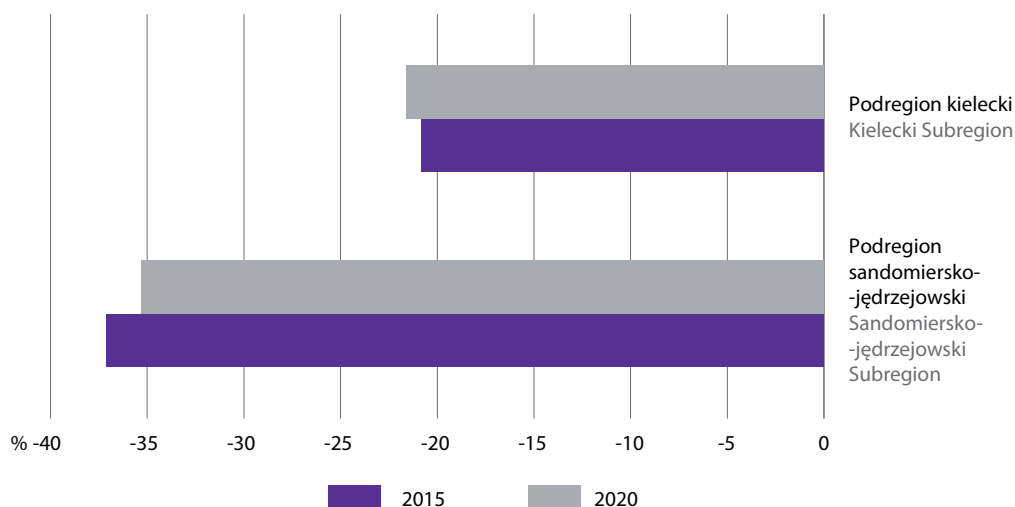
W latach 2015-2020 wartość PKB na 1 mieszkańca w relacji do średniej w województwie zmniejszyła się w podregionie kieleckim z 108,7% do 107,2%. W tym samym okresie w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim wystąpił wzrost z 86,2% do 88,5%.

W latach 2015-2020 w podregionie kieleckim odnotowano spadek PKB na 1 mieszkańca w stosunku do średniego poziomu PKB na 1 mieszkańca w Polsce (z 79,2% do 78,4%). W sandomiersko-jędrzejowskim relacja ta zmieniła się w przeciwnym kierunku i wzrosła z 62,9% do 64,7%.

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca w 2020 r. wyniósł 8,9% (wobec 10,7% pięć lat wcześniej).

**Wykres 38. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące)
Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju**

Chart 38. Gross domestic product per capita by subregions (current prices)

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

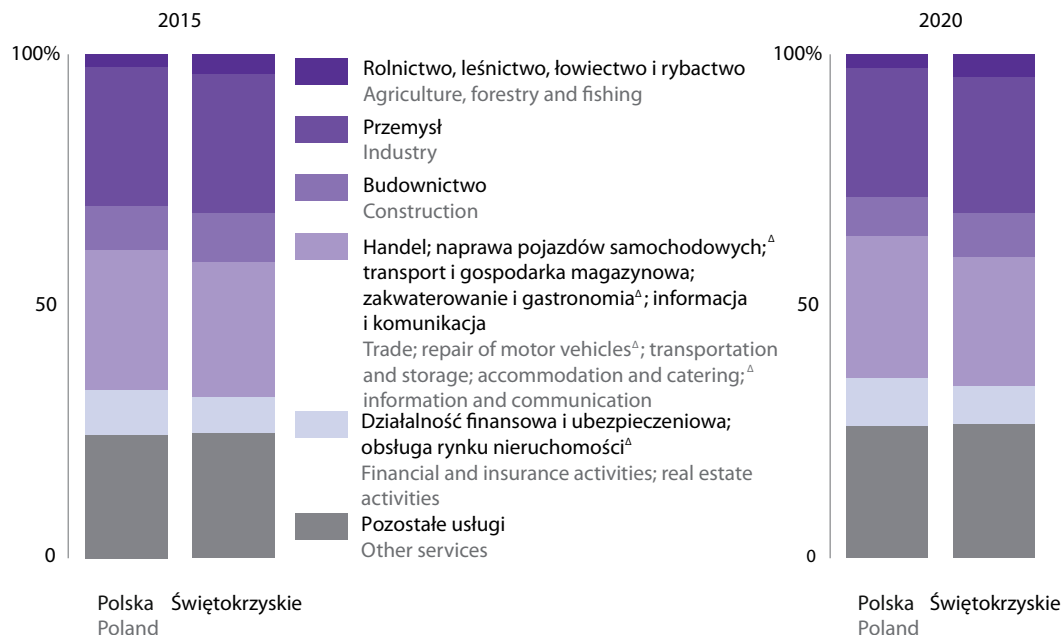
Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

Wartość dodana brutto (WDB) w województwie świętokrzyskim w 2020 r. wyniosła 47538 mln zł. Największy udział w jej tworzeniu przypadła na przemysł, jednak w odniesieniu do 2015 uległ on obniżeniu. W 2020 r. na podmioty prowadzące ten rodzaj działalności przypadało 26,9% wartości dodanej brutto, podczas gdy pięć lat wcześniej było to 27,4%. Spadek wystąpił również w budownictwie. W 2020 r. podmioty budowlane wytworzyły 8,9% wartości dodanej brutto (wobec 9,8% w 2015 r.). Zróżnicowana była sytuacja w sferze usług. Wzrost udziału wartości dodanej brutto odnotowano w sekcjach: działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości, które w 2020 r. wypracowały 7,3% wartości dodanej brutto (wobec 7,2% w 2015 r.) oraz w pozostałych usługach (z 24,7% do 26,6%). Spadek w tym okresie wystąpił natomiast w sekcjach obejmujących handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację (z 26,7% do 25,6% wartości dodanej brutto).

Wydajność pracy mierzona WDB na 1 pracującego w województwie świętokrzyskim w 2020 r. wyniosła 116810 zł i była o 36,5% wyższa niż pięć lat wcześniej. Znaczącej poprawie uległa jej relacja do średniej krajowej, która osiągnęła 82,3%, wobec 75,7% przed rokiem i 75,4% w 2015 r.

Wykres 39. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)

Chart 39. Gross value added by kind of activity (current prices)

Wyższą wydajnością pracy mierzoną WDB na 1 pracującego charakteryzował się podregion kielecki (125106 zł). W stosunku do roku poprzedniego wskaźnik ten zwiększył się o 11,9%. Wyższy wzrost wystąpił w podregionie sandomiersko-jędrzejewskim, w którym wartość dodana brutto na 1 pracującego zwiększyła się w skali roku o 26,4% i osiągnęła 103537 zł.

Relacja WDB na 1 pracującego do średniej krajowej zwiększyła się w skali roku niezależnie od podregionu. W 2020 r. WDB na 1 pracującego w podregionie kieleckim stanowiła 88,1% średniej krajowej, a w sandomiersko-jędrzejewskim 72,9%, podczas gdy rok wcześniej było to odpowiednio 84,9% i 62,2%. Wzrost tego wskaźnika odnotowano również w porównaniu z 2015 r. W 2020 r. relacja WDB na 1 pracującego do średniej krajowej w podregionie sandomiersko-jędrzejewskim była o 12,4 p.proc. wyższa niż przed pięcioma laty, a w podregionie kieleckim – o 2,1 p.proc.

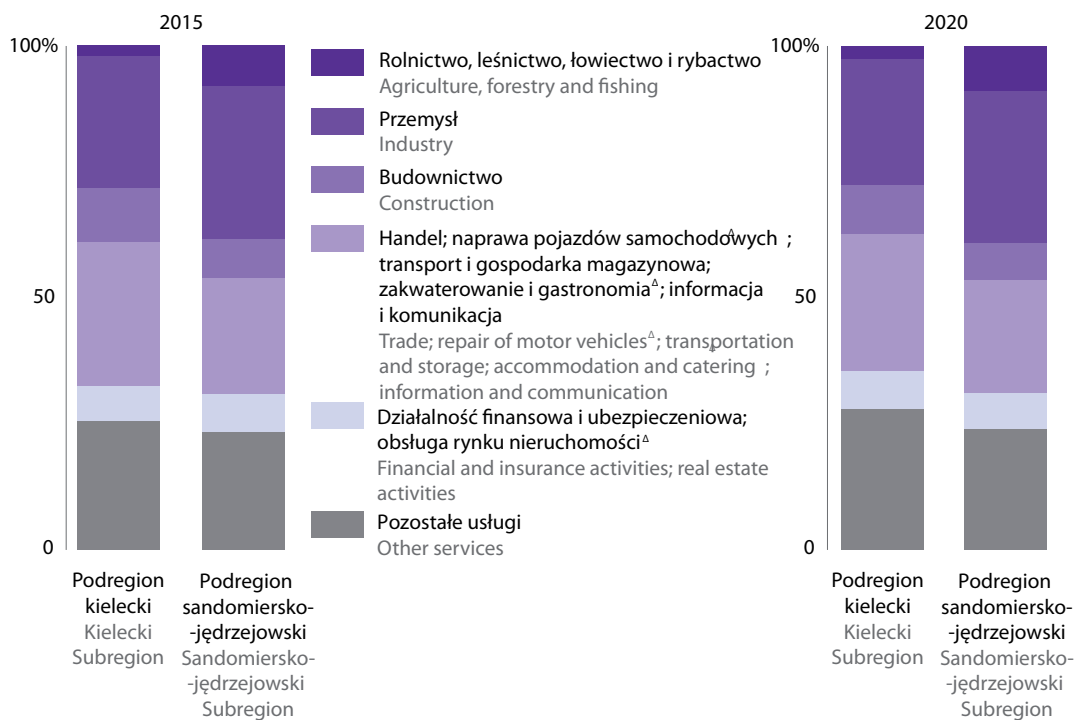
Struktura wartości dodanej brutto różni się w zależności od podregionu. W podregionie sandomiersko-jędrzejewskim dominował przemysł, który w 2020 r. stanowił 30,2% jej wartości. W podregionie kieleckim udział przemysłu był mniejszy (25,1%), natomiast największy udział przypadł na pozostałe usługi (28,0%, wobec 23,9% w sandomiersko-jędrzejewskim). Duże znaczenie (niezależnie od podregionu) miały podmioty zajmujące się handlem; naprawą pojazdów samochodowych; transportem i gospodarką magazynową; zakwaterowaniem i gastronomią; informacją i komunikacją, przy czym ich udział był wyraźnie większy w podregionie kieleckim (27,3%, wobec 22,3% w sandomiersko-jędrzejewskim). Większe znaczenie miało w nim również budownictwo (odpowiednio 9,6% i 7,4%). Podregion sandomiersko-jędrzejewski charakteryzował się natomiast zdecydowanie wyższym udziałem rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (9,0%, wobec 2,5% w kieleckim). Najmniej zróżnicowany był udział działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości.

W podregionie kieleckim w latach 2015-2020 największy wzrost w strukturze wartości dodanej brutto odnotowano w pozostałych usługach. Udział podmiotów prowadzących taką działalność zwiększył się o 2,6 p.proc. Największy spadek wystąpił natomiast w handlu; naprawie pojazdów samochodowych; transporcie i gospodarce magazynowej; zakwaterowaniu i gastronomii; informacji i komunikacji. Udział tych rodzajów działalności był w 2020 r. o 1,3 p.proc. mniejszy niż pięć lat wcześniej. W podregionie sandomiersko-jędrzejewskim zmiany w strukturze wartości dodanej brutto były mniejsze. Największy

wzrost dotyczył rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (o 1,0 p.proc.), natomiast spadek handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji (o 0,6 p.proc.).

Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)

Chart 40. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

Kolejny rok z rządu wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej. Wzrost ten był udziałem wszystkich powiatów województwa świętokrzyskiego. W stosunku do 2021 r. nastąpił spadek liczby nowo zarejestrowanych podmiotów. Więcej niż przed rokiem zanotowano wykreśleń z rejestru REGON.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Na koniec 2022 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie świętokrzyskim wyniosła 126930 i stanowiła 2,5% ich ogółu w Polsce. Była wyższa niż w roku poprzednim o 2,3% oraz o 14,8% niż w 2015 r. Wzrost ten był niższy niż w skali kraju, gdzie liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się odpowiednio o 3,3% i 19,4%.

Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 30. Entities of the national economy in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 W odsetkach (Polska = 100) In percent (Poland = 100)
Ogółem Total	110574 ^a	120062 ^a	124033 ^a	126930 ^a	2,5
sektor publiczny public sector	3185	2858	2859	2879	2,6
sektor prywatny private sector	106915	116443	120311	123127	2,6
W tym: Of which:					
spółki partnerships and companies	14116	15128	15876	16305	1,8
fundacje foundations	359	496	545	598	1,7
stowarzyszenia i organizacje społeczne associations and social organisations	3746	4138	4205	4305	3,4
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity	84406	92130	95119	97284	2,7

a W podziale na sektory własności dane nie obejmują podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

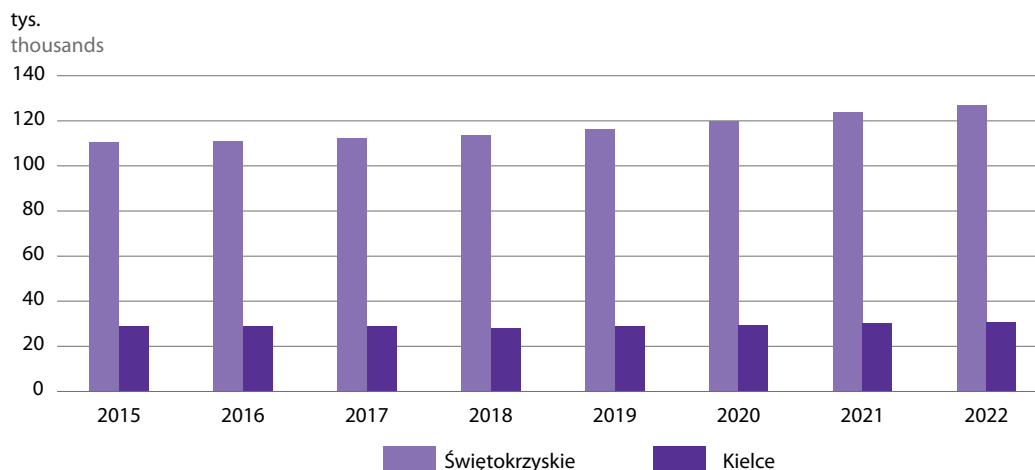
a In division by ownership sectors, data do not include entities for which information on the ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 41. Podmioty gospodarki narodowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 41. Entities of the national economy

As of 31 December

Na koniec 2022 r. na terenie podregionu kieleckiego zlokalizowanych było 68,2% ogólnej liczby podmiotów w regionie świętokrzyskim. Podregion sandomiersko-jędrzejowski skupiał 31,8%. Najwięcej podmiotów znajdowało się w powiatach: miasto Kielce (24,2%), kieleckim (16,8%) oraz ostrowieckim (8,5%).

Wzrost liczby podmiotów w stosunku do roku poprzedniego odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym najszybciej, podobnie jak przed rokiem, przybywało ich w kieleckim (o 4,2%). Stosunkowo dużą dynamiką charakteryzowały się również powiaty: staszowski (o 3,9%), konecki (o 3,4%) i włoszczowski (3,3%). Najwolniejszy wzrost wystąpił natomiast w powiatach skarżyskim (o 0,9%) oraz ostrowieckim (o 1,0%).

W ujęciu terytorialnym wśród gmin największy przyrost podmiotów w ciągu roku odnotowano w gminach: Gowarczów (o 10,8%), Ruda Maleniecka (o 9,8%) oraz Wilczyce (o 9,2%). Spadek liczby podmiotów dotyczył 3 gmin w województwie, tj.: Lipnik (o 2,4%), Złota (o 2,0%) oraz Koprzywnica (o 0,7%).

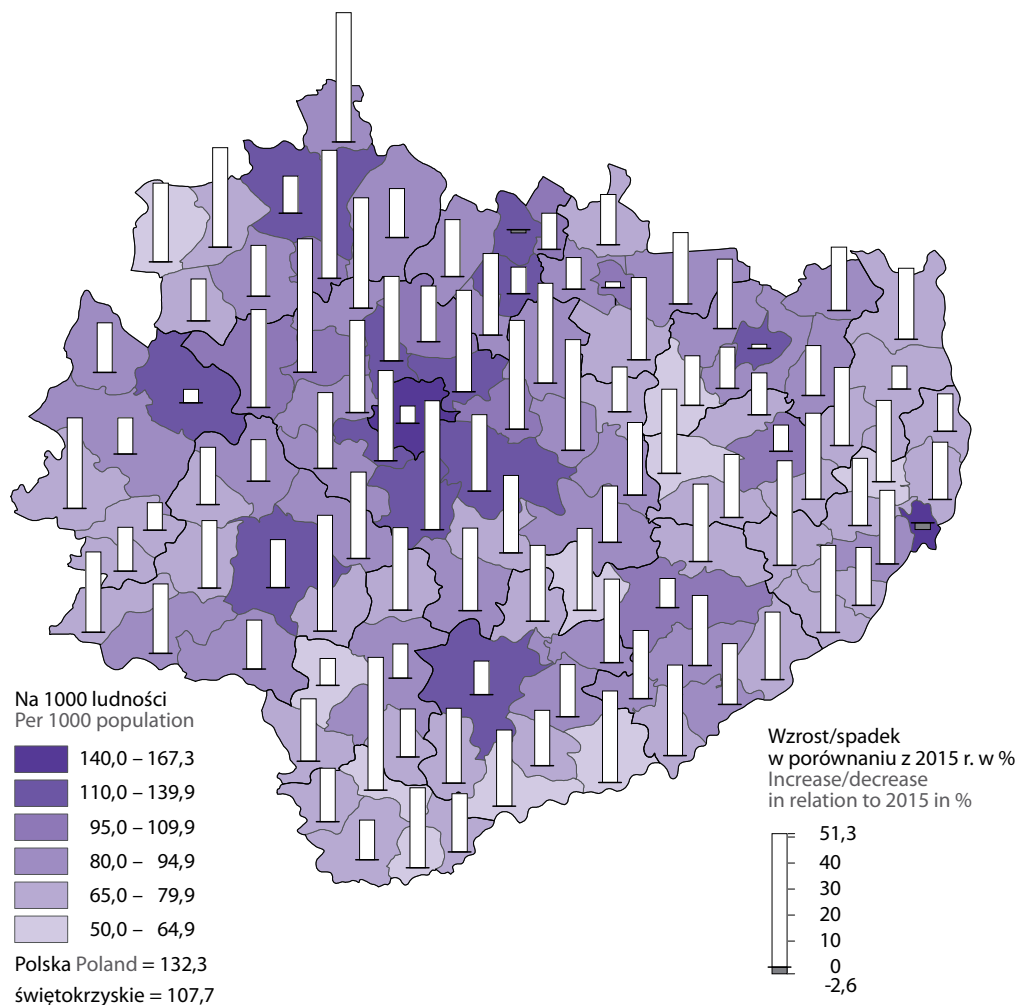
O poziomie przedsiębiorczości na danym obszarze świadczy wskaźnik, który może być wyrażony liczbą podmiotów gospodarki narodowej na 1000 ludności zamieszkującej dany obszar. W 2022 r. na 1000 mieszkańców województwa świętokrzyskiego przypadało 107,7 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. W podziale na powiaty największym poziomem tego wskaźnika charakteryzowały się powiaty: miasto Kielce (167,3), skarżyski (118,5) i ostrowiecki (106,2). Najmniej podmiotów na 1000 mieszkańców odnotowano w powiatach: kazimierskim (68,8), opatowskim (78,8) oraz pińczowskim (81,3). W przekroju gmin największą liczbą podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców (poza Kielcami pełniącymi funkcję miasta na prawach powiatu) charakteryzowały się: Sandomierz (149,3), Skarżysko-Kamienna (130,0) i Masłów (127,2). Najniższe wskaźniki osiągnęły gminy: Waśniów (50,0), Bejsce (56,1) oraz Szydłów (58,1).

Mapa 39. Podmioty gospodarki narodowej w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 39. Entities of the national economy in 2022

As of 31 December

W 2022 r. do rejestru REGON wpisanych zostało 9368 nowych podmiotów, tj. 3,8% mniej niż na przestrzeni 2021 r. Wśród nowo zarejestrowanych podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których do rejestru wpisano 8188 (o 2,0% mniej niż rok wcześniej). Znacznie mniej nowych wpisów odnotowano w przypadku spółek cywilnych (o 27,4%) oraz spółek handlowych (o 22,3%). Ponadto do rejestru REGON wpisano 57 fundacji (mniej o 8,1% niż w 2021 r.) oraz 136 stowarzyszeń i organizacji społecznych (więcej o 21,4%).

W 2022 r. wykreślono z rejestru REGON 5943 podmioty, tj. o 10,9% więcej niż na przestrzeni 2021 r. Wzrost ten to przede wszystkim efekt większej liczby wyrejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (5537), których wykreślono o 12,3% więcej niż przed rokiem. Więcej niż w 2021 r. wyrejestrowano także spółek cywilnych (135), w przypadku których odnotowano wzrost o 73,1%. Pomimo ogólnego wzrostu liczby wyrejestrowanych podmiotów w województwie, mniej wykreślił dotyczyło spółek handlowych (o 9,2% niż w 2021 r.) stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 28,0%) oraz fundacji (o 66,7%).

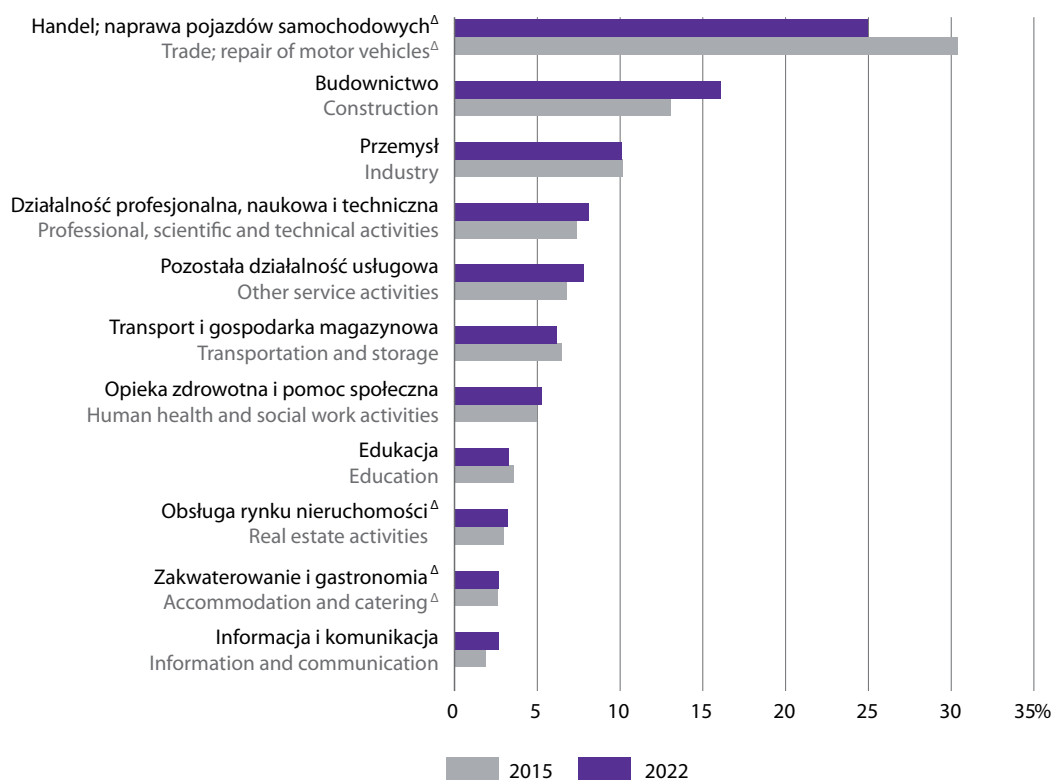
Na koniec 2022 r. najwięcej podmiotów deklaroowało prowadzenie działalności w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (25,0% ogółu). Ich udział w stosunku do 2021 r. i 2015 r. zmniejszył się odpowiednio o 0,6 p.proc i 5,4 p.proc. Wzrost odnotowano w budownictwie (zajmującym 2. miejsce pod względem liczebności). Podmioty prowadzące głównie taką działalność stanowiły 16,1% ogółu (w 2015 r. – 13,1%). Zwiększył się także m.in. udział działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (z 7,4% do 8,1%) oraz pozostałej działalności usługowej (z 6,8% do 7,8%).

Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 42. Entities of the national economy by selected PKD sections

As of 31 December

W strukturze podmiotów według form prawnych dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na koniec 2022 r. było ich 97284, co stanowiło 76,6% ogółu zarejestrowanych podmiotów (w 2021 r. 76,7%). W stosunku do 2015 r. ich udział zmniejszył się o 0,3 p.proc. Kolejną grupą były spółki handlowe (8512), których udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 6,7% i był wyższy niż w 2021 r. i 2015 r. odpowiednio o 0,2 p.proc. i 0,8 p.proc. W rejestrze REGON województwa świętokrzyskiego na koniec 2022 r. figurowało 7719 spółek cywilnych, których udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 6,1% i był mniejszy zarówno w porównaniu z 2021 r., jak i 2015 r. (odpowiednio o 0,2 p.proc. oraz 0,7 p.proc.).

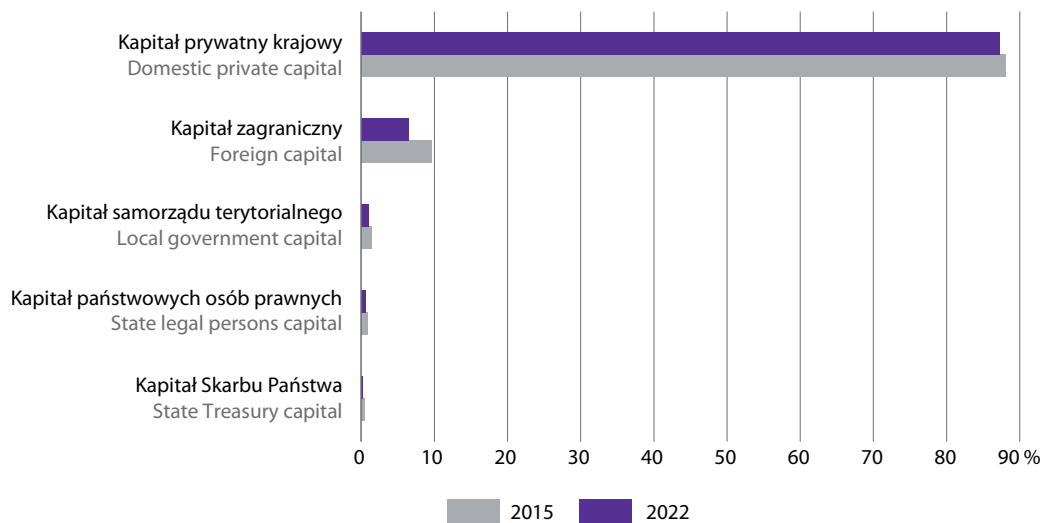
Wśród spółek handlowych według rodzaju kapitału w 2022 r. największy udział miały spółki, w których dominował kapitał prywatny krajowy (91,3% sumy kapitałów). Udział takich firm na przestrzeni kilku lat wyraźnie się zwiększył (na koniec 2015 r. było to 87,5%). Kolejne miejsca pod względem wielkości kapitału zajmowały spółki handlowe o kapitale: zagranicznym 6,8% (o 2,8 p.proc. mniej niż w 2015 r.), samorządu terytorialnego 1,1% (o 0,3 p.proc. mniej niż w 2015 r.), państwowych osób prawnych 0,7% (o 0,2 p.proc. mniej niż w 2015 r.) oraz Skarbu Państwa 0,2% (o 0,3 p.proc. mniej niż w 2015 r.).

Wykres 43. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a (w %)

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 43. Commercial companies by type of capital^a (in %)

As of 31 December

^a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich każdego rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

^a Data concerning number of entities by type of capital should not be summed up to ‚total’ because they include companies by all types of capital, not the predominant one.

Działalność spółek handlowych koncentrowała się głównie w: handlu, naprawie pojazdów samochodowych – 20,7% (o 8,5 p.proc. mniej niż w 2015 r.), budownictwie 14,4% (więcej o 0,3 p.proc.) oraz w przetwórstwie przemysłowym 13,6% (o 3,3 p.proc. mniej niż w 2015 r.). W porównaniu z 2015 r. wzrósł udział spółek handlowych między innymi w: działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 3,1 p.proc. do 11,6%), obsłudze rynku nieruchomości (o 1,0 p.proc. do 5,7%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,9 p.proc. do 4,5%).

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development as well as innovation activity

Na przestrzeni lat 2015-2021 zaangażowanie przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego w działalność badawczą i rozwojową oraz innowacyjną pozostawało na jednym z najniższych poziomów w kraju. W 2021 r. niższą intensywność prac B+R niż województwo świętokrzyskie wykazało jedynie lubuskie.

W okresie 2015-2021 wartość nakładów na działalność badawczą i rozwojową podlegała wahaniom. W 2021 r. odnotowano wzrost zaangażowania w B+R. Struktura nakładów nie uległa zasadniczym zmianom. W nakładach według rodzajów kosztów dominowały nakłady bieżące. Z kolei według rodzajów prowadzonych badań, podobnie jak w latach poprzednich, w 2021 r. najwięcej środków finansowych zostało przeznaczonych na prace rozwojowe, a w dalszej kolejności na pozostałe rodzaje badań tzn. badania podstawowe i badania stosowane. Głównymi sektorami finansującymi działalność B+R pozostawał sektor rządowy oraz sektor przedsiębiorstw.

Działalność B+R była realizowana przede wszystkim przez personel wewnętrzny (pracujących). W strukturze personelu według realizowanej funkcji dominowali badacze.

W latach 2019-2021, podobnie jak w okresach wcześniejszych, aktywność innowacyjna przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim kształtowała się poniżej średniej krajowej. Niższe niż w województwie świętokrzyskim udziały aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano w czterech województwach, a mniej aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw usługowych było w dwóch województwach.

Pomimo wzrostu przychody ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych stanowiły niewielki odsetek przychodów ogółem w przedsiębiorstwach województwa świętokrzyskiego.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2021 r. wartość nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność badawczą i rozwojową (B+R) w województwie świętokrzyskim wyniosła 285,2 mln zł i była wyższa o 4,3% w porównaniu z poprzednim rokiem oraz o 9,3% w relacji do stanu z 2015 r. Nakłady te stanowiły, podobnie jak przed rokiem, 0,8% ogółu nakładów przeznaczonych na tą działalność w Polsce (w 2015 r. 1,4%), co pozwoliło na zajęcie 15. lokaty w kraju. Równie niski udział odnotowano w województwie opolskim, a niższy w lubuskim (0,5%), natomiast 1. lokatę zajęło województwo mazowieckie z udziałem 34,2%, a 2. – małopolskie z odsetkiem 14,4%.

Intensywność prac B+R w województwie świętokrzyskim, mierzona udziałem nakładów na działalność B+R w PKB województwa, zmniejszyła się z 0,51% w 2020 r. do 0,48% w 2021 r. (w Polsce intensywność prac B+R wzrosła z 1,39% w 2020 r. do 1,44% w 2021 r.). W 2021 r. niższą intensywność prac B+R wykazało jedynie województwo lubuskie (0,34%). Z kolei w czołówce województw, które notowały najwyższą intensywność prac B+R od lat plasują się: małopolskie, mazowieckie i pomorskie. W 2021 r. intensywność prac B+R we wskazanych województwach wyniosła kolejno: 2,51%, 2,16% i 1,84%.

Podobnie jak w latach wcześniejszych, w strukturze nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność B+R wg rodzajów kosztów dominowały nakłady bieżące, które w województwie świętokrzyskim

w 2021 r. wyniosły 208,7 mln zł stanowiąc 73,2% (w kraju 84,4%), pozostałe środki w wysokości 76,5 mln zł zostały przeznaczone na nakłady inwestycyjne.

Analizując strukturę nakładów poniesionych na działalność B+R według rodzajów prowadzonych badań można stwierdzić, że podobnie, jak w latach poprzednich w 2021 r. najczęściej środków finansowych w województwie zostało przeznaczonych na prace rozwojowe – 168,1 mln zł, tj. 58,9% ogółu nakładów wewnętrznych na B+R. Na pozostałe rodzaje badań tzn. badania podstawowe i badania stosowane przeznaczono odpowiednio 80,9 mln zł i 36,2 mln zł, tj. 28,4% i 12,7% ogółu nakładów wewnętrznych na B+R. W kraju w 2021 r. prace rozwojowe stanowiły 53,4% nakładów, podczas gdy badania podstawowe – 32,1%, a stosowane – 14,5%.

Tablica 31. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według źródeł finansowania (ceny bieżące)
Table 31. Intramural expenditure^a on R&D by source of funds (current prices)

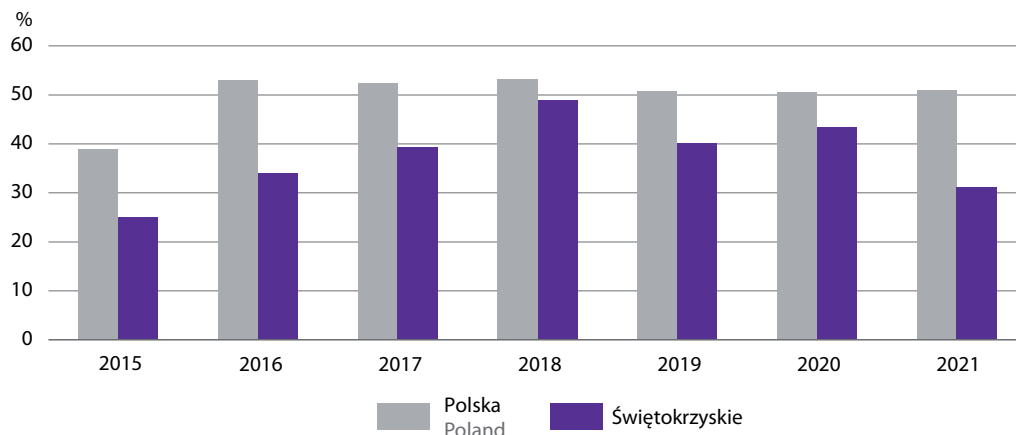
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	261,0	280,3	273,4	285,2
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	125,8	122,4	104,9	127,8
Przedsiębiorstw Business enterprise	65,5	112,7	118,8	88,9
Szkolnictwa wyższego Higher education	.	.	.	.
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	.	.	.	.
Reszta świata Rest of the world	.	40,7	42,0	60,4

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

Nakłady wewnętrzne na prace badawcze i rozwojowe w województwie świętokrzyskim finansowane były głównie ze środków sektorów rządowego oraz przedsiębiorstw. W 2021 r. środki tych sektorów stanowiły odpowiednio 44,8% i 31,2% nakładów brutto ogółem na działalność B+R (przed rokiem odpowiednio 38,4% i 43,5%, a w 2015 r. 48,2% i 25,1%). W mniejszym zakresie działalność B+R finansowała „reszta świata” (w 2021 r. 21,2%, wobec 15,4% w 2020 r.). W kraju w 2021 r. środki sektora przedsiębiorstw stanowiły 51,0%, a sektora rządowego – 37,4%, wobec w 2020 r. odpowiednio 50,6% i 39,0%, a w 2015 r. – 39,0% i 41,8%, natomiast środki z zagranicy wyniosły 8,2% w 2021 r. wobec 7,2% w 2020 r. i 16,7% w 2015 r.

Wykres 44. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

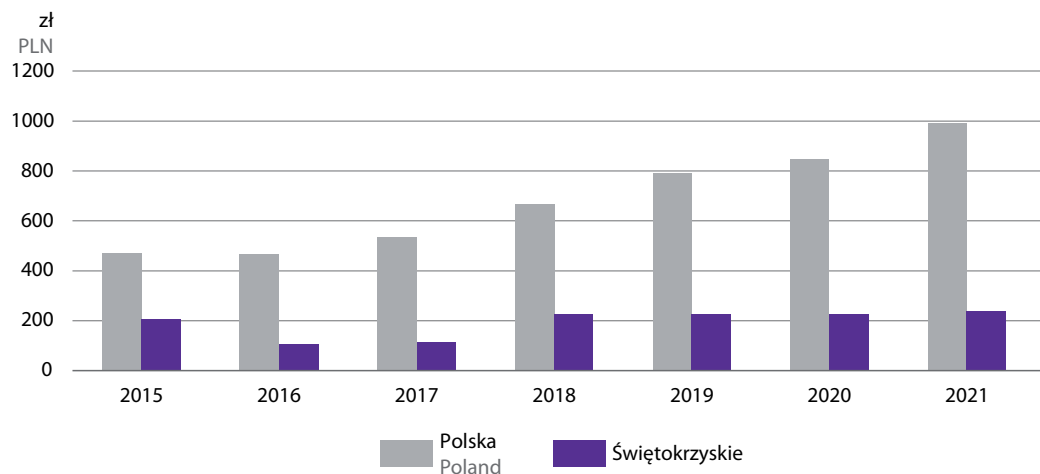
Chart 44. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

Wartość nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie świętokrzyskim w 2021 r. wyniosła 239 zł, podczas gdy w kraju wskaźnik ten osiągnął 992 zł. W porównaniu z 2020 r. w województwie wartość nakładów wewnętrznych na B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększyła się o 5,3%, natomiast w relacji do 2015 r. – wzrosła o 15,4%. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową per capita w województwie świętokrzyskim stanowiły w 2021 r. 24,1% nakładów na B+R poniesionych średnio na 1 mieszkańca w Polsce, wobec 26,7% w 2020 r. i 44,1% w 2015 r. Nakłady na działalność B+R per capita w województwie świętokrzyskim od lat pozostają jednymi z najniższych w kraju. W 2021 r. niższe nakłady w przeliczeniu na mieszkańca odnotowano jedynie w województwie lubuskim (189 zł). Z kolei w grupie województw z najwyższymi nakładami na działalność B+R od lat przewodzą mazowieckie i małopolskie, gdzie w 2021 r. nakłady per capita wyniosły odpowiednio 2338 zł oraz 1577 zł.

Wykres 45. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca

Chart 45. Intramural expenditure^a on R&D per capita

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Analiza nakładów wewnętrznych na działalność B+R według źródeł pochodzenia środków wskazuje, że w województwie świętokrzyskim w większości zostały one sfinansowane ze środków zewnętrznych, tj. pozostających poza kontrolą jednostki prowadzącej takie prace. W 2021 r. środki ze źródeł zewnętrznych wyniosły 192,0 mln zł, co oznacza wzrost o 27,1% w skali roku oraz o 35,1% w porównaniu z 2018 r. W efekcie środki ze źródeł zewnętrznych pozwoliły sfinansować w 2021 r. 67,3% nakładów wewnętrznych na działalność B+R, podczas gdy w 2020 r. – 55,3%, a w 2018 r. – 50,7%. Zasadnicza część środków ze źródeł zewnętrznych pochodziła od instytucji rządowych i samorządowych (65,8% w 2021 r. wobec 67,9% w 2020 r. i 81,2% w 2018 r.). W 2021 r. środki instytucji rządowych i samorządowych wyniosły 126,3 mln zł, tj. więcej o 23,1% niż przed rokiem i o 9,4% niż w 2018 r. W efekcie w 2021 r. środkami z tego źródła zewnętrznego sfinansowano 44,3% nakładów wewnętrznych na działalność B+R wobec 37,5% w 2020 r. i 41,1% w 2018 r.

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
Table 32. Intramural expenditures^a on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021	2021 Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN				
Ogółem Total	280,7	280,3	273,4	285,2	0,8
nakłady finansowane ze środków: expenditures financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	138,5	116,4	122,3	93,2	0,5
Zewnętrznych External funds	142,2	164,0	151,1	192,0	1,1
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	115,4	120,4	102,6	126,3	0,9

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

W 2021 r. w działalność badawczo-rozwojową zaangażowanych było w województwie świętokrzyskim 3107 osób, tj. więcej o 5,8% w porównaniu z 2020 r. Podobnie jak przed rokiem w 2021 r. pracujący w województwie świętokrzyskim stanowili 1,0% zbiorowości w kraju. Mniejszy odsetek odnotowano jedynie w województwach lubuskim (0,7%) i opolskim (0,9%). Najwięcej pracujących w B+R ponownie skupiło województwo mazowieckie (29,8%).

W województwie świętokrzyskim w 2021 r. rzeczywiste zaangażowanie personelu B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe wyniosło 1601,1 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i wzrosło w skali roku o 8,3%. Rzeczywiste zaangażowanie personelu w prace B+R w województwie świętokrzyskim należy od lat do najniższych w kraju. W 2021 r. niższe odnotowano jedynie w lubuskim (1120,3 EPC). Największe zaangażowanie ponownie wykazało województwo mazowieckie (59782,0 EPC).

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

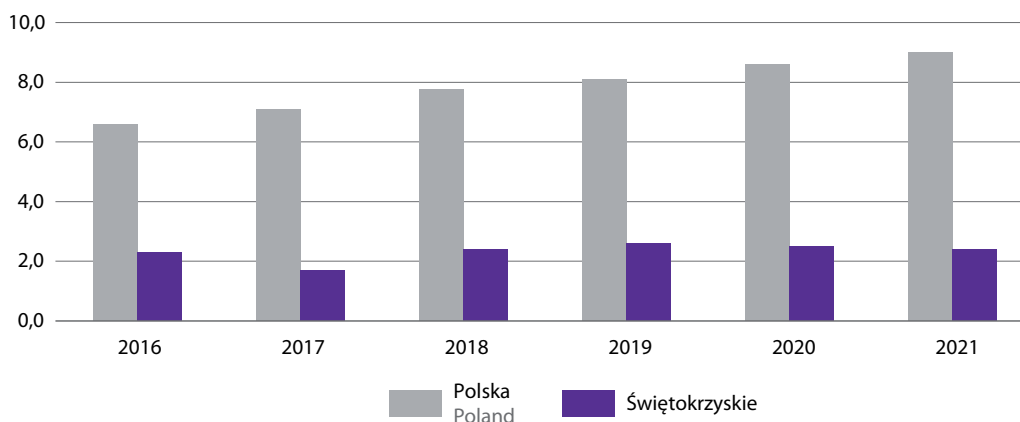
W dalszym ciągu w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w kraju, działalność B+R była realizowana przede wszystkim przez personel wewnętrzny (pracujących). W 2021 r. personel wewnętrzny B+R liczył w województwie świętokrzyskim 2494 osoby, tj. więcej o 0,2% niż przed rokiem. Rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe w województwie świętokrzyskim w 2021 r. wyniosło 1330,6 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i wzrosło w skali roku o 0,4%.

W 2021 r. personel wewnętrzny mierzony liczbą osób stanowił 80,3% personelu B+R, wobec 84,7% przed rokiem. Z kolei dla danych wyrażonych w EPC udziały te wyniosły odpowiednio w 2021 r. 83,1% a w 2020 r. 89,6%. Wskaźniki te nie odbiegały znacząco od średnich w kraju, gdzie personel wewnętrzny mierzony liczbą osób stanowił 81,5% personelu B+R w 2021 r. wobec w 79,8% w 2020 r. Dla danych mierzonych w EPC udziały te wyniosły w kraju odpowiednio w 2021 r. 83,7%, a w 2020 r. 82,8%.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim na 1000 osób aktywnych zawodowo przypadało 2,4 pracujących z personelu wewnętrznego w B+R mierzonego w EPC, podczas gdy w 2020 r. 2,5. Biorąc pod uwagę personel wewnętrzny w Polsce na 1000 aktywnych zawodowo w 2021 r. przypadało 9,0 pracujących w B+R (w EPC), wobec 8,6 w 2020 r. W 2021 r. podobnie niski wskaźnik jak w województwie świętokrzyskim odnotowano jedynie w lubuskim.

Wykres 46. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b

Chart 46. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

W województwie świętokrzyskim w strukturze personelu wewnętrznego B+R według sektorów wykonawczych dominowały dwa sektory, tj. sektor szkolnictwa wyższego oraz sektor przedsiębiorstw. W 2021 r. w sektorze szkolnictwa wyższego pracowało 1336 osób (o 2,1% więcej niż w 2020 r.), a w sektorze przedsiębiorstw 1057 (o 0,8% mniej niż w 2020 r.). Rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe w przypadku sektora szkolnictwa wyższego zmniejszyło się w skali roku o 0,2% do 679,2 EPC, podczas gdy w sektorze przedsiębiorstw wzrosło o 2,0% do 612,1 EPC. W 2021 r. pracujący w działalności B+R wyrażeni w osobach w sektorze szkolnictwa wyższego stanowili 53,6%, a w sektorze przedsiębiorstw 42,4% ogólnej liczby pracujących w działalności B+R (w 2020 r. odpowiednio: 52,6% i 42,8%). Z kolei z personelu wewnętrznego mierzonego w EPC 51,0% przypadło na sektor szkolnictwa wyższego a 46,0% na sektor przedsiębiorstw (w 2020 r. odpowiednio 51,4% i 45,3%).

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

Podobnie, jak w latach poprzednich w 2021 r. w strukturze personelu wewnętrznego B+R według realizowanej funkcji dominowali pracownicy naukowo-badawczy. W 2021 r. liczba badaczy należących do personelu wewnętrznego wyrażona w osobach wyniosła 1794 i była o 1,0% niższa niż przed rokiem. Zaangażowanie badaczy z personelu wewnętrznego wyrażone w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC) na przestrzeni roku zmniejszyło się o 0,2% do 999,1 EPC.

W 2021 r. badacze mierzeni liczbą osób stanowił 71,9% personelu wewnętrznego B+R wobec 72,8% przed rokiem. Z kolei dla danych wyrażonych w EPC udziały te wyniosły odpowiednio w 2021 r. 75,1% a w 2020 r. 75,6%. Wskaźniki te nie odbiegały znacząco od średnich w kraju, gdzie badacze mierzeni liczbą osób stanowił 70,0% personelu wewnętrznego B+R w 2021 r. wobec w 79,8% w 2020 r. Dla danych wyrażonych w EPC udziały te wyniosły w kraju odpowiednio w 2021 r. 72,7%, a w 2020 r. 72,6%.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W województwie świętokrzyskim w latach 2019–2021 aktywność innowacyjną (tj. wdrożenie innowacji produktowych lub procesów biznesowych, bądź prowadzenie działalności innowacyjnej zaniechanej lub niezakończonych) wykazało 24,4% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 9,9% usługowych (w latach 2018-2020 odpowiednio 30,1% firm przemysłowych i 29,5% usługowych). W kraju w latach 2019-2021 udział aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych wyniósł 26,3%, a usługowych 22,2% (w latach 2018-2020 odpowiednio: 36,7% i 33,0%). Niższe niż w województwie świętokrzyskim udziały aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano w czterech województwach, tj. w: kujawsko-pomorskim, lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim. Mniej aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw usługowych było natomiast w dwóch województwach, tj. w lubuskim i zachodniopomorskim.

W latach 2019-2021 innowacje (nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe) w województwie świętokrzyskim wprowadziło 19,0% przedsiębiorstw przemysłowych i 9,4% przedsiębiorstw usługowych, tj. mniej niż w latach 2018-2020, kiedy to wprowadziło je odpowiednio 24,1% i 27,5% badanych przedsiębiorstw. W kraju w latach 2019-2021 innowacje wprowadziło 22,0% przedsiębiorstw przemysłowych i 19,7% przedsiębiorstw usługowych (w latach 2018-2020 odpowiednio 31,4% i 30,8% badanych przedsiębiorstw). W latach 2019-2021 niższe udziały przemysłowych przedsiębiorstw innowacyjnych niż w województwie świętokrzyskim odnotowano w województwach kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim. Z kolei usługowych przedsiębiorstw innowacyjnych było mniej w województwach lubuskim i zachodniopomorskim.

Poziom innowacyjności wzrastał wraz z wielkością przedsiębiorstwa (wyjątek to duże przedsiębiorstwa usługowe). W grupie przedsiębiorstw przemysłowych o liczbie pracujących od 50 do 249 osób udział podmiotów innowacyjnych wyniósł 33,5%, a w grupie o liczbie pracujących 250 osób i więcej – 66,7% (w kraju odpowiednio: 42,5% i 68,9%). Z kolei w grupie średnich przedsiębiorstw usługowych udział podmiotów innowacyjnych wyniósł 29,3%, natomiast w grupie dużych przedsiębiorstw – 25,0% (w kraju odpowiednio: 35,0% i 60,8%).

Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
 Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2013–2015	2018–2020	2019–2021	2019–2021 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises			
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	13,7	24,1	19,0	22,0
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	9,6	14,8	11,9	13,1
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	9,5	17,9	13,3	18,0
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	9,2	27,5	9,4	19,7
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	5,3	4,3	2,1	6,8
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	5,6	27,0	9,1	18,1

a W latach 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.

a In the years 2013–2015 the data relate to process innovations.

Wyniki badania działalności innowacyjnej wskazują, że zarówno w przedsiębiorstwach przemysłowych, jak i w usługowych wyższy był udział przedsiębiorstw, które w latach 2019–2021 wprowadziły innowacje w procesach biznesowych (nowe lub ulepszone procesy biznesowe) niż innowacje produktowe (nowe lub ulepszone produkty).

Innowacje procesów biznesowych w latach 2019–2021 w województwie świętokrzyskim wdrożyło 13,3% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 9,1% przedsiębiorstw usługowych. Przedsiębiorstwa przemysłowe najczęściej wprowadzały nowe lub ulepszone metody wytwarzania (produkcji) wyrobów lub świadczenia usług (w tym rozwoju wyrobów lub usług) – 9,3%, a także zasady działania wewnątrz przedsiębiorstwa lub w relacji z otoczeniem – 5,6%, a podmioty usługowe – nowe lub ulepszone zasady działania wewnątrz przedsiębiorstwa lub w relacji z otoczeniem (7,2%) oraz metody przetwarzania informacji lub komunikacji (6,7%). Innowacje procesów biznesowych były wdrażane w województwie świętokrzyskim w mniejszym zakresie niż przeciętnie w kraju. W Polsce innowacje procesów biznesowych wdrożyło 18,0% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 18,1% przedsiębiorstw usługowych. W kraju przedsiębiorstwa przemysłowe najczęściej wprowadzały nowe lub ulepszone metody wytwarzania (produkcji) wyrobów lub świadczenia usług (w tym rozwoju wyrobów lub usług) – 9,5%, a podmioty usługowe – nowe lub ulepszone zasady działania wewnątrz przedsiębiorstwa lub w relacji z otoczeniem (12,5%).

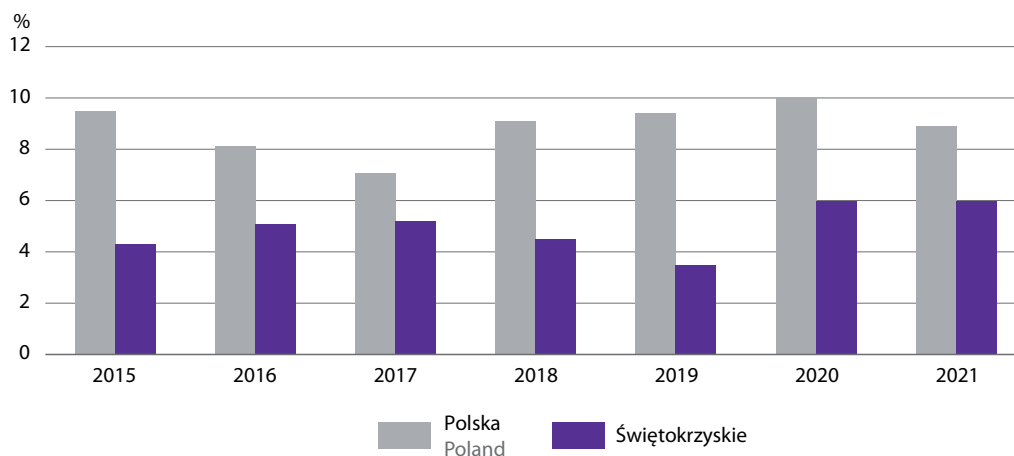
W latach 2019–2021 podobnie, jak w okresach poprzednich w województwie świętokrzyskim innowacje produktowe, częściej wprowadzały przedsiębiorstwa przemysłowe niż usługowe (odpowiednio 11,9% przedsiębiorstw przemysłowych wobec 2,1% przedsiębiorstw usługowych). Podobną prawidłowość odnotowano w kraju, gdzie innowacje produktowe wprowadziło 13,1% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 6,8% przedsiębiorstw usługowych. W latach 2019–2021 w województwie świętokrzyskim w ramach innowacji produktowych, nowe lub ulepszone wyroby wprowadziło 11,7% przedsiębiorstw przemysłowych i 0,3% usługowych, natomiast nowe lub ulepszone usługi – 1,8% przedsiębiorstw przemysłowych i 2,1% usługowych. Wskaźniki te były niższe niż przeciętnie w kraju, gdzie w ramach innowacji produktowych, nowe lub ulepszone wyroby wprowadziło 12,0% przedsiębiorstw przemysłowych i 3,5% usługowych, a z kolei nowe lub ulepszone usługi – 3,6% przedsiębiorstw przemysłowych i 5,1% usługowych.

W latach 2019-2021 wysoki udział innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano w działach: wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (100,0%), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (100,0%), produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych (50,0%), pozostała produkcja wyrobów (44,4%), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (39,1%), naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń (37,5%), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (35,7%), produkcja metali (32,1%). Wśród przedsiębiorstw usługowych najwyższy udział przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych odnotowano w działach: działalność usługowa w zakresie informacji (62,5%), działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana (41,7%), działalność pocztowa i kurierska (40,0%), finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszów emerytalnych (26,5%), telekomunikacja (25,0%), działalność wydawnicza (20,0%).

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesów biznesowych badanych przedsiębiorstw przemysłowych wyniosły 256,9 mln zł i były wyższe o 0,8% niż w 2020 r. W 2021 r. nakłady te stanowiły, podobnie jak przed rokiem 1,3% ogólnej wartości nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa przemysłowe w kraju. W strukturze nakładów dominowały nakłady na działalność badawczą i rozwojową (55,6%) oraz inwestycje w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne w celu realizacji działalności innowacyjnej – z wyłączeniem środków przeznaczonych na prace B+R (38,1%), a głównym źródłem finansowania nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych były środki własne (52,3%). Z kolei nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesów biznesowych badanych przedsiębiorstw usługowych wyniosły w 2021 r. 12,8 mln zł i były blisko 6-krotnie wyższe niż w 2020 r. Nakłady te stanowiły 0,1% ogólnej wartości nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa usługowe w kraju. W strukturze nakładów dominowały pozostałe nakłady na działalność innowacyjną z wyłączeniem B+R (54,3%), a głównym źródłem finansowania nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach usługowych były środki własne (44,1%).

Wykres 47. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 47. Share of revenues of industrial enterprises from sale of new or improved products in total revenues from sales

W 2021 r. udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2019–2021 w przychodach ze sprzedaży ogółem dla przedsiębiorstw przemysłowych wyniósł 6,0%. Podobnie przed rokiem udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2018–2020 osiągnął 6,0%. W kraju udział ten wyniósł 8,9% w 2021 r., wobec 10,0% w 2020 r. W województwie wzrósł w przychodach ze sprzedaży ogółem

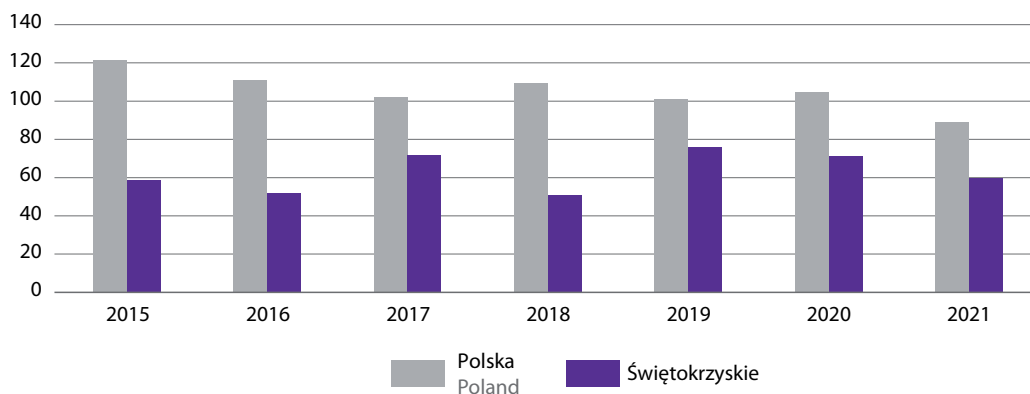
udział przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych nowych tylko dla przedsiębiorstwa (o 0,8 p. proc. do 5,1%) natomiast zmniejszył się udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych dla rynku (o 0,8 p. proc. do 0,9%). Podobnie w kraju w przychodach ze sprzedaży ogółem odnotowano wzrost udziału przychodów ze sprzedaży produktów nowych tylko dla przedsiębiorstwa (o 0,4 p. proc. do 5,6%) oraz spadek udziału przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych nowych dla rynku (o 1,5 p. proc. do 3,3%).

Dla przedsiębiorstw usługowych w 2021 r. udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2019–2021 w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 1,7%. Podobnie przed rokiem udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2018–2020 osiągnął 1,7%. W przychodach ze sprzedaży ogółem udział przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych nowych dla rynku zmniejszył się o 0,1 p. proc. do 1,3%, natomiast udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych tylko dla przedsiębiorstwa pozostał na ubiegłorocznym poziomie (0,4%). W kraju w 2021 r. wskaźnik ten wyniósł 3,1%, tj. o 1,5 p. proc. mniej niż w poprzednim okresie, przy czym udziały przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych dla rynku oraz produktów nowych tylko dla przedsiębiorstwa zmniejszyły się odpowiednio o 1,0 p. proc. do 1,2% i o 0,5 p. proc. do 1,9%.

Na przestrzeni lat 2015–2021 zarówno liczba zgłoszonych wynalazków i wzorów użytkowych, jak i udzielonych praw ochronnych podlegała wahaniom.

Wykres 48. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców

Chart 48. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

W 2021 r. podmioty krajowe z województwa świętokrzyskiego zgłosiły do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej 71 wynalazków, co stanowiło 2,1% zgłoszeń wynalazków ogółem w kraju (w 2015 r. – 74, tj. 1,6% zgłoszeń ogółem). Podobnie, jak w województwach: lubuskim, opolskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim były to jedne z niższych wartości w Polsce. Najwięcej wynalazków zgłosiły podmioty z województw mazowieckiego (20,8%) i śląskiego (13,1%).

W województwie świętokrzyskim liczba zgłoszeń wynalazków w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców w 2021 r. wyniosła 59,5 wobec 58,7 w 2015 r. (w kraju 88,9 wobec 121,6). W 2021 r. niższe wskaźniki odnotowano w województwach: lubuskim (35,4), opolskim (36,7), warmińsko-mazurskim (39,1) oraz kujawsko-pomorskim (50,9), natomiast 1. lokata należała do mazowieckiego (126,8), a 2. do lubelskiego (124,0).

Biorąc pod uwagę podmiot zgłaszający wynalazek, w województwie świętokrzyskim udział podmiotów naukowych (jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk, instytuty badawcze, szkoły wyższe) w 2021 r.

wyniósł 36,6%, wobec 28,6% w 2018 r., podmiotów gospodarczych – 46,5%, wobec 50,8% przed trzema laty, a osób fizycznych – 16,9%, wobec 20,6% w 2018 r.

W 2021 r. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej udzielił na zgłoszone wynalazki 59 patentów (w 2015 r. – 32), przy czym podmiotom naukowym przypadło 30, podmiotom gospodarczym – 23, a osobom fizycznym – 6. Niska liczba zgłoszonych wynalazków, przełożyła się na niski udział patentów udzielonych jednostkom z województwa świętokrzyskiego w liczbie udzielonych patentów na wynalazki ogółem (w 2015 r. 1,3% i w 2021 r. 1,8%). W województwie świętokrzyskim liczba udzielonych patentów w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców w 2021 r. wyniosła 49,4 wobec 25,4 w 2015 r. (w kraju – 85,4, wobec 62,5). W 2021 r. niższe wskaźniki odnotowano w województwach lubuskim (35,4) i warmińsko-mazurskim (26,8), natomiast najwyższe w lubelskim (133,8) i dolnośląskim (114,4).

W 2021 r. podmioty krajowe z województwa świętokrzyskiego zgłosiły do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej 21 wzorów użytkowych (w 2015 r. – 24), przy czym 42,9% Urząd przyznał prawa ochronne (w 2015 r. – 95,8%). Liczba udzielonych praw ochronnych w przeliczeniu na 100 tys. ludności w województwie świętokrzyskim w 2021 r. wyniosła 0,8, wobec 1,8 w 2015 r. (w kraju – 1,4, wobec 1,5). W 2021 r. niższe wskaźniki odnotowano w województwach: lubuskim (0,7), opolskim (0,6) i zachodniopomorskim (0,6). Z kolei najwyższe wskaźniki odnotowane w województwach śląskim (2,5) i kujawsko-pomorskim (1,9).

Sytuacja związana z pandemią COVID-19 nie pozostała bez wpływu na działalność innowacyjną przedsiębiorstw objętych badaniem w 2021 r. W przypadku przedsiębiorstw przemysłowych 80,0% badanych podmiotów zadeklarowało brak zauważalnego wpływu na prowadzoną działalność, podczas gdy 17,7% zgłosiło negatywny wpływ (w 2020 r. odpowiednio 66,9% i 32,5%). W przedsiębiorstwach usługowych odpowiednio 84,1% nie odczuło wpływu pandemii na prowadzoną działalność, natomiast 15,3% odczuło jej negatywny wpływ (w 2020 r. odpowiednio 92,8% i 7,0%). W wyniku zmian w funkcjonowaniu wymuszonych przez sytuację związaną z COVID-19, nowe lub znacząco zmienione procesy biznesowe wdrożyło 1,6% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 6,5% usługowych (w 2020 r. 4,1% i 3,0%), natomiast nowe lub znacząco zmienione produkty wprowadziło 0,6% firm przemysłowych i 0,6% usługowych (w 2020 r. odpowiednio 0,7% i 0,8%).

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Using of information and communication technologies in enterprises

W 2022 r. zatrzymał się obserwowany w ostatnich latach w województwie świętokrzyskim wzrost udziału przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu. W porównaniu z 2021 r. w przedsiębiorstwach znacznie wzrosła maksymalna prędkość Internetu określona w umowie z operatorem.

Przedsiębiorstwa coraz chętniej prowadziły sprzedaż elektroniczną oraz korzystały z otwartych danych publicznych. W województwie świętokrzyskim odnotowano najwyższy w kraju udział przedsiębiorstw wykorzystujących roboty przemysłowe.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

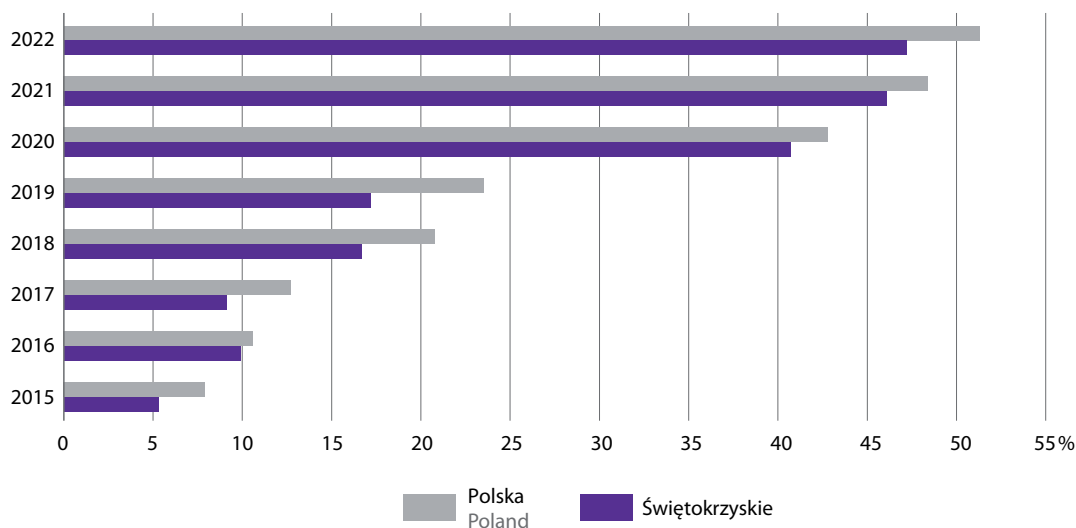
Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2022 r. szerokopasmowy dostęp do Internetu posiadało 98,1% przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim, a w kraju – 98,5%. W porównaniu z rokiem ubiegłym udziały pozostały bez zmian, natomiast

w stosunku do 2015 r. nastąpił wzrost odpowiednio o 10,7 p.proc. oraz 6,6 p.proc. W analizowanym roku w województwie 85,0% ogółu przedsiębiorstw korzystało ze stałych łączy szerokopasmowych (o 0,7 p.proc. mniej w odniesieniu do 2021 r. i więcej o 4,1 p.proc. w stosunku do 2015 r.).

Wykres 49. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a

Chart 49. Enterprises with Internet access^a

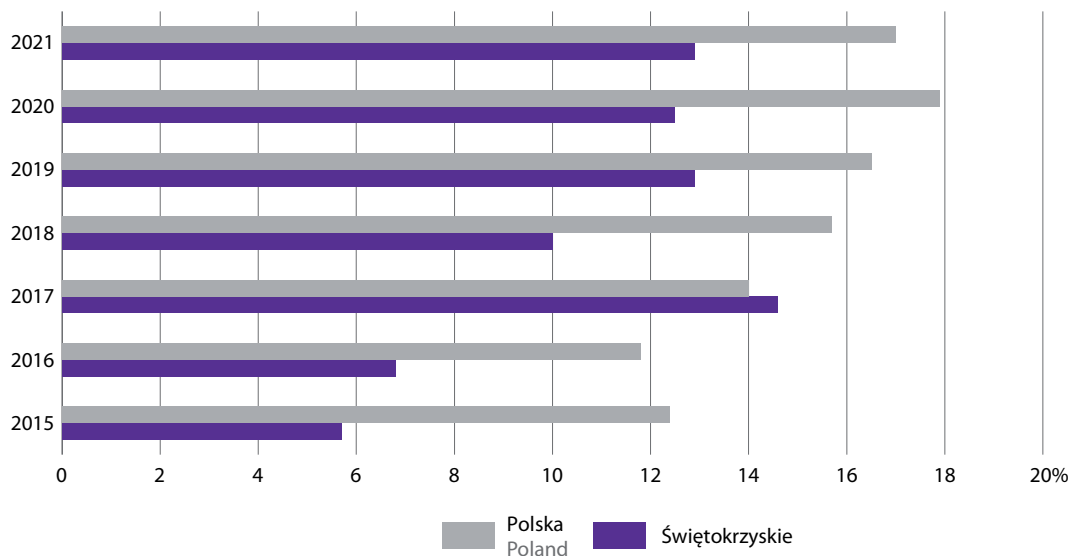
a Dostęp do Internetu o prędkości równej i wyższej niż 100 Mbit/s.
a Access to the Internet with a speed 100 Mbit/s or more.

Najwięcej przedsiębiorstw, zarówno w województwie, jak i w kraju (odpowiednio 31,1% oraz 28,0%), korzystało z prędkości Internetu przynajmniej 100 Mbit/s, ale mniej niż 500 Mbit/s. Kolejny rok z rzędu obserwuje się zmianę prędkości Internetu na wyższą. Przedsiębiorstwa korzystające z Internetu o prędkości do 30 Mbit/s w 2022 r. stanowiły 11,2% ogółu świętokrzyskich przedsiębiorstw biorących udział w badaniu (w 2021 r. było to 13,9%, a w 2015 r. 65,8%). W 2022 r. w regionie udział przedsiębiorstw korzystających z łączy o prędkości Internetu równej i wyższej niż 100 Mbit/s wyniósł 47,2 % (tj. więcej o 1,1 p.proc. w porównaniu z 2021 r. i o 41,9 p.proc. w odniesieniu do 2015 r.).

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim 12,9% ogółu przedsiębiorstw prowadziło sprzedaż elektroniczną (w kraju 17,0%). W województwie odnotowano wzrost tego wskaźnika o 0,4 p.proc. w porównaniu z 2020 r. oraz o 6,4 p.proc. wobec 2015 r. Sprzedaż elektroniczną prowadzono częściej za pośrednictwem internetowych platform handlowych oraz serwisów aukcyjnych (61,2% przedsiębiorstw sprzedających przez Internet), niż własnych stron internetowych lub aplikacji mobilnych (60,1%). Przedsiębiorstwa prowadzące e-sprzedaż coraz częściej kierowały ofertę do klientów indywidualnych (86,0% w 2021 r. wobec 82,2% w 2020 r.), spadła natomiast liczba firm kierujących ofertę do przedsiębiorstw i organizacji publicznych (61,2% wobec 68,4%).

Wykres 50. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
 Chart 50. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Korzystanie z otwartych danych publicznych jest jedną z wielu korzyści dostępu do Internetu. Ogólnodostępne dane udostępniane przez administrację publiczną stanowią użyteczne źródło informacji do przetwarzania, planowania i podejmowania decyzji biznesowych. W 2021 r. 17,8% przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego korzystało z otwartych danych publicznych, tj. o 1,6 p.proc. więcej niż w 2020 r. (w kraju 19,0%, co oznacza wzrost o 1,7 p.proc.).

Najczęściej wykorzystywane otwarte dane w województwie dotyczyły kategorii: gospodarka i finanse (14,7%, wobec 12,9% w 2020 r.), dane przestrzenne (8,6%, wobec 4,0%), środowisko (6,4%, wobec 3,1%) i transport (6,0%, wobec 5,6%). Mniej przedsiębiorstw korzystało z danych dotyczących edukacji (4,8%, wobec 2,7%) oraz kultury, sportu i rekreacji (2,0%, wobec 1,3%). Znacznie wzrosła liczba przedsiębiorstw identyfikujących dane publiczne, które mogłyby być wykorzystane w celach biznesowych, lecz nie zostały udostępnione w ramach otwartych danych publicznych (7,0%, wobec 3,3%).

Ze względu na wszechobecną cyfryzację coraz większego znaczenia nabiera kwestia bezpieczeństwa systemów informacyjno-komunikacyjnych. W 2022 r. odsetek przedsiębiorstw stosujących jakiekolwiek z badanych środki bezpieczeństwa ICT wyniósł 92,2% (w kraju 93,3%). W województwie, podobnie jak w 2021 r., najczęściej stosowane środki bezpieczeństwa ICT to identyfikacja i uwierzytelnianie silnym hasłem (79,1%, wobec 72,8%) oraz wykonywanie zapasowych kopii danych i przekazywanie ich do innych lokalizacji (63,9%, wobec 51,0%). Najmniej popularną metodą była identyfikacja i uwierzytelnianie użytkownika metodami biometrycznymi (6,9%, wobec 6,5%).

W 2022 r. prawie połowa przedsiębiorstw (46,9%) stosowała praktyki mające na celu podnoszenie świadomości pracowników w kwestiach związanych z bezpieczeństwem ICT (w kraju 51,2%). Najczęściej spotykaną formą tych praktyk było podpisywanie klauzul lub zobowiązań (37,3%, wobec 41,3% w kraju). 27,0% przedsiębiorstw w województwie zatrudniało osoby posiadające umiejętności w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych (w kraju 30,9%). Zadania związane z ICT częściej były wykonywane przez podmioty zewnętrzne (70,7%), niż przez własnych pracowników (30,8%).

Coraz szersze zastosowanie w różnych dziedzinach gospodarki znajdują roboty. W 2022 r. województwo świętokrzyskie wraz z dolnośląskim zajęło 1. lokatę w kraju pod względem odsetka przedsiębiorstw wykorzystujących w swojej działalności roboty (5,9%, tj. 1,6 p.proc. więcej niż średnia w kraju). Przedsiębiorstwa w województwie częściej wykorzystują roboty przemysłowe (5,2%) niż roboty usługowe (1,2%). W kraju odpowiednio 3,7% oraz 1,2%. Najczęstszym powodem inwestycji w roboty przez przedsiębiorstwa jest chęć zapewnienia wysokiej precyzji wykonywania zadań (4,4%, wobec 3,6% w kraju) oraz chęć poprawy bezpieczeństwa pracy (3,7%, wobec 2,4%).

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

Wyniki finansowe uzyskane w 2022 r. przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie świętokrzyskim były słabsze niż przed rokiem.

W 2022 r. odnotowano spadek wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych. Skala wzrostu wyniku na sprzedaży produktów, towarów i materiałów nie pozwoliła na wypracowanie wyższego niż przed rokiem wyniku finansowego netto. W 2022 r. koszty rosły szybciej niż przychody z działalności. W efekcie spadła rentowność badanych przedsiębiorstw, a wzrósł poziom kosztów. Pogorszyła się również płynność finansowa.

Zmniejszył się zarówno odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto, jak i udział przychodów tych przedsiębiorstw w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.

Odnotowane na przestrzeni roku zmiany w sprawności działania przedsiębiorstw spowodowały wydłużenie cyklu konwersji gotówki.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Przychody z całokształtu działalności w 2022 r. osiągnęły 64817,5 mln zł, co oznacza wzrost o 22,2% w relacji do 2021 r. oraz o 63,5% w porównaniu z 2015 r. Koszty uzyskania tych przychodów wyniosły 61406,0 mln zł, tj. były wyższe o 24,2% niż w 2021 r. i o 73,5% niż w 2015 r. W efekcie wzrósł wskaźnik poziomu kosztów (z 89,3% w 2015 r. do 93,2% w 2021 r. i 94,7% w 2022 r.).

W 2022 r. podobnie jak w 2021 r. oraz w 2015 r. największe udziały w przychodach z całokształtu działalności, a co za tym idzie i w kosztach uzyskania tych przychodów, miały sekcje przetwórstwo przemysłowe oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych. Firmy działające w przetwórstwie przemysłowym osiągnęły 54,5% ogółu przychodów z całokształtu działalności w województwie (w 2021 r. 54,0%, a w 2015 r. 41,1%), a w handlu; naprawie pojazdów samochodowych 22,5% (w 2021 r. 24,3% oraz w 2015 r. 27,2%). Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności w przetwórstwie przemysłowym stanowiły w 2022 r. 53,7% ogółu w województwie (w 2021 r. 53,5%, wobec w 2015 r. 44,1%), natomiast w handlu; naprawie pojazdów samochodowych 23,2% (w 2021 r. 25,1%, wobec w 2015 r. 30,9%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2022 r. wyniosły 62917,3 mln zł, tj. były wyższe o 21,7% niż 2021 r. oraz o 78,2% niż w 2015 r. Koszty tej działalności osiągnęły 59023,6 mln zł, co oznacza wzrost o 22,4% w relacji do 2021 r. oraz o 73,6% w porównaniu z 2015 r. Udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów firm działających w przetwórstwie przemysłowym wyniósł w 2022 r. 54,5% (w 2021 r. 54,2%, w 2015 r. 45,3%), a w handlu; naprawie pojazdów samochodowych 23,0% (w 2021 r. 24,6%, wobec w 2015 r. 30,0%). Z kolei w kosztach tej działalności udział prze-

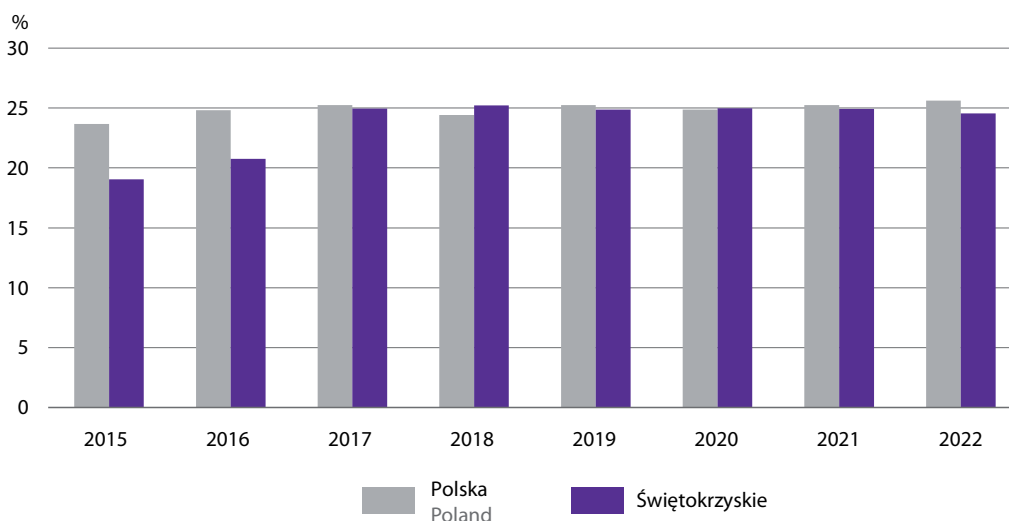
twórstwa przemysłowego stanowił w 2022 r. 53,0% (w 2021 r. 53,0% i w 2015 r. 44,3%), natomiast handlu; naprawy pojazdów samochodowych 23,7% (w 2021 r. 25,5%, a w 2015 r. 30,9%). W 2022 r. zarówno w skali roku, jak i w relacji do 2015 r. w ujęciu wartościowym największy wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano w przetwórstwie przemysłowym oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport (eksport) obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozajunijnych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport wyniosły w 2022 r. 15442,5 mln zł, co oznacza wzrost o 19,8% w relacji do 2021 r. oraz o 129,7% w porównaniu z 2015 r. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem wyniósł 24,5% w 2022 r., wobec 24,9% przed rokiem i 19,0% w 2015 r. W strukturze przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport większość stanowiły przychody z eksportu produktów (w 2022 r. 83,1%, wobec przed rokiem 82,7%, a w 2015 r. 77,0%). Pozostałą część stanowił eksport towarów i materiałów (w 2022 r. 16,9%, wobec w 2021 r. 17,3% i w 2015 r. 23,0%).

Wykres 51. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 51. Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 3893,7 mln zł i był wyższy o 416,5 mln zł (o 12,0%) niż w 2021 r.

Wynik na pozostałej działalności operacyjnej zmniejszył się z 320,2 mln zł do 2,1 mln zł.

Wynik na operacjach finansowych wyniósł minus 484,3 mln zł, podczas gdy w 2021 r. ukształtował się na poziomie minus 214,9 mln zł.

Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 3411,6 mln zł i był niższy o 171,0 mln zł (o 4,8%) od uzyskanego w 2021 r. Zmniejszyła się relacja podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych do zysku brutto — z 16,2% do 14,9%.

Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 2786,5 mln zł i był niższy o 180,4 mln zł (o 6,1%) w porównaniu z uzyskanym w 2021 r.; zysk netto wzrósł o 12,3% osiągając 3580,1 mln zł, a strata netto zwiększyła się ponad 3,5-krotnie do 793,6 mln zł. W 2022 r. największy udział w wypracowanym wyniku finansowym netto miały firmy przetwórstwa przemysłowego 70,2% (w 2021 r. 61,3%), a następnie firmy handlowe 8,9% (w 2021 r. 13,4%) i budowlane 4,3% (w 2021 r. 3,5%). W sumie przetwórstwo przemysłowe, budownictwo oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych wypracowały w 2022 r. 83,4% wyniku finansowego netto wobec 78,2% w 2021 r.

W 2022 r. zysk netto wykazało 82,9% badanych przedsiębiorstw w województwie, wobec 84,2% w 2021 r. oraz 81,1% w 2015 r. W kraju wskaźnik ten wyniósł 83,1%, wobec 84,4% w 2021 r. i 82,8% w 2015 r. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności w województwie zmniejszył się z 92,9% w 2021 r. do 78,2% w 2022 r., podczas gdy w 2015 r. wynosił 82,0%. Z kolei w kraju udział ten w 2022 r. osiągnął 89,7%, wobec 91,8% w 2021 r. i 85,6% w 2015 r.

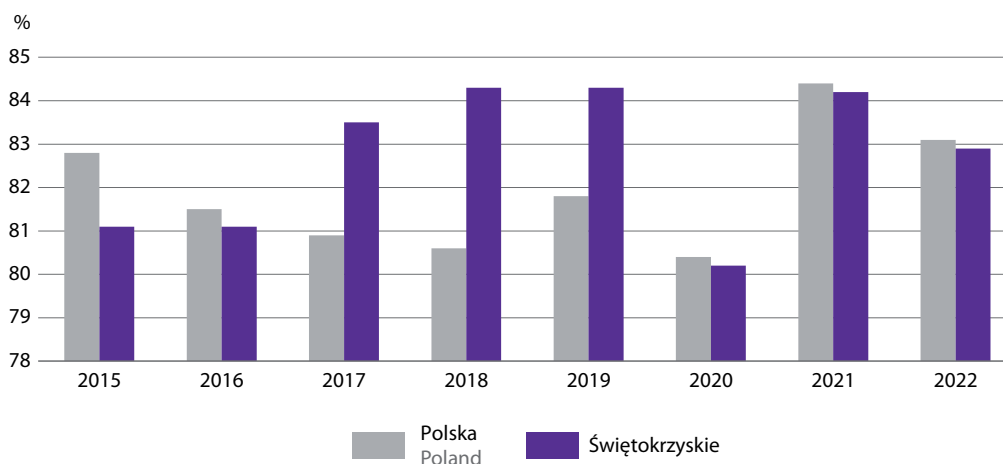
W przetwórstwie przemysłowym zysk netto odnotowało 82,1% przedsiębiorstw w województwie (w 2021 r. i w 2015 r. — 83,3%), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji wyniósł 81,7% (rok wcześniej 91,6% i w 2015 r. 70,0%).

W handlu; naprawie pojazdów samochodowych zysk netto odnotowało 91,3% przedsiębiorstw w województwie (w 2021 r. – 91,2% i w 2015 r. — 80,0%), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji wyniósł 88,3% (w 2021 r. 97,2% i w 2015 r. 86,2%).

W budownictwie zysk netto odnotowało 90,9% przedsiębiorstw w województwie (w 2021 r. – 75,8%, a w 2015 r. — 76,7%), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji wyniósł 98,3% (rok wcześniej 85,3% i w 2015 r. 95,4%).

Wykres 52. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 52. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności sprzedaży brutto to relacja wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W 2022 r. podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe ukształtowały się mniej korzystnie zarówno przed rokiem, jak i w 2015 r.

W województwie świętokrzyskim wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności osiągnął w 2022 r. 94,7%, co oznacza jego wzrost o 1,5 p.proc. w relacji do stanu z 2021 r. oraz o 5,4 p.proc. w porównaniu z 2015 r. Biorąc pod uwagę lata 2015-2022 to w dwóch latach wskaźnik poziomu kosztów w województwie kształtował się powyżej wartości średniej w kraju, w pięciu latach – poniżej średniej, a w jednym roku był równy przeciętnej krajowej.

W 2022 r. wskaźnik rentowności sprzedaży brutto w województwie osiągnął 6,2%, tj. mniej o 0,5 p.proc. w relacji do stanu z 2021 r. oraz więcej o 2,5 p.proc. w stosunku do 2015 r. W porównaniu ze średnią krajową, rentowność sprzedaży brutto w województwie na przestrzeni lat 2015-2022 była wyższa niż w kraju w pięciu latach, a niższa – w trzech.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto w województwie osiągnął 5,3% w 2022 r., co oznacza spadek w relacji do roku poprzedniego o 1,5 p.proc. oraz do 2015 r. o 5,3 p.proc. W latach 2015-2022 w porównaniu z rentownością obrotu brutto w kraju, wskaźnik osiągnięty w województwie był wyższy w pięciu okresach podczas gdy niższy – w dwóch, a w jednym podobny.

Wskaźnik rentowności obrotu netto w województwie wyniósł 4,3% w 2022 r., tj. mniej o 1,3 p.proc. niż w 2021 r. i o 5,8 p.proc. niż w 2015 r. W latach 2015-2022 w relacji do rentowności obrotu netto w kraju, wskaźnik osiągnięty w województwie był wyższy w czterech okresach podczas gdy niższy – w trzech, a w jednym podobny.

Wskaźniki płynności finansowej (I stopnia 37,8% oraz II stopnia 99,3%) ukształtowały się w województwie w 2022 r. na niższym poziomie, zarówno niż w 2021 r., jak i w 2015 r. Firmy w województwie świętokrzyskim posiadały przeważnie większą zdolność do regulowania zobowiązań niż przeciętnie w kraju. Na przestrzeni lat 2015-2022 płynność finansowa I stopnia w województwie była większa niż w kraju w okresie sześciu lat, natomiast płynność finansowa II stopnia przewyższyła średni poziom w kraju w czterech okresach.

Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	89,3	94,3	93,2	94,7	94,0
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	3,7	6,1	6,7	6,2	6,0
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	10,6	5,7	6,8	5,3	6,0
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	10,1	4,7	5,6	4,3	5,0
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	46,8	54,6	41,8	37,8	39,0
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	104,6	110,5	99,7	99,3	105,4

W 2022 r. najbardziej rentowny rodzaj działalności stanowiły sekcje: górnictwo i wydobywanie (wskaźnik rentowności obrotu netto 13,0%), obsługa rynku nieruchomości (10,8%), zakwaterowanie i gastronomia (9,8%) oraz administrowanie i działalność wspierająca (8,4%), a najmniej – handel; naprawa pojazdów samochodowych (1,7%).

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw wyniosła na koniec grudnia 2022 r. 24023,0 mln zł i była wyższa o 17,6% od stanu odnotowanego w końcu grudnia 2021 r., przy czym odnotowano wzrost: zapasów (o 30,4%), należności krótkoterminowych (o 18,9%) oraz inwestycji krótkoterminowych (o 1,6%), natomiast spadek – krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 23,2%). W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększyły się udziały zapasów (z 37,0% do 41,0%) i należności krótkoterminowych (z 35,0% do 35,4%), natomiast obniżyły się – inwestycji krótkoterminowych (z 25,2% do 21,8%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 2,8% do 1,8%). W strukturze zapasów zwiększyły się udziały materiałów – o 4,4 p.proc. do 32,0% i towarów – o 1,8 p.proc. do 28,9%, a zmniejszyły się odsetki półproduktów i produktów w toku – o 2,9 p.proc. do 14,9% oraz produktów gotowych – o 2,0 p.proc. do 21,9%.

Cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług w 2022 r. wyniósł 38 dni, wobec 42 dni przed rokiem. Oznacza to, że przedsiębiorstwa efektywniej zarządzały należnościami, a także skróciły termin udzielania kredytu kupieckiego. Jednostki średnio o 4 dni krócej oczekiwały na przepływy pieniężne od kontrahentów. Krótszy cykl rotacji należności oznacza poprawę kondycji finansowej przedsiębiorstwa, w zakresie sprawności działania. Jednocześnie obserwowano wydłużenie cyklu rotacji zapasów – z 53 dni w 2021 r. do 56 dni w 2022 r. Oznacza to, że spadła częstotliwość odtwarzania zapasów przez przedsiębiorstwa. Jako, że warunkiem funkcjonowania przedsiębiorstw produkcyjnych jest sprawne przekształcanie zapasów w produkty, których sprzedaż wygeneruje odpowiednie przychody, sytuacja w której spada efektywność zarządzania zapasami nie jest korzystna.

Aktywa obrotowe nadal finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi — relacja zobowiązań krótkoterminowych do aktywów obrotowych wyniosła w 2022 r. 57,6% wobec 60,4% rok wcześniej.

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2022 r. wyniosły 21247,0 mln zł i były o 8,5% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 34,9% ogółu zobowiązań (wobec 37,0% na koniec czwartego kwartału 2021 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 7407,3 mln zł i była o 2,1% wyższa niż rok wcześniej. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 13839,8 mln zł i w skali roku wzrosły o 12,2%, w tym z tytułu dostaw i usług zwiększyły się o 15,6%, a z tytułu kredytów i pożyczek wzrosły o 12,0%, natomiast z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń zmniejszyły się o 6,7%.

W okresie 2015-2022 relacja zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu wahała się od 106,6% w 2015 r. i 98,1% w 2021 r. do 101,5% w 2022 r.

Cykl spłaty zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług w 2022 r. był krótszy o 2 dni niż przed rokiem i wyniósł – 39 dni. Oznacza to, że firmy o 2 dni krócej korzystały ze środków obcych, by kredytować swoją działalność. Skrócenie cyklu sugeruje, że jednostki stały się mniej efektywne w zakresie negocjowania warunków kredytu kupieckiego. Znalazło to odzwierciedlenie w ograniczeniu płynności przedsiębiorstw. Nie mniej jednak skrócenie cyklu rotacji zobowiązań ma również pozytywną wymowę, gdyż może wpłynąć na poprawę relacji z dostawcami.

Odnutowane na przestrzeni roku zmiany w sprawności działania, wpłynęły na wydłużenie cyklu konwersji gotówki. W 2022 r. środki zainwestowane przez przedsiębiorstwa zwracały się średnio po 56 dniach podczas gdy przed rokiem – po 53 dniach. Korzystniejszą sytuacją dla przedsiębiorstw byłoby skrócenie cyklu konwersji gotówki ponieważ szybciej otrzymałyby one należności.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2021 r. nakłady inwestycyjne realizowane w województwie świętokrzyskim, tj. klasyfikowane według lokalizacji inwestycji, przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 9 osób były większe o 9,8% niż w 2020 r. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stosunkowo najwięcej w 2021 r. zainwestowano w m. Kielce i powiecie starachowickim, natomiast relatywnie najniższy poziom nakładów odnotowano w powiatach sandomierskim i kazimierskim.

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2022 r. przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 49 osób (z wyłączeniem sekcji A i K), mające siedzibę w województwie świętokrzyskim były mniejsze niż rok wcześniej o 3,1%. Nakłady inwestycyjne poniesione w województwie świętokrzyskim stanowiły niewielki odsetek nakładów poniesionych ogółem w kraju (1,0% w 2022 r., wobec 1,2% w 2021 r. i 1,1% w 2015 r.). Mniej wydatkowano na budynki i budowle, a więcej – na zakupy (poza środkami transportu). Największym inwestorem pozostały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przemysłu, a przede wszystkim firmy przetwórstwa przemysłowego, które w 2022 r. poniosły 69,2% nakładów ogółem, wobec 57,4% w 2021 r.

W 2022 r. odnotowano mniej inwestycji nowo rozpoczętych (o 3,8%) i o niższej wartości kosztorysowej niż przed rokiem (o 9,5%). Na przestrzeni roku, w wartości kosztorysowej inwestycji nowo rozpoczętych zwiększył się udział nakładów na ulepszenie istniejących środków trwałych (o 2,6 p.proc. do 38,3%).

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

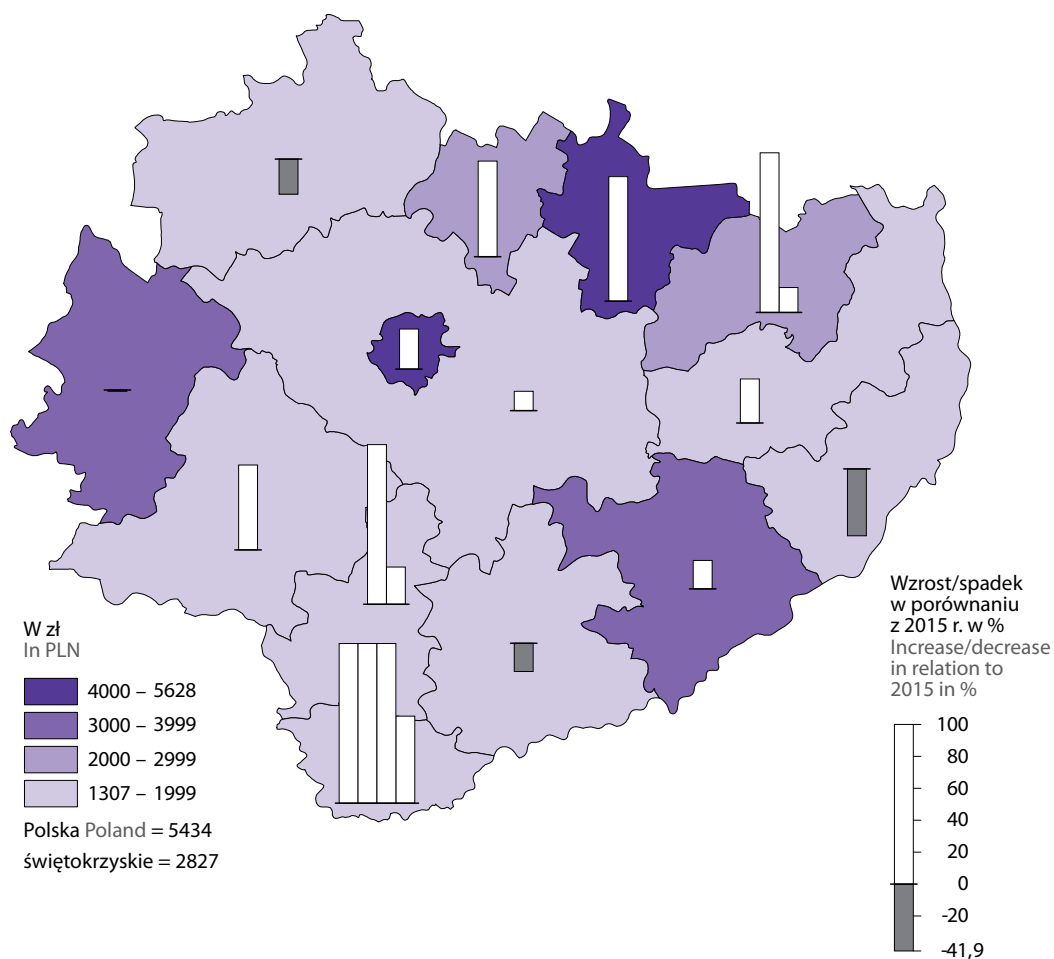
W 2021 r. nakłady inwestycyjne realizowane w województwie świętokrzyskim, tj. klasyfikowane według lokalizacji inwestycji, przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osiągnęły wartość 3372,7 mln zł (w cenach bieżących) i były większe o 9,8% niż w 2020 r. oraz o 19,6% niż w 2015 r. Wartość nakładów poniesionych w kraju osiągnęła w tym samym czasie 206453,7 mln zł, co oznacza wzrost o 12,0% w relacji do stanu z 2020 r. oraz o 23,5% w porównaniu z 2015 r.

W 2021 r. nakłady zrealizowane w województwie świętokrzyskim stanowiły 1,6% nakładów inwestycyjnych poniesionych przez jednostki z całego kraju, wobec w 2015 r. 1,7%. Na jednego mieszkańca województwa świętokrzyskiego przypadało w 2021 r. 2827 zł poniesionych nakładów, wobec 5434 zł w kraju, podczas gdy w 2020 r. – 2550 zł, wobec 4827 zł, a w 2015 r. – 2238 zł, wobec 4347 zł.

W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stosunkowo najwięcej w 2021 r. zainwestowano w m. Kielce i powiecie starachowickim, gdzie nakłady inwestycyjne per capita wyniosły odpowiednio 5627 zł i 5470 zł. Relatywnie najniższy poziom nakładów odnotowano w powiatach sandomierskim i kazimierskim, tj. 1307 zł i 1360 zł per capita.

Mapa 40. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)

Map 40. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2021 (current prices)

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by investment location.

W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01²); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

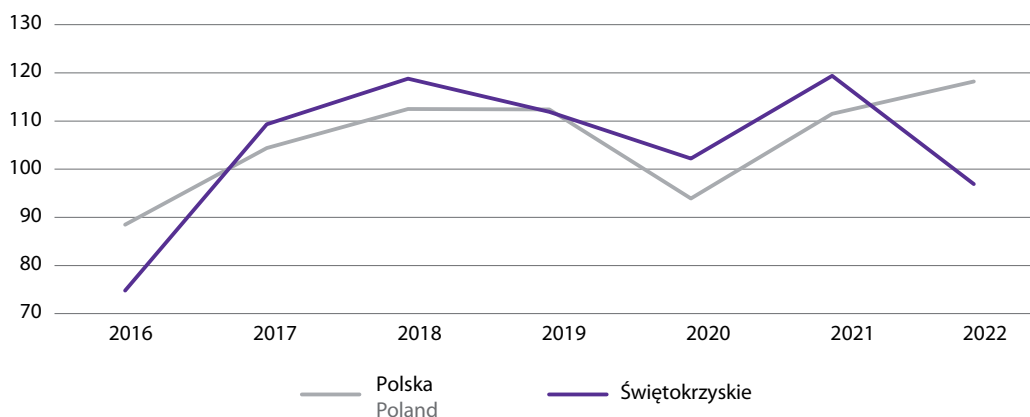
Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2022 r. przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 49 osób mające siedzibę w województwie świętokrzyskim wyniosły 1903,0 mln zł i były mniejsze niż rok wcześniej o 3,1%, podczas gdy w relacji do 2015 r. wzrosły o 28,7%. W Polsce nakłady inwestycyjne w 2022 r. osiągnęły 197391,7 mln zł, co oznacza wzrost w odniesieniu do 2021 r. o 18,2%, natomiast w porównaniu z 2015 r. – o 44,6%.

Wykres 53. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 53. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Previous year=100

Nakłady inwestycyjne poniesione w województwie świętokrzyskim stanowiły niewielki odsetek nakładów poniesionych ogółem w kraju (1,0% w 2022 r., wobec 1,2% w 2021 r. i 1,1% w 2015 r.).

W 2022 r. w skali roku więcej wydatkowano na zakupy, natomiast mniej na budynki i budowle.

² Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Tablica 35. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)
Table 35. Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem: w milionach złotych Total: in million PLN	1478,5	1645,5	1964,4	1903,0
Polska=100 Poland=100	1,1	1,1	1,2	1,0
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
budynki i budowle buildings and structures	36,1	36,4	35,6	29,5
zakupy purchases	62,9	63,5	64,3	70,4
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	54,3	57,0	55,8	62,5
środków transportu transport equipment	8,6	6,5	8,5	7,8

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2022 r. z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych zrealizowanych przez świętokrzyskie przedsiębiorstwa na budynki i budowle wydatkowano 561,8 mln zł (o 19,6% mniej niż w 2021 r.). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 1339,7 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim była wyższa o 6,1%, przy czym na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia przeznaczono 1190,3 mln zł (o 8,5% więcej), a na środki transportu – 149,4 mln zł (o 10,1% mniej). Na przestrzeni roku udział zakupów w nakładach ogółem zwiększył się o 6,1 p.proc. do 70,4%.

W sumie nakłady inwestycyjne w firmach usługowych zmniejszyły się o 53,5% do 241,1 mln zł, a w budownictwie spadły o 19,8% do 19,9 mln zł, podczas gdy w przemyśle wzrosły o 15,6% do 1642,0 mln zł.

Do spadku wartości nakładów inwestycyjnych w największym stopniu przyczyniła się obsługa rynku nieruchomości, w której zmaleły one w skali roku o 91,6% do 29,4 mln zł. Poza obsługą nieruchomości i budownictwem znacznie mniejsze inwestycje zrealizowano także m.in. w: działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 31,9%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 16,3%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 14,2%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 13,6%). Większe nakłady niż w 2021 r. zrealizowano m.in. w: opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 112,8%), górnictwie i wydobywaniu (o 99,2%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 23,2%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 16,9%).

W 2022 r. ponownie zdecydowanie najwięcej zainwestowały przedsiębiorstwa przemysłowe, tj. 86,3% poniesionych nakładów ogółem (w 2021 r. 72,3%). Spośród sekcji PKD związanych z przemysłem, zarówno w 2022 r., jak i przed rokiem najwięcej nakładów w relacji do nakładów ogółem poniosło przetwórstwo przemysłowe (69,2%, wobec 57,4%). W 2022 r. stosunkowo duży udział przypadła także m.in. na handel; naprawę pojazdów samochodowych (5,5%) oraz górnictwo i wydobywanie (5,0%).

W strukturze według sekcji, w porównaniu z okresem styczeń-grudzień 2021 r., najbardziej zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność głównie w zakresie przetwórstwa przemysłowego (o 11,8 p.proc. do 69,2%), natomiast najbardziej zmniejszył się – przez przedsię-

biorstwa specjalizujące się w obsłudze rynku nieruchomości (o 16,2 p.proc. do 1,5%).

Inwestorzy z województwa świętokrzyskiego rozpoczęli w 2022 r. mniej inwestycji niż przed rokiem (864 wobec 898). Wartość kosztorysowa rozpoczętych przedsięwzięć spadła z 1009,1 mln zł do 912,8 mln zł, tj. o 9,5%. W wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych zwiększył się udział nakładów na ulepszenie istniejących środków trwałych z 35,7% w 2021 r. do 38,3% w 2022 r., przy czym ich wartość spadła o 2,7% do 350,1 mln zł.

Podobnie jak przed rokiem ponad 90% nowo rozpoczętych inwestycji podjęły przedsiębiorstwa związane z przemysłem, tj. 782 wobec 810 (90,5% w 2022 r. wobec 90,2% w 2021 r.). Najczęściej nowe inwestycje podejmowały przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe (54,2% w 2022 r., wobec 57,8% w 2021 r.). Wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych w przemyśle wyniosła 874,4 mln zł, wobec 926,9 mln zł w 2021 r. (spadek o 5,7%), a ich udział w wartości ogółem inwestycji nowo rozpoczętych wyniósł 95,8%, wobec 91,9% przed rokiem. Wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych w przetwórstwie przemysłowym zmniejszyła się o 21,7%, z 739,6 mln zł w 2021 r. do 579,1 mln zł w 2022 r., a ich udział w wartości ogółem inwestycji nowo rozpoczętych w województwie spadł z 73,3% do 63,4%.

Nakłady na ulepszenie istniejących środków trwałych poniesione w przemyśle wzrosły w skali roku o 5,8% do 340,0 mln zł, przy czym poniesione tylko w przetwórstwie przemysłowym zmniejszyły się o 53,4% do 130,0 mln zł. W efekcie nakłady na ulepszenie istniejących środków trwałych poniesione w przemyśle stanowiły w 2022 r. 97,1% nakładów na ulepszenie ogółem w województwie, wobec 89,3% w 2021 r., a poniesione tylko w przetwórstwie przemysłowym – 37,1%, wobec 77,5% przed rokiem.

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W 2022 r. w województwie świętokrzyskim, w wyniku zwiększenia powierzchni uprawy oraz lepszego plonowania pszenicy oraz rzepaku i rzepiku uzyskano produkcję większą niż przed rokiem. Zbiory zbóż ogółem i żyta były większe z powodu lepszej wydajności z 1 ha pomimo mniejszej powierzchni zasiewów niż w 2021 r. Ziemniaków i buraków cukrowych zebrano mniej z powodu zmniejszenia areалу i gorszego plonowania niż rok wcześniej.

W odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszyło się погоłowie bydła, trzody chlewnej i owiec.

W porównaniu z rokiem poprzednim obserwowano spadek skupu żywca rzeźnego, w tym wołowego, a więcej skupiono zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), ziemniaków, żywca wieprzowego i drobiowego oraz mleka.

Na rynku rolnym w skupie średnie ceny wszystkich analizowanych produktów rolnych były wyższe niż w 2021 r.

W stosunku do poprzedniego roku, nastąpił spadek globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała niższa wartość produkcji roślinnej, przy spadku produkcji zwierzęcej. Podobne kierunki zmian w skali roku notowano w produkcji końcowej, a w przypadku produkcji towarowej nastąpiło zmniejszenie produkcji ogółem, przy spadku produkcji roślinnej i wzroście produkcji zwierzęcej.

Według danych wynikowego szacunku powierzchnia zbóż ogółem w czerwcu 2022 r. wyniosła 233,1 tys. ha i była mniejsza o 1,2% niż w roku poprzednim i o 0,5% większa niż notowana w 2015 r. Plony zbóż ogółem w 2022 r. osiągnęły poziom 41,5 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 17,6%, zaś w stosunku do 2015 r. – wzrosły o 34,3%. W odniesieniu do średnich plonów w kraju były one o 16,2% niższe. W 2022 r. zbiory zbóż ogółem w regionie oszacowano na 968,1 tys. ton, czyli o 16,3%

więcej niż przed rokiem i stanowiły one 2,7% zbiorów w kraju.

Areał zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2022 r. wyniósł 205,6 tys. t i był mniejszy o 4,2% niż w 2021 r. i o 5,9% mniejszy niż w 2015 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2022 r. wyniosły 40,0 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 15,6%, zaś w stosunku do 2015 r. – wzrosły o 29,9%. W odniesieniu do średnich plonów w Polsce były one o 12,9% niższe. W 2022 r. zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 821,6 tys. ton, czyli o 10,7% więcej niż przed rokiem i stanowiły one 3,1% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy pszenicy w czerwcu 2022 r. wyniosła 98,2 tys. ha i była o 9,5% większa niż rok wcześniej i o 27,8% większa niż siedem lat temu. W omawianym roku z 1 ha zebrano 42,7 dt pszenicy, czyli o 11,8% więcej niż w roku poprzednim. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 20,0% mniejsze niż średnio w kraju. Produkcja pszenicy w regionie w 2022 r. wyniosła 419,5 tys. ton i z powodu zwiększenia powierzchni uprawy, przy wzroście wydajności z 1 ha zwiększyła się o 22,6%. Zbiory pszenicy w analizowanym roku stanowiły średnio 3,1% zbiorów w Polsce.

Według szacunków powierzchnia żyta w 2022 r. wyniosła 8,4 tys. ha i była mniejsza o 7,9% niż w roku poprzednim i o 21,8% niż notowana w 2015 r. Plony żyta w 2022 r. osiągnęły poziom 30,5 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w 2021 r. o 12,1% oraz wzrosły o 28,7% w stosunku do 2015 r. W odniesieniu do średnich plonów w kraju były one o 15,3% niższe. W analizowanym roku zbiory żyta w regionie oszacowano na 25,7 tys. ton, czyli o 3,3% więcej niż przed rokiem i stanowiły one 1,1% zbiorów w kraju.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2022 r. wyniosła 25,6 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 15,1%, a w stosunku do 2015 r. wzrosła o 162,7%. W omawianym roku plony wyniosły 31,8 dt z ha i były o 5,9% niższe niż średni poziom w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej zwiększyły się one o 9,7%, a w odniesieniu do 2015 r. były wyższe o 24,7%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie w omawianym roku oszacowano na 81,4 tys. ton i były one o 26,0% wyższe od uzyskanych w 2021 r., a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 2,2%.

Uprawa ziemniaków od 2015 r. ulegała ograniczeniu (wyjątek stanowiły lata: 2017 i 2021). W 2022 r. powierzchnia uprawy wynosiła 8,6 tys. ha i była o 17,8% mniejsza niż w roku poprzednim. Wojewódzki areał ziemniaków stanowił średnio 4,4% krajowej powierzchni uprawy. W omawianym roku z 1 ha zebrano 321 dt ziemniaków, czyli o 4,2% mniej niż w poprzednim roku. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 4,2% większe niż średnio w kraju. Produkcja ziemniaków w regionie w 2022 r. wyniosła 277,6 tys. ton i z powodu spadku wydajności z 1 ha, przy ograniczeniu powierzchni uprawy, zmniejszyła się o 21,2% w stosunku do zbiorów w poprzednim roku. Zbiory ziemniaków w analizowanym roku stanowiły średnio 4,6% zbiorów w Polsce.

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w czerwcu 2022 r. wyniosła 2,0 tys. ha i była mniejsza o 14,6% niż rok wcześniej i o 41,7% niż siedem lat temu. W omawianym roku z 1 ha zebrano 628 dt buraków cukrowych, czyli o 2,8% mniej niż w roku poprzednim. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 1,6% mniejsze niż średnio w kraju. Produkcja buraków cukrowych w regionie w 2022 r. wyniosła 122,9 tys. ton i z powodu spadku wydajności z 1 ha, przy ograniczeniu powierzchni uprawy zmniejszyła się o 17,0%. Zbiory buraków cukrowych w analizowanym roku stanowiły średnio 0,9% zbiorów w Polsce.

Województwo świętokrzyskie specjalizuje się w ogrodnictwie, a w szczególności w uprawie drzew owocowych. Zbiory owoców z drzew w 2022 r. osiągnęły poziom 674,2 tys. ton i zwiększyły się w stosunku do roku poprzedniego o 13,6%, a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 14,2%.

Duże znaczenie w produkcji krajowej w województwie mają też warzywa gruntowe, których udział w 2022 r. wyniósł 5,8%. Zbiory w analizowanym roku wyniosły 230,0 tys. ton, tj. o 12,6% mniej niż w 2021 r.

Mniejsze niż w roku poprzednim były zbiory owoców jagodowych. W 2022 r. zebrano 27,3 tys. ton owoców jagodowych, tj. o 4,6% mniej niż rok wcześniej, a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 4,6%.

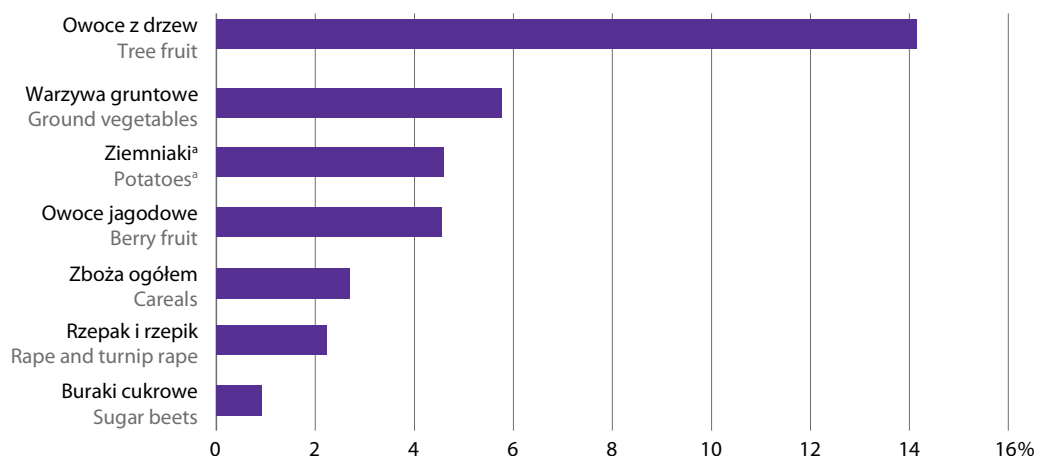
Tablica 36. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Table 36. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Total cereals	30,9	34,0	35,3	41,5	49,5
w tym zboża podstawowe z mieszkami zbożowymi of which basic cereals with cereal mixtures	30,8	33,3	34,6	40,0	45,9
w tym: of which:					
pszenica wheat	34,5	37,4	38,2	42,7	53,4
żyto rye	23,7	26,5	27,2	30,5	36,0
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	25,5	27,4	29,0	31,8	33,8
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	220	348	335	321	308
Buraki cukrowe Sugar beets	554	605	646	628	638

a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
a Excluding kitchen gardens.

Wykres 54. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2022 r.

Chart 54. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2022

a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
a Excluding kitchen gardens.

Pogłowie bydła w województwie świętokrzyskim według stanu w czerwcu 2022 r. liczyło 145,0 tys. sztuk, co stanowiło 2,3% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W stosunku do 2021 r. liczebność stada bydła zmniejszyła się o 3,3% (w Polsce wzrosła o 0,7%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. odnotowano spadek o 13,1% (w kraju wzrost o 8,1%). W 2022 r. w ogólnym pogłowiu bydła 31,4% stanowiły krowy, w tym 80,5% krowy mleczne (dla Polski odsetki te wyniosły odpowiednio 34,3% i 83,9%). Duży udział

krów mlecznych w stadzie bydła w regionie świadczy o ukierunkowaniu hodowli tego gatunku zwierząt na produkcję mleka. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła w czerwcu 2022 r. 29,0 sztuk wobec 30,0 sztuk w czerwcu 2021 r.

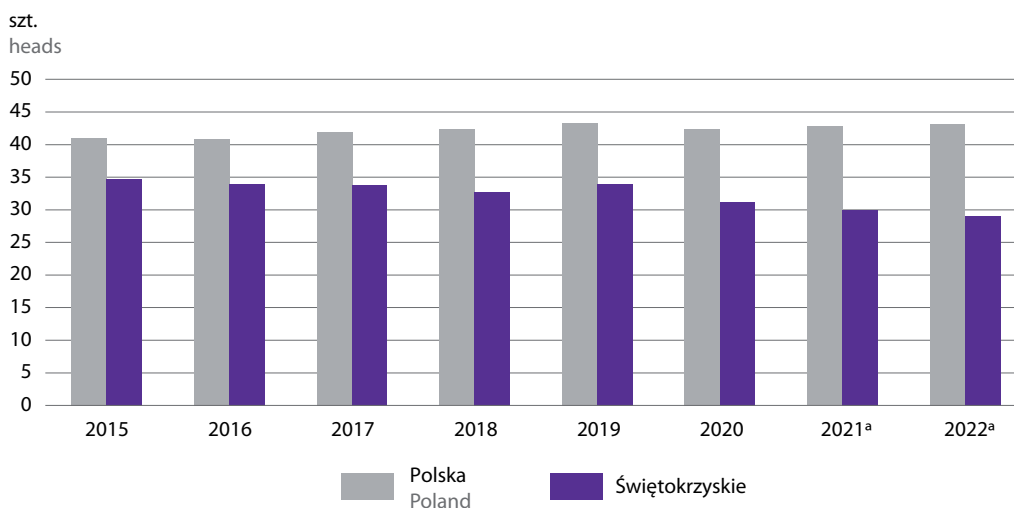
Według danych z czerwca 2022 r. pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 138,7 tys. sztuk (w tym 14,0 tys. sztuk, tj. 10,1% stanowiły lochy). Udział regionu w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 1,4%. W odniesieniu do stanu w 2021 r. wielkość stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 19,0% (w Polsce zanotowano spadek o 12,9%). W porównaniu z 2015 r. odnotowano znaczny spadek pogłowia, który wyniósł 39,9% (w kraju – 17,4%). W czerwcu 2022 r. obsada świń ogółem na 100 ha użytków rolnych wynosiła 27,8 sztuk wobec 34,3 sztuk w czerwcu 2021 r.

W 2022 r. stado owiec liczyło 6,6 tys. szt., co stanowiło 2,3% pogłowia krajowego. W porównaniu z 2021 r. jego stan zmniejszył się o 5,5% (w Polsce odnotowano wzrost o 0,3%). W odniesieniu do 2015 r. pogłowie owiec w regionie zwiększyło się o 26,2% (w kraju wzrosło o 27,4%).

Wykres 55. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

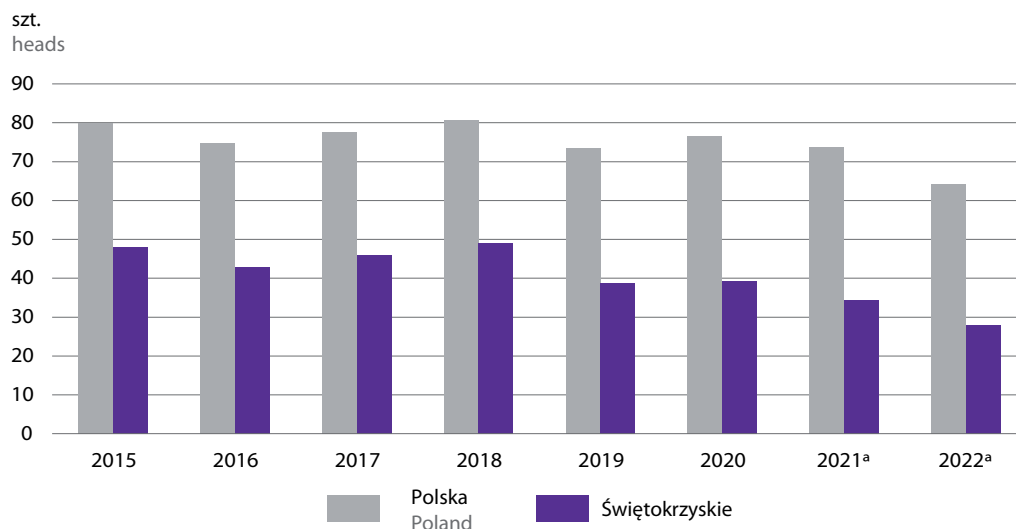
Chart 55. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

^a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
^a The area of agricultural land as at June 1, 2020 was adopted as the basis for the calculations.

Wykres 56. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 56. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

^a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
^a The area of agricultural land as at June 1, 2020 was adopted as the basis for the calculations.

W 2022 r. skupiono 94,3 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 1,1% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był wyższy o 6,2%, a w porównaniu z 2015 r. – większy o 6,0% (w kraju - odpowiednio spadek o 4,6% i o 13,2%).

Skup ziemniaków w 2022 r. ukształtował się na poziomie 10,9 tys. ton, co stanowi 0,7% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost ilości skupionych ziemniaków o 108,7%, natomiast w odniesieniu do 2015 r. – wzrost o 65,3% (w kraju odnotowano spadek o 21,6% w odniesieniu do poprzedniego roku oraz wzrost o 6,6% w stosunku do 2015 r.).

W omawianym roku skupiono 100,5 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej, co stanowi 1,5% skupu ogólnokrajowego. Tym samym skup był mniejszy niż przed rokiem o 6,8%, a w skali kraju zaobserwowano wzrost o 3,8%. W odniesieniu do 2015 r. nastąpił spadek skupu żywca rzeźnego w województwie o 32,3%, a w kraju wzrost o 17,2%.

W ciągu ostatniego roku skupiono 43,3 tys. ton żywca wieprzowego, tj. o 1,2% więcej niż w roku poprzednim i o 18,7% mniej niż siedem lat wcześniej. Skup żywca wieprzowego w województwie stanowił 1,8% skupu krajowego.

Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 19,1 tys. ton i był o 30,5% mniejszy niż przed rokiem oraz o 44,6% mniejszy niż w 2015 r., a udział w skupie ogólnokrajowym wyniósł 2,6%.

Żywca drobiowego skupiono 37,9 tys. ton, czyli więcej o 1,8% niż w 2021 r. i o 36,2% mniej w porównaniu z 2015 r. Skup żywca drobiowego w województwie stanowił 1,0% skupu krajowego.

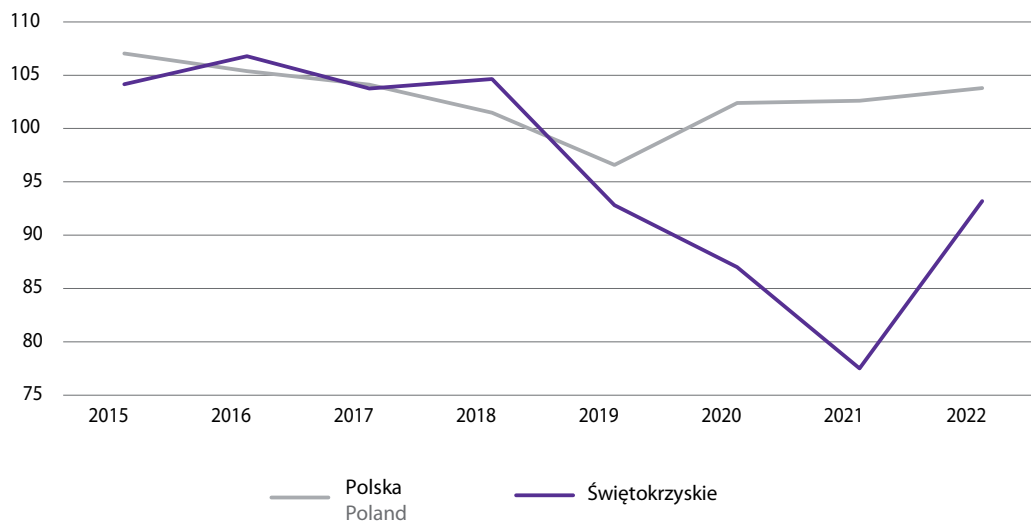
W 2022 r. skup mleka krowiego wyniósł 177,8 mln litrów (co stanowi 1,4% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. o 1,7% więcej niż przed rokiem i o 4,7% więcej niż siedem lat wcześniej (w skali kraju odnotowano wzrost zarówno do poprzedniego roku jak i do 2015 r. odpowiednio o 2,4% i o 17,8%).

Wykres 57. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

Chart 57. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)

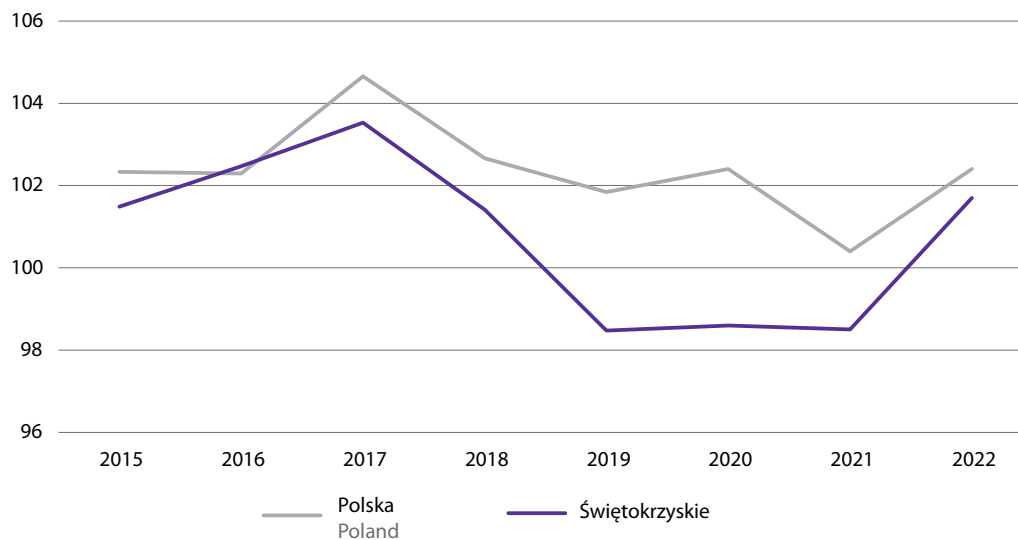
Previous year=100

Wykres 58. Dynamika skupu mleka

Rok poprzedni=100

Chart 58. Indices of procurement of cows' milk

Previous year=100

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2022 r. wyniosła 145,91 zł za 1 dt (w kraju – 152,00 zł) i była wyższa o 50,7% niż przed rokiem i o 141,2% – w porównaniu z 2015 r.

W analizowanym roku cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 117,99 zł za dt (w kraju – 120,79 zł), tj. o 68,0% wyższym w porównaniu z zanotowanym w 2021 r. i o 124,8% wyższym niż w 2015 r.

W 2022 r. za ziemniaki jadalne (bez wczesnych) w skupie płacono 69,15 zł za dt (w kraju – 90,34 zł), tj. o 31,9% więcej niż przed rokiem, i o 63,6% więcej niż w 2015 r.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 10,10 zł za kg (w kraju – 10,48 zł), tj. zwiększyła się o 43,1% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku, a w odniesieniu do 2015 r. była wyższa o 58,1%.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 6,62 zł za kg (w kraju – 6,73 zł), tj. o 38,2% wyższą niż w 2021 r. i o 64,1% wyższą w porównaniu z zanotowaną siedem lat wcześniej.

W 2022 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 5,88 zł za kg (w kraju – 6,16 zł) i była wyższa o 41,2% w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku oraz o 59,3% w porównaniu z 2015 r.

Za 1 l mleka w omawianym roku płacono 2,26 zł (w kraju – średnio 2,31 zł), tj. więcej o 49,1% niż w 2021 r. i o 114,8% niż siedem lat wcześniej.

Na targowiskach³ za 1 dt pszenicy płacono 153,56 zł (w kraju – 166,53 zł), tj. o 84,2% więcej niż w 2019 r. i o 126,4% więcej niż siedem lat wcześniej.

W obrocie targowiskowym cena żyta wzrosła w stosunku do 2019 r. o 77,7%, a w odniesieniu do uzyskanej przed siedmioma laty – zwiększyła się o 114,3% osiągając poziom 117,93 zł (w Polsce – 127,21 zł).

Na targowiskach cena ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) ukształtowała się na poziomie 131,17 zł za dt (w Polsce – 158,22 zł), tj. o 20,2% mniej niż w 2019 r. i o 119,8% więcej niż w 2015 r.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W ogólnej wartości globalnej produkcji rolniczej w 2021 r. w województwie świętokrzyskim 68,6% przypadła na dominującą produkcję roślinną, natomiast pozostałe 31,4% stanowiła produkcja zwierzęca. W porównaniu z 2020 r. zanotowano spadek produkcji globalnej o 2,8%, o czym zdecydowała niższa niż rok wcześniej produkcja roślinna o 3,8% oraz produkcja zwierzęca o 0,4%. W 2021 r. udział województwa świętokrzyskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,6% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 4,7%, a zwierzęcej – 2,3%. W analizowanym roku produkcja globalna w Polsce była niższa od produkcji z 2020 r. o 0,3%, przy spadku w produkcji roślinnej o 1,6%, natomiast produkcja zwierzęca zwiększyła się o 1,1%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji była niższa w województwie o 9,9%, a w Polsce - o 5,8%.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie świętokrzyskim w 2021 r. 62,2% stanowiła dominująca produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadło 37,8%. Wartość produkcji końcowej w omawianym roku, w porównaniu z 2020 r. była o 7,8% niższa, wskutek spadku o 11,6% produkcji roślinnej i o 0,8% produkcji zwierzęcej.

W analizowanym roku w towarowej produkcji rolniczej nastąpił spadek produkcji ogółem o 6,7%, przy spadku wartości produkcji roślinnej o 11,4% i wzroście produkcji zwierzęcej o 1,7%.

W 2021 r. udział regionu w ogólnokrajowej produkcji końcowej ukształtował się na poziomie 3,5%, a produkcji towarowej – 3,4%.

³ Brak danych za lata 2020 – 2021; z uwagi na okresowe zamknięcie targowisk w związku ze stanem zagrożenia chorobą COVID-19, nie było możliwe zebranie danych o cenach targowiskowych produktów.

Przemysł Industry

W 2021 r. produkcja sprzedanej przemysłu była w świętokrzyskim znacznie większa niż przed rokiem. Jej wartość sytuowała województwo na 15. miejscu w Polsce. Spośród powiatów o największym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku zwiększył się udział ostrowieckiego i staszowskiego, a zmniejszył starachowickiego i miasta Kielce.

Według wstępnych danych w 2022 r., drugi rok z rzędu odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu. Jego skala na przestrzeni roku systematycznie się zmniejszała. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się wydajność pracy. Po spadku przed rokiem ponownie odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Wyniki opracowane zostały na podstawie danych rocznych z systemu zintegrowanego – produkcja, zatrudnienie i wynagrodzenia dla sekcji B, C, D, E (z badań statystycznych: Z-06, SP, F-01/I-01, DG-1) i mają status danych ostatecznych (do 2021 r. włącznie).

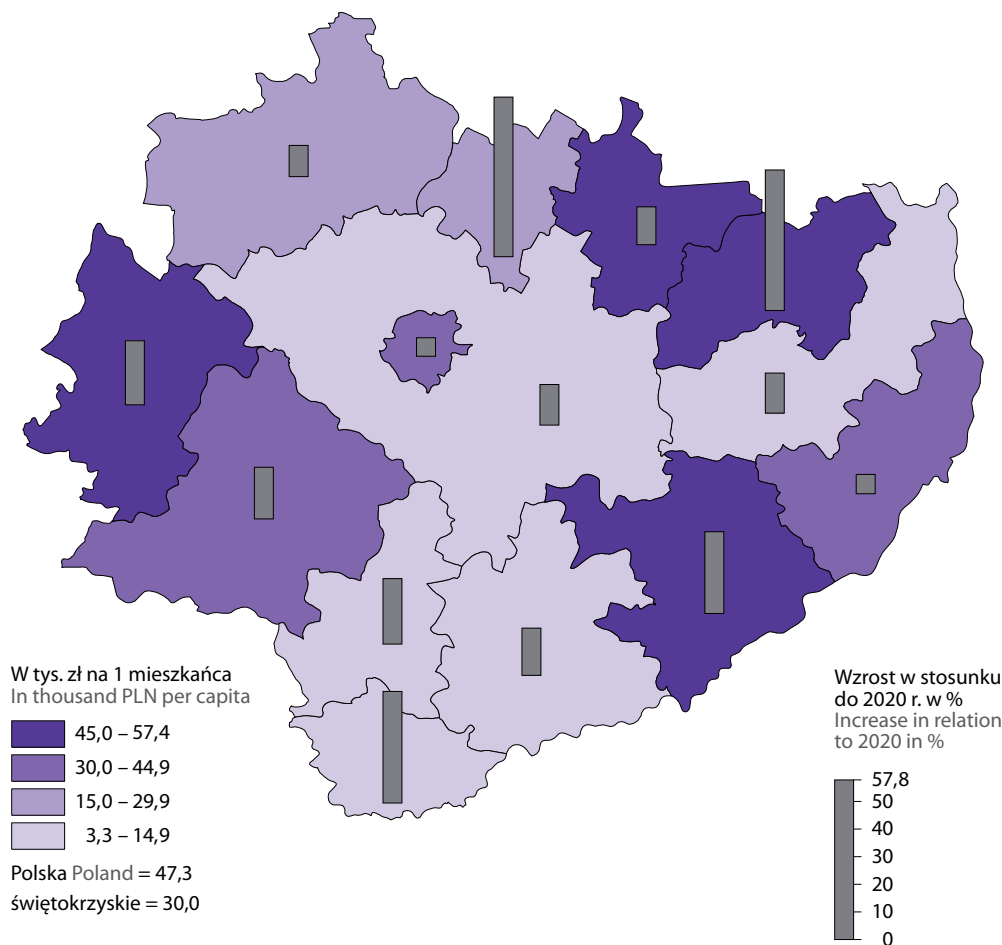
W województwie świętokrzyskim w 920 podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób produkcja sprzedana przemysłu w 2021 r. osiągnęła wartość 35799,6 mln zł (w cenach bieżących) i była o 13,3% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim oraz o 42,4% w relacji do 2015 r. Udział województwa w produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce, wyniósł 2,0% (wobec 2,1% rok wcześniej). Lokowało to świętokrzyskie na 15. miejscu w kraju.

W przekroju powiatów w 2021 r. największą produkcją sprzedaną przemysłu, podobnie jak przed rokiem, charakteryzowało się miasto Kielce, na które przypadało 17,1% sprzedaży. Udział Kielc zmniejszył się w skali roku o 2,2 p.proc. Kolejne miejsca pod względem wartości sprzedaży zajęły powiaty: ostrowiecki, którego udział zwiększył się z 11,0% do 13,8%, starachowicki (spadek z 13,9% do 13,1%) i staszowski (wzrost z 10,4% do 11,2%). Najmniejszą produkcję odnotowano w powiatach kazimierskim i opatowskim (odpowiednio 0,3% i 0,6% wielkości ogółem).

Wzrost produkcji przemysłowej w skali roku (w cenach bieżących) wystąpił we wszystkich powiatach, w tym największy odnotowano w skarżyskim, w którym sprzedaż zwiększyła się o 57,8%, a także ostrowieckim (o 50,9%) i kazimierskim (o 40,4%).

Produkcja sprzedana przemysłu w 2021 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie świętokrzyskim wyniosła 30003 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się (w cenach bieżących) o 21,3%, natomiast w relacji do 2015 r. wzrosła o 70,2%. Podobne tendencje widoczne były również w skali kraju. Produkcja sprzedana przemysłu w 2021 r. wyniosła w Polsce 47262 zł i była o 24,9% większa niż rok wcześniej oraz o 55,7% niż przed sześcioma laty. Wartość produkcji w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. lokowała świętokrzyskie na 13. miejscu w kraju. Pomimo wyższej niż w całej Polsce dynamiki, na przestrzeni sześciu lat pozycja województwa nie uległa zmianie.

Mapa 41. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2021 r.
 Map 41. Sold production of industry (current prices) in 2021

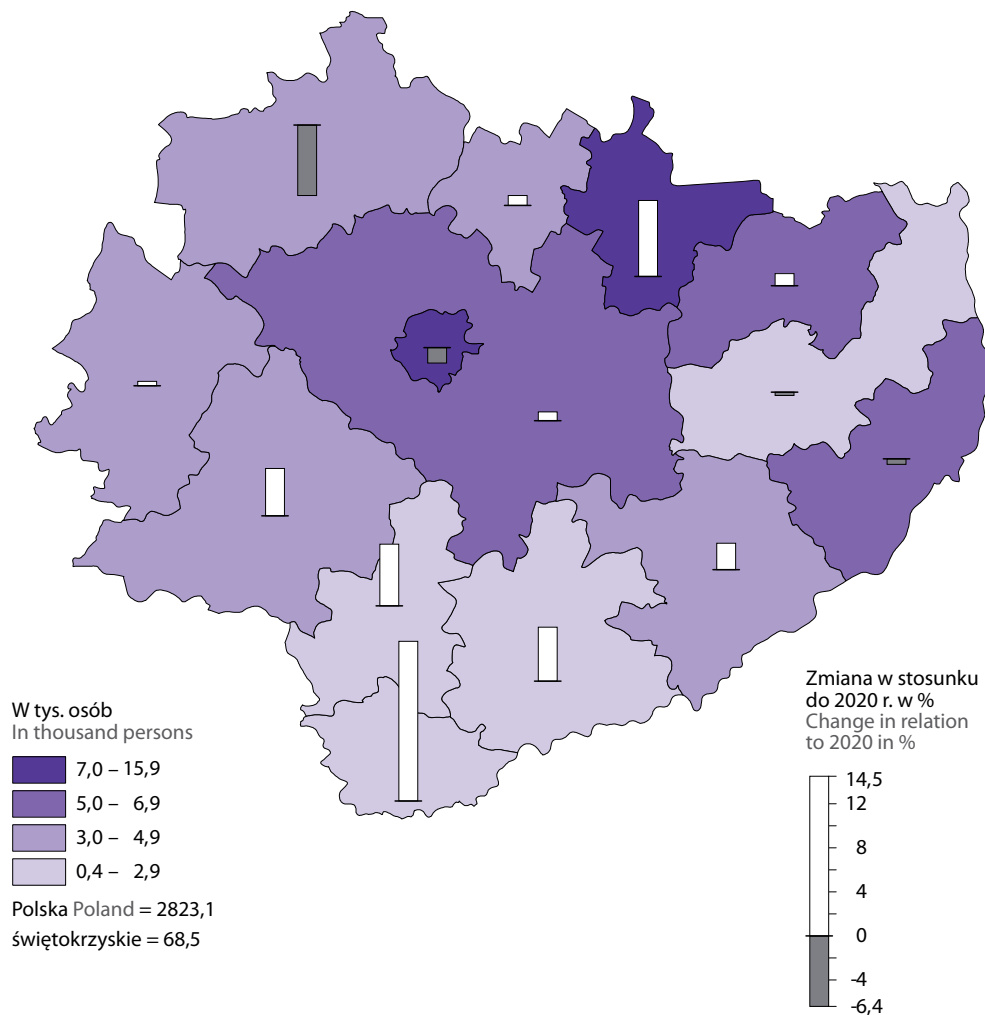
Do wysokiego wzrostu produkcji sprzedanej w przeliczeniu na 1 mieszkańca w stosunku do 2020 r. w największym stopniu przyczyniły się powiaty: skarżyski, w którym była ona o 60,2% większa niż przed rokiem, a także ostrowiecki (o 53,1%) i kazimierski (o 41,7%).

W siedmiu powiatach wartość produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca przekraczała przeciętny poziom w świętokrzyskim. Najwyższa była w staszowskim, w którym stanowiła 191,3% średniej w województwie oraz w starachowickim (182,2%) i włoszczowskim (172,2%), natomiast najniższa w: kazimierskim (11,0%), opatowskim (14,1%) i buskim (22,9%).

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2021 r. wyniosło 68,5 tys. osób i było o 1,1% większe niż przed rokiem oraz o 18,9% niż w 2015 r. Największy udział w zatrudnieniu ogółem miało miasto Kielce, na które przypadało 23,3% ogółu zatrudnionych w województwie, a następnie – powiaty: starachowicki (14,6%), sandomierski (8,7%) i ostrowiecki (8,3%). Na przeciwnym biegunie znalazły się: kazimierski (0,5%), opatowski (1,0%) i pińczowski (1,9%).

W 2021 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle wzrosło w 10 powiatach, przy czym najbardziej zwiększyło się w kazimierskim, w którym było o 14,5% wyższe niż przed rokiem. Stosunkowo wysoki wzrost wystąpił także w powiatach starachowickim (o 6,9%) i pińczowskim (o 5,6%). Największy spadek wystąpił natomiast w powiecie koneckim (o 6,4%) i w mieście Kielce (o 1,4%).

Mapa 42. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2021 r.
Map 42. Average employment in industry in 2021

Wydajność pracy w przemyśle w 2021 r. wyniosła 522,7 tys. zł i była o 18,8% większa niż przed rokiem oraz o 35,6% niż w 2015 r. W stosunku do roku poprzedniego wzrost wydajności wystąpił we wszystkich powiatach, a największy odnotowano w skarżyskim (o 56,3%). Duży był również m.in. w: ostrowieckim (o 49,3%), staszowskim (o 26,6%) i włoszczowskim (o 22,7%). Najmniejszy wzrost wydajności pracy osiągnięty został w powiatach starachowickim (o 6,4%), a także w sandomierskim (o 7,5%) i w mieście Kielce (o 8,2%).

W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Według wstępnych danych produkcja sprzedana przemysłu w 2022 r. w województwie osiągnęła wartość 47390,2 mln zł (w cenach bieżących) i była o 13,3% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim oraz o 57,9% wyższa niż w 2015 r. Wzrost sprzedaży w województwie w skali roku był większy niż w Polsce. W skali kraju w porównaniu z 2021 r. sprzedaż zwiększyła się o 10,2%. W rezultacie w relacji do 2015 r. wzrost w całej Polsce pozostał mniejszy niż w świętokrzyskim i wyniósł 51,5%.

Wzrost produkcji przemysłowej w województwie świętokrzyskim w skali roku obserwowano we wszystkich miesiącach 2022 r. (oprócz grudnia). Jego skala systematycznie się zmniejszała. Wzrost produkcji w pierwszym kwartale wyniósł 17,5%, po pierwszym półroczu zmalał do 16,5%, a w okresie styczeń-wrzesień 2022 r. – do 14,8%.

Tablica 37. Przemysł
Table 37. Industry

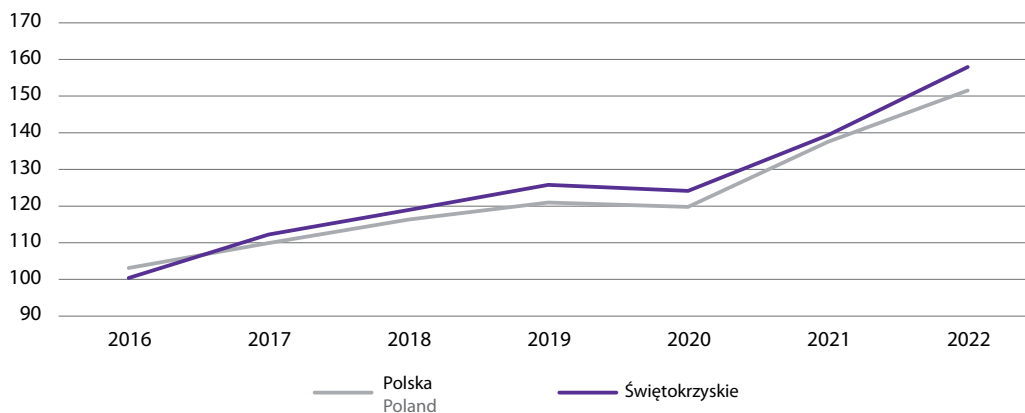
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	23350,6	30889,5	36825,5	47390,2
Polska=100 Poland=100	2,0	2,0	2,0	1,9
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	82,9	85,7	84,5	82,2
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	57,9	68,7	68,2	69,1

Wykres 59. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2015=100

Chart 59. Indices of sold production of industry (constant prices)

2015=100

Spośród sekcji przemysłu największa wartość produkcji sprzedanej (w bieżących cenach bazowych) przypadała na przetwórstwo przemysłowe. W 2022 r. osiągnęła 38971,5 mln zł, co stanowiło 82,2% łącznej produkcji sprzedanej przemysłu (wobec 84,5% rok wcześniej). W dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji sprzedaż osiągnęła natomiast 1181,5 mln zł, tj. 2,5% ogółu (w 2021 r. – 3,1%). Spośród działów przetwórstwa przemysłowego w dalszym ciągu zdecydowanie największym udziałem w sprzedaży charakteryzowała się produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, na którą przypadało 21,3% produkcji sprzedanej przemysłu. Jej udział zmniejszył się jednak z 23,7% rok wcześniej. Spadek wystąpił również w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i nacze (z 9,9% do 9,6%), produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (z 3,4% do 3,1%) oraz produkcji maszyn i urządzeń (z 4,0% do 3,9%). Zwiększył się natomiast m.in. udział produkcji artykułów spożywczych (z 9,4% do 10,0%) i produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (z 4,5% do 4,9%). Podobnie

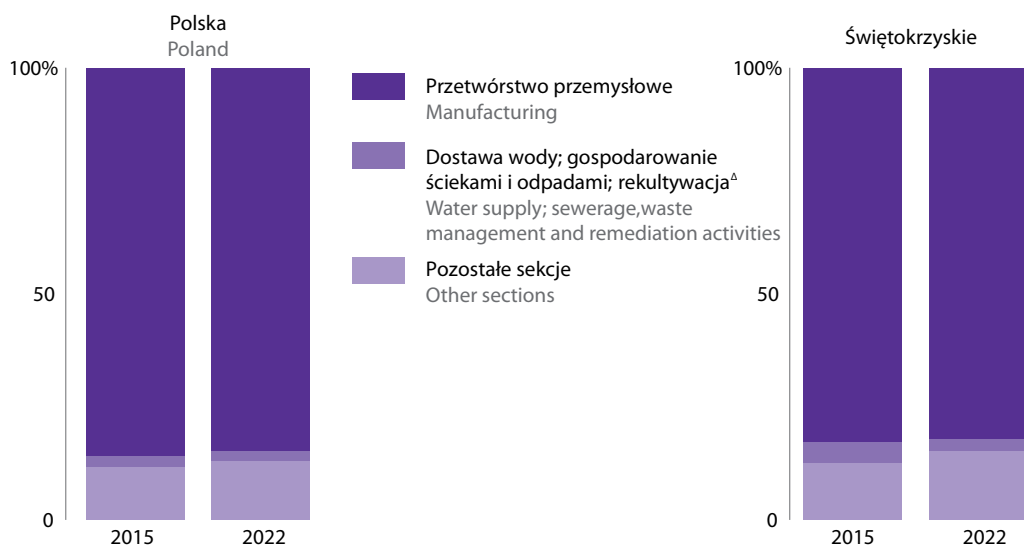
jak przed rokiem na produkcję wyrobów z metali przypadało 9,4%.

W 2022 r. przyspieszył wzrost produkcji sprzedanej w przetwórstwie przemysłowym. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się ona (w cenach stałych) o 11,1%. Znacznie wolniej niż przed rokiem rosła natomiast produkcja sprzedana w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji, która w 2022 r. zwiększyła się o 3,7%.

Udział województwa świętokrzyskiego w produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce wyniósł 1,9% (wobec 2,0% przed rokiem).

Wykres 60. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 60. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego o znaczącym udziale w sprzedaży nadal dynamicznie rosła produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny. Wzrost w tym dziale wyniósł 31,2%. Znacznie szybciej niż rok wcześniej rosła produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 26,8%) oraz produkcja maszyn i urządzeń (o 16,0%). W dalszym ciągu szybko zwiększała się również produkcja wyrobów z metali (o 21,3%). Po spadku przed rokiem wzrosła produkcja artykułów spożywczych, która była o 16,5% większa niż w 2021 r. Poziom z roku poprzedniego ponownie przekroczony został w produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 8,1%). Odmienną tendencję notowano w produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, w której odnotowano spadek produkcji sprzedanej. Była ona mniejsza niż w 2021 r. o 2,7%.

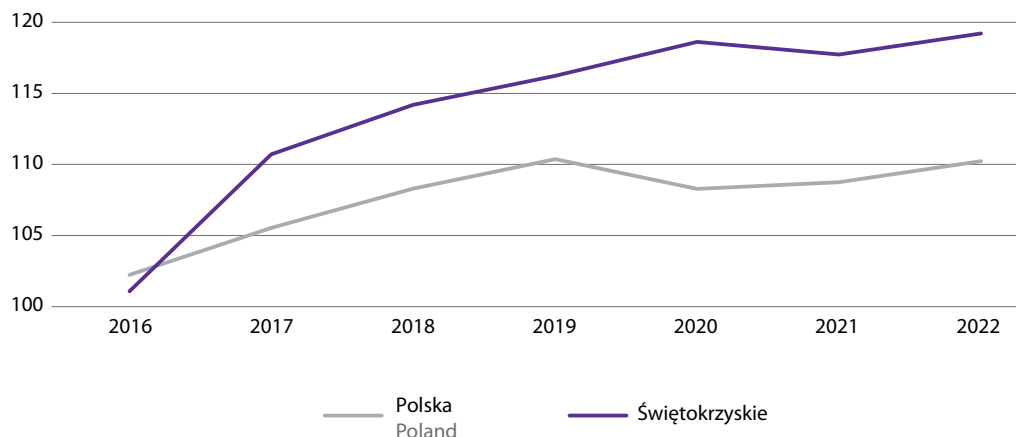
Rosnącej produkcji sprzedanej przemysłu w województwie świętokrzyskim w skali roku towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia. W 2022 r. zwiększyło się o 1,3% i ukształtowało na poziomie 69,1 tys. osób. Wzrost ten był zbliżony do notowanego w skali kraju, gdzie przeciętne zatrudnienie w odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyło się o 1,4%.

Wykres 61. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2015=100

Chart 61. Indices of average paid employment in industry

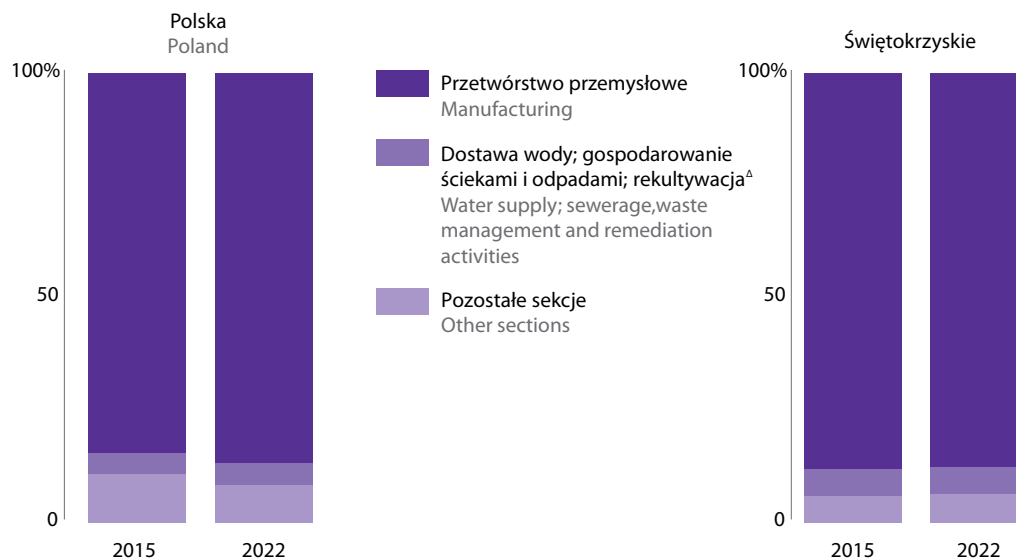
2015=100

W 2022 r. w województwie świętokrzyskim przeciętne zatrudnienie w przetwórstwie przemysłowym zwiększyło się o 0,5% osiągając 60,5 tys., tj. 87,6% ogółu. Znacznie większy wzrost wystąpił w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 5,0% – do 4,1 tys.). W konsekwencji udział tej sekcji w strukturze przeciętnego zatrudnienia w przemyśle wzrósł do 6,0%.

Wykres 62. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD

Chart 62. Average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle w 2022 r. mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego w województwie świętokrzyskim (w bieżących cenach bazowych) wyniosła 686,0 tys. zł i była o 11,9% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. W skali kraju wzrost wydajności pracy w przemyśle był mniejszy i wyniósł 8,7%.

Wzrost wydajności pracy w 2022 r. odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (o 10,5% do 643,8 tys. zł), natomiast w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji wystąpił spadek o 1,2% – do 286,0 tys. zł.

Budownictwo Construction

W 2022 r. w województwie świętokrzyskim zwiększyła się w skali roku zarówno produkcja sprzedana budownictwa, jak i produkcja budowlano-montażowa. Wydajność pracy w budownictwie była wyższa niż przed rokiem, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.

W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba mieszkań oddanych do użytkowania, mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz liczba rozpoczętych budów.

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa, jak i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2022 r. w województwie świętokrzyskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 7781,9 mln zł i zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 73,1% (wobec spadku o 4,4% w 2021 r.). Z kolei w odniesieniu do 2015 r. zanotowano wzrost o 73,2%. W kraju produkcja sprzedana budownictwa była o 29,8% wyższa od zanotowanej w roku poprzednim (wobec wzrostu o 13,7% w 2021 r.), a w relacji do 2015 r. wzrost był ponad dwukrotny. W 2022 r. w województwie świętokrzyskim udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej wyniósł 2,0%, co uplasowało województwo na 13. lokacie w kraju (w 2021 r. – 15. lokata).

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”.

Tablica 38.
Table 38.

Budownictwo Construction

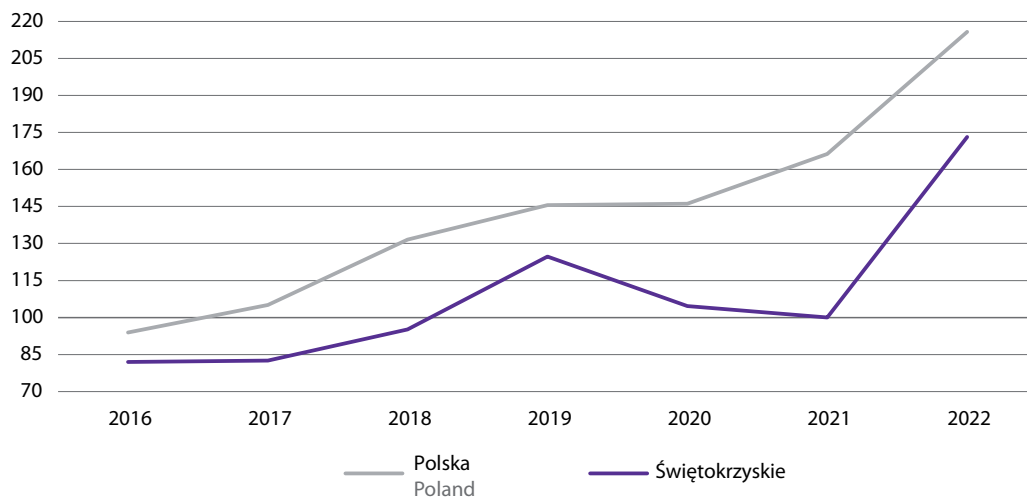
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	4493,8	4700,6	4496,1	7781,9
Polska=100 Poland=100	2,5	1,8	1,5	2,0
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	43,2	45,0	45,5	38,5
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	9,8	10,3	9,8	9,9

Wykres 63. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)

2015=100

Chart 63. Indices of sold production of construction (current prices)

2015=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

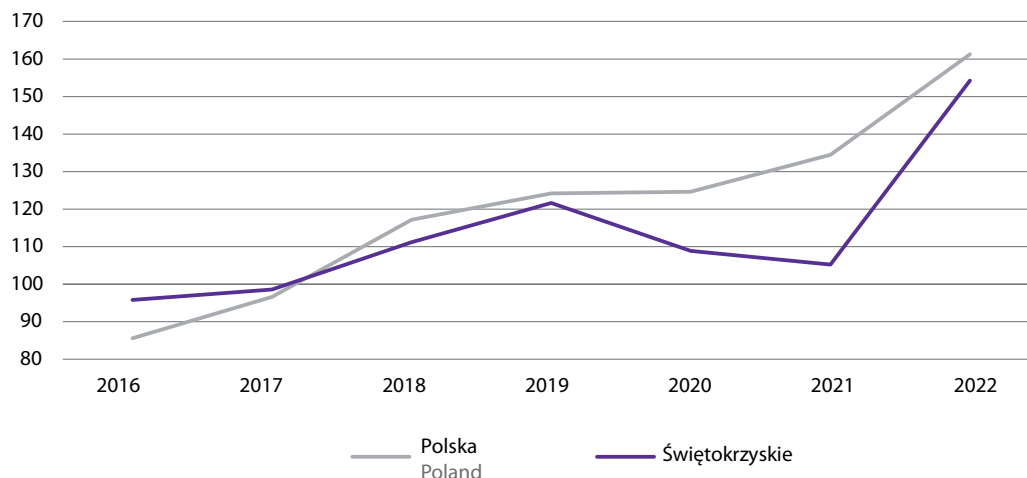
W województwie produkcja budowlano-montażowa w 2022 r. wyniosła 2996,6 mln zł (38,5% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zwiększyła się w skali roku o 46,6% (wobec spadku o 3,4% w 2021 r.). W relacji do 2015 r. wzrost był nieznacznie wyższy i wyniósł 54,2%. W kraju produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się w skali roku o 19,9% (wobec wzrostu o 7,9% w 2021 r.), a w porównaniu z 2015 r. – o 61,2%. W analizowanym roku pod względem wartości produkcji budowlano-montażowej województwo świętokrzyskie zajęło jedną z ostatnich lokat w kraju - 13. lokatę (kolejne pozycje zajęły województwa: warmińsko-mazurskie, opolskie i lubuskie). Z kolei poziom wskaźnika dynamiki w odniesieniu do roku poprzedniego, który w skali kraju kształtował się w przedziale od 91,6 (województwo opolskie) do 150,8 (województwo łódzkie), uplasował województwo świętokrzyskie na 2. miejscu (wskaźnik dynamiki dla województwa – 146,6).

Wykres 64. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2015=100

Chart 64. Indices of construction and assembly production (current prices)

2015=100

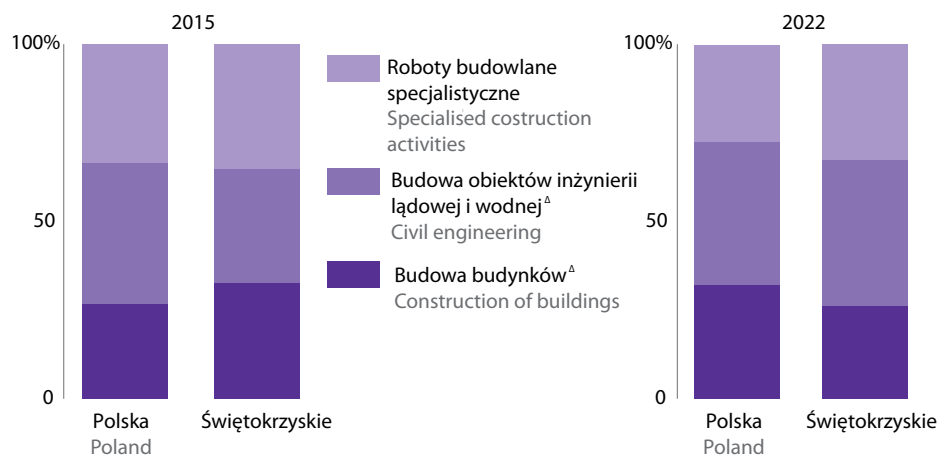

Wysoki wzrost w skali roku produkcji budowlano-montażowej odnotowano we wszystkich działach budownictwa. Największy był w podmiotach prowadzących działalność przede wszystkim w zakresie robót budowlanych specjalistycznych, w których produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się o 66,5%. W jednostkach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej odnotowano wzrost o 56,3%, a w podmiotach specjalizujących się w budowie budynków o 19,0%.

W 2022 r. wśród przedsiębiorstw budowlanych największy udział w produkcji budowlano-montażowej posiadały podmioty zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (40,5%). W relacji do 2021 r. udział tych jednostek zwiększył się o 2,6 p. proc. (w porównaniu z 2015 r. wzrost o 8,1 p. proc.). Zmniejszył się natomiast, porównując zarówno z 2021 r., jak i 2015 r., udział jednostek specjalizujących się w budowie budynków odpowiednio o 6,4 p. proc. i 7,6 p. proc. do poziomu 27,5% w 2022 r. Z kolei udział podmiotów wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (32,0%) zwiększył się o 3,8 p. proc. w porównaniu z 2021 r., ale zmniejszył w relacji do 2015 r. - o 0,5 p. proc.

Wykres 65. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)

Chart 65. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

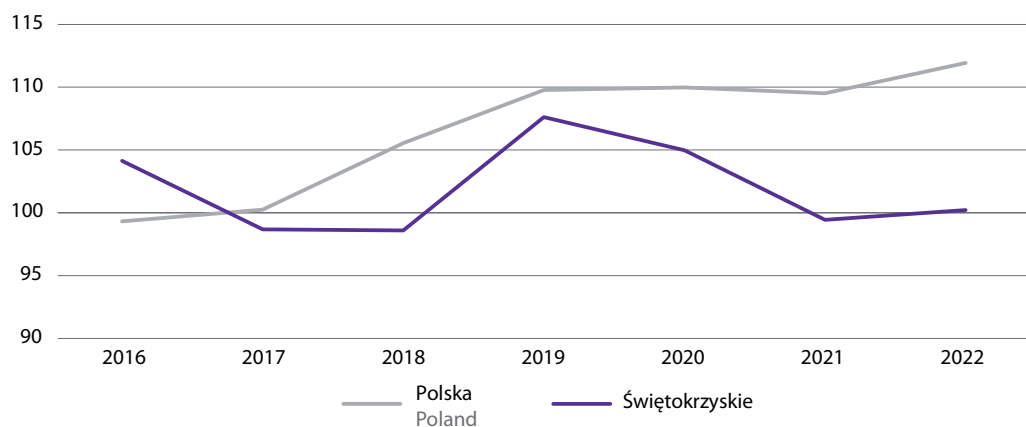
Znacznemu wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył niewielki wzrost przeciętnego zatrudnienia, które w 2022 r. wyniosło 9,9 tys. osób i w relacji do 2021 r. zwiększyło się 0,8% (w kraju wzrost o 2,2% do poziomu 432,1 tys.).

Wykres 66. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie

2015=100

Chart 66. Indices of average employment in construction

2015=100

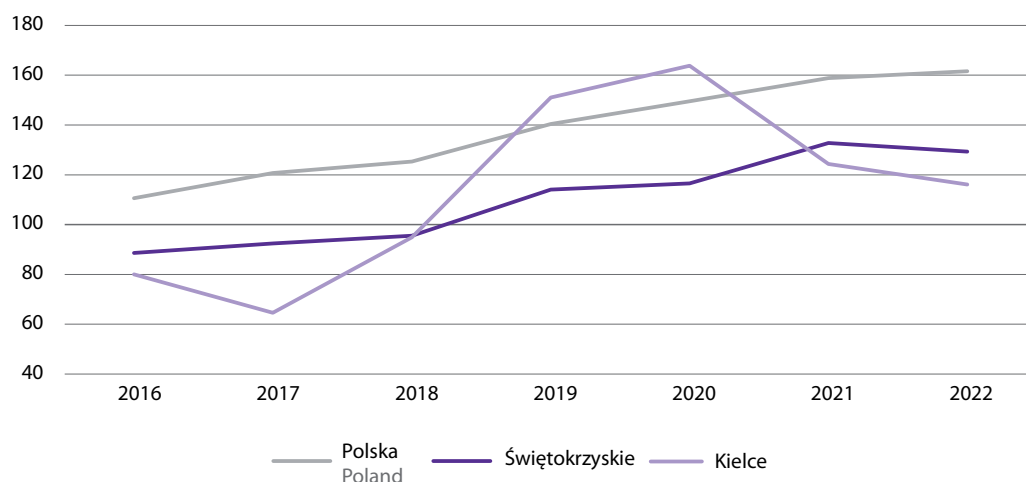

W 2022 r. w województwie świętokrzyskim wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego, wyniosła 789,3 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost o 71,1% w stosunku do roku poprzedniego.

W 2022 r. w województwie świętokrzyskim oddano do użytkowania 4407 mieszkań (1,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w kraju) o łącznej powierzchni 484,4 tys. m² (2,2% powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do eksploatacji w kraju). Odnotowane wartości oznaczały, w relacji do roku poprzedniego, spadek o 2,6% dla liczby mieszkań oraz o 2,7% w stosunku do ich powierzchni użytkowej (w kraju wzrost odpowiednio o 1,6% i 1,0%). Z kolei w porównaniu z 2015 r. zarówno liczba mieszkań, jak i ich powierzchnia wzrosła (odpowiednio o 29,3% i 30,3%). W kraju zanotowano analogiczną tendencję, przy czym wzrost był wyższy i wyniósł 61,5% dla liczby mieszkań oddanych do użytkowania i 49,4% dla ich łącznej powierzchni użytkowej.

Wykres 67. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania
2015=100

Chart 67. Indices of the number of dwellings completed
2015=100

Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe
Table 39. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	2,7	3,3	3,8	3,7	6,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	109,1	101,1	110,0	109,9	92,3
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1000 population	2,4	4,0	5,5	5,4	7,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1000 population	2,5	3,4	5,0	4,4	5,3

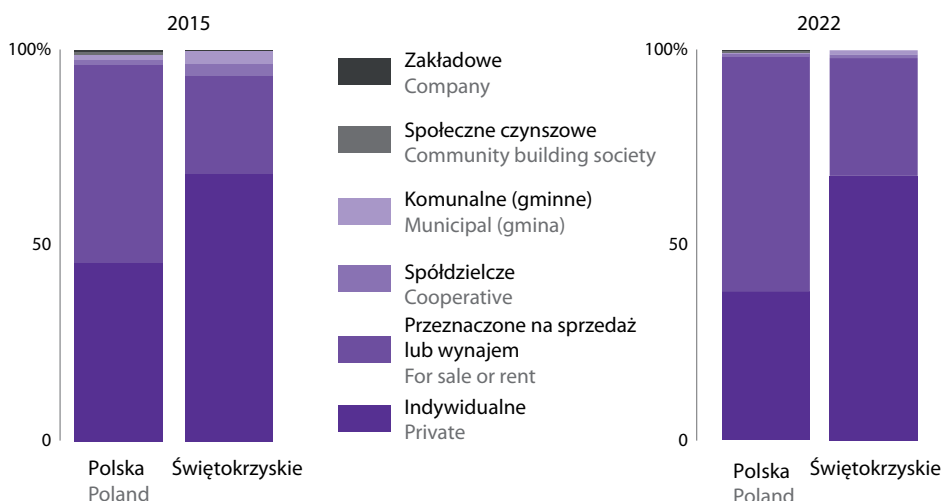
Zarówno pod względem liczby, jak i powierzchni użytkowej oddanych w 2022 r. do eksploatacji mieszkań, przeważały mieszkania na terenach wiejskich – na których wybudowano 57,0% ogółu mieszkań oraz 68,6% ich powierzchni użytkowej. Na wsi odnotowano również, w stosunku do roku poprzedniego, wyższą niż w mieście dynamikę liczby mieszkań oddanych do użytkowania – 106,1 wobec 87,8 w mieście. Większy niż w przypadku liczby mieszkań udział wsi w powierzchni użytkowej wynikał z większego metrażu lokali mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach wiejskich. W 2022 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wybudowanego na wsi wyniosła 132,1 m² i była o 51,6 m² większa niż przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w mieście.

Dominujący udział w efektach budownictwa mieszkaniowego w województwie świętokrzyskim miało budownictwo indywidualne, w ramach którego w 2022 r. oddano do użytkowania 2986 mieszkań (o 1,5% więcej niż w 2021 r.). Mieszkania indywidualne stanowiły 67,8% wszystkich mieszkań oddanych do użyt-

kowania w województwie. Drugą istotną formą budownictwa w województwie były mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem. W 2022 r. przekazano do użytkowania 1333 tego typu mieszkań, tj. o 11,0% mniej niż w roku poprzednim. Zmniejszył się również udział tej formy budownictwa w ogóle mieszkań oddanych do użytkowania z poziomu 33,1% w 2021 r. do 30,2% w 2022 r. W analizowanym roku w województwie oddano również do użytkowania 46 mieszkań komunalnych (o 19 więcej niż w 2021 r.) oraz 42 mieszkania spółdzielcze (wobec również 42 trzy lata wcześniej). W 2022 r. nie oddano do użytkowania żadnego mieszkania społecznego czynszowego (w 2021 r. – 60) i zakładowego (analogicznie jak w roku poprzednim).

Wykres 68. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa

Chart 68. Dwellings completed by forms of construction

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie świętokrzyskim w 2022 r. wyniosła 109,9 m² (w kraju – 92,3 m²) i w stosunku do roku poprzedniego nieznacznie się zmniejszyła – o 0,1 m² (w kraju spadek o 0,6 m²), a w relacji do 2015 r. – wzrosła o 0,8 m² (w kraju spadek o 7,5 m²). Największe mieszkania, podobnie jak w latach ubiegłych, wybudowali inwestorzy indywidualni. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w budownictwie indywidualnym wyniosła 134,5 m² (o 2,2 m² mniej niż w roku poprzednim). Najmniejszą powierzchnią charakteryzowały się natomiast mieszkania komunalne – 30,2 m² (o 1,7 m² więcej niż w 2021 r.).

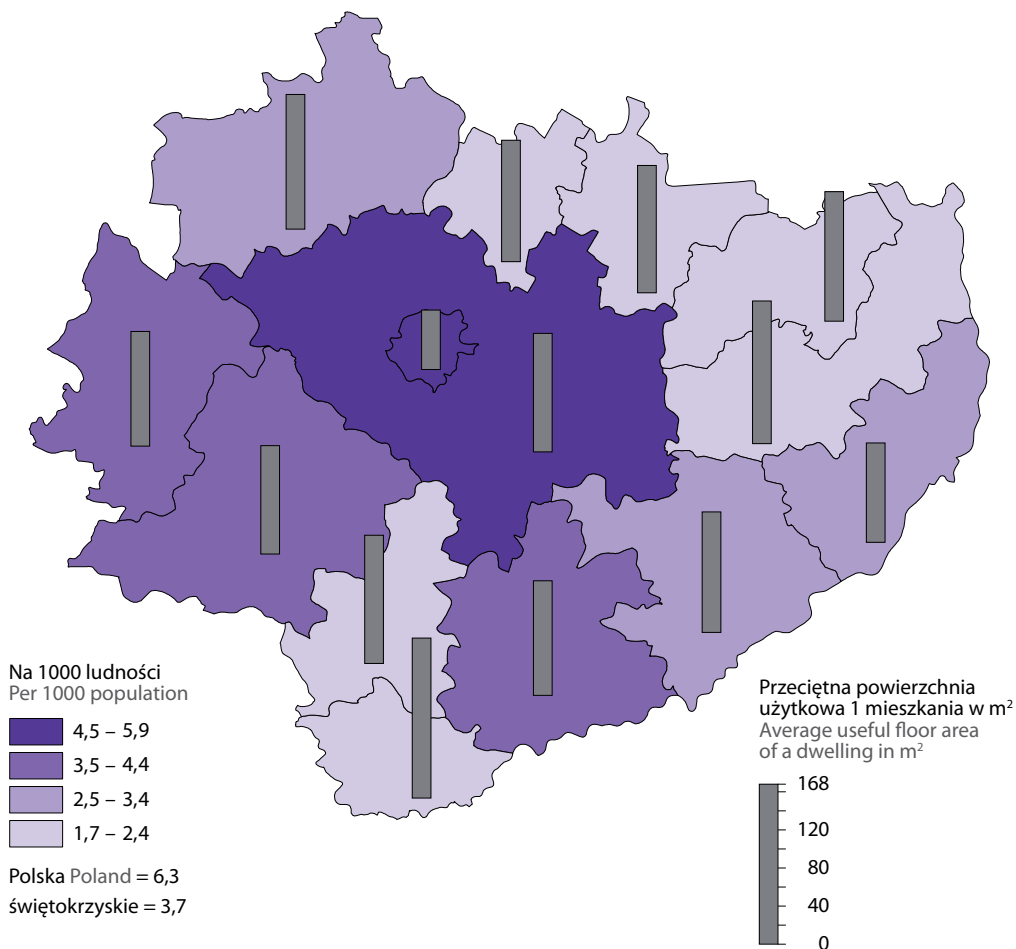
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie są większe niż w kraju także pod względem przeciętnej liczby izb. W 2022 r. wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 4,7 wobec 3,9 w Polsce. W województwie mieszkania w miastach mają 3,6 izby, a na wsi – 5,6 (w kraju odpowiednio 3,2 i 5,0).

Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania w województwie świętokrzyskim w 2022 r. wyposażone były w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne (wodociąg, kanalizację). Wodociąg z sieci posiadało 95,4% mieszkań, a kanalizację z odprowadzeniem do sieci 66,4%. W gaz z sieci wyposażonych było 28,1% mieszkań, natomiast w ciepłą wodę dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni lub kotłowni osiedlowej – 15,8%. Do centralnej sieci grzewczej podłączonych było 16,5% mieszkań, a pozostałe posiadały indywidualne centralne ogrzewanie (34,0% wyposażonych było w kotły/piece na paliwo stałe, 33,0% w kotły/piece na paliwo gazowe, 8,6% w kotły/piece na biopaliwa, 3,7% w kotły/piece na energię elektryczną, a 4,2% w pozostałe rodzaje ogrzewania).

Jednym z mierników natężenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności. W 2022 r. wskaźnik ten w województwie świętokrzyskim osiągnął wartość 3,7 (analogicznie jak przed rokiem). Wśród powiatów województwa najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano do użytkowania w m. Kielce (5,9), a następnie w powiecie kieleckim (5,4). Wskaźnik na poziomie przekraczającym średnią wielkość dla województwa uzyskano również w powiatach: włoszczowskim (4,1), jędrzejowskim (4,2) oraz buskim (4,3). Najmniej zaś mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności przekazano w powiecie ostrowieckim i kazimierskim (po 1,7). Podobnie jak przed rokiem, największe powierzchniowo mieszkania oddano do użytkowania w powiecie kazimierskim i opatowskim, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła odpowiednio 168,0 m² i 149,8 m², a najmniejsze wybudowano w m. Kielce (62,0 m²).

Mapa 43. Mieszkania oddane do użytkowania w 2022 r.

Map 43. Dwellings completed in 2022

W 2022 r. w województwie świętokrzyskim wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na realizację 6354 mieszkań, tj. o 3,7% mniej niż rok wcześniej i ponad dwukrotnie więcej niż w 2015 r. (w skali kraju nastąpił spadek o 12,6% w stosunku do roku poprzedniego i wzrost o 57,8% w odniesieniu do 2015 r.). Liczba wydanych pozwoleń lub dokonanych zgłoszeń w województwie stanowiła 2,1% ogółu wydanych pozwoleń i dokonanych zgłoszeń w kraju (w 2021 r. – 1,9%).

Biorąc pod uwagę strukturę liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym według form budownictwa, największy udział miało budownic-

two indywidualne (48,8%), następnie budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (47,4%). W 2022 r. w województwie nie wydano pozwoleń lub nie dokonano zgłoszeń z projektem budowlanym na budowę mieszkań w ramach budownictwa: spółdzielczego, komunalnego i zakładowego.

W 2022 r. wśród powiatów województwa świętokrzyskiego najwięcej pozwoleń lub dokonanych zgłoszeń odnotowano w powiecie kieleckim (1889), najmniej zaś w powiecie opatowskim (79). Wzrost liczby mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym (w relacji do 2021 r.) odnotowano w pięciu powiatach, przy czym najwyższy w powiecie kazimierskim (prawie trzykrotny wzrost). Mniejszą niż przed rokiem liczbę analizowanych pozwoleń lub zgłoszeń zanotowano natomiast w dziewięciu powiatach, a największy spadek dotknął powiat skarżyski (o 61,2%).

W 2022 r. rozpoczęto również budowę 5182 mieszkań, tj. o 12,8% mniej niż w poprzednim roku (w skali kraju odnotowano spadek na poziomie 27,8%). W porównaniu z 2015 r. liczba rozpoczętych budów mieszkań wzrosła w województwie o 63,6% (w kraju wzrost o 18,9%). Rozpoczęte budowy w województwie stanowiły 2,6% ogółu rozpoczętych budów w kraju (wobec 2,1% w 2021 r.).

W 2022 r. wśród mieszkań, których budowę rozpoczęto w województwie 55,2% stanowiły inwestycje indywidualne. Rozpoczęto również budowę mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (44,0% ogółu rozpoczętych budów w województwie). W analizowanym roku na terenie województwa nie rozpoczęto żadnej budowy w ramach budownictwa spółdzielczego i zakładowego.

W przekroju terytorialnym największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2022 r. zanotowano, podobnie jak w roku ubiegłym, w powiecie kieleckim (1419). Z kolei najmniej budów mieszkań rozpoczęto w powiecie opatowskim (83). W odniesieniu do roku poprzedniego, wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto, odnotowano w 6 powiatach; najwyższy – w kazimierskim (prawie 3-krotny), natomiast spadek wystąpił w 8 powiatach, a najwyższy – w powiecie włoszczowskim (o 51,6%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W skali roku w województwie świętokrzyskim wzrosła zarówno wartość sprzedaży detalicznej, jak i sprzedaży hurtowej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe.

Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W województwie świętokrzyskim w 2022 r. wartość sprzedaży detalicznej towarów (w cenach bieżących), zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zwiększyła się w relacji do poprzedniego roku o 23,4% (wobec wzrostu o 9,2% w 2021 r.).

W relacji do 2015 r. sprzedaż detaliczna wzrosła o 62,1%. W kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 19,9% wyższym niż w roku poprzednim (wobec wzrostu o 12,9% w 2021 r.).

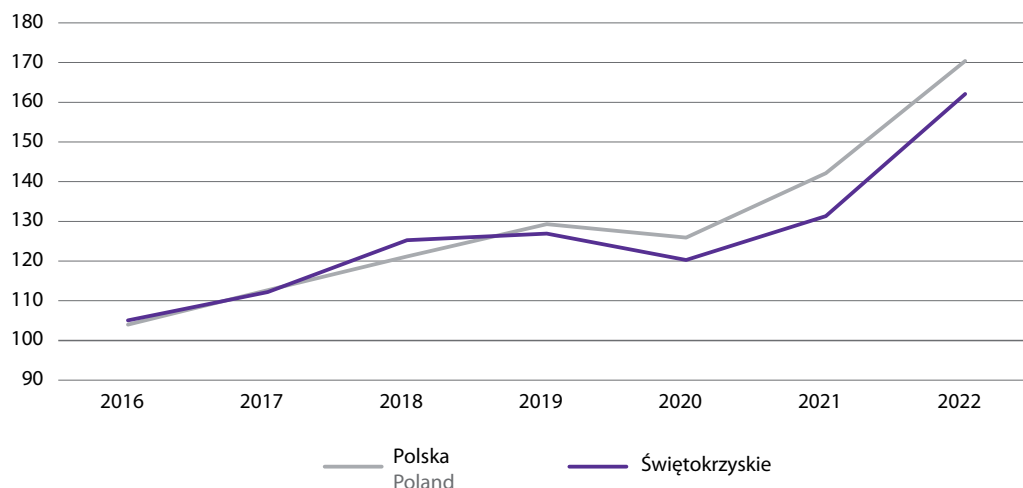
Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wykres 69. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2015=100

Chart 69. Indices of retail sales of goods (current prices)

2015=100

Tablica 40.
Table 40.**Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)**Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	91,6	94,8	109,2	123,4	119,9
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	122,7	57,7	41,7	97,0	98,2
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	78,2	77,4	101,3	179,0	135,9
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	111,3	103,4	112,6	118,9	118,9
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equip- ment	121,0	100,6	115,9	141,5	117,9
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	119,2	78,7	160,4	132,5	128,5
Meble, rtv, agd Furniture, radio, TV and household appliances	32,1	99,2	104,2	123,4	109,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizo- wanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	66,7	190,4	116,9	118,3	112,1
Pozostałe Others	89,5	96,1	126,3	111,8	120,9

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

W 2022 r. wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem największy wzrost w ujęciu rocznym zanotowały jednostki zaklasyfikowane do grupy paliwa stałe, ciekłe i gazowe (o 79,0%). Zwiększyła się również sprzedaż w przedsiębiorstwach zgrupowanych w kategoriach: farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny (o 41,5%), meble, rtv, agd (o 23,4%), żywność, napoje i wyroby tytoniowe (o 18,9%), oraz pozostałe (o 11,8%). Z kolei spadek sprzedaży detalicznej wykazały podmioty prowadzące sprzedaż pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 3,0%). Spośród grup o niższym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem, największy wzrost odnotowały podmioty handlujące tekstyliami, odzieżą i obuwem (o 32,5%).

Największy udział w wartości sprzedaży detalicznej ogółem miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (30,8% wobec 32,0% w 2021 r.), przedsiębiorstwa zgrupowane w kategorii pozostałe (22,8% wobec 25,1%), przedsiębiorstwa zajmujące się handlem meblami, artykułami rtv i agd (11,6% analogicznie jak w 2021 r.) oraz jednostki handlujące paliwami (11,0% wobec 7,6% w 2021 r.).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2022 r. w województwie świętokrzyskim wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych ukształtowała się na poziomie o 1,9% wyższym niż w roku poprzednim, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 4,6% (wobec wzrostu odpowiednio o 23,1% i 14,8% w 2021 r.). Z kolei w porównaniu z 2015 r. sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych wzrosła o 32,6%, a w jednostkach hurtowych wzrost osiągnął poziom 27,5%. Dla porównania w kraju sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych w omawianym roku była o 35,9% wyższa niż w 2021 r. (kiedy notowano jej wzrost o 22,5%), w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 39,3% (wobec wzrostu przed rokiem o 21,8%).

W 2022 r. w województwie świętokrzyskim wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży hurtowej (w jednostkach hurtowych) największy wzrost w relacji do poprzedniego roku obserwowano w grupie sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana (o 22,0%), a w dalszej kolejności w grupie półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 9,0%). Z kolei spadek odnotowano m.in. w grupie sprzedaż hurtowa żywności (o 9,2%).

Transport

Transport

W 2021 r., w relacji do roku ubiegłego, zanotowano w województwie poprawę sytuacji w obszarze sieci dróg publicznych. Zwiększyła się długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej. Obserwowano dalszą rozbudowę infrastruktury rowerowej. Odwróceniu uległa tendencja spadkowa w zakresie przewozów pasażerskich regularną komunikacją autobusową. Z kolei komunikacją miejską przewieziono mniej pasażerów niż przed rokiem.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego. Jednym z istotnych elementów sieci transportowej jest sieć dróg publicznych.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1693) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

W województwie świętokrzyskim na koniec 2021 r. długość dróg publicznych wyniosła 17,5 tys. km, z czego 84,6% stanowiły drogi o nawierzchni twardej a 15,4% – drogi o nawierzchni gruntowej. Dla porównania w kraju udziały te wyniosły odpowiednio 73,4% oraz 26,6%. Od 2015 r. sieć dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie systematycznie się powiększa. Choć w relacji do 2020 r. ich długość wzrosła nieznacznie (o 0,03%, tj. o 3,7 km), to w odniesieniu do 2015 r. zanotowano wzrost na poziomie 4,6% (o 652,2 km). W 2021 r. wśród dróg o nawierzchni twardej 91,3% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. Z kolei długość dróg o nawierzchni gruntowej z roku na rok ulega zmniejszeniu. W skali roku zanotowano spadek o 1,3% (o 36,1 km), a w relacji do 2015 r. – o 20,1% (o 674,6 km). W 2021 r. w granicach województwa leżało 4,7% ogólnej długości dróg o nawierzchni twardej w kraju i 2,4% dróg gruntowych.

Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 41. Public roads by type of surface
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Ogółem w km Total in km	17489,6	17642,8	17499,6	17467,2
O nawierzchni twardej Hard surface	14126,0	14739,9	14774,5	14778,2
ulepszonej improved	12290,0	13268,7	13410,1	13491,9
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	3363,6	2902,9	2725,1	2689,0

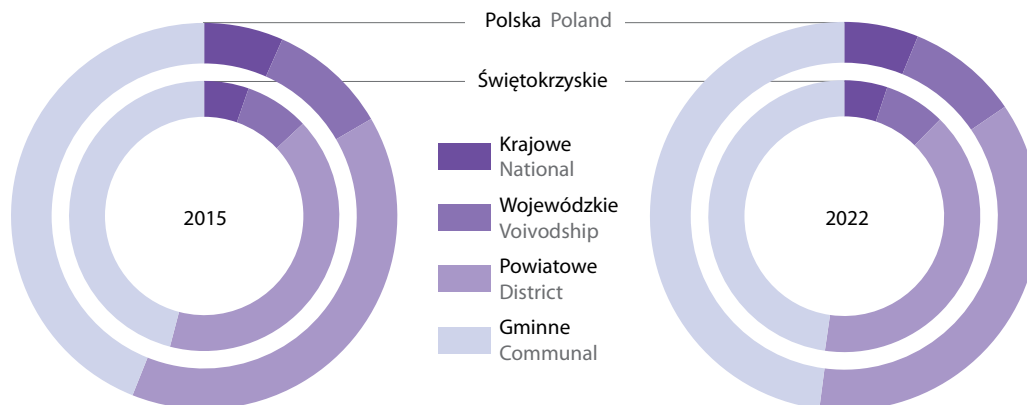
Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W strukturze dróg województwa o nawierzchni twardej przeważały drogi o znaczeniu lokalnym, tj. powiatowe i gminne. W 2021 r. ich długość wyniosła odpowiednio 5890,3 km i 7052,2 km, stanowiąc łącznie 87,6% długości dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie. Z kolei długość dróg krajowych przebiegających przez teren województwa świętokrzyskiego w 2021 r. wyniosła 756,7 km, a wojewódzkich 1079,0 km. Wśród wyżej omawianych kategorii dróg o nawierzchni twardej najbardziej, zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i 2015 r., rozwinęła się sieć dróg gminnych (wzrost odpowiednio o 0,3% i 8,7%).

Wykres 70. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 70. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

Na terenie województwa świętokrzyskiego drogami o najwyższych parametrach technicznych były drogi ekspresowe. W 2021 r. tworzyły one sieć o długości 105,5 km, co stanowiło 0,7% dróg o twardej nawierzchni w województwie. W porównaniu z 2020 r. ich długość nie uległa zmianie, natomiast w relacji do 2015 r. zanotowano wzrost o 48,4 km. W przeliczeniu na 1000 km² powierzchni województwa w 2021 r. długość tej kategorii dróg wyniosła 9,0 km (w 2015 – 4,9 km).

Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Hard surface public roads
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Ogółem w km Total in km	14126,0	14739,9	14774,5	14778,2
na 100 km ² per 100 km ²	120,6	125,9	126,2	126,2
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	12290,0	13268,7	13410,0	13491,9
ekspresowe expressways	57,1	105,5	105,5	105,5

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W 2021 r. w przeliczeniu na 100 km² powierzchni długość dróg o twardej nawierzchni (krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych) w województwie wyniosła 126,2 km (w kraju – 100,9 km), analogicznie jak w 2020 r. Pod względem gęstości sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni województwo świętokrzyskie znajdowało się na trzecim miejscu w kraju (najwyższy wskaźnik odnotowano w województwie śląskim – 178,1 km na 100 km², a najniższy w województwie warmińsko-mazurskim – 59,4 km na 100 km²).

W analizowanym roku na 100 km² powierzchni województwa przypadało 6,5 km dróg krajowych, 9,2 km dróg wojewódzkich oraz 110,5 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni. W relacji do 2020 r. wzrosła jedynie gęstość dróg gminnych i powiatowych (o 0,3 km na 100 km²), a gęstość pozostałych kategorii dróg (krajowe, wojewódzkie) nie uległa większym zmianom. Porównując zaś do 2015 r.

największy wzrost dotyczył również dróg gminnych i powiatowych (o 5,6 km na 100 km²).

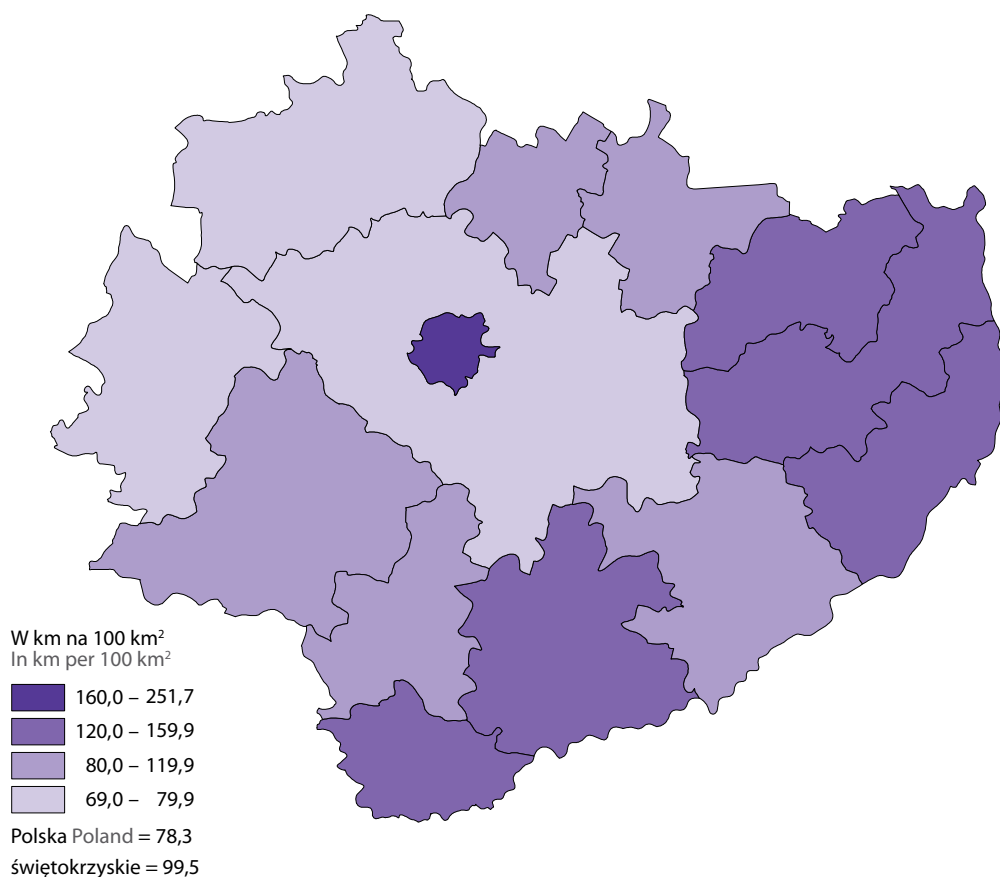
W przekroju terytorialnym województwa w 2021 r. najwyższy wskaźnik gęstości dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni zanotowano w m. Kielce (257,9 km na 100 km²), a najniższy w powiecie koneckim (74,4 km) i włoszczowskim (75,9 km). Z kolei największy wzrost analizowanej relacji, w odniesieniu do 2015 r., wystąpił w powiecie ostrowieckim, gdzie gęstość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni wzrosła o 15,6 km na 100 km² i w 2021 r. wyniosła 128,2 km.

Zmniejszył się natomiast udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg. W porównaniu z 2020 r. uległ on zmniejszeniu o 0,2 p. proc. (o 4,3 p. proc. w relacji do 2015 r.) i w 2021 r. osiągnął poziom 17,2%. W przekroju terytorialnym analizowany udział wahał się między 7,7% w powiecie jędrzejowskim a 25,5% w powiecie włoszczowskim.

Mapa 44. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 44. Improved hard surface communal and district roads in 2021
As of 31 December

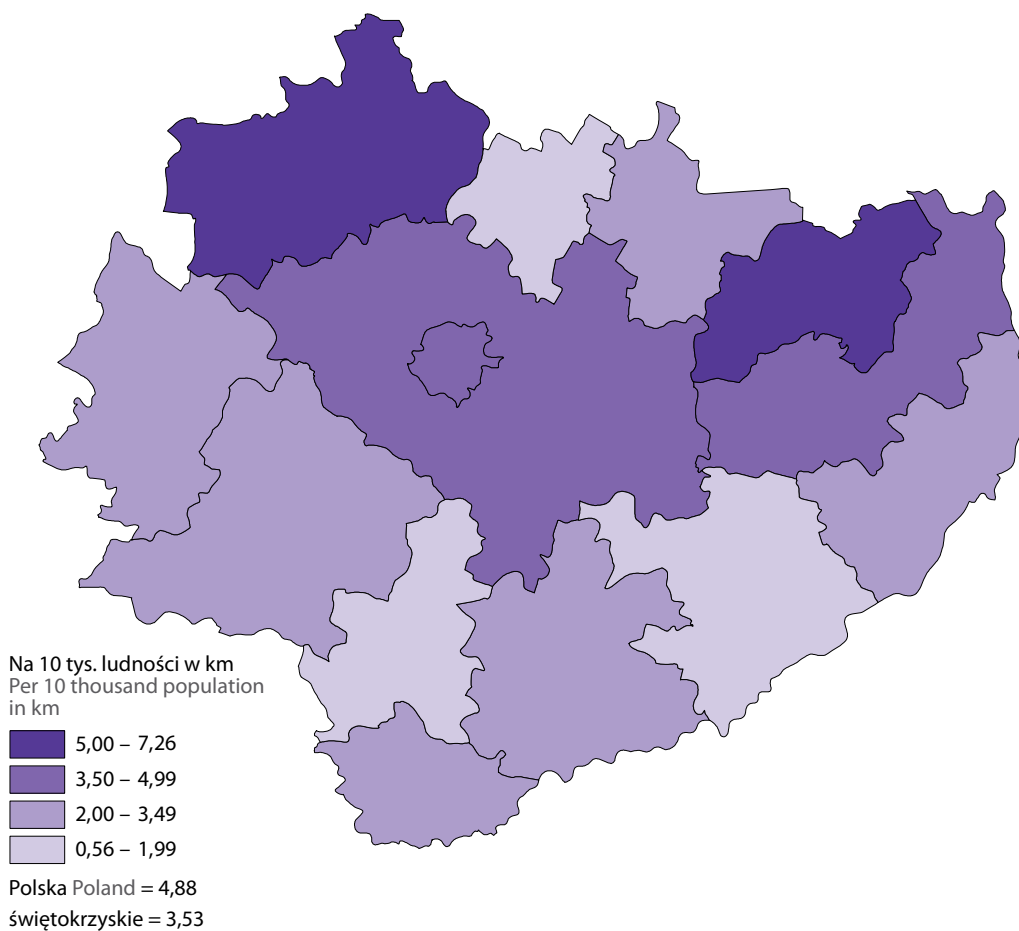

Istotnym elementem infrastruktury drogowej, w szczególności w kontekście gospodarki niskoemisyjnej i ochrony środowiska, jest sieć dróg dla rowerów (ścieżek rowerowych). W województwie świętokrzyskim, podobnie jak w skali całego kraju, obserwuje się roczny wzrost ich długości. W 2021 r. w województwie świętokrzyskim łączna długość ścieżek rowerowych wyniosła 418,8 km, co w porównaniu z 2020 r. oznacza wzrost o 26,0 km (o 6,6%), a w relacji do 2015 r. – o 202,6 km (o 93,7%).

W 2021 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 3,58 km ścieżek rowerowych (przeciętnie

w kraju – 5,92 km). Znacznie poniżej średniej krajowej ukształtował się również wskaźnik przedstawiający długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W 2021 r. dla województwa świętokrzyskiego wyniósł 3,53 km i był o 1,35 km niższy niż przeciętnie w kraju. W porównaniu z 2020 r. długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wzrosła o 8,0%, a w relacji do 2015 r. wzrost był ponad dwukrotny.

Mapa 45. Ścieżki rowerowe w 2021 r.
Map 45. Cycle paths in 2021

W 2021 r. w odniesieniu do 2015 r. we wszystkich powiatach odnotowano wzrost długości ścieżek rowerowych. Najwięcej ich powstało w powiecie kieleckim (57,8 km), a najmniej w powiecie skarżyskim (0,4 km). Największą gęstość dróg rowerowych – 68,31 km na 100 km² posiadało m. Kielce, najmniejszą powiat skarżyski – 0,99 km na 100 km². Z kolei największą długością ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w województwie charakteryzował się powiat ostrowiecki (7,26 km), a zwłaszcza gmina Bałtów, gdzie analizowany wskaźnik wyniósł 30,79 km. Najkrótszą zaś – powiat skarżyski (0,56 km).

Na terenie województwa świętokrzyskiego transport pasażerski realizowany był liniami: regularnej komunikacji autobusowej, komunikacji miejskiej, oraz komunikacji kolejowej.

W 2021 r. w województwie regularna komunikacja autobusowa, realizowana przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób (bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej), prowadzona była wyłącznie na 238 liniach krajowych (brak linii międzynarodowych) o długości 9,6 tys. km. W relacji do

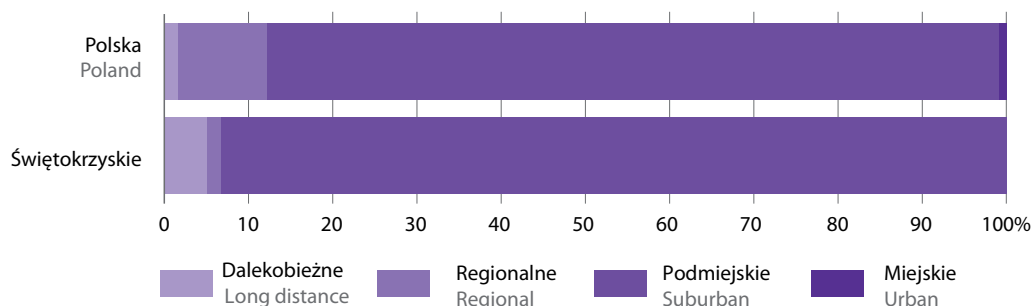
2020 r. liczba połączeń krajowych zmniejszyła się o 24 linie (spadek o 9,2%), a ich długość o 2,1 tys. km (mniej o 18,3%). Głębszy spadek odnotowano natomiast w odniesieniu do 2015 r., gdzie liczba krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej zmniejszyła się o 139 połączeń, a ich długość o 11,5 tys. km (spadek odpowiednio o 36,9% i 54,6%). W ogólnej liczbie linii krajowych 93,3% stanowiły linie podmiejskie (linie w granicach do 50–60 km, łączące osiedla wiejskie z ośrodkami gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi). W 2021 r. transportem autobusowym przewieziono 2,6 mln pasażerów, tj. o 16,5% więcej niż w 2020 r., a o 64,5% mniej niż w 2015 r. Nieznacznie zmniejszyła się, zarówno w porównaniu z 2020 r. (o 1,3 km), jak i z 2015 r. (o 3,3 km), średnia odległość przewozu 1 pasażera w komunikacji krajowej i w 2021 r. wyniosła 27,0 km.

Wykres 71. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 71. National lines of scheduled bus transport in 2021

As of 31 December

W 2021 r. przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w województwie świętokrzyskim prowadziły przewozy na 136 liniach autobusowych o łącznej długości 2,0 tys. km. W skali roku długość linii komunikacyjnych zwiększyła się o 13,8% (o 242,1 km), natomiast w relacji do 2015 r. zanotowano spadek na poziomie 10,9% (o 245,6 km).

Komunikacja miejska dysponowała 323 autobusami o łącznej liczbie miejsc wynoszącej 31,4 tys. W skali roku tabor komunikacji miejskiej uległ nieznaczniemu zwiększeniu (o 4 pojazdy – wzrost o 1,3%). Z kolei liczba miejsc zmniejszyła się o 194 (o 0,6%). Zwiększył się natomiast w ogólnej liczbie autobusów udział tych, które były przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych z poziomu 81,2% w 2020 r. do 90,1% w 2021 r. W taborze komunikacji miejskiej 40,1% stanowiły pojazdy w wieku do 10 lat. Ponadto przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej dysponowały 25 autobusami (7,7% posiadanego taboru) na alternatywne paliwo. W 2021 r. taborze komunikacji miejskiej przewieziono 32,2 mln pasażerów, co oznacza spadek o 2,1% w porównaniu z 2020 r. i o 33,7% w relacji do 2015 r.

Tablica 43. Komunikacja miejska^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 43. Urban transport^a
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	2247,7	2028,6	1760,0	2002,1
linii autobusowych bus lines	2247,7	2028,6	1760,0	2002,1
Tabor komunikacji miejskiej Urban transport stock				
autobusy buses	484	405	319	323
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	325	367	259	291
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	43060	39739	31633	31439
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	32357	35716	26072	29150
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	48,5	46,3	32,9	32,2
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	38,5	37,4	27,3	27,0

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.
^a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Sieć kolejowa w 2021 r. w województwie świętokrzyskim wyniosła 722 km (3,7% długości sieci kolejowej w kraju) i w relacji do 2020 r. nie uległa zmianie. Nie zmienił się również wskaźnik, obrazujący gęstość sieci kolejowej, czyli długość linii kolejowych na 100 km² powierzchni. W 2021 r. wyniósł on 6,2 km (analogiczny poziom w kraju). Prawie 76% linii kolejowych eksploatowanych w województwie było zelektryfikowanych (w kraju – 62,8%). W 2021 r. transportem kolejowym w województwie przewieziono ponad 2,0 mln pasażerów, co stanowiło 1,0% ogółu odprawionych pasażerów w kraju. Udział ten był jednym z najniższych w Polsce (po województwie podlaskim).

Energia Energy

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim, w relacji do roku ubiegłego zwiększyła się moc zainstalowana i osiągalna elektrowni, a udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem nadal przewyższał przeciętny poziom w kraju. W sektorze gospodarstw domowych zanotowano wzrost zużycie energii elektrycznej. Wyższy poziom osiągnął również wskaźnik obrazujący zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę.

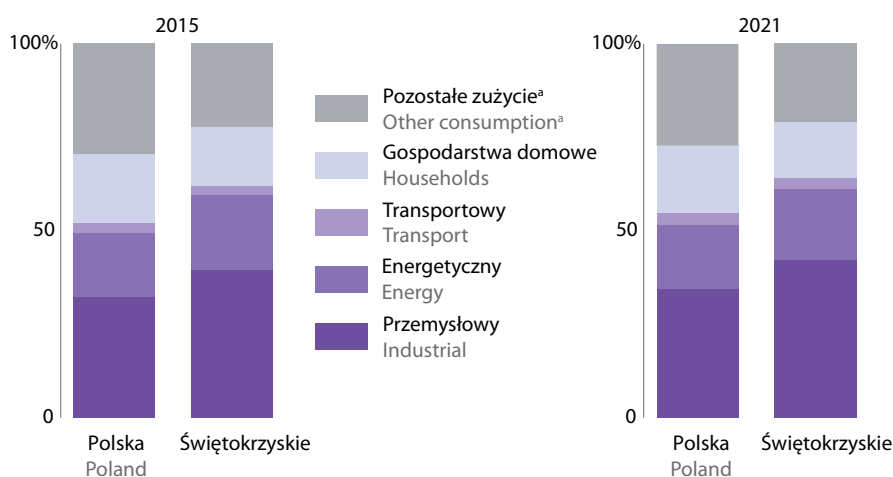
W Polsce energia elektryczna produkowana jest przez elektrownie ciepłe oraz elektrownie niekonwencjonalne, wykorzystujące odnawialne źródła energii np. elektrownie wodne, wiatrowe. W 2021 r. ich łączna moc zainstalowana wyniosła 55996,1 MW, a moc osiągalna 53115,2 MW. Z wartości ogółem odpowiednio 3,9% (2209,5 MW) oraz 4,2% (2229,2 MW) posiadały zakłady zlokalizowane na terenie województwa świętokrzyskiego. W relacji do 2015 r. w województwie świętokrzyskim w przedsiębiorstwach produkujących energię elektryczną zwiększyła się zarówno moc zainstalowana, jak i moc osiągalna (analogiczna tendencja w kraju). Wzrost w przypadku mocy zainstalowanej wyniósł 17,7%, a mocy osiągalnej –

16,3% (w kraju wzrost odpowiednio o 38,8% i 33,0%). Wzrost, choć znacznie niższy, zanotowano również w relacji do 2020 r., gdzie moc zainstalowana zwiększyła się o 8,4%, a moc osiągalna – o 7,0% (w kraju odpowiednio o 8,1% i 6,8%).

Energia produkowana była przede wszystkim w elektrowniach zawodowych, tj. elektrowniach dostarczających energii elektrycznej do ogólnej sieci elektroenergetycznej i na potrzeby wszystkich odbiorców. W 2021 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano niewielkie zmiany wielkości mocy zainstalowanej i osiągalnej elektrowni zawodowych w województwie. Moc zainstalowana elektrowni zawodowych w 2021 r. wyniosła 1899,4 MW (wobec 1855,6 MW w 2020 r.), a moc osiągalna tych elektrowni ukształtowała się na poziomie 1919,1 MW (w 2020 r. – 1900,5 MW). Moc osiągalna elektrowni zawodowych stanowiła 86,1% ogółu mocy osiągalnej w elektrowniach (w 2020 r. – 91,3%).

Wykres 72. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki

Chart 72. Structure of electricity consumption by economy sectors

a łącznie z rolnictwem.
a Including agriculture.

Produkcja energii elektrycznej ogółem obejmuje sumę produkcji energii w elektrowniach ciepłych, wodnych i odnawialnych. W 2021 r. w województwie świętokrzyskim wyprodukowano 8880,7 GWh energii elektrycznej, co stanowiło 4,9% ogółu energii elektrycznej wyprodukowanej w kraju. W relacji do 2015 r. zanotowano spadek produkcji energii na poziomie 10,3% (w kraju wzrost o 8,9%). Z kolei w porównaniu z 2020 r. produkcja energii elektrycznej w województwie zwiększyła się o 24,6% (w Polsce wzrost o 13,7%).

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim produkcja energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii wyniosła 2290,1 GWh, tj. o 15,7% mniej niż w 2015 r. i o 8,4% więcej niż w roku poprzednim (w skali kraju zanotowano wzrost odpowiednio o 34,3% oraz 7,9%). Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie ukształtował się na poziomie 25,8% (mniej o 1,7 p. proc. niż w 2015 r. i o 3,8 p. proc. niż w 2020 r.), przewyższając przeciętny poziom w kraju, który w 2021 r. wyniósł 17,0% (wzrost o 3,2 p. proc. w relacji do 2015 r. i spadek o 0,9 p. proc. w porównaniu z 2020 r.).

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii** elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 44. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
 Table 44. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	458,5	480,7	484,7	486,1
miasta urban areas	234,3	254,5	257,8	260,2
wieś rural areas	224,2	226,2	226,9	226,0
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	759,9	794,2	811,3	816,9
miasta urban areas	343,3	366,7	375,7	379,9
wieś rural areas	416,6	427,5	435,6	436,9
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1657,3	1652,3	1673,6	1680,3
miasta urban areas	1464,9	1441,1	1457,2	1460,4
wieś rural areas	1858,3	1889,8	1919,4	1933,4

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Source: data of Ministry of Climate and Environment.

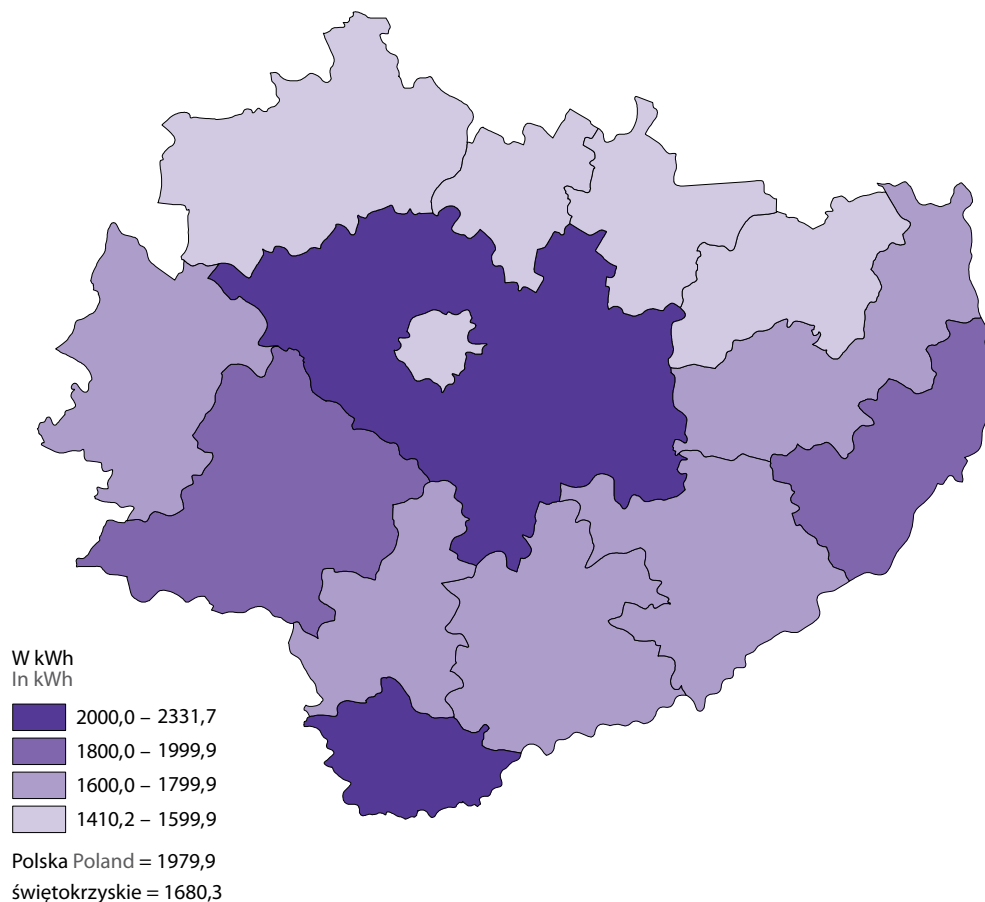
Odbiorcami energii są przede wszystkim sektor przemysłowy i gospodarstwa domowe. W 2021 r. w województwie świętokrzyskim w sektorze gospodarstw domowych prawie pół miliona odbiorców zużyło 816,9 GWh energii elektrycznej. W kraju zużycie energii elektrycznej w analizowanym okresie osiągnęło poziom 31647,1 GWh, a liczba odbiorców wyniosła prawie 16 mln. W porównaniu z 2015 r. liczba odbiorców zwiększyła się o 6,0% (w kraju o 10,5%). Podobnie w odniesieniu do 2020 r. obserwuje się wzrost liczby gospodarstw domowych korzystających z energii elektrycznej – w województwie o 0,3%, a w Polsce o 1,2%. Zwiększyło się również zużycie energii elektrycznej ogółem przez gospodarstwa domowe. W relacji do 2015 r. zużycie energii elektrycznej wzrosło o 7,5%, a w porównaniu z 2020 r. – o 0,7% (w kraju wzrost odpowiednio o 11,8% i 0,4%).

Wśród odbiorców energii elektrycznej w województwie świętokrzyskim nieznacznie przeważali mieszkańcy miast, stanowiąc 53,5% ogółu odbiorców. Ich liczba w skali roku zwiększyła się o 0,9%. Nieznacznie natomiast zmniejszyła się liczba odbiorców z terenów wiejskich (o 0,4%). Z kolei większe zużycie energii obserwowano na wsi. W 2021 r. odbiorcy z terenów wiejskich województwa zużyli 53,5% ogółu energii elektrycznej zużytej w województwie. W relacji do 2020 r. zużycie energii w mieście wzrosło o 1,1%, a na wsi o 0,3%.

Zwiększyło się także zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę. W 2021 r. wskaźnik ten w gospodarstwach domowych w województwie świętokrzyskim wyniósł 1680,3 kWh (najniższy wskaźnik wśród województw) i w porównaniu z 2020 r. zwiększył się o 0,4%. Nieznacznie zwiększył się także analizowany wskaźnik obliczony odrębnie dla miast i terenów wiejskich województwa. W skali roku zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę na wsi zwiększyło się o 0,7% do poziomu 1933,4 kWh w 2021 r., a w mieście zanotowano wzrost o 0,2% do poziomu 1460,4 kWh.

W układzie przestrzennym województwa zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę było dość zróżnicowane i wahało się między 1410,2 kWh (powiat ostrowiecki) a 2331,7 kWh (powiat kazimierski). W skali roku w większości powiatów zanotowano wzrost zużycia energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę, a największy wystąpił w powiatach opatowskim i skarżyskim (po 2,3%).

Mapa 46. Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych w 2021 r.
 Map 46. Consumption of electricity in households per consumer in 2021

Od 2015 r. w województwie obserwowano systematyczny wzrost zużycia energii elektrycznej przypadający na 1 mieszkańca. W 2021 r. relacja ta kształtowała się na poziomie 684,6 kWh (w kraju – 833,0 kWh) i w porównaniu z 2020 r. wzrosła o 1,7% (w kraju wzrost o 0,8%). W miastach województwa świętokrzyskiego zanotowano wzrost analizowanego wskaźnika o 2,3% (do poziomu 707,5 kWh w 2021 r.), a na wsi o 1,1% (do poziomu 665,9 kWh). W 2021 r. w województwie w przekroju terytorialnym zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowało się w przedziale od 608,1 kWh (powiat starachowicki) do 815,9 kWh (powiat kazimierski).

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2021 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego (JST) województwa świętokrzyskiego na wszystkich szczeblach z wyjątkiem wojewódzkiego były wyższe niż rok wcześniej, przy czym najbardziej wzrosły dochody budżetów gmin. W strukturze dochodów JST zmniejszył się udział dochodów własnych, dotacji ogółem oraz dotacji otrzymanych na realizację projektów europejskich, zwiększył się natomiast udział subwencji ogólnej. Głównym źródłem dochodów JST były dochody własne, które wzrosły w porównaniu z 2020 r. Zwiększył się także dochód ogółem przypadający na 1 mieszkańca województwa.

Łączne dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie świętokrzyskim, tj. gmin, powiatów, miasta na prawach powiatu (Kielce) oraz województwa, w 2021 r. wyniosły łącznie 9740,4 mln zł i stanowiły 2,9% dochodów JST w skali kraju. Lata 2015–2021 to okres ich systematycznego wzrostu w ujęciu wojewódzkim. Na przestrzeni sześciu lat dochody ogółem zwiększyły się o 57,5%, wzrost ten był jednak niższy niż przeciętnie w Polsce, gdzie dochody przekroczyły poziom z 2015 r. o 67,5%.

W porównaniu z 2020 r. dochody ogółem JST były wyższe o 407,9 mln zł, tj. o 4,4%. Większy niż przeciętnie wzrost dochodów odnotowano w budżetach gmin (o 6,3%) i w budżetach powiatów (o 4,8%), natomiast mniejszy w budżecie miasta Kielce (o 2,4%). W budżecie województwa dochody ogółem drugi rok z rzędu były niższe niż rok wcześniej, przy czym dochody uzyskane w 2021 r. były niższe o 8,3% w porównaniu do 2020 r. (w 2020 r. były niższe o 1,5%).

W 2021 r. największy udział w strukturze dochodów ogółem JST województwa świętokrzyskiego miały dochody gmin (61,7%), a ich udział zwiększył się o 1,1 p.proc. w porównaniu do roku poprzedniego. Zwiększył się również udział dochodów powiatów (o 0,1 p.proc.) i wyniósł 15,9%. Udział miasta Kielce wyniósł 15,9% (o 0,3 p.proc. mniej niż w 2020 r.), a województwa – 6,5% (o 0,9 p.proc. mniej).

Na przestrzeni lat 2015–2021 dochody ogółem JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca systematycznie rosły i w porównaniu z 2015 r. były wyższe o 66,3%. W 2021 r. na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 8163 zł dochodów JST, tj. o 418 zł więcej niż w 2020 r. i o 3255 zł więcej niż w 2015 r. Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego dość wyraźnie różniły się między sobą pod względem wielkości dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W jedynym mieście na prawach powiatu – Kielcach i gminach były one znacznie wyższe niż w powiatach i województwie.

Tablica 45. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 45. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021		
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogó- łem dochodów share of own rev- enue in % of total revenue	
Ogółem Total	4908	6995	7745	8163	37,6	
Gminy ^a Gminas ^a	3199	4948	5555	5966	36,2	
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5497	7636	8055	8322	47,4	
Powiaty Powiats	973	1254	1454	1540	33,3	
Województwo Voivodships	527	566	572	530	36,5	

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Wśród gmin najwyższy dochód ogółem na 1 mieszkańca w 2021 r. odnotowano w gminach: Nowiny (9093 zł), Fałków (8029 zł) i Bogoria (7666 zł), a najniższy w: Miedzianej Górze (5006 zł), Opatowie (5052 zł), Ostrowcu Świętokrzyskim (5056 zł) i Skarżysku-Kamiennej (5105 zł).

Wśród powiatów najwyższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie opatowskim (2425 zł) i kazimierskim (2093 zł), a najniższy w powiecie kieleckim (1175 zł).

Jedną z podstawowych miar samodzielności JST jest ich samodzielność finansowa mierzona udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem. Ich wysoki udział gwarantuje możliwość prowadzenia autonomicznej polityki rozwoju, w tym polityki inwestycyjnej.

Źródłami dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Głównym źródłem dochodów JST były dochody własne, które w 2021 r. wyniosły 3659,0 mln zł i stanowiły 37,6% dochodów ogółem JST. Dochody własne JST wzrosły zarówno w porównaniu z 2015 r. (o 50,5%), jak również z 2020 r. (o 0,3%). W 2021 r. tempo ich wzrostu cechowało się mniejszym zróżnicowaniem niż rok wcześniej. W porównaniu z 2020 r. dochody własne najszybciej wzrosły w budżecie miasta Kielce (o 4,6%). W budżetach powiatów oraz województwa wzrosły po 2,1%, natomiast w budżetach gmin były o 1,7% niższe niż w 2020 r.

Z uwagi na fakt, że dochody własne miasta Kielce rosły szybciej niż ich dochody ogółem, zwiększył się ich udział. W 2020 r. udział ten wynosił 46,4%, a w 2021 r. wzrósł do 47,4%. Odwrotna sytuacja wystąpiła w powiatach, gdzie wzrost dochodów własnych był ponad dwukrotnie mniejszy niż dochodów ogółem, co przełożyło się na spadek udziału tej grupy dochodów w dochodach ogółem. W 2021 r. udział ten wyniósł 33,3% i był niższy o 0,9 p.proc. niż w 2020 r. W budżetach gmin dochody własne na przestrzeni roku

były niższe, przy jednoczesnym wzroście dochodów ogółem, tym samym zmniejszył się ich udział z 39,2% w 2020 r. do 36,2% w 2021 r. W budżecie województwa dochody własne w porównaniu z 2020 r. wzrosły przy jednoczesnym spadku dochodów ogółem, w związku z tym zwiększył się ich udział z 32,8% w 2020 r. do 36,5% w 2021 r.

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w poszczególnych gminach województwa świętokrzyskiego był dość mocno zróżnicowany i kształtował się w zakresie od 18,1% w Waśniowie, do 62,6% w Nowinach. Duży udział odnotowano także w Połańcu (59,8%) oraz Sandomierzu (53,5%). W ramach powiatów udział ten nie był tak silnie zróżnicowany jak w przypadku gmin. Najwyższy udział dochodów własnych odnotowano w powiatach kieleckim (52,1%) i starachowickim (34,3%), a najmniejszy w powiecie skarżyskim (26,5%).

W strukturze dochodów własnych JST największy udział miały wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (38,7%). Wpływy z podatku od nieruchomości stanowiły 17,0% dochodów własnych, z podatku dochodowego od osób prawnych - 6,4%, natomiast dochody z majątku - 4,7%.

W 2021 r. z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych do budżetów JST województwa świętokrzyskiego wpłynęło 1416,5 mln zł (o 12,9% więcej niż w rok wcześniej). Budżety gmin z tytułu udziału w PIT otrzymały 811,3 mln zł (o 12,6% więcej niż w 2020 r.), miasto Kielce - 342,4 mln zł (o 14,2% więcej), powiaty - 217,5 mln zł (o 12,4% więcej), a województwo - 45,3 mln zł (o 12,8% więcej). Dochody z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w największym stopniu zasiliły budżet miasta Kielce, gdzie stanowiły 46,5% dochodów własnych. W powiatach i gminach ich udział wyniósł odpowiednio 42,2% i 37,3%. Spośród gmin najwyższy udział wystąpił w Miedzianej Górze (58,7%), Masłowie (53,3%) i Bliżynie (52,8%), a najniższy, w Bogorii (19,2%) i Ożarowie (19,5%).

Drugim pod względem wartości źródłem dochodów własnych JST był podatek od nieruchomości. W 2021 r. z tego tytułu do budżetów gmin i budżetu miasta Kielce wpłynęło 620,2 mln zł, tj. o 4,4% więcej niż rok wcześniej (katalog dochodów własnych samorządów powiatowych oraz województwa nie zawiera wpływów z podatku od nieruchomości). W gminach dochody z tego tytułu stanowiły 23,0% wartości dochodów własnych, natomiast w budżecie miasta Kielce - 16,4%. Znaczenie tego źródła dochodów różniło się jednak w zależności od gminy. Zróżnicowanie pomiędzy gminami było większe niż w przypadku podatku dochodowego od osób fizycznych. Najwyższy udział wystąpił w Osieku, Tuczępach i Nowinach, gdzie z tego tytułu pochodziło 49,9%, 45,0% i 43,7% dochodów własnych gmin, a najniższy w Bielinach i Złotej, odpowiednio 3,7% i 7,2%.

Z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych do budżetów JST w 2021 r. wpłynęło 233,1 mln zł (o 23,2% więcej niż w 2020 r.), co stanowiło 6,4% dochodów własnych JST. Do budżetu województwa wpłynęło 150,4 mln zł (o 23,0% więcej niż w 2020 r.). Gminy z tego tytułu otrzymały 49,5 mln zł (o 27,8% więcej niż w 2020 r.), miasto Kielce - 23,0 mln zł (o 13,1% więcej), a powiaty - 10,3 mln zł (o 28,7% więcej). Podatek dochodowy od osób prawnych miał największy udział w budżecie województwa (65,1% dochodów własnych). W budżetach gmin, miasta Kielce oraz powiatów dochody z tego źródła miały mniejszy udział, stanowiąc odpowiednio: 2,3%, 3,1% oraz 2,0% dochodów własnych poszczególnych JST.

Dochody z majątku budżetów JST w 2021 r. wyniosły 170,9 mln zł i były o 13,2% wyższe niż w rok wcześniej. Największy udział dochodów majątkowych w dochodach własnych zanotowano w budżecie miasta Kielce (8,1%), do którego wpłynęło 59,5 mln zł dochodów majątkowych (o 1,2% mniej niż w 2020 r.). Wpływy do budżetów gmin z tego tytułu były większe o 29,5% i wyniosły 96,3 mln zł, co stanowiło 4,4% dochodów własnych gmin. Budżety powiatów i województwa otrzymały odpowiednio: 9,4 mln zł (mniej o 17,4%) i 5,8 mln zł (więcej o 14,4%), co miało kolejno 1,8% oraz 2,5% udziału w dochodach własnych tych jednostek.

Dochody własne budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca w porównaniu z 2020 r. wzrosły o 1,3%, tj. 39 zł i o 58,9% w odniesieniu do 2015 r., tj. o 1137 zł. W 2021 r. kształtowały się na poziomie 3067 zł, co stanowiło 37,6% dochodów ogółem przypadających na 1 mieszkańca. Pod względem wysokości dochodów własnych przypadających na 1 mieszkańca poszczególne jednostki samorządu terytorialnego różniły się między sobą. Najwyższe dochody na 1 mieszkańca zanotowano dla miasta Kielce - 3948 zł (o 208 zł więcej niż w 2020r.). W gminach na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 2162 zł (o 15 zł więcej

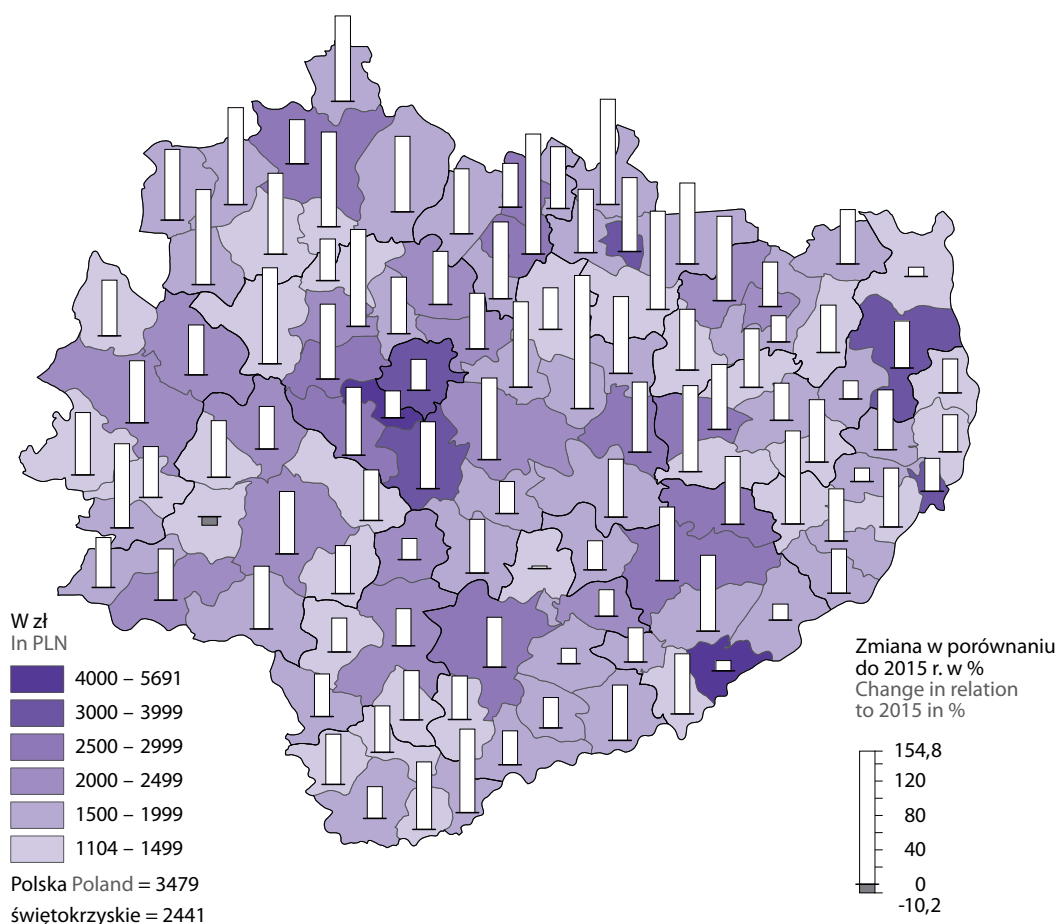
niż w 2020 r.), w powiatach - 512 zł (o 15 zł więcej niż w 2020 r.), a w województwie - 194 zł (o 6 zł więcej niż w 2020 r.). Wyraźne dysproporcje między jednostkami poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego wynikają przede wszystkim z ustawowo różnych udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

Udział dochodów własnych przypadających na 1 mieszkańca w dochodach ogółem per capita w 2021 r. na poszczególnych poziomach JST był zróżnicowany. Najwyższy był w mieście Kielce (47,4%). W województwie wyniósł 36,5%, nieznacznie mniejszy był w gminach (36,2%), natomiast w powiatach był najniższy i stanowił 1/3 dochodów ogółem.

W 2021 r. w grupie najzamożniejszych gmin województwa znalazły się Nowiny i Połaniec, gdzie na 1 mieszkańca przypadało średnio odpowiednio 5691 zł oraz 4356 zł dochodów własnych, a najniższy dochód własny na 1 mieszkańca odnotowano w gminach Bejsce (1104 zł) i Tarłów (1106 zł). W porównaniu z 2020 r. najwyższy wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca gminy zanotowano w gminie Stąporków (wzrost o 30,1%). W budżetach 51,5% gmin dochody własne na 1 mieszkańca były niższe niż rok wcześniej. Największy spadek wystąpił w Bejskach (o 42,8%), Kluczewsku (o 38,8%) oraz Radkowie (o 37,6%).

Mapa 47. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2021 r.

Map 47. Own revenue of budgets of gminas^a per capita in 2021

a Dochody miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
a Revenues of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Oprócz dochodów własnych na dochody ogółem budżetów JST składają się również dotacje. W 2021 r. jednostkom samorządu terytorialnego przekazano dotacje w kwocie 3012,6 mln zł, z czego 505,3 mln zł (16,8%) to dotacje na zadania inwestycyjne. Łącznie dotacje stanowiły 30,9% ogółu dochodów JST (o 2,6 p.proc. mniej niż w 2020 r.). W porównaniu z 2020 r. dotacje ogółem JST były niższe o 118,2 mln zł (o 3,8%), przy czym dotacje na zadania inwestycyjne były niższe o 16,5%. Udział dotacji w dochodach ogółem poszczególnych JST w 2021 r. był najwyższy w budżetach gmin (35,3%), a najniższy w budżetach powiatów (21,2%). W budżecie miasta Kielce stanowił 26,0% dochodów ogółem, a w budżecie województwa – 25,2%.

W 2021 r. na 1 mieszkańca przypadało 2525 zł dotacji ogółem JST, z tego na dotacje na wydatki inwestycyjne – 298 zł. W mieście Kielce i gminach wartości dotacji ogółem były zbliżone i wyniosły odpowiednio 2167 zł i 2106 zł, natomiast w budżetach powiatów i województwa były niższe i na każdego mieszkańca przypadało przeciętnie 327 zł w powiatach i 133 zł w województwie. Na zadania inwestycyjne per capita przypadało: w gminach – 329 zł, w mieście Kielce - 178 zł, w powiatach – 78 zł, a w województwie – 53 zł. W ujęciu gminnym dotacje ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się od 1537 zł we Włoszczowie (o 18,9% mniej w porównaniu z 2020 r.) i 1575 zł w Skarżysku-Kaminnej (o 2,5% mniej), do 4043 zł w Fałkowie (o 60,0% więcej) i 3468 zł w Działoszycach (wzrost o 76,1% więcej), natomiast najwyższą wartość dotacji inwestycyjnych na 1 mieszkańca zanotowano w gminach Fałków (1729 zł) i Bieliny (1095 zł), a najmniej środków na ten cel przeznaczono w gminach Włoszczowa i Wodzisław (po 17 zł).

Dotacje celowe wszystkich szczebli JST w 2021 r. wyniosły łącznie 2504,8 mln zł, tj. o 6,4% więcej w porównaniu z 2020 r. i na 1 mieszkańca wyniosły 2099 zł. W grupie dotacji celowych największy udział stanowiły dotacje z budżetu państwa (91,1%), które w porównaniu z 2020 r. wzrosły o 0,2%. W ramach dotacji z budżetu państwa najwięcej środków jednostki samorządu terytorialnego otrzymały na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej (88,8%) oraz na zadania własne (11,0%).

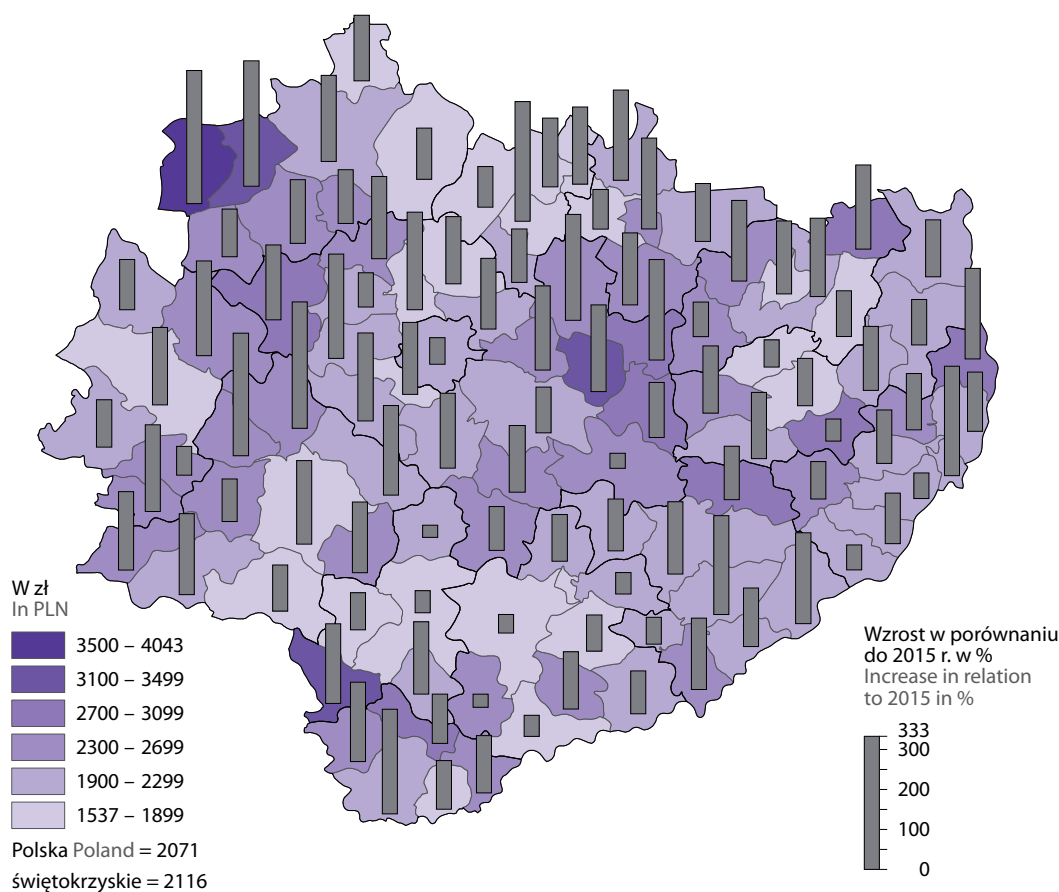
Z ogółu otrzymanych przez JST dotacji 16,9% (tj. 507,9 mln zł), to dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200, 620, 205, 625 klasyfikacji budżetowej). Z ogółu dotacji europejskich, 70,1% (tj. 356,0 mln zł) stanowiły dotacje na zadania inwestycyjne (paragrafy 620 i 625). W porównaniu z 2020 r. dotacje z funduszy europejskich były niższe o 269,5 mln zł, w tym dotacje na cele inwestycyjne o 182,4 mln zł. Oznacza to spadek odpowiednio o 34,7% i o 33,9%.

Najwięcej środków ze źródeł zewnętrznych, w tym z funduszy europejskich (tj. dotacji z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625) w 2021 r. zasiliło budżet gmin - 254,8 mln zł, co stanowiło 50,2% ogólnej kwoty pozyskanej z tego tytułu przez budżety JST. Budżet województwa otrzymał 123,6 mln zł, tj. 24,3% tej kwoty. Powiaty uzyskały 80,7 mln zł (15,9%), a miasto Kielce – 48,8 mln zł (9,6%). Środki te w większości przeznaczone były na inwestycje. Gminy przeznaczyły na ten cel 81,9% pozyskanych środków, powiaty - 69,6%, miasto Kielce – 62,0%, a województwo - 49,3%. W 2021 r. największy udział środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem poszczególnych szczebli JST zanotowano w dochodach województwa (19,5%), mniejszy w powiatach (5,2%) i gminach (4,2%), a najmniejszy w mieście Kielce (3,1%).

W porównaniu z 2020 r. udziały środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem były mniejsze na wszystkich poziomach JST, przy czym najbardziej spadły w budżecie województwa (o 11,1 p.proc.). W budżecie miasta Kielce, budżetach gmin i budżetach powiatów ogółem zmniejszyły się o odpowiednio: 4,2 p.proc., 2,0 p.proc. i o 1,7 p.proc.

W 2021 r. dotacje JST otrzymane na realizację projektów europejskich (paragrafy 200, 620, 205 i 625) w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 426 zł. W gminach było to przeciętnie 253 zł, w mieście Kielce omawiane dotacje wyniosły 262 zł na osobę. W powiatach wskaźnik ten wyniósł przeciętnie 80 zł, a w województwie – 104 zł.

Mapa 48. Dotacje^a dla gmin^b na 1 mieszkańca w 2021 r.
 Map 48. Grants^a for gminas^b per capita in 2021

a Suma dotacji celowych oraz dotacji z paragrafów 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Sum of targeted grants and grants from paragraphs 200 and 620; 205 and 625 of the budget classification. b Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały również subwencję ogólną z budżetu państwa w wysokości 3068,7 mln zł, o 20,2% więcej niż w 2020 r., przez co udział subwencji w strukturze dochodów ogółem zwiększył się z 27,4% rok wcześniej, do 31,5% w 2021 r. Największą składową subwencji ogólnej (54,5%) stanowiła część oświatowa w kwocie 1672,8 mln zł. Najbardziej zależne od dochodów z budżetu państwa, przekazywanych w formie subwencji były budżety powiatów, gdzie udział subwencji w dochodach ogółem wyniósł 45,5%, w mniejszym stopniu budżet województwa (38,3%), gmin (28,5%) i miasta Kielce (26,5%).

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

Struktura udziału wydatków jednostek samorządowych poszczególnych szczebli w wydatkach ogółem JST w 2021 r. była zbliżona do struktury dochodów. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w porównaniu z 2020 r. były wyższe, przy czym najbardziej wzrosły wydatki budżetów gmin. W strukturze wydatków JST zmniejszył się udział wydatków majątkowych na rzecz wydatków bieżących. W skali roku zmniejszyła się zarówno wartość wydatków inwestycyjnych, jak również ich udział w wydatkach ogółem.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego w 2021 r. zrealizowały wydatki ogółem w wysokości 9179,4 mln zł. W tej kwocie największy udział miały wydatki gmin (5639,3 mln zł, tj. 61,4% wydatków ogółem JST), a wyraźnie mniejszy – miasta Kielce (1542,4 mln zł; 16,8%), powiatów (1442,2 mln zł; 15,7%) i województwa (555,5 mln zł; 6,1%).

W porównaniu z 2020 r. wydatki ogółem JST były wyższe o 3,1%, tj. o 274,5 mln zł i o 47,1%, tj. 2941,2 mln zł w relacji do 2015 r. Większy wzrost wydatków niż przeciętnie w budżetach JST odnotowano w budżetach gmin (o 5,0%) oraz powiatów (o 4,4%), natomiast w budżetach miasta Kielce i województwa wydatki były niższe niż w 2020 r. odpowiednio o 0,9% i 6,5%.

Główne obciążenie budżetów JST stanowiły wydatki bieżące. W 2021 r. osiągnęły one wartość 7787,1 mln zł, co stanowiło 84,8% wydatków ogółem (o 1,9 p.proc. więcej niż przed rokiem). W skali roku łączne wydatki bieżące JST wzrosły o 5,5%.

Udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem najwyższy był w mieście Kielce (91,9%). W budżetach powiatów i gmin kształtował się na zbliżonym poziomie i wyniósł odpowiednio 86,7% i 84,2%, natomiast w budżecie województwa był najniższy i stanowił 67,1% wydatków ogółem. Na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stosunkowo najczęściej przeznaczły powiaty (55,0% wydatków ogółem), a najmniej województwo (23,1%). W budżetach gmin ten rodzaj wydatków stanowił 31,8% wydatków ogółem, a w mieście Kielce – 37,9%.

Na wydatki majątkowe jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły 1392,3 mln zł, tj. o 8,5% mniej niż w 2020 r. Kwota ta stanowiła 15,2% wydatków ogółem i prawie w całości (97,6%) była przeznaczona na inwestycje. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w 2021 r. wyniósł: w gminach 15,4%, w mieście Kielce - 7,8%, w powiatach - 13,2%, a w województwie - 32,5%.

W strukturze wydatków budżetów JST województwa świętokrzyskiego w 2021 r. na wydatki inwestycyjne przeznaczonych było 1358,3 mln zł (o 9,2% mniej niż rok wcześniej). Gminy przeznaczyły na ten cel 867,4 mln zł (63,9% wydatków inwestycyjnych JST), powiaty - 189,8 mln zł (14,0%), województwo - 180,3 mln zł (13,3%), a najmniej miasto Kielce - 120,8 mln zł (8,9%).

Wydatki ogółem JST na 1 mieszkańca wyniosły 7693 zł i były wyższe zarówno w odniesieniu do 2020 r., jak również do 2015 r. odpowiednio o 4,1% i 55,4%. Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego różniły się wyraźnie między sobą pod względem wielkości wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W mieście na prawach powiatu (Kielcach) i gminach były one znacznie wyższe niż w powiatach i województwie.

Tablica 46. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 46. Expenditure of budgets of local government units

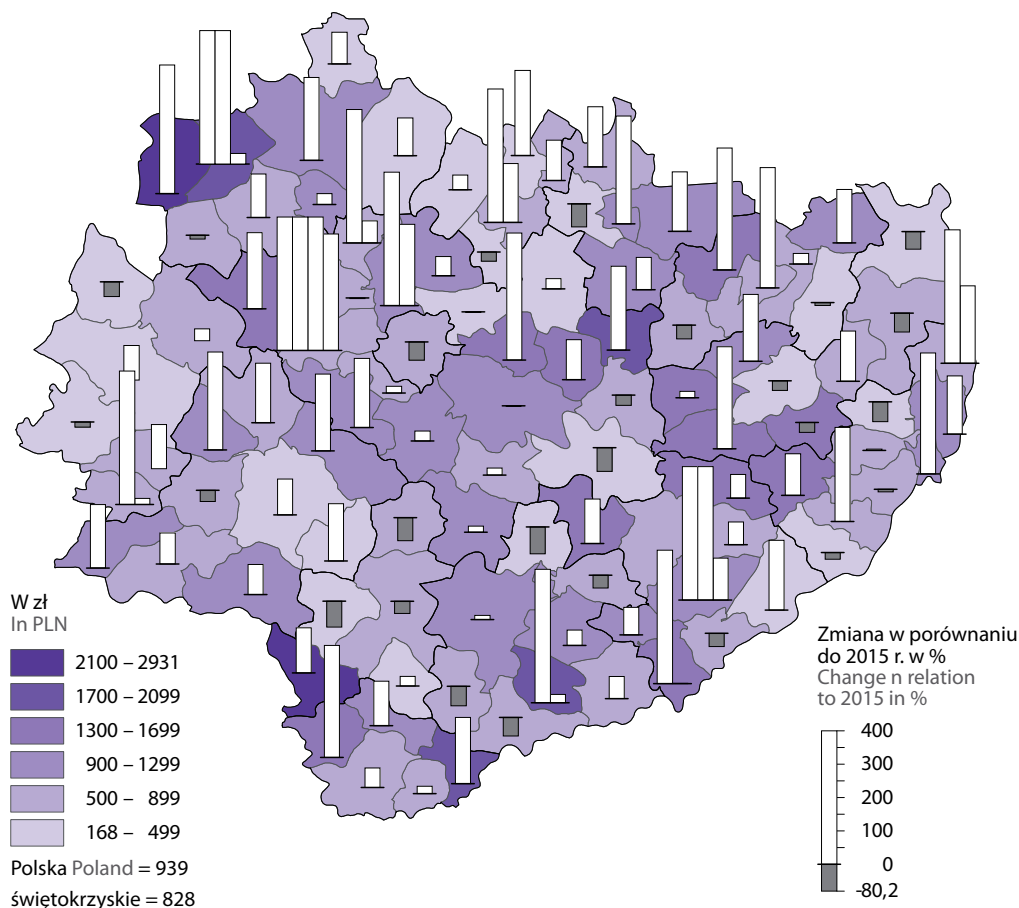
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of invest- ment expendi- tures in % of total expenditure
Ogółem Total	4951	6891	7390	7693	14,8
Gminy ^a Gminas ^a	3133	4894	5285	5602	15,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	6067	7911	8266	8270	7,8
Powiaty Powiats	960	1148	1359	1433	13,2
Województwo Voivodship	547	554	493	466	32,5

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2021 r. wydatki majątkowe JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się na poziomie 1167 zł, tj. o 96 zł mniej niż w 2020 r., z czego na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 1138 zł wydatków inwestycyjnych (tj. o 103 zł mniej niż rok wcześniej). W 2015 r. wydatki majątkowe ogółem wyniosły 1074 zł na osobę, z tej kwoty na inwestycje przeznaczonych było 1051 zł.

Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego różniły się między sobą pod względem wielkości wydatków na 1 mieszkańca. W gminach wskaźnik ten dla wydatków majątkowych ukształtował się na poziomie 887 zł (o 13 zł więcej niż w 2020 r. i o 389 zł więcej niż w 2015 r.), z czego 862 zł przypadało na wydatki inwestycyjne (o 1 zł mniej niż w 2020 r. i o 373 zł więcej niż w 2015 r.). W mieście Kielce omawiany wskaźnik wyniósł odpowiednio 667 zł dla wydatków majątkowych (mniej zarówno w porównaniu do 2020 r. - o 481 zł, jak również do 2015 r. - o 863 zł.), oraz 648 zł dla wydatków inwestycyjnych (o 451 zł mniej niż w 2020 r. i o 798 mniej niż w 2015 r.). W budżetach powiatów ogółem na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 191 zł wydatków majątkowych (o 13 zł więcej niż rok wcześniej i o 61 zł więcej niż w 2015 r.), z czego na wydatki inwestycyjne przeznaczonych było 189 zł (o 15 zł więcej w porównaniu z 2020 r. i o 61 zł więcej niż w 2015 r.). W budżecie województwa na 1 mieszkańca przypadało średnio 153 zł wydatków majątkowych (o 43 zł mniej niż w 2020 r. i o 152 zł mniej niż w 2015 r.), z tego 151 zł przeznaczone było na wydatki inwestycyjne (mniej o 45 zł w porównaniu do 2020 r. i o 154 zł mniej niż sześć lat wcześniej).

Mapa 49. Wydatki inwestycyjne gmin^a na 1 mieszkańca w 2021 r.
 Map 49. Investment expenditure of gminas^a per capita in 2021

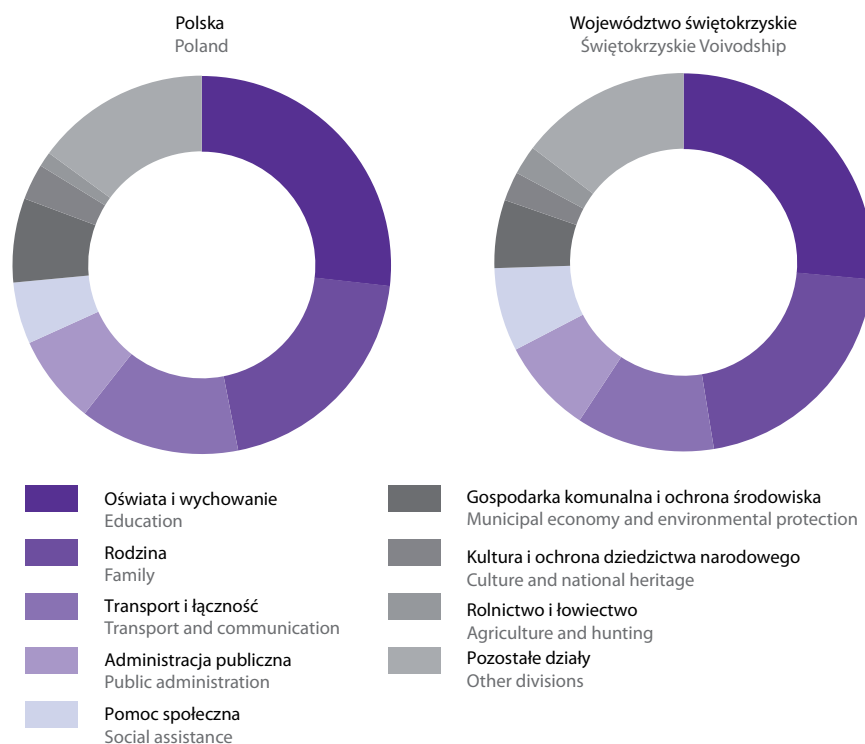
a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.
 a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

W gminach najwyższe wydatki majątkowe inwestycyjne przypadające na 1 mieszkańca poniosła gmina Fałków – 2931 zł (w 2020 r., 986 zł) i Działoszyce – 2629 zł (w 2020 r. 509 zł), a najniższe gmina Gnojno – 168 zł (rok wcześniej - 508 zł). Wydatki inwestycyjne przypadające na 1 mieszkańca powiatów były mniej zróżnicowane niż w gminach i kształtowały się w granicach od 86 zł na 1 mieszkańca w powiecie sandomierskim, do 357 zł w powiecie kazimierskim.

W strukturze wydatków budżetów JST według działów w 2021 r. można zaobserwować, że 6 działów klasyfikacji budżetowej skupiało ponad 80% ogółu wydatków. Najwięcej środków przeznaczonych było na oświatę i wychowanie (27,7% wydatków ogółem). Dużą część środków przekazano w ramach działu rodzina (20,3%) oraz transport i łączność (10,3%). Ponadto istotną część wydatkowano także na: administrację publiczną (8,6%), pomoc społeczną (7,1%) oraz gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (6,8%). Podobnie kształtowała się wartość udziałów poszczególnych wydatków JST w Polsce według działów klasyfikacji budżetowej.

Wykres 73. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2021 r.

Chart 73. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2021

Strukturę wydatków ogółem JST według działów cechowała duża stabilność. Różnice do 2020 r. były niewielkie i nie miały wpływu na kolejność działów w strukturze.

W budżetach gmin i miasta na prawach powiatu największy udział miały wydatki w ramach działów oświata i wychowanie oraz rodzina. Wydatki z tych dwóch działów w budżetach gmin stanowiły odpowiednio 27,8% i 26,9% wydatków ogółem, natomiast w budżecie miasta Kielce – 31,9% oraz 17,9%. W budżetach powiatów największy udział miały wydatki z działów oświata i wychowanie (31,4% wydatków ogółem powiatów) oraz transport i łączność (12,1%). W budżecie województwa najwięcej wydatków poniesionych było w ramach działu transport i łączność (43,2%). Różna struktura wydatków jednostek poszczególnych szczebli samorządu wynikała z odmienności przypisanych im zadań.

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego**7.3. Result of budgets of local government units**

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego w województwie świętokrzyskim ogółem, podobnie jak rok wcześniej zamknęły rok budżetowy nadwyżką.

Jednostki samorządu terytorialnego ogółem w województwie zamknęły rok budżetowy 2021 nadwyżką w wysokości 561,0 mln zł (wobec nadwyżki w wysokości 427,5 mln zł w 2020 r.). Na tę kwotę złożyły się nadwyżki w budżetach: gmin (366,6 mln zł), powiatów (107,8 mln zł), województwa (76,9 mln zł) oraz miasta Kielce (9,7 mln zł).

Relacja nadwyżki budżetowej JST do dochodów ogółem w 2021 r. ukształtowała się na poziomie 5,8%.

W gminach relacja ta wyniosła 6,1%, w powiatach 7,0%, w województwie 12,2%, a najmniejsza była w mieście Kielce, gdzie wyniosła 0,6%. W porównaniu z 2020 r. wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego uległ poprawie. Dla porównania relacja nadwyżki budżetowej JST do dochodów ogółem rok wcześniej wyniosła 4,6%. W 2020 r. w gminach wskaźnik ten wyniósł 4,9%, w powiatach 6,5%, a w województwie 13,9%. W mieście Kielce, gdzie w 2020 r. zanotowano deficyt relacja ta wyniosła 2,6%.

W 2021 r. nadwyżka budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła przeciętnie 470 zł, przy czym w gminach było to 364 zł, w powiatach 107 zł, w budżecie województwa 64 zł, zaś w mieście Kielce osiągnęła wartość 52 zł.

Tablica 47. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów ogółem w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	-54,5	128,0	427,5	561,0	5,8
Gminy ^a Gminas ^a	69,9	56,8	275,1	366,6	6,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-113,2	-53,6	-39,7	9,7	0,6
Powiaty Powiats	14,1	110,5	96,5	107,8	7,0
Województwo Voivodship	-25,4	14,3	95,6	76,9	12,2

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

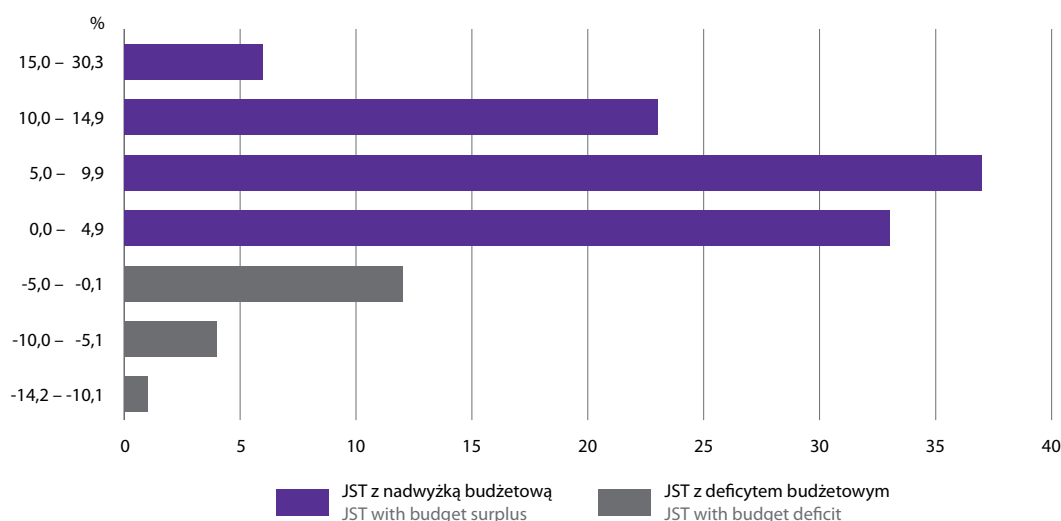
Spośród 101 gmin województwa świętokrzyskiego (bez miasta na prawach powiatu) 90 gmin uzyskało nadwyżkę budżetową w wysokości 396,8 mln zł. Pozostałe 11 gmin zamknęło rok budżetowy deficytem na łączną kwotę 30,2 mln zł. Wśród gmin, w których wystąpiła ujemna różnica między dochodami a wydatkami, 63,6% stanowiły gminy, w których relacja deficytu do dochodów nie przekroczyła 5%. Ponad 10-procentowy deficyt osiągnęła tylko jedna jednostka.

Wśród gmin z nadwyżką budżetową najliczniejszą grupę stanowiły gminy o relacji nadwyżki do dochodów powyżej 10%, ich udział wyniósł 41,1%. Nadwyżka w przedziale od 5% do 10% wystąpiła w 25 jednostkach (27,8% ogółu gmin, w których była nadwyżka). Dla porównania rok wcześniej nadwyżka, która przekroczyła 10% dochodów wystąpiła w 25 gminach.

W przypadku budżetów powiatów, 10 uzyskało nadwyżkę budżetową w wysokości 110,2 mln zł, a 3 wykazały deficyt w kwocie 2,5 mln zł.

Wykres 74. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2021 r.

Chart 74. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2021

Gminami, które w stosunku do swoich dochodów osiągnęły największą nadwyżkę budżetową były Wilczyce i Moskorzew, gdzie ta relacja wyniosła odpowiednio 26,7% i 19,6%. Gminą z relatywnie największym deficytem, w której wydatki przewyższyły dochody o 10,6% były Działoszyce, a w mniejszym stopniu Oleśnica (relacja 7,3%).

W powiatach największa nadwyżka wystąpiła w powiecie kieleckim, gdzie relacja wyniku finansowego do dochodów wyniosła 21,5%.

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Do końca czerwca 2022 r. w województwie świętokrzyskim w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 zawarto umowy o dofinansowanie projektów o wartości 16,7 mld zł, co stanowiło 3,0% całkowitej wartości w kraju. Największe środki przeznaczono na realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Umowa Partnerstwa 2014-2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Do końca czerwca 2022 r. w województwie świętokrzyskim wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 osiągnęła 16673,7 mln zł. Ze środków UE pochodziło 10378,3 mln zł, co stanowiło 62,2% ogółu dofinansowania. Całkowita wartość projektów zrealizowanych do czerwca 2022 r. na terenie województwa świętokrzyskiego stanowiła 3,0% wielkości krajowej i w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 14104 zł.

Ponad połowa całkowitej wartości umów (8664,6 mln zł) wykorzystywana była w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego, przy czym 69% tej kwoty stanowiło dofinansowanie ze środków UE. Znaczne fundusze (3604,0 mln zł) przeznaczone zostały także na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (w tym 50% pochodziło ze środków UE). Trzecie miejsce pod względem wielkości wydatkowanych środków przypadło na przedsięwzięcia realizowane w ramach programu Inteligentny Rozwój. Ich łączna wartość osiągnęła 1591,0 mln zł. Udział funduszy UE był dla tych przedsięwzięć relatywnie niski i wyniósł 45%. Najwyższy udział dofinansowania ze środków UE występował w projektach z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (87%). Projekty realizowane w ramach tego programu miały wartość 623,0 mln zł. Ponadto 492,6 mln zł przeznaczono na program Polska Cyfrowa. Udział dofinansowania ze środków UE w tej grupie wyniósł 49%.

Należy zauważyć, że samorządy wykorzystują jedynie część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych. Pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp. Z kolei opisane wartości projektów to nie wszystkie środki europejskie wykorzystywane w województwie. Nie obejmują one:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego), Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. realizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

Tablica 48. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca czerwca 2022 r.^a

Table 48. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of June 2022^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	W odsetkach (Polska=100) In percent (Po- land=100)	Na 1 miesz- kańca w zł (Per capita in PLN)
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	16673,7	10378,3	3,0	14104
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	3604,0	1803,1	1,6	3049
Inteligentny Rozwój Smart Growth	1591,0	714,7	2,1	1346
Polska Cyfrowa Digital Poland	492,6	239,8	3,2	417
Polska Wschodnia Eastern Poland	1698,4	1067,0	12,7	1437
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	623,0	541,6	2,4	527
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	8664,6	6012,1	4,2	7329

^a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

^a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

W województwie świętokrzyskim w 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały dotacje na projekty europejskie w kwocie 507,9 mln zł. Najwięcej uzyskały gminy 50,2% ogółu. Na województwo przypadało 24,3% dotacji na projekty europejskie, na powiaty – 15,9%, a na miasto na prawach powiatu – 9,6%.

W stosunku do roku poprzedniego dotacje na projekty europejskie zmniejszyły się o 34,7%. Znaczny spadek odnotowano na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego, w tym największy w mieście na prawach powiatu (o 56,5%) i województwie (o 41,5%).

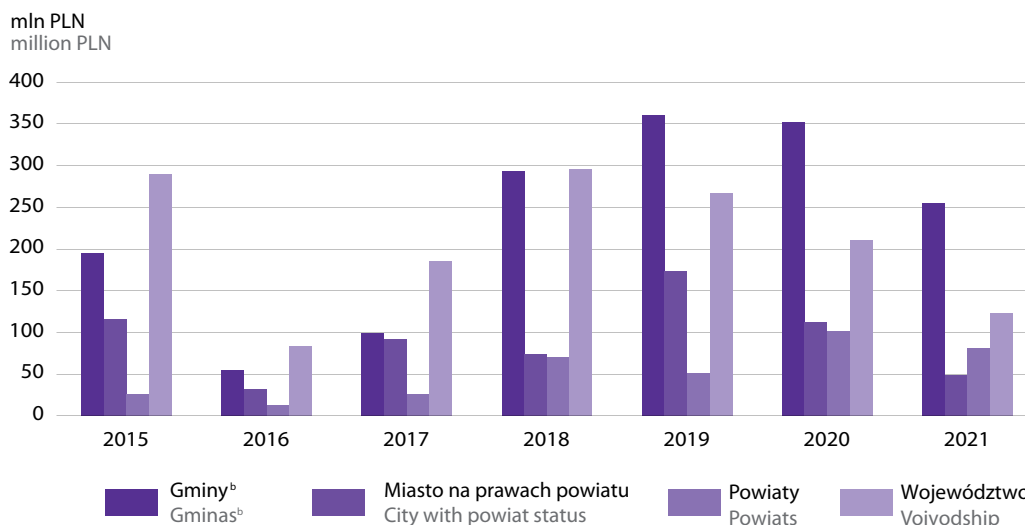
Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodzi do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

Wykres 75. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a

Chart 75. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

^a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. ^b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. ^b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość dotacji na projekty europejskie wyniosła w województwie świętokrzyskim 426 zł. Największą wartością tego wskaźnika charakteryzowało się miasto na prawach powiatu (262 zł), a następnie gminy (253 zł), województwo (104 zł) i powiaty (80 zł).

W przekroju powiatów największe dotacje na projekty europejskie na 1 mieszkańca odnotowano w kazimierskim (211 zł), jędrzejowskim (208 zł) i skarżyskim (167 zł), a najmniejsze w starachowickim i staszowskim (po 36 zł).

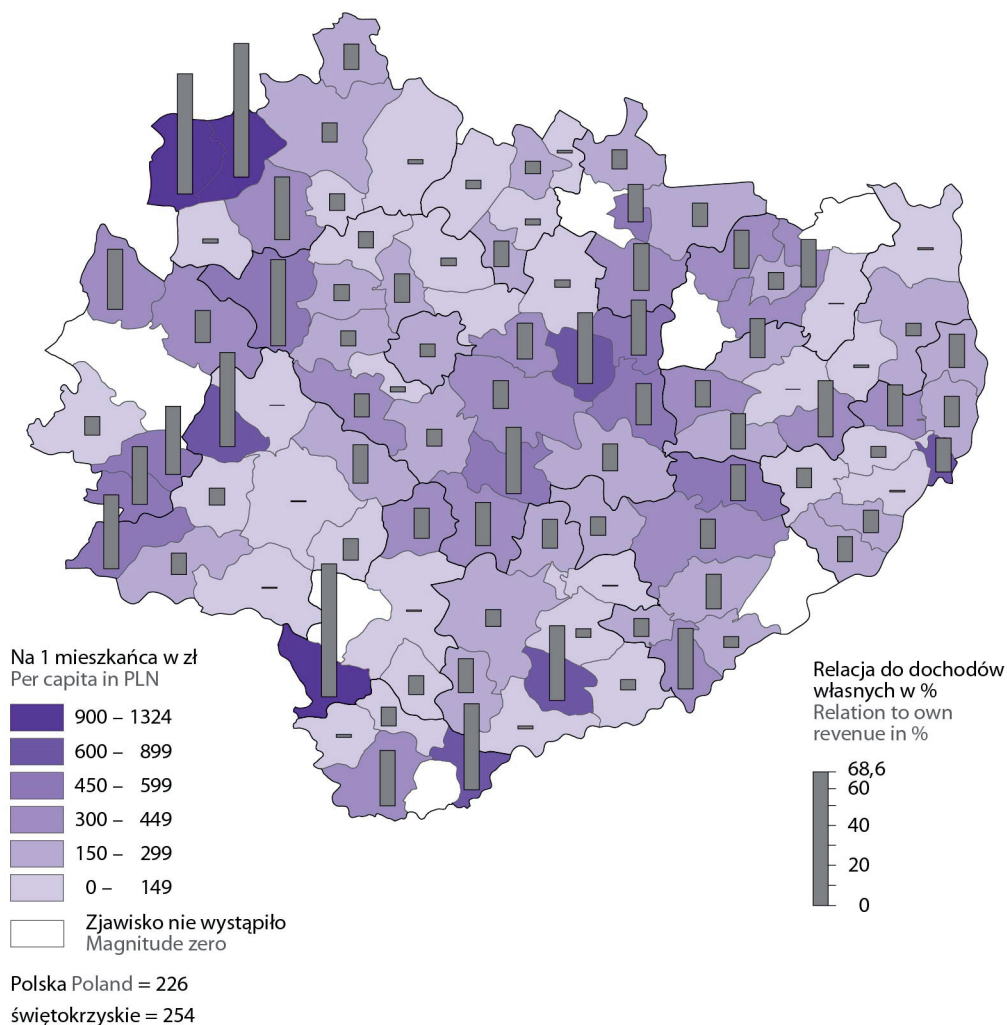
Spośród 95 gmin, które otrzymały dotacje na projekty europejskie, największą wartość na 1 mieszkańca odnotowano w Rudzie Malenieckiej (1324 zł), Fałkowie (1135 zł) i Działoszycach (1047 zł).

Relacja dotacji otrzymanych przez JST na realizację projektów europejskich do dochodów własnych wyniosła 13,9%. Zdecydowanie najwyższa była w województwie i wyniosła 53,5%.

W powiatach dotacje na realizację projektów europejskich stanowiły średnio 15,7% dochodów własnych wahając się od 7,4% w starachowickim do 53,1% w jędrzejowskim. W gminach było to 11,7%, a największy poziom wskaźnika (podobnie jak w przeliczeniu na 1 mieszkańca) wystąpił w Rudzie Malenieckiej (68,6%), Działoszycach (68,3%) i Fałkowie (61,7%). W mieście na prawach powiatu relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych osiągnęła 6,6%.

Mapa 50. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b w 2021 r.

Map 50. Grants received by gminas^a for the implementation of European project^b in 2021

a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

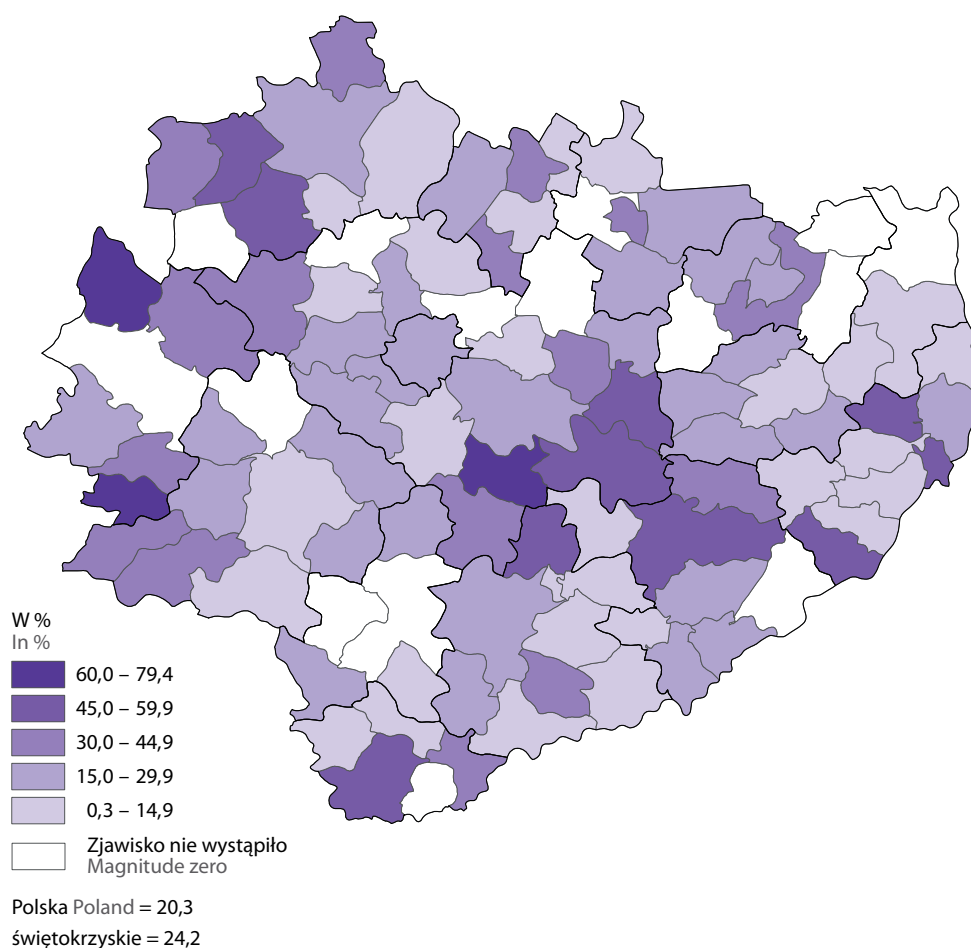
a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

Z ogółu dotacji europejskich 70,1% (356,0 mln zł) stanowiły dotacje na zadania inwestycyjne (§§ 620 i 625). W tej kwocie największy udział miały gminy (208,6 mln zł) i województwo (60,9 mln zł), a w dalszej kolejności – powiaty (56,2 mln zł) i miasto na prawach powiatu (30,3 mln zł). W porównaniu z 2020 r. dotacje z funduszy europejskich na cele inwestycyjne zmniejszyły się o 33,9%.

W 2021 r. fundusze europejskie były źródłem finansowania 26,2% wydatków inwestycyjnych zrealizowanych przez JST. Wyższy niż średnio poziom tego wskaźnika odnotowano na poziomie samorządu województwa (33,8%) i w powiatach (29,6%). Spośród powiatów udział funduszy europejskich w wydatkach inwestycyjnych przekraczał 50% w jędrzejowskim (71,6%), skarżyskim (54,6%) oraz kazimierskim (51,3%). Najmniejszy był on natomiast w staszowskim (9,7%), kieleckim (14,9%) i ostrowieckim (15,4%).

W mieście na prawach powiatu fundusze europejskie stanowiły 25,1% wydatków inwestycyjnych, a w gminach 24,1%.

Mapa 51. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2021 r.
Map 51. Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2021

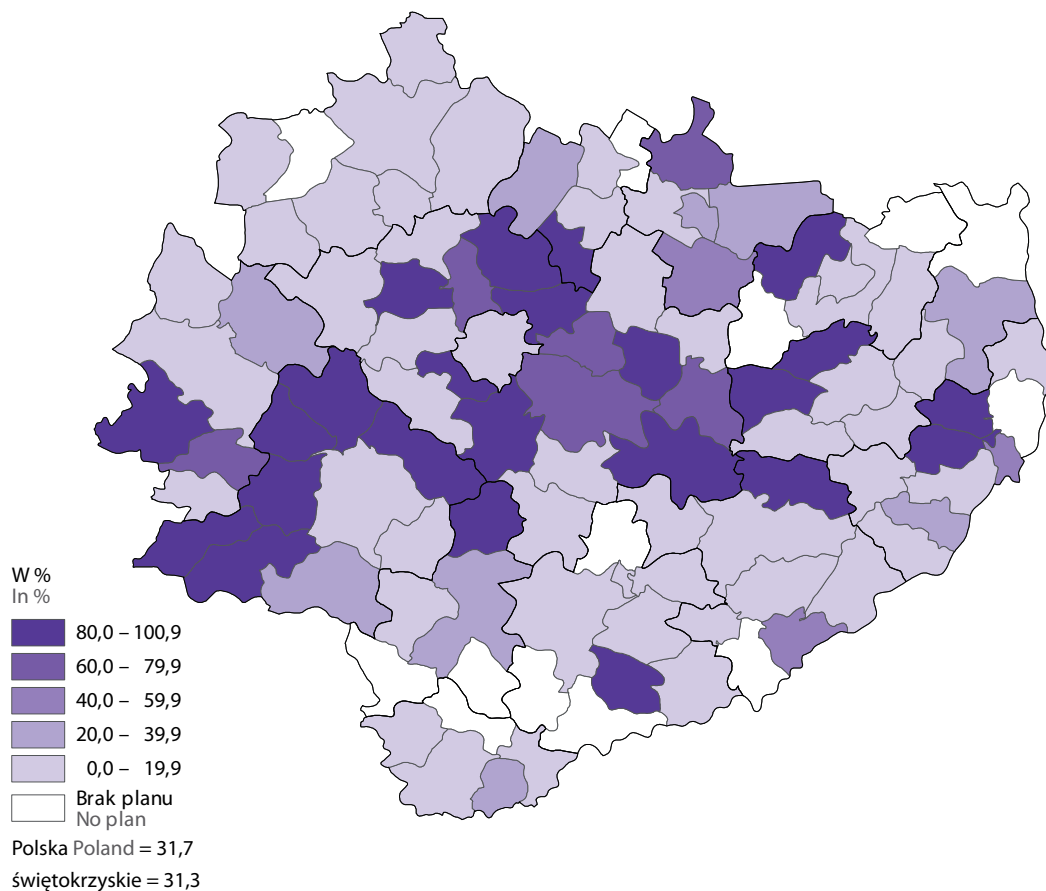
7.5. Planowanie przestrzenne i rewitalizacja

7.5. Spatial planning and revitalisation

Liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2021 zwiększyła się o 30 i na koniec 2021 r. wyniosła 852. Kolejne decyzje podejmowane przez gminy przyczyniały się do poszerzania obszaru objętego planami zagospodarowania przestrzennego. Na koniec 2021 r. teren ten był o 0,2% większy niż rok wcześniej i zajmował 366,1 tys. ha. Oznacza to, że zagospodarowaniem przestrzennym objęte było 31,3% powierzchni województwa. Udział ten był nieznacznie mniejszy niż w skali kraju (31,7%). Omawiany obszar charakteryzował się znacznym zróżnicowaniem udziału powierzchni objętej planami. W 15 gminach województwa tereny zagospodarowane planami obejmowały całą powierzchnię gmin. W kolejnych 10 gminach planami zagospodarowania przestrzennego objętych było od ¼ do 99,9% powierzchni ogółem. W 64 gminach jej udział obejmował od 0,01% (Pacanów, Imielno i Bodzechów), do 74,0% w Górnio. W 2021 r. 13 gmin nie posiadało planu zagospodarowania przestrzennego.

Mapa 52. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem^a w 2021 r.

Map 52. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area^a in 2021

^a Wartość wskaźnika większa od 100% wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez GUGIK z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 rewizji granic jednostek terytorialnych.

^a The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of the municipalities in relation to the geodetic area published by GUGIK, taking into account the revision of territorial units' borders since 2006.

Obok istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na koniec 2021 r., w województwie w trakcie sporządzania na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. znajdowało się 161 projektów o łącznej powierzchni 82,3 tys. ha. W porównaniu do 2020 r. było ich o 25 więcej, przy czym powierzchnia zwiększyła się o 9,0%. Odsetek projektów planów, których sporządzanie trwa dłużej niż 3 lata wyniósł 43,5%.

Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w województwie świętokrzyskim w 2021 r. wyniosła 245,2 tys. ha. i na przestrzeni roku zmniejszyła się o 7,2%

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

Na koniec 2021 roku działania rewitalizacyjne na podstawie GPR (Gminnego programu rewitalizacji uchwalonego na podstawie ustawy o rewitalizacji), PR (Programu rewitalizacji uchwalonego na podstawie ustawy o samorządzie gminnym) lub IDS (Innego dokumentu strategicznego) prowadziły 84 gminy województwa świętokrzyskiego (o 1 gminę więcej niż w 2020 r.).

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

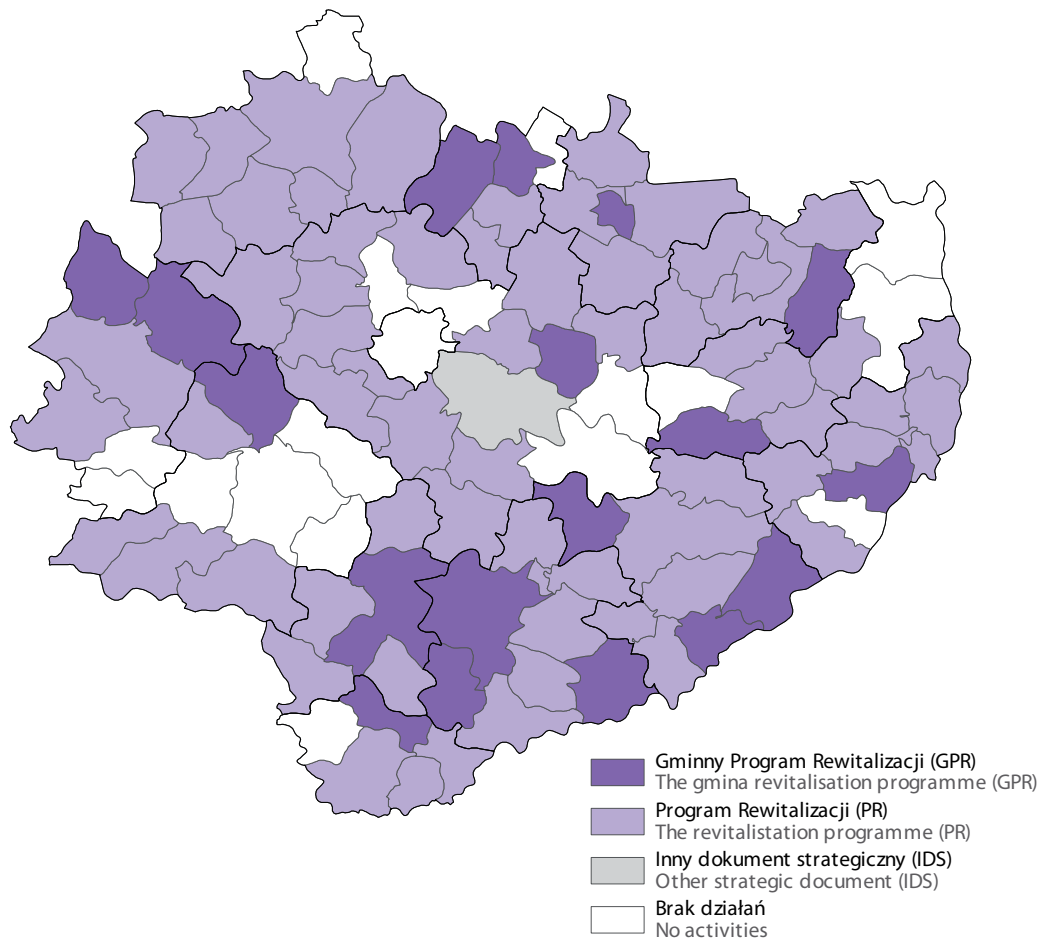
W województwie świętokrzyskim na koniec 2021 r. działania rewitalizacyjne na podstawie programów rewitalizacji (GPR i PR) prowadziły 83 gminy (o 1 więcej niż w 2020 r.). Ich udział w ogólnej liczbie gmin w Polsce na przestrzeni lat 2020-2021 zwiększył się (z 5,6% w 2020 r., do 6,0% w 2021 r.). Większy odsetek gmin posiadających GPR lub PR niż w województwie świętokrzyskim w 2021 r. odnotowano w dwóch województwach: kujawsko-pomorskim (88,9%) oraz zachodniopomorskim (83,2%).

Działania rewitalizacyjne mogą być ponadto prowadzone na podstawie innego dokumentu strategicznego, np. strategii rozwoju gminy. W województwie świętokrzyskim zarówno w 2021 jak i w 2020 r. 1 gmina (Daleszyce) posiadała taki dokument.

W 2021 roku program rewitalizacji posiadało 81,4% wszystkich gmin w województwie świętokrzyskim, z tego: wszystkie gminy miejskie, 78,9% gmin wiejskich i 85,0% gmin miejsko-wiejskich. Miasto Kielce w 2021 r. nie prowadziło działań rewitalizacyjnych.

W odniesieniu do wszystkich gmin w województwie mających programy rewitalizacji widoczna była dominacja programów rewitalizacji przyjętych na podstawie ustawy o samorządzie gminnym (PR). W 2021 r. taki program posiadało 77,4% ogółu gmin prowadzących działania rewitalizacyjne (rok wcześniej - 78,3%). Co piąta gmina prowadząca działania rewitalizacyjne posiadała GPR (w 2021 r. - 21,4%, natomiast w 2020 r. - 20,5%). Dodatkowo gmina Daleszyce prowadziła działania rewitalizacyjne na podstawie innego dokumentu niż program rewitalizacji.

Mapa 53. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2021 r.
Map 53. Activity of the gminas in the field of revitalization in 2021

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi pierwszy etap działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja.

W 2021 roku w województwie świętokrzyskim, podobnie jak rok wcześniej, informacje o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego przekazało 87 gmin, z tego w 2021 r.: 18 gmin posiadało GPR, 61 gmin posiadało PR, a 8 gmin nie posiadało żadnego dokumentu z zakresu rewitalizacji. W 2021 r. 90% gmin, które podały informację o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, były gminami miejsko-wiejskimi. Powierzchnia obszaru zdegradowanego w gminach, które ustaliły obszar zdegradowany w 2021 r. wyniosła 310,5 tys. ha i w porównaniu do 2020 r. była większa o 3,0%

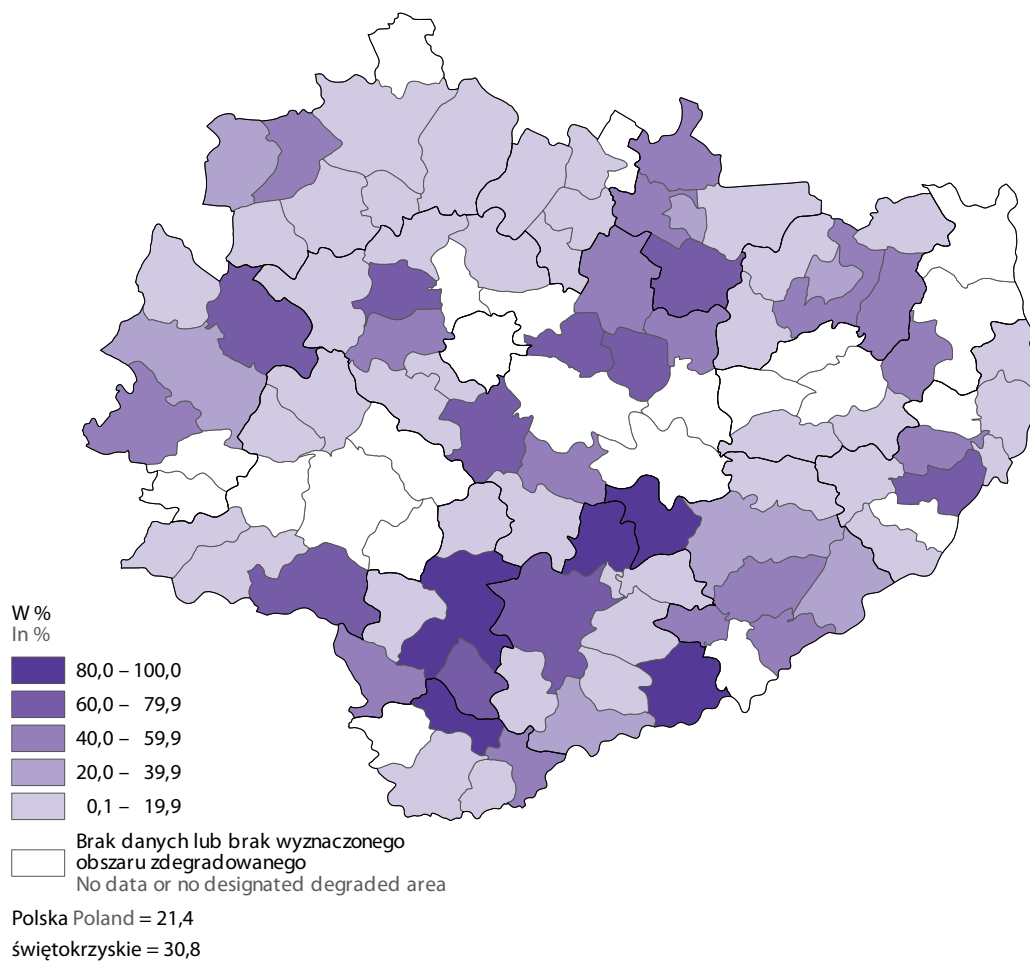
Tablica 49. Obszary zdegradowane w gminach
Table 49. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2020	2021		2020	2021	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area			powierzchnia obszaru zdegradowanego area of degraded area		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % in %		w ha in ha	w % in %	
Ogółem Total	87	87	85,3	301488	310514	26,5
gminy miejskie urban gminas	4	4	80,0	4130	4130	14,7
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	-	-	-	-	-	-
gminy wiejskie rural gminas	48	47	82,5	152936	147785	25,0
gminy miejsko-wiejskie urban-rural gminas	35	36	90,0	144422	158599	28,7

Obszar zdegradowany w województwie świętokrzyskim w 2021 r. stanowił 30,8% powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR. Udział różnił się znacząco pomiędzy poszczególnymi gminami. Najmniejszy zanotowano w gminach Małogoszcz i Słupia (po 0,1%), a największy w gminach Czarnocin i Pińczów, gdzie stanowił odpowiednio 98,9% i 100,0% powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR.

Mapa 54. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.

Map 54. Share of area of degraded area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021

W 2021 r. w gminach, w których prowadzone były działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR na obszarze zdegradowanym w momencie jego wyznaczenia zamieszkiwało 384,0 tys. osób (o 2,5% więcej niż w 2020 r.), co stanowiło 45,9% ogółu ludności gmin prowadzących procesy rewitalizacji na podstawie GPR lub PR (w 2020 r. odpowiednio 45,2%). Ponadto w gminach, które miały wyznaczony obszar zdegradowany i nie prowadziły działań rewitalizacyjnych, w 2021 r. mieszkało 31,3 tys. osób, tj. o 14,1% mniej niż rok wcześniej.

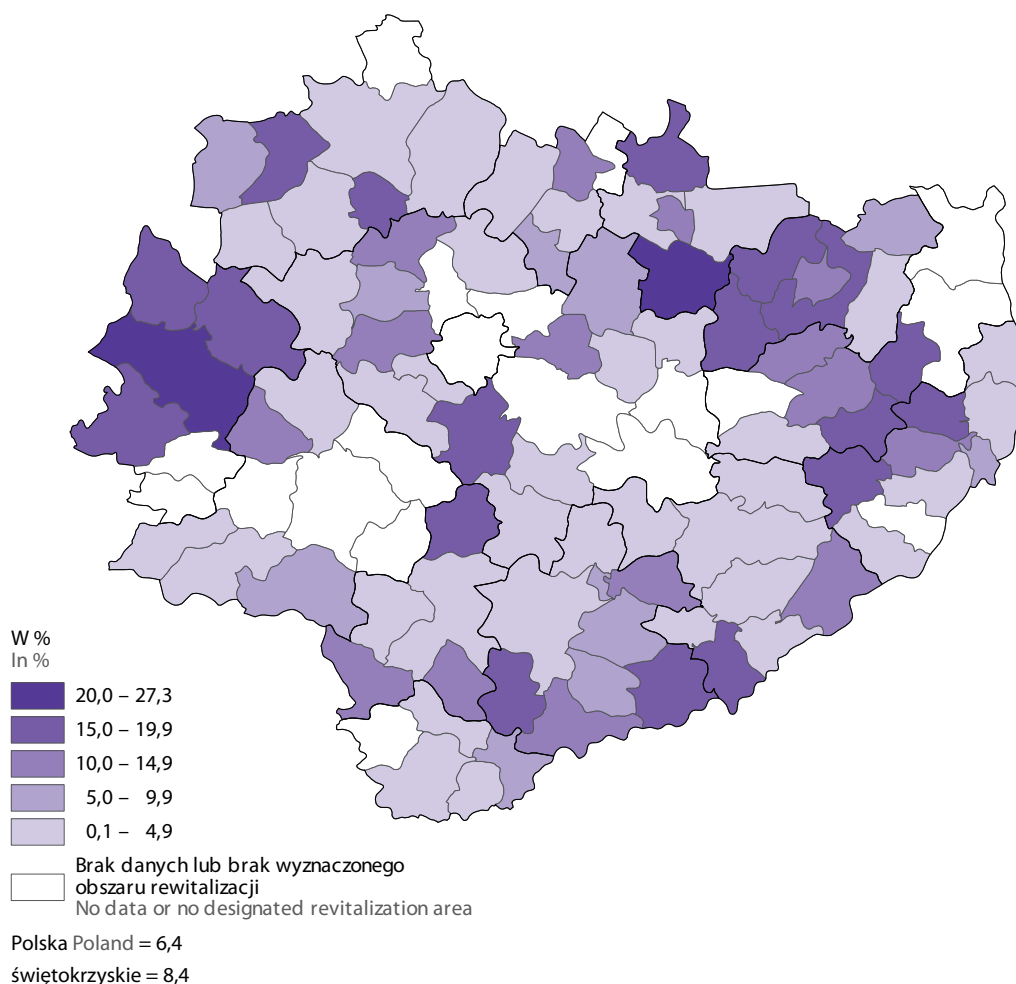
Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

W 2021 roku w województwie świętokrzyskim obszar rewitalizacji w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR obejmował 78,9 tys. ha, co stanowiło 6,7% powierzchni ogółem województwa i 8,4% powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR. W porównaniu do 2020 r. zwiększyła się zarówno powierzchnia obszarów rewitalizacji jak również jej udział w powierzchni ogółem odpowiednio o 3,0 tys. ha i 0,3 p.proc.

W gminach posiadających GPR powierzchnia rewitalizacji wynosiła 14,5 tys. ha, a PR - 64,4 tys. ha. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni gmin, które posiadały GPR lub PR w poszczególnych gminach był wyraźnie zróżnicowany przestrzennie i kształtował się w granicach od 0,1% w gminie Małogoszcz, do 27,3% w Pawłowicze.

Mapa 55. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.

Map 55. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021

Liczba osób zamieszkujących obszar rewitalizacji na przestrzeni lat 2020-2021 wyraźnie się zmniejszyła. W końcu 2021 r. na obszarze rewitalizacji mieszkało 214,4 tys. osób, tj. o 19,8% mniej niż w 2020 r., tym samym zmniejszył się ich udział w liczbie ludności gmin województwa świętokrzyskiego prowadzących procesy rewitalizacji z 26,0% w 2020 r., do 25,3% w 2021 r. Największy udział liczby osób zamieszkujących obszary rewitalizacji wystąpił w gminach Wąchock (82,3%) i Włoszczowa (69,8%), a najmniejszy w gminach: Bliżyn (4,6%), Samborzec (4,9%) i Zagnańsk (6,3%).

W gminach prowadzących działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR według typu funkcjonalnego terenów, na których ustanowiono obszar rewitalizacji dominowały tereny mieszkaniowe wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi. W skali województwa obejmowały one 81,9% obszarów rewitalizacji, 16,8% znajdowało się w mieście, a 65,1% na wsi. Udział poszczególnych typów terenów objętych rewitalizacją różnił się w zależności od rodzaju gminy. W gminach miejskich i miejsko-wiejskich widoczna była tendencja do obejmowania działaniami rewitalizacyjnymi terenów mieszkaniowych łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi w mieście i stanowiły one odpowiednio 61,0% i 37,8% obszarów rewitalizacji. W gminach wiejskich przeważały tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi (87,5% obszarów rewitalizacji). W mieście Kielce w 2021 r. nie ustanowiono obszaru rewitalizacji, tym samym nie były prowadzone działania z tego zakresu. Największym udziałem powierzchni terenów zieleni (parków, zieleńców, cmentarzy) oraz terenów niezamieszkanymi zabudowanymi w powierzchni obszarów rewitalizacji charakteryzowały się gminy miejskie - odpowiednio 15,7% oraz 13,9% obszarów rewitalizacji, natomiast pozostałe tereny niezamieszkałe, w gminach miejsko-wiejskich (16,3%).

Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji - stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

W gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie samodzielnych programów rewitalizacji (GPR lub PR) obowiązujących w 2021 r. na cały okres obowiązywania zaplanowanych było 2993 przedsięwzięć (o 44 więcej niż w 2020 r.). Spośród obowiązujących programów rewitalizacji, w badanym okresie najwięcej przedsięwzięć zaplanowano do realizacji w PR – 2474 w 2020 r. i 2508 w 2021 r.

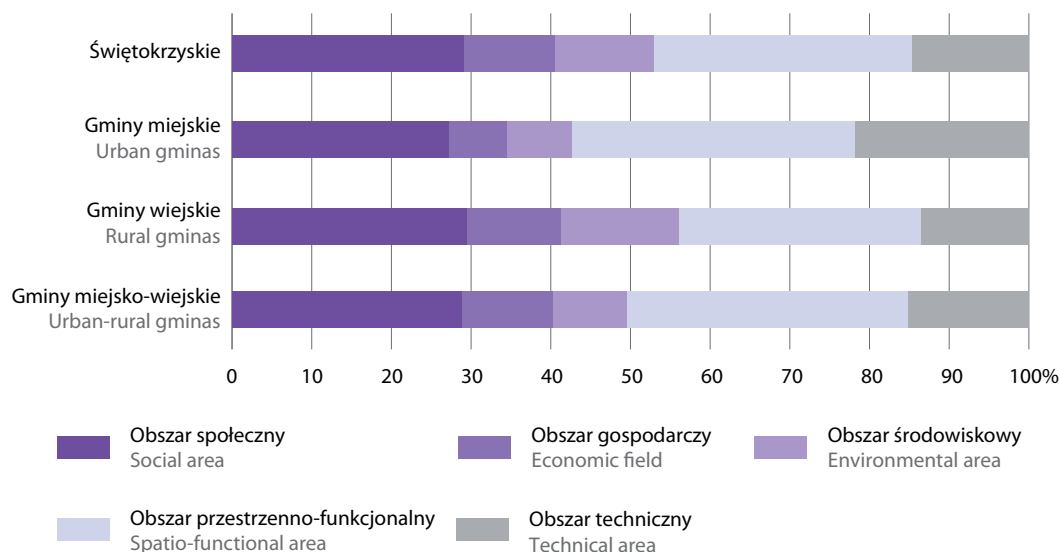
Największą aktywność wykazywały gminy wiejskie z udziałem 60,0% ogółu przedsięwzięć w województwie. W gminach miejsko-wiejskich zaplanowano blisko 1/3 ogółu przedsięwzięć. Najmniej przedsięwzięć do realizacji zaplanowanych było w gminach miejskich (7,4%). Miasto Kielce w 2021 r. nie posiadało przedsięwzięć z tego zakresu (rok wcześniej było ich 38). W porównaniu do 2020 r. jedynie w gminach miejskich zmalała liczba zaplanowanych przedsięwzięć (o 14,7%).

W strukturze przedsięwzięć podstawowych, zaplanowanych w programach rewitalizacji (GPR lub PR) obowiązujących w latach 2020-2021, dominowały przedsięwzięcia z obszaru przestrzenno-funkcjonalnego - 32,3% ogółu w 2021 r. (w 2020 r. 32,5%). Interwencje w obszarze społecznym obejmowały odpowiednio 29,2% ogółu w 2021 r. i 30,1% rok wcześniej. Udział zaplanowanych przedsięwzięć, które obejmowały działania w obszarze technicznym wyniósł 14,6% (w 2020 r. 14,3%), natomiast interwencje w obszarze środowiskowym oraz gospodarczym stanowiły odpowiednio 12,5% i 11,4% (w 2020 r. było to 12,2% oraz 10,9%).

Według poszczególnych rodzajów gmin w badanym okresie w ramach GPR lub PR gminy miejskie wyróżniały się największym udziałem przedsięwzięć o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym (35,5%), natomiast gminy wiejskie - przedsięwzięć społecznych (29,6%).

Wykres 76. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2021 r.

Chart 76. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR/PR by intervention areas in % in 2021

Udział przedsięwzięć rozpoczętych/realizowanych lub zrealizowanych w województwie świętokrzyskim w 2021 r. kształtował się na zbliżonym poziomie do 2020 r. W 2021 r. było ich 653 (rok wcześniej 654), co stanowiło 21,8% ogółu przedsięwzięć zaplanowanych na cały okres obowiązywania programów rewitalizacji GPR lub PR (o 0,4% mniej niż w 2020 r.).

Największy udział przedsięwzięć rozpoczętych/realizowanych/zrealizowanych w 2021 r. w ogóle przedsięwzięć zaplanowanych cechował gminy miejskie (41,4%, wobec 30,6% w 2020 r.). W gminach miejsko-wiejskich wyniósł 22,2% (rok wcześniej – 27,8%), a najmniejszy udział wykazały gminy wiejskie (19,2%, wobec 17,8% w 2020 r.).

Najwięcej przedsięwzięć do realizacji zaplanowano w gminach Strawczyn (169) oraz Łączna (120), z których rozpoczęto/realizowano lub zrealizowano w 2021 r. odpowiednio 72 i 2 przedsięwzięcia zaplanowane. Najmniej przedsięwzięć do realizacji zaplanowano w gminach Bejsce (3) i Wodzisław (8), z tego nie rozpoczęto/realizowano lub zrealizowano w roku sprawozdawczym żadnego przedsięwzięcia.

W wyniku przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych efekty były widoczne w różnych obszarach interwencji, m.in.:

- udzielono pomocy (w formie stypendiów, dożywiania, pomocy osobom bezdomnym) ponad 8 tys. osób,
- utworzono 0,3 tys. nowych miejsc pracy,
- w 0,9 tys. obiektów zlikwidowano pokrycia azbestowe,
- wyremontowano/wybudowano 14 km dróg lub ścieżek rowerowych,
- zrewitalizowano 36 przestrzeni wspólnych o otwartym charakterze, tj. podwórka, place, deptaki, nabrzeża, plaże.

Rozdział 8. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim

Chapter 8. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship

Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim
Table 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	466200,6	203503,8	120528,5	286234,7
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	58166,9	18992,6	41214,8	74422,2
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dm ³	0,028	0,029	0,028	0,028
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	26,3	27,3	28,0	27,9
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-3,0	-2,7	-2,7	-3,1
Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,4	8,5	8,7	8,6
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-1,9	-1,4	-1,8	-2,0
Wskaźnik starości demograficznej w %	124	129	134	138
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	779	827	863
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL (w %) (4 kwartał)	50,0	.	.	48,2
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL (w %) (4 kwartał)	55,6	.	.	50,8
Stopa bezrobocia według BAEL (w %) (4 kwartał)	10,2	.	.	4,9
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	87	35	38	38
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w zł	3 470,67	3 579,30	3 821,36	4 088,80
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	300,4	302,0	303,0	311,1
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1786,1	1818,86	1866,45	1943,25
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1202,80	1305,96	1432,68	1549,82
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	.	.	.	.
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	9,5	8,6	7,6	6,9
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	42,7	53,1	58,0	69,4

a Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, a Including children in units performing health care activities throughout the school year. b Data concern economic entities employing more than 9 persons.

2019	2020	2021	2022	Specification
387731,0	453950,0	361869,6	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
69250,5	90969,3	83391,6	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
0,028	0,027	.	.	Industrial wastewater discharged per capita in dam ³
29,5	31,1	32,3	.	Share of municipal waste collected separately in total municipale waste in %
-3,5	-6,5	-8,1	-6,5	Natural increase per 1000 population
8,3	7,9	7,3	6,9	Live births per 1000 population
-2,8	-1,7	-2,0	-1,9	Net migration for permanent residence per 1000 population
143	145	149	156	Old age ratio in %
874	843	880	.	Children attending pre-primary education establishments ^a per 1000 children aged 3–6
50,1	51,7	54,1	54,2	Employment rate by LFS (in %) (quarter 4)
51,6	54,1	56,0	56,6	Activity rate by LFS (in %) (quarter 4)
2,9	4,3	3,5	4,0	Unemployment rate by LFS (in %) (quarter 4)
53	57	25	29	Registered unemployed persons per 1 job offer
4 339,56	4 513,57	4 855,22	5 458,30	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^b in PLN
312,5	312,7	309,7	308,1	Annual average number of retirees and pensioners in thousands
2034,25	2152,28	2301,63	2510,86	Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in PLN
1626,46	1726,92	1864,63	.	Average monthly available income per capita in households in PLN
18,1	16,3	13,4	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %
6,3	5,7	5,0	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %
84,7	88,3	115,9	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3

w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim (cd.)
 Tablica 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	349,2	352,4	356,1	360,2
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	27,6	27,7	26,4	27,3
Porady lekarskie ^a udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,9	6,8	6,9	7,1
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	1548	1500	1482	1468
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w %	89,3	95,5	94,2	95,2
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w %	10,1	4,0	5,6	4,0
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b w mln zł (ceny bieżące)	1478,5	1108,3	1211,6	1440,0
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	94,9	74,8	109,3	118,8
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową ^c na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	207,1	106,9	114,9	225,6
Sprzedaż detaliczna towarów ^d (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	91,6	105,1	106,7	111,7
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w km (stan w dniu 31 grudnia)	104,9	106,2	107,7	109,3
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	27,5	20,7	20,4	16,2
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %				
Ogółem	39,3	39,1	36,8	36,6
Gminy ^e	42,0	38,2	36,4	35,7
Miasta na prawach powiatu	52,8	53,9	50,3	52,4
Powiaty	27,6	29,0	29,8	29,9
Województwo	21,6	33,6	22,6	24,5

a Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; łącznie z poradami z izb przyjęć szpitali ogólnych udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym. w których liczba pracujących przekracza 49 osób. c Bez amortyzacji środków trwałych.

a Including consultations paid by patients; including consultations provided in admission rooms of general hospitals for non-hospitalized patients. Data have persons. c Excluding depreciation of fixed assets. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. e Excluding

2019	2020	2021	2022	Specification
365,3	377,0	383,2	.	Dwelling stocks per 1000 population
27,6	29,0	28,8	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³
7,3	6,4	7,0	.	Doctor's consultation ^a provided within the scope of out-patient health care per capita
1469	1485	1490	.	Population per out-patient health care unit
95,4	94,3	93,2	94,7	Cost level indicator in non-financial enterprises ^b in %
3,6	4,7	5,6	4,3	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^b in %
1610,7	1645,5	1964,4	1903,0	Investment outlays of non-financial enterprises ^b in million PLN (current prices)
111,9	102,2	119,4	96,9	Investment outlays of non-financial enterprises ^b (previous year=100; current prices)
226,5	226,9	239,0	.	Intramural expenditures on research and developmentc per capita in PLN (current prices)
101,3	94,8	109,2	123,4	Retail sale of goodsd (previous year=100; current prices)
109,9	110,2	110,5	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in km (as of 31 December)
21,1	29,6	25,8	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
				Share of own revenue in total revenue of local government units in %
38,0	39,1	37,6	.	Total
37,5	39,2	36,2	.	Gminas ^e
46,4	46,4	47,4	.	Cities with powiat status
35,5	34,1	33,3	.	Powiats
28,0	32,8	36,5	.	Voivodship

Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. e Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.

included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. b Data concern economic entities employing more than 49 gminas which are also cities with powiat status.

Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim (dok.)
 Tablica 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Dotacje inwestycyjne ogółem ^a dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
Ogółem	707,1	232,0	410,4	770,7
Gminy ^b	242,4	91,3	118,2	345,2
Miasta na prawach powiatu	114,9	34,3	85,1	72,3
Powiaty	82,6	56,5	66,8	119,4
Województwo	267,3	50,0	140,3	233,7
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %				
Ogółem	21,2	9,9	14,0	21,5
Gminy ^b	15,6	8,0	11,7	19,8
Miasta na prawach powiatu	23,8	10,7	14,1	15,9
Powiaty	13,3	10,7	12,5	16,8
Województwo	55,7	24,1	36,8	52,7
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
Ogółem	-54,5	217,9	-1,6	-361,0
Gminy ^b	69,9	199,3	4,0	-212,9
Miasta na prawach powiatu	-113,2	-36,4	-41,8	-98,6
Powiaty	14,1	22,6	6,5	-3,2
Województwo	-25,4	32,4	29,6	-46,3

a Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych. b Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.
 a Sum of all types of investment grants. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

2019	2020	2021	2022	Specification
				Total investment grants ^a for local government units in milion PLN
851,8	605,3	505,3	.	Total
389,8	319,4	330,7	.	Gminas ^b
183,7	99,0	33,2	.	Cities with powiat status
67,7	66,3	78,5	.	Powiats
210,5	120,6	62,9	.	Voivodship
				Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %
20,1	16,8	14,8	.	Total
17,9	16,5	15,4	.	Gminas ^b
20,1	13,3	7,8	.	Cities with powiat status
12,0	12,8	13,2	.	Powiats
50,6	39,8	32,5	.	Voivodship
				Result of budgets of local government units in milion PLN
128,0	427,5	561,0	.	Total
56,8	275,1	366,6	.	Gminas ^b
-53,6	-39,7	9,7	.	Cities with powiat status
110,5	96,5	107,8	.	Powiats
14,3	95,6	76,9	.	Voivodship

Rozdział 9. Wybrane dane o Kielcach

Chapter 9. Selected data on Kielce

Tablica 51. Wybrane dane o Kielcach
Table 51. Selected data on Kielce

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (tony/rok):				
gazowych	308498	324091	339718	329124
pyłowych	278	233	197	207
Odpady wytworzone ^a (w tys. t)	118,1	117,4	114,9	128,0
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca (w kg)	269,9	266,9	261,5	261,0
Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	198 046	197 704	196 804	195 774
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,7	-1,4	-0,8	-1,7
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-3,3	-1,1	-2,9	-3,0
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	64	66	69	71
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia)	8,8	7,6	5,8	5,5
Udział długotrwale bezrobotnych (w %)	59,4	59,4	57,6	52,7
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	-	45	31	22
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych	2,39	2,36	2,34	2,30
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	x	922	985	1024
Liczba osób na 1 przychodnię	1246	1149	1047	1025
Porady lekarskie ^b udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	11,6	11,4	12,3	12,6

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali
a During the year; excluding municipal waste. b Including consultations paid by patients; excluding consultations provided in admission rooms of general

2019	2020	2021	2022	Specification
				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity (tonnes/year):
342311	327785	341611	.	gaseous
216	147	131	.	particulates
197,0	112,5	120,7	.	Waste generated ^a (in thousand tonnes)
259,9	249,4	262,0	.	Mixed municipal waste collected per capita (in kg)
194 852	187 427	185 478	183 885	Population (as of 31 December)
-2,5	-5,9	-6,9	-5,0	Natural increase per 1000 population
-2,4	-1,9	-2,5	-3,7	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
73	75	76	77	Non-working age population per 1000 persons of working age (as of 31 December)
4,9	.	5,2	4,3	Registered unemployment rate (as of 31 December)
52,6	54,9	58,6	52,8	Share of long-term unemployed persons (in %)
27	26	15	15	Unemployed persons per a job offer (as of 31 December)
2,25	2,20	.	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks
1008	1035	1074	.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6
1015	961	932	.	Population per out-patients department
12,9	11,6	12,8	.	Doctor's consultation ^b provided within the scope of out-patient health care per capita

ogólnych pacjentom niehospitalizowanym. Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. hospitals for non-hospitalized patients. Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration.

Tablica 51. Wybrane dane o Kielcach (dok.)
 Table 51. Selected data on Kielce (cont.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności (w %)	6,5	6,5	5,8	5,3
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^a i klubach dziecięcych (w %)	15,8	16,6	17,1	18,1
Miejsca w żłobkach ^a i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	153,4	160,4	167,3	188,7
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	145,7	146,2	146,6	144,7
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	101,0	99,4	98,6	100,4
Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	17,0	18,5	19,6	16,5
Wskaźnik rentowności obrotu netto ^b (w %)	21,3	5,3	8,9	3,8
Nakłady inwestycyjne ^c na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	4499	3317	2825	3903
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,8	3,8	3,1	4,6
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca (w zł)	2901	3034	3125	3401
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca (w zł)	1530	702	953	1125

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017-2021 żłobkami przyzakładowymi. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba lokalizacji inwestycji.

a Including nursery wards as well as in 2017-2021 workplace nurseries. b Data concern economic entities employing more than 49 persons.

2019	2020	2021	2022	Specification
5,0	4,4	3,9	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population (in %)
22,1	24,5	26,6	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^a and children's club (in %)
234,0	277,1	300,4	.	Places in nurseries ^a and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 (as of 31 December)
147,9	157,3	163,3	167,3	Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 December)
102,0	108,2	111,5	113,8	Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 December)
17,7	19,3	21,4	22,5	Commercial companies per 1000 population (as of 31 December)
2,3	5,2	4,6	2,3	Net turnover profitability indicator ^b (in %)
4240	4165	5628	.	Investment outlays ^c per capita in PLN (current prices)
7,3	8,2	6,3	5,9	Dwellings completed per 1000 population
3542	3740	3948	.	Own revenue of the city budget per capita (in PLN)
1602	1149	667	.	Property expenditure of the city budget per capita (in PLN)

pracujących przekracza 49 osób. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według c Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.